

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Jaar verslag 2020

Inleiding	3
Hoofdstuk 1	4
Het Nederlands Letterenfonds in coronajaar 2020	
Hoofdstuk 2	7
Terugblik op de periode 2017-2020	
Hoofdstuk 3	16
Binnenland: creatie, productie, innovatie en zichtbaarheid	
3.1 Creatie	16
– Regelingen	16
– Tijdelijke steunmaatregelen	18
– Programma's: talentontwikkeling	18
3.2 Productie	19
– Regelingen en tijdelijke steunmaatregelen	19
– Programma's	20
3.3 Innovatie	20
– Regelingen	20
– Programma's	21
3.4 Zichtbaarheid	22
– Regelingen	22
– Tijdelijke steunmaatregelen	23
– Programma's	23
– Residenties	24
– Prijzen	25
Hoofdstuk 4	26
Internationalisering – Nederlandse literatuur in het buitenland	
4.1 Aanvragen en vertalingen	26
– Tijdelijke steunmaatregelen	26
– Genres	27
– Auteurs	30
4.2 Activiteiten	30
– Brochures	30
– Internationaal netwerk	30
– Auteursbezoeken	31
4.3 Internationaal Cultuurbeleid (ICB)	31
– Manifestaties	31
– Fellowships	34
4.4 Netwerk vertalers	34
4.5 Vertalershuis Amsterdam	34
– Vertaalworkshops	34
– Literaire Vertaaldagen	35
– Vertaalprijzen	35
Hoofdstuk 5	36
Communicatie, kwaliteitsbeleid en onderzoek	
5.1 Communicatie	36
5.2 Kwaliteitsbeleid en onderzoek	38
5.3 Vertalingendatabase.nl	39

Hoofdstuk 6	40
Organisatie en personeel	
6.1 Bestuur en beheer	40
6.2 Bezwaar, beroep en klachten	41
6.3 Personeelsbeleid / CDI	42
6.4 ICT	42
6.5 Herinrichting financiële administratie	43
6.6 Huisvesting	43
6.7 Exploitatieresultaat, financiële positie, realisatie doelstellingen	43
6.8 Risicomanagement	44
6.9 Recoupment	44
6.10 Liquiditeitenbeheer	45
Hoofdstuk 7	46
Vooruitzichten 2021 en verder	
Hoofdstuk 8	48
Samenwerking cultuurfondsen	
Bijlagen	52
1 Verslag Raad van toezicht	52
2 Raad van advies, externe lezers & bureau	54
3 Subsidies	62
4 Programma's en activiteiten	101
5 Publicaties, websites, sociale media en voorlichting	104
6 Balans & exploitatierekening	106
7 Private stichtingen	108
Institutionele partners	110
Fotoverantwoording & colofon	111

Dutch Podcast Award voor
De Grote Vriendelijke Podcast

Martinus Nijhoffprijs naar Jacques Westerhoven
voor zijn vertalingen uit het Japans

Elten Kiene ontvangt
Cultuurprijs Zuid-Holland

Tzum-prijs voor *Vallen is als vliegen*
Charlotte Köhler Prijs voor Uphoffs hele oeuvre

Boekenleeuw Woutertje Pieterse Prijs
Gouden Griffel Zilveren Penseel

“*Uit elkaar* van Bette Westera (1958)
[en illustrator Sylvia Weve] bevat
verdrietige, verwarrende, verbazende,
nieuwsgierige en hilarische gedichten
over afgelopen relaties. De dichtbundel
wordt door de jury ‘een caleidoscopische
blik op de liefde’ genoemd en was een
uitgesproken favoriet voor de hoogste
kinderboekenbekroning.”

— *De Volkskrant*, 29 september 2020

Boekenbon
Literatuurprijs

Libris Literatuurprijs

Nederlandse
Boekhandelsprijs

Ida Gerhardt Poëzieprijs

Ook bekroond in 2020:

Guus Kuijer mocht voor zijn hele oeuvre, van *Madelief* tot de *Bijbel voor ongelovigen*, de Constantijn Huygensprijs in ontvangst nemen. Abdelkader Benali ontving de Gouden Ganzenveer; beeldend kunstenaar, schrijver en dichter Michael Tedja de Jana Beranováprijs voor zijn literair oeuvre. Vier bekroningen gingen naar twee debuutromans: jury en publieksprijs van De Bronzen Uil plus de CLO-literatuurprijs waren voor *De kaalvreter* van Machteld Siegmans, de Lucy B. en C.W. van der Hoogtprijs ging naar Mirthe van Doornik voor *Moeders van anderen*; beide schrijvers ontvingen eerder op basis van deze boeken een startersbeurs. Zo ook Iduna Paalman die met *De grom uit de hond halen* de Poëziedebuutprijs won. *De herinnerde soldaat* van Anjet Daanje werd uitgeroepen tot het Beste Groninger Boek in de categorie fictie. Willemijn van Dijk ontving de BNG Bank Literatuurprijs voor haar historische roman *Het wit en het purper*. Scholieren uit heel Nederland verkozen *Gebrek is een groot woord* van Nina Polak tot winnaar van De Inkttaap.

Martine Letterie zag haar historische jeugdroman *Verboden te vliegen* bekroond met de Thea Beckmanprijs. Bij de start van de Boekenweek voor Jongeren werden twee werken bekroond als ‘Beste boek voor jongeren’: *Nicolas en de verdwijning van de wereld* van Anne Eekhout (Nederlandstalig) en *Darius de Grote is niet oké* van Adib Khorram (vertaald uit het Engels door Tjalling Bos).

Er waren dit jaar relatief veel prijzen voor vertalers. Zo werden er vanwege het lustrumjaar twee Nijhoffprijzen uitgereikt: een voor een vertaler in en een voor een vertaler uit het Nederlands. De Amy van Markenprijs, die eens in de drie jaar wordt uitgereikt, ging naar Clementine Luitjen voor *De zwa-velge hemel* van Kjell Westö. Manon Smits werd gelauwerd met de vertaalprijs van het Italiaanse ministerie van Cultuur; Annemarie Raas met de Finnish State Award for Foreign Translators. De Filter Vertaalprijs ging naar Henny Corver voor haar hervertaling *Pelgrim langs Tinker Creek* van Annie Dillard, een ‘microscopisch’ natuur- en reisboek, dat ook via de Schwob-lenteactie onder de aandacht is gebracht.

Maxim Februari ontving voor zijn gehele oeuvre, in het bijzonder zijn essays, de P.C. Hooftprijs 2020. “De stijl van de verteller bij Februari werpt een effectieve dam op tegen eenduidigheid, stelligheid en onwrikbaar gelijk”, aldus de jury. Suzanne Rethans kreeg de jaarlijkse Louis Hartloper Prijs toegekend voor haar biografie van filmicoon Sylvia Kristel, *Begeerd en verguisd*.

In januari bekroonden 27 Nederlandse en Vlaamse beroepslezers *Winterlaken* van Mischa Andriessen met de Awater Poëzieprijs 2019. De Herman de Coninckprijs was voor *Oog* van Eva Gerlach. De Grote Poëzieprijs ging naar *Vrouwke Tuinman* voor *Lijfrente*, een bundel gedichten over de liefde en de dood. “Niets meligs of pastelkleurigs. Niet makkelijk, wel toegankelijk. Nuchter, maar nergens onpersoonlijk of kil”, aldus de jury. Tuinman zal het prijzengeld deels besteden aan een expo rond dichter en beeldend kunstenaar F. Starik (1958-2018). Kort voor de jaarwisseling werd bekend dat dichter Alfred Schaffer de P.C. Hooftprijs 2021 zal ontvangen en vertaler Rokus Hofstede de Nijhoffprijs 2021.

‘De kracht van kunstenaars om de enorme uitdaging van deze pandemie aan te gaan – zoals kunstenaars elke uitdaging aangaan – stamt niet perse uit de *inhoud* van wat we creëren, maar uit het *creëren zelf*.’*

2020 kan zonder overdrijven een extreem jaar worden genoemd. Voor velen een jaar om spreekwoordelijk snel te vergeten, in werkelijkheid een jaar dat niet snel vergeten zal worden. Als stresstest voor de letterensector legde de coronapandemie genadeloos de kwetsbaarheden van de sector bloot, maar maakte ook zijn sterktes duidelijker zichtbaar.

De boekverkopen in Nederland stegen, er werd meer gelezen dan in de jaren ervoor, ondanks beperkingen, lockdown-maatregelen en economische krimp. Dat is mede te danken aan gezamenlijke inspanningen en succesvolle samenwerking van alle partijen in de letterensector gericht op het dempen van de schok die de coronacrisis teweegbracht. En op het benutten van de mogelijkheden die in uitzonderlijke omstandigheden geboden worden. 2020 is zonder twijfel een jaar waarin eendracht, wederzijdse steun en collectiviteit hun waarde hebben bewezen.

Het is echter ook duidelijk dat we niet ongeschonden uit de pandemie zullen komen. Achter de relatief gunstige statistieken gaan problemen schuil die nog lange tijd gevoeld zullen worden. Voor veel schrijvers, vertalers, werkenden in de letterensector en daarbuiten, was 2020 een jaar van ziekte, verdriet, verlies van dierbaren en teruglopende inkomsten. Auteursoptredens, schoolbezoeken, literatuurfestivals en literair-educatieve programma's werden afgelast, uitgesteld, of konden slechts in sterk aangepaste vorm doorgang vinden. Voor veel fysieke boekhandels was dit het zwaarste jaar in decennia. Dat dit ook voor makers niet zonder gevolgen bleef is evident: debutanten en verschillende genres waaronder de literaire roman, hebben niet of nauwelijks kunnen profiteren van de gestegen boekverkopen. Het is twijfelachtig of 2020 voor de literatuur een succesvol jaar kan worden genoemd.

Ook andere gebeurtenissen maakten duidelijk dat de wereld er na 2020 anders uit zal zien. Er anders uit moet zien. De beweging Black Lives Matter kreeg wereldwijd momentum met de niet mis te verstane

boodschap dat verborgen en opzichtige processen van uitsluiting en racisme de levens, mogelijkheden en vrijheden van velen bepalen. Ook de culturele sector moet bij zichzelf te rade gaan en zich meer inzetten om de veelstemmige, open, nieuwsgierige en inclusieve sector te worden die het zo graag wil zijn.

Voor het Letterenfonds was 2020 op z'n zachts gezegd uitzonderlijk; grote veranderingen, snelle aanpassingen, anders werken en vooral een jaar van nieuwe regelingen en activiteiten om de gevolgen van corona voor de letteren- en cultuursector enigszins te verzachten. Dat laatste was mogelijk dankzij extra steunpakketten voor de cultuursector die via het ministerie van OCW beschikbaar werden gesteld. Het Letterenfonds heeft zich, samen met de collega-rijkscultuurfondsen, gemeenten en het ministerie ingespannen om de cultuursector overeind te houden zodat schrijvers, vertalers, scheppende en uitvoerende kunstenaars ook in extreme tijden kunnen blijven creëren, maken en uitvoeren. Omdat we ervan overtuigd zijn dat tegen het extreme en onmenselijke van de pandemie de nuance en de menselijke diepte van de literatuur en de kunsten teweere moeten worden gesteld.

Het Letterenfonds is iedereen die daaraan in het corona-jaar heeft bijgedragen dankbaar: alle makers, de minister en het ministerie van OCW, de rijkscultuurfondsen, de partners in de letterensector, de uitgevers, festivals en literaire organisaties, en natuurlijk de lezers en het publiek. Jullie allen hebben het mogelijk gemaakt dat schrijvers, vertalers en kunstenaars zich, zoals David Grossman het in zijn lezing *Dit tijdperk inkijken* zo mooi omschrijft, kunnen blijven wijden aan 'een uiterst belangrijke taak, aan het repareren van de algehele onenigheid, de enorme versterking van de realiteit. Ze zijn kunst aan het maken.'

*David Grossman *Dit tijdperk inkijken*, vertaald uit het Engels door Sophie van Koevorden, Amsterdam, Cossee, 2020. Openingslezing van de (digitale) Frankfurter Buchmesse 2020.

Hoofdstuk 1

Het Nederlands Letterenfonds in coronajaar 2020

Het Nederlands Letterenfonds zet zich in opdracht van de rijksoverheid met publiek geld in voor de Nederlands- en Friestalige literatuur. Het bevordert in eigen land de kwaliteit en diversiteit van de literatuur in alle genres: van romans tot poëzie, van non-fictie tot kinder- en jeugdboeken. Het promoot de literatuur in binnen- en buitenland. Het fonds verleent hiervoor beurzen aan schrijvers, vertalers, uitgevers, literaire tijdschriften en organisaties van literaire festivals en educatieve programma's. Het fonds organiseert ook programma's die bijdragen aan talentontwikkeling, een rijk, divers literair klimaat en een belezen, creatieve samenleving. Hierbij heeft het fonds oog voor het literair erfgoed en voor innovatie en experiment.

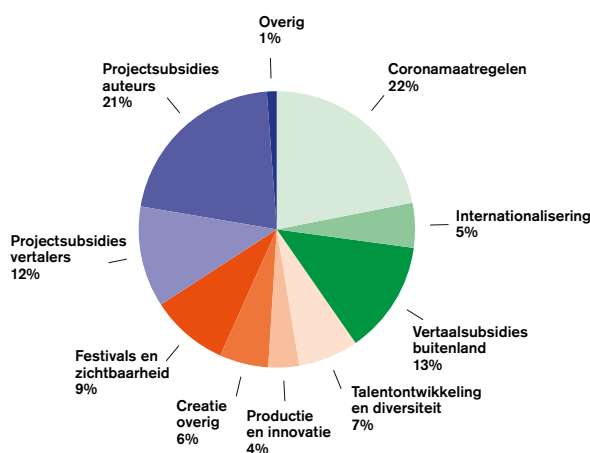
Het Nederlands Letterenfonds voerde deze taak het afgelopen jaar vrijwel niet uit vanuit de eigen burelen. Na de corona-uitbraak werkten alle medewerkers zo veel mogelijk thuis. Dat was anders in de zomermaanden toen de ontwikkeling van het virus het toeliet om af en toe op kantoor te werken. Dat werd strikt gereguleerd, om te voorkomen dat te veel mensen tegelijk aanwezig zouden zijn. Het thuiswerken is vergemakkelijkt door laptops en kantoormeubilair beschikbaar te stellen en een vergoeding te geven om thuis een werkplek in te richten. Medewerkers kregen advies hoe de balans tussen werk en privé gezond te houden.

In moeilijke omstandigheden is harder gewerkt dan ooit. Alle reguliere subsidieregelingen, met uitzondering van de stopgezette tegemoetkoming voor studiereizen, zijn binnen de normale termijnen afgehandeld. Ook de programma's zijn al dan niet in gewijzigde vorm waar mogelijk volgens plan uitgevoerd. Met herbestemming van eigen middelen en € 3.345.900 uit de steunpakketten van de rijksoverheid voor cultuur, is gewerkt om de grootste noden in de letterensector als gevolg van corona enigszins te lenigen. In korte tijd is een reeks tijdelijke steunmaatregelen voor nagenoeg elke doelgroep van het Letterenfonds ingericht en uitgevoerd. Om al dat extra werk te kunnen doen, zijn taken herverdeeld en externe krachten ingeschakeld. Maar bovenal heeft iedereen een tandje bijgeschakeld. Deze collectieve toewijding aan en betrokkenheid bij de literaire sector stemt het fonds trots.

De coronasteunmaatregelen kwamen tot stand in nauw overleg en afstemming met de minister, het ministerie van OCW en de collega-rijkscultuurfondsen. Eendrachtig is gewerkt aan een pakket maatregelen dat de ergste noden in de cultuursector adresseerde,

met aandacht voor de culturele infrastructuur en individuele makers. Intensief overleg en samenwerking was er met de branchepartijen in de letterensector, uitgevers, boekverkopers, de CPNB en het Centraal Boekhuis, met de ondersteunde instellingen, Stichting Lezen, De Schrijverscentrale en De Schoolschrijver, en met het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Auteursbond, om te komen tot gevarieerde en op de letteren toegesneden regelingen en steunacties die de gevolgen van de crisis konden verlichten.

Subsidies en activiteiten 2020

De belangrijkste steunmaatregelen waren de tijdelijke regelingen *Van maker tot lezer (de uitbreiding)*. Iedere in de huidige beleidsperiode direct of indirect door het fonds ondersteunde schrijver, vertaler, graphic novelist en illustrator kon een ontwikkelbeurs van € 2.500 aanvragen. Zo ook iedere schrijver, vertaler, graphic novelist en illustrator die in 2020 een nieuw boek publiceerde waarvoor eerder een beurs was verstrekt. Hiermee werd niet alleen de financiële schade gedempt die is ontstaan door het wegvalLEN van optredens en scholenbezoeken – een schade die maar zeer beperkt goed werd gemaakt door een stijging van de algemene boekverkoop (online) in Nederland – maar konden professionele makers ook de zichtbaarheid van hun werk vergroten. Alle aanvragen zijn zo snel mogelijk in behandeling genomen, doorgaans volgde besluit en uitbetaling binnen enkele dagen tot maximaal enkele weken. In totaal 435 schrijvers en vertalers gebruikten de beurs voor een groot scala aan activiteiten: van het lanceren van een podcast of het up-to-date maken van de eigen website tot het produceren van booktrailers.

Het was niet de enige manier waarop het Letterenfonds de negatieve effecten van de coronacrisis probeerde te beperken. Uitgevers konden een tijdelijke tegemoetkoming krijgen voor de productiekosten van titels waarvoor het Letterenfonds een projectsubsidie aan de vertaler had toegekend. Voor het op de markt brengen van debuten en bijzondere uitgaven konden zij een beroep doen op een regeling die het Prins Bernhard Cultuurfonds in samenwerking met

het Letterenfonds heeft opgezet. Literaire tijdschriften kregen extra budget voor auteurshonoraria. Ook financierde het Letterenfonds initiatieven van anderen, zoals het programma *Schrijvers op je scherm* van De Schrijverscentrale en marketingcampagnes voor de boekenbranche van de CPNB, waaronder het succesvolle *#ikleesthuis* en de recente campagne voor de fysieke boekhandel *#koopnueenboek* en *#steun-jeboekhandel*.

Uit de stijging van het aantal aanvragen blijkt ook dat de pandemie de behoefte heeft versterkt aan de subsidies waarmee het Letterenfonds bijdraagt aan een gevarieerd literatuuraanbod van hoge kwaliteit. In totaal behandelde het fonds 1.873 aanvragen. Hiervan zijn 120 projectsubsidies toegekend aan 118 schrijvers, waarmee even zoveel nieuwe Nederlandse of Friese titels in alle literaire genres mogelijk worden gemaakt. Ook kregen 131 vertalers een subsidie voor 196 vertaalprojecten, ondersteunde het fonds 5 literaire biografieën, konden 22 auteurs dankzij een werkbijdrage voor theaterteksten aan een nieuw stuk schrijven, en is geïnvesteerd in de ontwikkeling van 12 digitale projecten.

Veel literaire organisaties van festivals en educatieve manifestaties die door het fonds worden ondersteund, zagen hun voorbereidingen in het water vallen. Literaire evenementen werden in het voorjaar en ook in het najaar in zijn geheel afgelast of kregen een alternatieve invulling. Het Letterenfonds heeft daarvoor maximale coulance getoond. Ook ontvingen alle organisaties die meerjarig worden ondersteund – dat waren er 15 – extra steun ter compensatie van gemiste publieksinkomsten. Het was verheugend om te zien hoe creatief en vindingrijk de literaire organisaties zijn geweest om nieuwe manieren te bedenken om publiek te blijven bereiken. Dat gebeurde vaak, maar niet exclusief, online.

Het fonds heeft ook de eigen gebruikelijke werkwijze moeten omdenken, zeker bij het promoten van de Nederlands- en Friestalige literatuur in het buitenland. Het fonds heeft nieuwe wegen en manieren moeten ontdekken om het contact met buitenlandse uitgeverij, redactoren, agenten, festivals en andere podia te onderhouden en Nederlandse literatuur online te presenteren. Uitgeverij overal ter wereld zijn – met behoorlijk succes – online benaderd. Ook werd een groot aantal literaire manifestaties en evenementen

online georganiseerd, in samenwerking met internationale partners en in het bijzonder in het kader van de campagne *New Dutch Writing*. Om uitgeverij in andere landen, waar de coronacrisis vaak een negatievere impact had op de boekenmarkt dan in ons land, over de streep te trekken om toch Nederlandse literatuur te laten vertalen, stelde het fonds extra *translation grants* beschikbaar. Vertalers uit het Nederlands konden een fragmentvertaling maken van een literair werk naar keuze. Niet alleen kon het fonds hen zo steunen in moeilijke tijden, zij waren tegelijk ambassadeur voor dat werk in hun eigen taalgebied. Zo is op tal van manieren het internationale netwerk verstrekt.

Crisis of niet, het Letterenfonds had ook oog voor de grote thema's met als belangrijkste de leesbevordering die dit jaar hoog op de politieke agenda kwam. Dat komt door de gestaag groeiende aandacht voor de strijd tegen ontlezing en laaggeletterdheid in de afgelopen subsidieperiode en de uitkomsten van het PISA-onderzoek, waaruit bleek hoe laag de leesvaardigheid en het leesplezier van jongeren is. Ook de lobby vanuit de boekensector functioneerde als aanjager. Het fonds speelt daarin een rol als lid van de Leescoalitie die in oktober het manifest *Oproep tot een ambitieus leesoffensief* aanbood aan de ministers van cultuur en onderwijs.

Het Nederlands Letterenfonds zet zich op allerlei manieren in voor leesbevordering. Aandacht voor het literaire lezen en een breed publieksbereik heeft nadrukkelijker een plaats gekregen in de voorwaarden voor ondersteuning van manifestaties en literair-educatieve projecten. Zo zijn educatieve activiteiten van bijvoorbeeld *Boekids*, *Samenleving en Kunst*, *Passionate Bulkboek*, *Poëziepaleis* en *School der Poëzie* structureel ondersteund; jaarlijks bereiken zij ruim 120.000 leerlingen in het primair onderwijs, mbo, vmbo en voortgezet onderwijs. Ook gaf het fonds subsidie aan de Grote Vriendelijke Podcast (gericht op docenten en andere leesbevorderaars)

en De Waanzinnige Podcast (leestips voor en door kinderen). En er is geïnvesteerd in projecten als de *Boekenweek voor Jongeren* (CPNB), de campagnes *Boek een dichter* en *Spoken voor de klas* (De Schrijverscentrale), *De Schoolschrijver* en de *Kinderboekenambassadeur*. Een ander voorbeeld is de samenwerking met het Museum van de Geest in Haarlem, waar een kinderroute mede is gefinancierd waarmee kinderen van acht tot twaalf jaar een gebruiksaanwijzing voor hun eigen geest kunnen maken – en kennismaken met een 'boekendubbelganger': een personage uit de jeugdliteratuur dat op hen lijkt.

Dag van de Literatuur; dit tweejaarlijkse literatuurfestival voor havo/vwo-leerlingen uit de bovenbouw trekt per editie zo'n vijfduizend bezoekers. Foto: Marco de Swart.

Hoofdstuk 2

Terugblik op de periode 2017-2020

De afgelopen beleidsperiode was een tijdperk van herstel. De voorzichtige opleving van de markt, die aan het einde van de vorige vierjarige periode zichtbaar werd, zette gestaag door. Dat ging gepaard met een groei van de middelen van het Nederlands Letterenfonds. De cultuurbezuinigingen van kabinet Rutte-I, die leidden tot een fikse budgetkorting, werden in 2018 met extra middelen voor specifieke thema's gedeeltelijk teruggedraaid – met name om meer aandacht te besteden aan de thema's 'internationalisering' en 'talentontwikkeling en vernieuwing'. Door de steunmaatregelen vanwege de coronacrisis kreeg het fonds in 2020 tijdelijk extra mogelijkheden om de letterensector de broodnodige financiële steun te geven.

Tegenover deze groei stond een groter beroep op de ondersteuningsmogelijkheden van het Letterenfonds. Een groeiend aantal schrijvers verzocht om projectsubsidie. Door onder meer de nadruk op bestsellers is er een groeiende groep auteurs die niet van royalty's alleen kan leven. Het hoog-literaire segment heeft nauwelijks geprofiteerd van de verbeterde marktontwikkelingen. Ook het aantal aanvragen van buitenlandse uitgevers is gestegen door het succes van internationale promotie van de Nederlandse literatuur en door de grotere afhankelijkheid van *translation grants*. Het percentage gesubsidieerde titels op het totaal is gegroeid.

Vertalers zien hun inkomen al jaren gelijk blijven, zonder inflatiecorrectie – wel werd eind 2020 een correctie op het minimumtarief afgesproken tussen GAU/LUG en de Auteursbond. Ook de project-

subsidies van het fonds zijn in deze beleidsperiode verhoogd. De financiële situatie is een van de bedreigingen voor de bloeiende Nederlandse en Vlaamse vertaalcultuur, naast het afnemende aanbod talenopleidingen aan universiteiten en het afnemend aantal taalstudenten. Het fonds ondersteunt daarom de aanbevelingen uit *VerTALen voor de toekomst*. Een nieuw vertaalpleidooi.

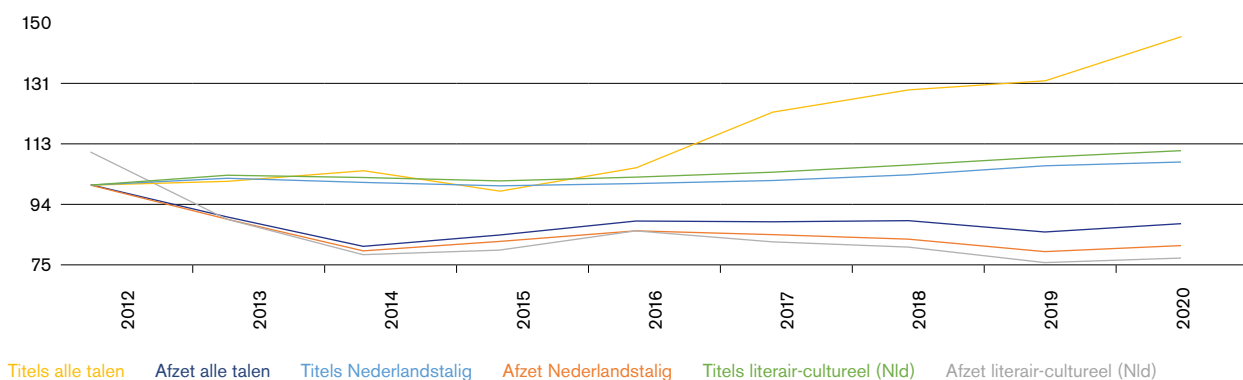

Tegen deze achtergrond is het verheugend dat het werk van het Letterenfonds positief wordt gewaardeerd. Het visitatierapport van december 2018, opgesteld in opdracht van het ministerie van OCW, was zonder meer lovend over de ontwikkeling die het fonds heeft doorgemaakt.

Internationale promotie

De versterkte aandacht voor de internationale positie van de Nederlandse literatuur kreeg gestalte in twee meerjarige campagnes: *Les Phares du Nord* voor Frankrijk en *New Dutch Writing* in Engeland (zie 4.3). In beide landen leidde dat tot significante groei van het aantal verschenen vertalingen en een grote zichtbaarheid van de literatuur. Het grote succes was de International Booker Prize voor *The Discomfort of Evening* van Marieke Lucas Rijneveld, een roman waarvoor zij in 2016 een projectsubsidie ontving van het Letterenfonds. Ook de vertalingen van Gerard Reves *De avonden* en Annet Schaaps *Lampje* vonden veel weerklank.

Ontwikkeling algemene boekenverkoop

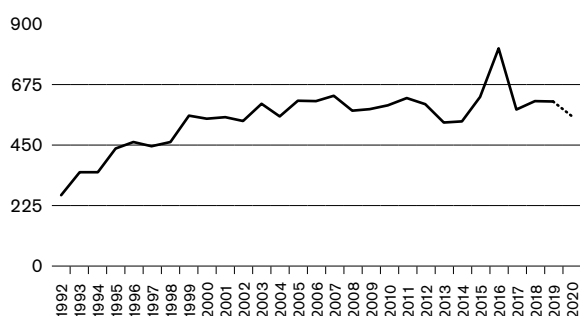

Deze grafiek toont de ontwikkeling van het aantal verkochte unieke titels (uniek ISBN) en van de afzet (aantal exemplaren) in de algemene boekenmarkt exclusief e-books. De ontwikkeling in de markt - voor resp. alle talen, Nederlandstalige titels en literair-culturele titels - is weergegeven als index ten opzichte van 2012 (=100). Het totaal aantal titels in alle talen laat een stijgende trend voor niet-Nederlandstalige (vaak: Engelstalige) titels zien; hierbij moet echter wel opgemerkt worden dat het om veel titels gaat waarvan vaak slechts een of een paar exemplaren worden verkocht. In de omzet is deze trend weliswaar ook zichtbaar maar aanmerkelijk minder sterk. In de algemene boekenmarkt zijn in 2020 circa 41 miljoen boeken verkocht; de jaaromzet bedroeg 597 miljoen. De omzet van het literair-culturele aanbod daarbinnen is gedaald ten opzichte van 2012. Bron: KVB Boekwerk.

In Duitsland toonde het gastlandschap van Nederland en Vlaanderen op de Frankfurter Buchmesse in 2016 een blijvend effect. Het gemiddelde totaal aantal vertalingen wereldwijd per jaar daarna is hoger dan in de periode ervoor.

In Spanje viel de Nederlandse literatuur op dankzij de toekenning van de *Premio Formentor* – een van de prestigieuze literaire prijzen in het taalgebied – aan Cees Nooteboom. Aan de andere kant is China minder relevant geworden. De politieke ontwikkelingen in het land maken dat de belemmeringen voor het uitgeven van vertaalde literatuur zijn gegroeid. Ook zijn opgelegde beperkingen steeds onvoorspelbaarder.

Ontwikkeling vertalingen van Nederlandstalige literatuur

De ontwikkeling van het aantal vertalingen uit het Nederlands.

Talentontwikkeling en vernieuwing

Het Nederlands Letterenfonds heeft de afgelopen jaren een pakket aan maatregelen genomen om kansen te bieden aan jonge, nieuwe auteurs en vernieuwing van de literatuur. De focus op talentontwikkeling heeft onder meer geleid tot de introductie van ontwikkelbeurzen voor schrijvers, een programma als *#NieuweStukken* (in samenwerking met het Fonds Podiumkunsten) voor jonge toneelschrijvers, en een programma als *Slow Writing Lab* voor predebutanten. De aandacht voor innovatie kreeg gestalte in meer middelen voor de regelingen voor digitale literatuur, literaire tijdschriften en festivals om meer experimenten mogelijk te maken, bijvoorbeeld van vernieuwende programmering.

Het fonds haakt daarbij nadrukkelijk aan bij de groei van literatuur buiten het boek, zoals zichtbaar wordt in de populariteit van spoken word – een genre dat bij uitstek een cultureel divers en jong publiek aan zich weet te binden. De steun voor deze relatief nieuwe literatuurvorm uit zich onder meer in het programma *Spoken in de klas*, dat samen met De Schrijverscentrale wordt uitgevoerd. In de komende periode wordt dat uitgebreid met een specifieke werkbeursregeling voor jonge makers, waaronder spoken word-artiesten. Daarnaast heeft het fonds een reeks aan apps, VR-installaties, podcasts en websites mede mogelijk gemaakt die – in een steeds digitalere samenleving – op een geheel andere manier vorm geven aan en toegang bieden tot literair werk.

Regionale verspreiding

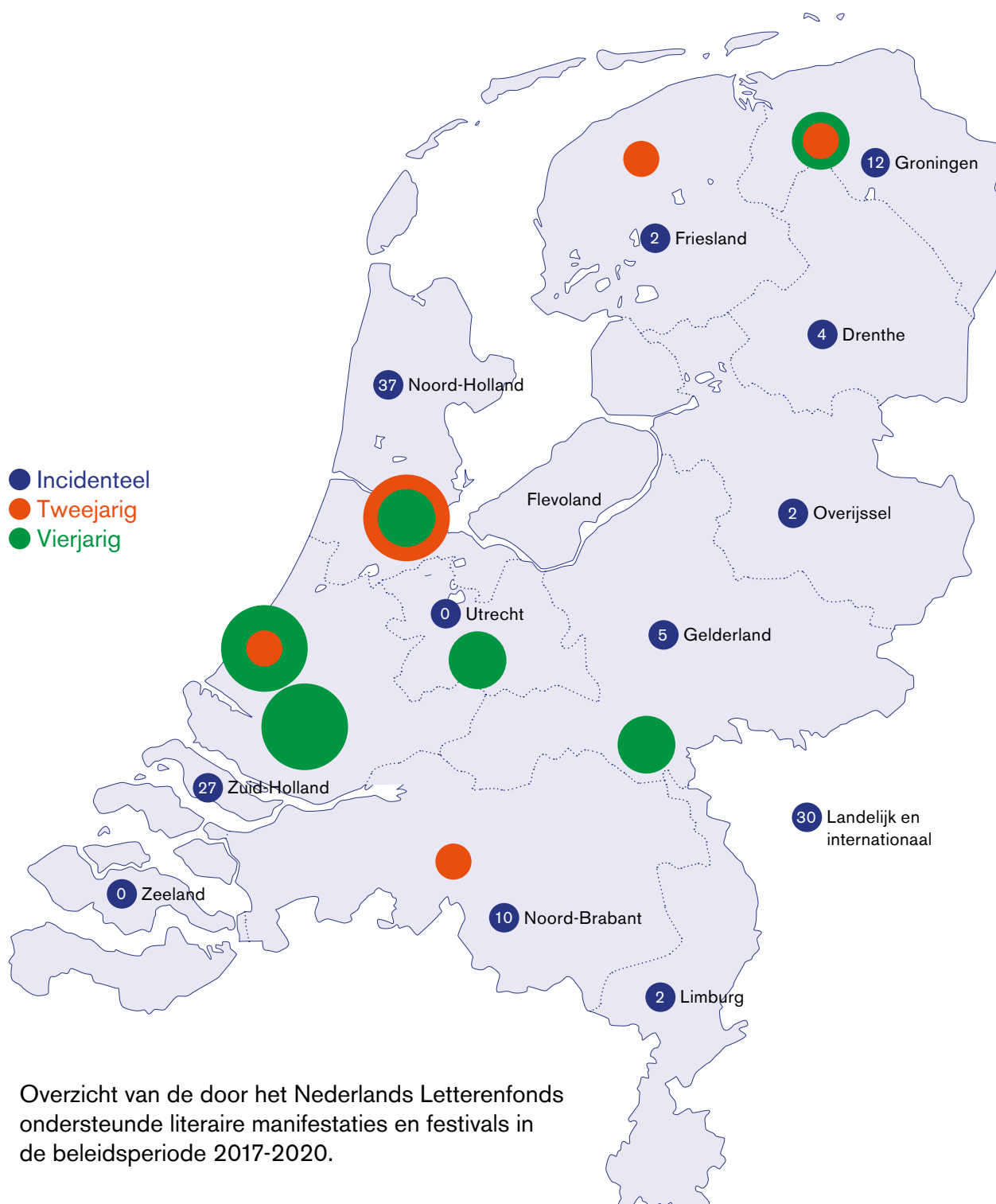
Met de groei van literatuur buiten het boek, doet het er ook steeds meer toe waar lezers in aanraking komen met literatuur. Het gaat niet meer alleen om boeken die je, dankzij het dichte netwerk van boekhandels en bibliotheken in Nederland, ook online, overal kunt kopen of lenen. In het verlengde van de focus van de landelijke politiek op een goede culturele spreiding over het hele land, richt ook het Nederlands Letterenfonds de aandacht op een goede spreiding van festivals over het land. Zowel bij de verdeling van de middelen voor de incidentele en meerjarig ondersteunde festivals was regionale spreiding een belangrijk criterium. Zo zijn ook meer programma's buiten de Randstad ondersteund, zoals het festival *Explore the North* in Leeuwarden of *Tilt en Watershed* in het zuiden van het land.

Diversiteit & inclusie

De letterensector is niet divers genoeg. Veel Nederlanders voelen zich niet aangesproken door het aanbod. De arbeidsmarkt van het boekenvak reflecteert niet de bevolkingssamenstelling. Dat besef is de afgelopen jaren doorgedrongen bij uitgeverijen en boekverkopers. Er worden – ook door het Nederlands Letterenfonds – nu steeds meer initiatieven genomen om dit te veranderen. Het fonds was samen met de andere cultuurfondsen betrokken bij de totstandkoming van de Code Diversiteit en Inclusie (voorheen Code Culturele Diversiteit). Het fonds heeft ook gezorgd voor meer budget om diversiteit te bevorderen en maakt er werk van om de eigen organisatie en adviescommissies diverser te maken:

Ten eerste geldt de code in de nieuwe cultuurperiode als subsidievoorwaarde, met name voor meerjarig ondersteunde aanvragers. Ten tweede versterkt het fonds met tweejarige subsidies de organisaties die zich expliciet richten op het versterken van de diversiteit in de letterensector, zoals *ROSE Stories* en *El Hizja*. Denk aan steun bij het uitvoeren van hun programma's, financiering van projecten, en hulp bij professionalisering (zie 3.1). Intern voert het fonds bewust beleid om het medewerkersbestand breder te maken op alle niveaus; van de Raad van toezicht en het personeel tot de Raad van advies. Het fonds werkt daarvoor samen met gespecialiseerde organisaties als *Atana* en *Colourful People*.

Maar daarmee is het fonds er nog niet. Pas als het personeel, de makers en de lezers een afspiegeling van Nederland zijn, kan de letterensector concluderen dat er resultaat is geboekt. Diversiteit blijft dan ook in de komende periode een belangrijk thema. Zo hebben we in 2020 een bijdrage toegekend aan enkele pilots om de werkvloer van uitgeverijen diverser te maken. Die pilots worden vanaf dit jaar uitgevoerd. Ook is er in 2021 samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) een project voor beginnende vertalers van kleur dat zal resulteren in de uitgave van een verhalenbundel van de zwarte Amerikaanse schrijver Bryan Washington.

"Remco Campert zegt dat hij eigenlijk altijd zeventien is gebleven. Ook mijn ultieme leeftijd. Volgens mij begrijp je op je zeventiende meer van de meeste verhalen, dan je op enig ander moment in je leven zult doen. Je doorziet meteen de essentie." V.l.n.r. Floor van het Nederend, Johan Fretz (citaat), Danielle Bakhuis en Pepijn Lanen, auteurs van de 3PAK geschenkbundel voor de Boekenweek voor Jongeren. Foto: CPNB.

Leesbevordering

Het lezen staat al jaren onder druk. De leesvaardigheid van jongeren neemt af, het plezier in lezen ook, en het aantal laaggeletterden in Nederland stijgt. In de afgelopen subsidieperiode werd de urgentie om hier iets aan te doen zo sterk dat de hele letterensector het belang ziet daar een bijdrage aan te leveren. De aandacht voor de promotie van (literair) lezen heeft nu nadrukkelijk een plaats in de voorwaarden voor ondersteuning van manifestaties en literair-educatieve projecten. Ook draagt het fonds financieel bij aan collectieve campagnes (zie vorige hoofdstuk) en is toegetreden tot de Leescoalitie, waarin alle instellingen op het gebied van taal- en leesbevordering hun krachten bundelen om zo veel mogelijk mensen aan te zetten tot lezen.

Fair Practice

De uitvoering van de arbeidsmarktagenda van de culturele en creatieve sector heeft veel aandacht gekregen bij de cultuurfondsen. Bekommernis om thema's als fair pay, fair practice en een structurele sociale dialoog in 2020 heeft geleid tot het vaststellen van een Fair Practice Code en de oprichting van het Platform ACCT, dat de komende jaren verder inzet op het verbeteren van de arbeidsmarkt bij culturele en creatieve bedrijven.

Aandacht voor eerlijke honorering van schrijvers en vertalers zit in het DNA van het Letterenfonds. De oprichting van het Fonds voor de Letteren, één van onze rechtsvoorgangers, was een direct gevolg van het protest van schrijvers en vertalers in de jaren '60 van de 20e eeuw om hun werk als een professionele

bezigheid te erkennen en te waarderen. Faire honorering is daarom nu uitgangspunt bij alle relevante regelingen. Schrijvers en vertalers kunnen alleen voor een projectsubsidie in aanmerking komen als zij een modelcontract kunnen overleggen. Dat neemt niet weg dat dit thema ook voor de letterensector belangrijk is. Het heeft bijvoorbeeld KVB Boekwerk aanzegget om onderzoek te doen naar de inkomsten van auteurs om beter zicht te krijgen op hun financiële positie. Ook zorgt het opnemen van de Fair Practice Code in de subsidieregelingen voor meerjarige subsidies ervoor dat dit thema beter op het netvlies van literaire organisaties en tijdschriftredacties komt te staan. Voor literaire tijdschriften geldt dat 75% van de subsidie moet worden besteed aan auteurshonoraria.

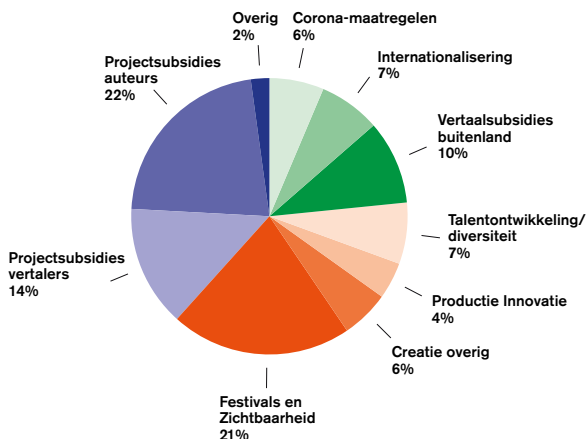
Duurzaamheid

Het Nederlands Letterenfonds kan en wil en zal zich niet onttrekken aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid voor duurzame omgang met het milieu. Dat betekent dat het fonds bij al zijn initiatieven en activiteiten aandacht besteedt aan klimaatgevolgen. Dat geldt voor verder beperken van papiergebruik en het verduurzamen van de panden, het Vertalershuis en het Letterenhuis, waarvoor voorbereidingen zijn getroffen. Maar het geldt met name voor verplaatsingen. Binnen Europa reizen medewerkers zo veel mogelijk met de trein. Auteurs die een reisbeurs ontvingen, worden gestimuleerd het vliegtuig te mijden. Dankzij een systeem van intendanten hoeven de genrespecialisten van de afdeling buitenland minder vaak te reizen – een manier van werken die het fonds verder wil uitbouwen (zie 4.2). Ook de ervaringen met andere manieren van werken tijdens de coronacrisis zullen een gunstig effect hebben op het aantal verplaatsingen.

Het Letterenfonds in cijfers 2017 – 2020

In de beleidsperiode 2017-2020 ontving het Letterenfonds in totaal 4.827 reguliere aanvragen (dus exclusief de tijdelijke coronasteunmaatregelen). Daarvan is 88 procent toegekend. Het accent ligt hierbij sterk op ondersteuning van creatie. De helft van het budget kwam (rechtstreeks) ten goede aan nieuw werk en de ontwikkeling van makers. Een vijfde (21%) is besteed aan de ondersteuning van literaire en literair-educatieve festivals en activiteiten.

Subsidies en activiteiten 2017-2020

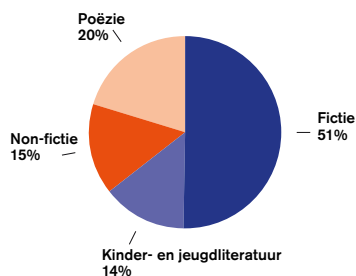
Verdeling van de bestedingen aan activiteitenlasten (subsidies en programma's) in de jaren 2017-2020.

Binnenland

345 schrijvers en 215 literair vertalers in het Nederlands ontvingen een beurs binnen de regeling Projectsubsidies. Onder hen waren 65 schrijvers (19 procent) en 32 vertalers (15 procent) die met succes een eerste aanvraag indienden.

Kijkend naar de genres, ging de helft van de toegekende aanvragen voor oorspronkelijk werk naar nieuwe fictie. Bij de literaire vertalingen lag het aandeel fictie op ruim zeventig procent.

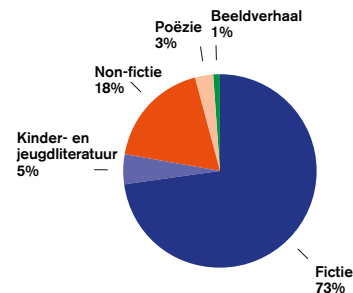
Toekenningen oorspronkelijk werk

Verdeling in 2017-2020 toegekende projectsubsidies voor oorspronkelijk werk naar genre.

NB Onder fictie is één toneelstuk meegeteld. De totstandkoming van theaterteksten wordt vooral via de niet in dit diagram opgenomen regeling Werkbijdrage theatertekst ondersteund. Ook de via de Biografiereregeling ondersteunde non-fictie valt buiten deze grafiek.

Toekenningen vertalingen

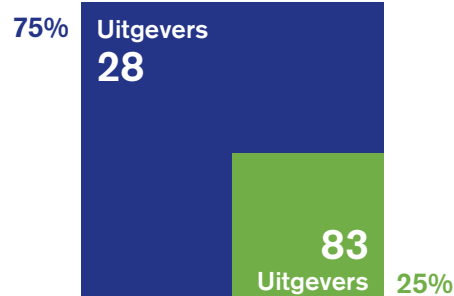

Verdeling in 2017-2020 toegekende projectsubsidies voor vertalingen naar genres.

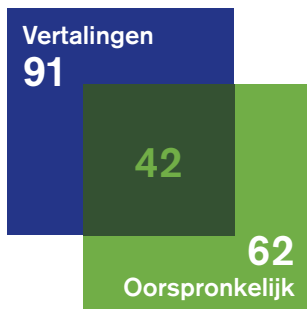
Kijkend naar de talen was het Engels onder de aanvragen voor Projectsubsidies voor literaire vertalingen traditiegetrouw ruim vertegenwoordigd (40%; was in 2013-2016: 42%). De verdeling over de andere taalgebieden was als volgt: Frans (13%), Duits (11%), Italiaans (7%), Slavische talen (7%), Spaans (6%), Scandinavische talen (6%) en de Overige talen (10%).

Het via de Projectsubsidies ondersteunde nieuwe werk van schrijvers en vertalers is of zal door in totaal 111 verschillende uitgeverijen worden uitgebracht. Een groei ten opzichte van de vorige beleidsperiode 2013-2016, toen ging het in totaal om 93 uitgeverijen van Nederlandse en Friese literatuur.

Vorig jaar werd in het jaarverslag al opgemerkt dat er een toename lijkt te zijn van het aandeel kleine tot middelgrote uitgeverijen in Nederland waar nieuw werk verschijnt. In absolute aantallen is de groei evident. Daarbij is driekwart van de uitgeverijen (83 van de 111) verbonden aan een kwart van de aan schrijvers of vertalers toegekende projectsubsidies. In de vorige beleidsperiode lag dit percentage iets hoger: 80 procent van de uitgeverijen (74 van de 93) was gerelateerd aan driekwart van de aanvragen. In beide periodes waren drie uitgeverijen gerelateerd aan het eerste kwart aanvragen. Ten opzichte van de vorige beleidsperiode lijkt zo bezien vooral het middenveld onder de uitgeverijen te zijn verbreed.

Verdeling van de projectsubsidies voor schrijvers en vertalers in 2017-2020 over het aantal gerelateerde uitgeverijen.

Van de 111 aan projectsubsidies gerelateerde Nederlandse en Friese uitgeverijen, waren er 91 gerelateerd aan aanvragen voor literaire vertalingen en 62 aan oorspronkelijk werk.

Talentontwikkeling

Het Letterenfonds investeert in talentontwikkelhuizen als El Hizra en ROSE Stories en ondersteunt structureel literaire tijdschriften. Via trajecten als het Slow Writing Lab en #Nieuwe Stukken is in de afgelopen jaren aan 50 nog niet gedebuteerde talenten ruimte en begeleiding geboden om hun schrijftalent en 'stem' verder te ontwikkelen – op papier, op het podium of anderszins. Aan 24 reeds gedebuteerde schrijftalenten is de kans geboden om in internationale context (in enkele gevallen samen met hun redacteur) onderzoek te doen en hun netwerk uit te bouwen. Voorts ontvingen 5 (jonge) redacteurs, programmeurs en andere bemiddelaars in de literatuur een Wanderlustbeurs waarmee ze internationaal kunnen werken aan het vergroten van hun netwerk en deskundigheid.

In totaal 48 beginnende literair vertalers in en uit het Nederlands konden via het Expertisecentrum Literair Vertalen met een ervaren vertaler als mentor en vraagbaak werken aan een (eerste) vertaling en zo hun deskundigheid vergroten. Daarnaast hebben 24 nog niet gedebuteerde vertalers via een zogenoemd ontwikkelingstraject hun literaire vertaalvaardigheden in samenwerking met een ervaren vertaler kunnen vergroten; hiermee wordt ook de stap naar een eerste boekvertaling verkleind. Via programma's als The Chronicles, de Vertalersfabriek, CELA en workshops hebben nog eens enkele tientallen beginnende vertalers in en uit het Nederlands hun talent verder kunnen ontwikkelen.

Innovatie

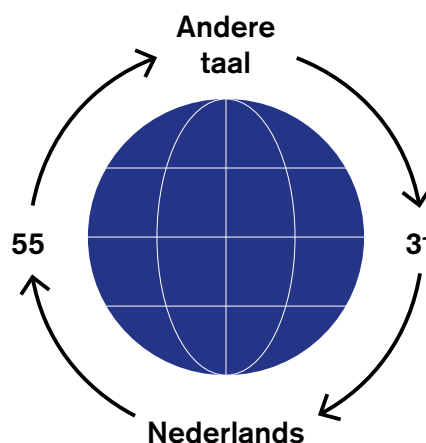
Er is in totaal in 38 digitale literaire projecten geïnvesteerd via de reguliere regeling en via het programma Literatuur op het scherm. Een kleine helft daarvan is inmiddels afgerond, waaronder bijvoorbeeld Rozsypne, Scripts Off Screen en de Virtuele Boekenkast. Vijf projecten vonden ook een weg naar het buitenland, waaronder de app Puzzling Poetry Treasure Chest. De Nederlandse versie van deze app werd eerder al geïntroduceerd binnen het onderwijsveld. Daarnaast hadden elf schrijvers (deels samen met hun uitgever of redacteur) de mogelijkheid om binnen de workshopachtige setting van de Hackaton en de pilot Literair podcasten hun talenten te ontwikkelen.

Festivals

Literaire manifestaties en festivals worden via incidentele, tweejarige of vierjarige subsidies ondersteund. Op pagina 9 is de regionale verspreiding van deze subsidies op de kaart van Nederland ingetekend. In cijfers gaat 38 procent van de subsidies naar de regio en 62 procent naar de grote steden in de Randstad (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht). Er zijn echter steeds meer organisaties die landelijk werken en steeds meer manifestaties met een 'landelijke' dekking. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om reizende edities van Babs Woordsalon, clubavonden van Mensen Zeggen Dingen op meerdere locaties in Nederland (ook regionaal geborgd in Arnhem/Nijmegen), de Week van de Afrikaanse roman, workshops van de Tekstmederij en literatuur-educatieve projecten van Passionate Bulkboek of Stichting Samenleving en Kunst die verspreid door het land plaatsvinden, en om trajecten zoals die rond de Grote Poëzieprijs of de Libris Literatuur Prijs worden georganiseerd. Of om digitale projecten zoals raadgecht van Poëziepaleis. Ook 'reizen' producties die in opdracht van de ondersteunde organisaties worden gemaakt, steeds vaker langs meerdere festivals in Nederland. Bovendien is met name het laatste jaar het belang van online programmering en livestreams sterk toegenomen.

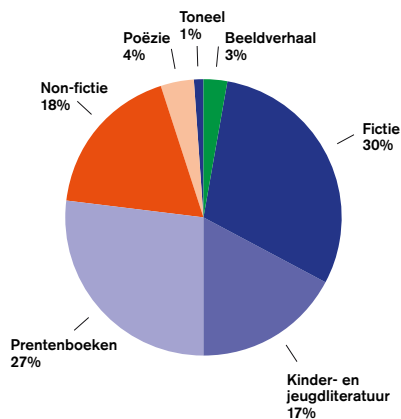
Onder de ondersteunde literaire festivals en trajecten met een internationaal bereik vallen bijvoorbeeld het Europese CELA-project van Wintertuin, de Poetry International Archives, en de rol van IBBY en PEN als onderdeel van de internationale organisaties.

Aantal talen waaruit en waarin vertalingen zijn ondersteund

Buitenland

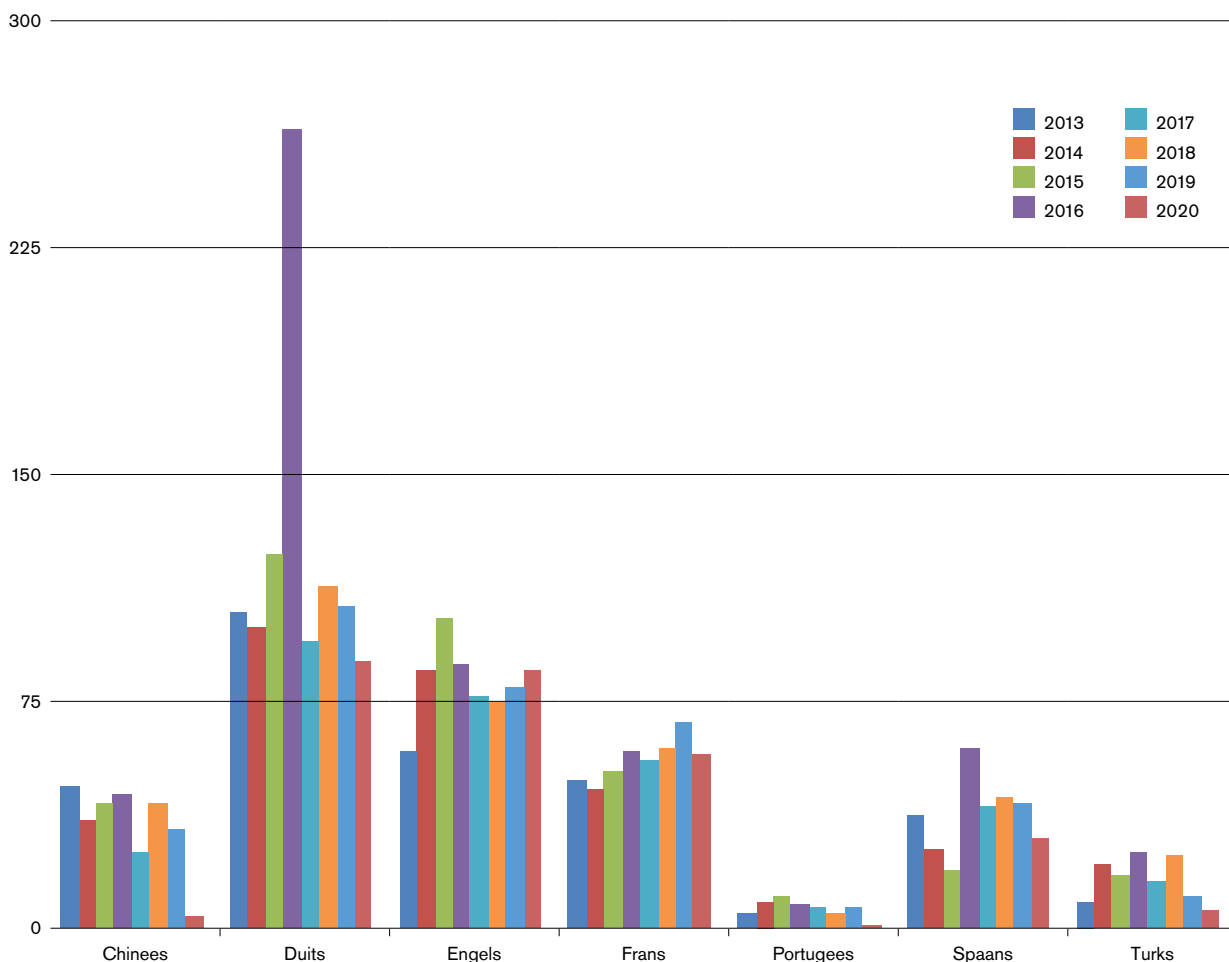
In de jaren 2017-2020 verschenen er (voor zover februari 2020 bekend) in totaal 2.366 vertalingen van Nederlands- of Friestalige literatuur in totaal 56 talen. Een stijging ten opzichte van de voorgaande beleidsperiode (op vergelijkbaar ijkmoment: 2.240 vertalingen in 64 talen). De verdeling over de genres was als volgt:

Het aandeel door het Letterenfonds gesubsidieerde uitgaven steeg in 2017-2020 naar 50 procent. Mogelijk zal dit aandeel in de toekomst doorgroeien - in het coronajaar 2020 ontving het Letterenfonds veel aanvragen voor Translation grants van buitenlandse uitgeverijen die voor het eerst een aanvraag indienen. Van de in 2017-2020 toegekende Translation grants was in totaal 64 procent afkomstig van nieuwe aanvragers.

Overzicht van vertalingen van Nederlandstalige literatuur in een aantal prioriteitstalen.

Het Letterenfonds organiseerde drie grote campagnes waarmee de Nederlandse literatuur in het buitenland onder de aandacht is gebracht: het vervolg op *Dies ist was wir teilen*, *Les Phares du Nord* en *New Dutch Writing*. In de grafiek is het effect van de campagnes in achtereenvolgens Duitsland, Frankrijk en Engeland goed zichtbaar. Het registeren van wereldwijd verschenen vertalingen van Nederlandstalige literatuur is een voortdurend work-in-progress; de cijfers over 2020 zijn daardoor nog niet volledig.

STEUNMAATREGELEN VAN HET

ONDERSTEUNING
LANDELIJKE CAMPAGNE
#ZOMERLEZEN
(CPNB)

ONDERSTEUNING
'SCHRIJVER OP JE SCHERM'
(DE SCHRIJVERSCENTRALE)

ONDERSTEUNING NAJAARSCAMPAGNE
TER PROMOTIE BOEKHANDEL (CPNB)

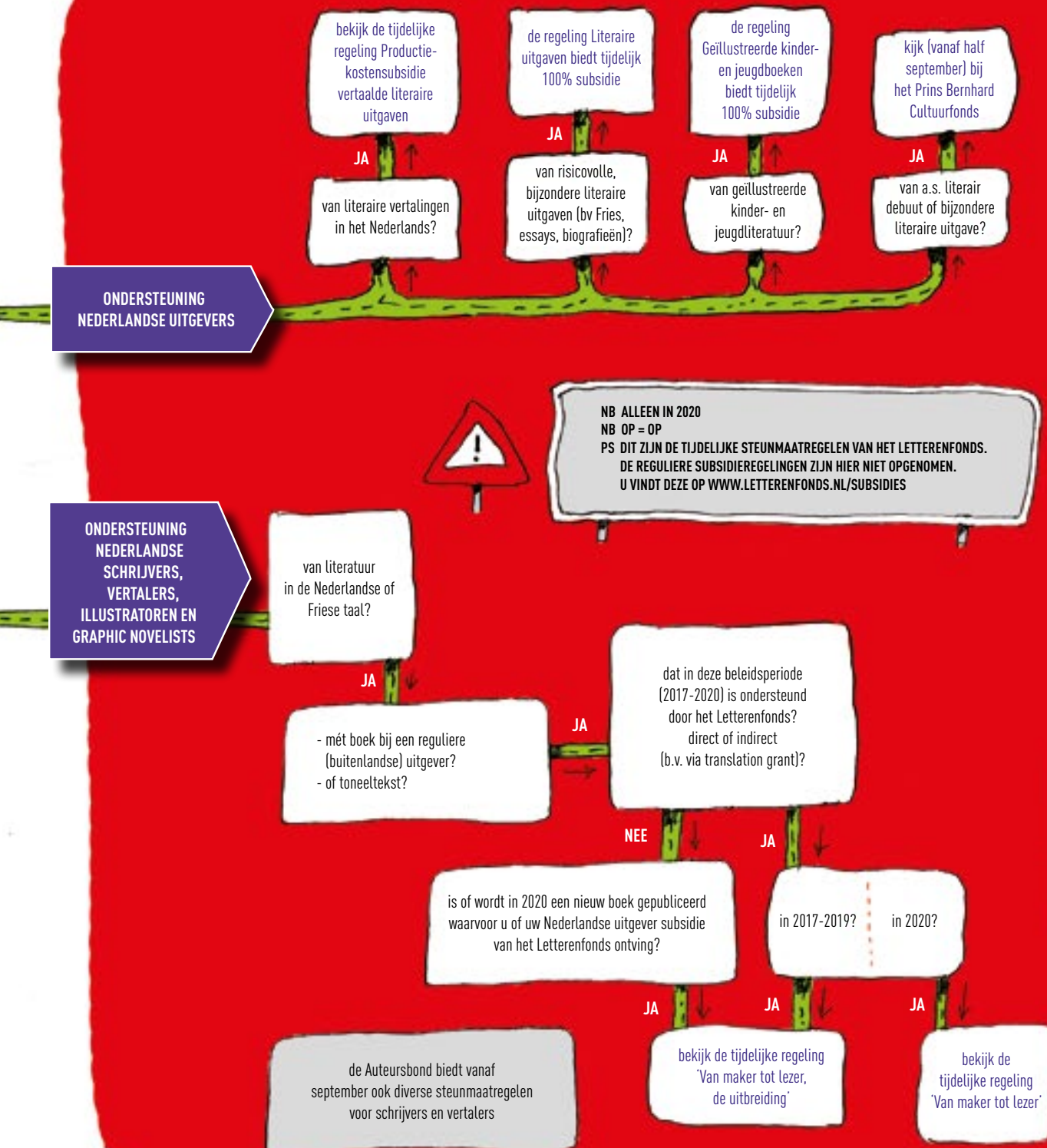
ONDERSTEUNING
LANDELIJKE CAMPAGNE
#IK LEES THUIS
(CPNB)

EXTRA PRODUCTIESUBSIDIE
VOOR BUITENLANDSE UITGEVERS
VOOR UITGAVEN NEDERLANDSE
AUTEURS

NEDERLANDS LETTERENFONDS

Hoofdstuk 3

Binnenland: creatie, productie, innovatie en zichtbaarheid

Voor de afdeling binnenland stond 2020, naast alle reguliere regelingen en programma's, in het teken van de meerjarige subsidies voor literaire festivals, literair-educatieve organisaties en literaire tijdschriften. Daar kwam de coronacrisis bovenop. Met het door OCW beschikbaar gestelde budget is een uitgebreid pakket aan coulance- en steunmaatregelen ontwikkeld om makers aan het werk te houden, de uitgave van nieuwe titels te stimuleren, en de zichtbaarheid van literatuur voor lezers te vergroten.

Het betekende ook dat vanaf maart grotendeels online is gewerkt. Het is gelukt om aanvragen, adviezen en vergaderingen geheel digitaal te laten verlopen zonder dat er voor aanvragers vertraging ontstond.

Bij de tijdelijke steunmaatregelen heeft het fonds bewust gezocht naar een korte proceduretijd. Er is voor gekozen de inhoudelijke toetsing (deels) aan eerdere besluiten te koppelen. Iedere schrijver, vertaler, illustrator of graphic novelist die recent, direct of indirect, door het Letterenfonds was ondersteund, kon aanvragen binnen de tijdelijke regelingen *Van maker tot lezer* en *Van maker tot lezer, de uitbreiding*. Zo slaagde het fonds erin om makers binnen drie dagen tot drie weken besluit en betaling te geven. 'Dit is geen snelloket, dit is een supersnelloket', reageerde Jamal Ouariachi.

Bij het verdelen van het extra 'coronabudget' heeft het Nederlands Letterenfonds zich gericht op het ondersteunen van vele soorten makers. Dus niet alleen de grote groep schrijvers (en vertalers) die een projectsubsidie krijgen of indirect via een *translation grant* zijn ondersteund, maar ook predebutanten, tijdschriftenauteurs en spoken word-artisten. Voor de eerste groep is samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds een eenmalige regeling opgezet, voor de tweede is het budget voor de literaire tijdschriften verhoogd, en de derde wordt via De Schrijverscentrale en het project *Schrijver op je scherm* extra ondersteund.

3.1 Creatie

Regelingen

De belangrijkste regelingen ter stimulering van nieuw literair werk zijn de *Projectsubsidies voor publicaties* en de *Projectsubsidies voor literaire vertalingen*. In de eerste regeling kende het Nederlands Letterenfonds 120 beurzen toe voor het maken van nieuwe Nederlands- of Friestalige boeken in alle literaire

genres (op een totaal van 163 aanvragen. Ter vergelijking: in 2019 waren er 132 toekenningen op 192 aanvragen). De gemiddelde projectbeurs was € 22.327 (in 2019 € 20.288). In de tweede regeling zijn 196 beurzen verstrekt voor het vertalen van een buitenlands literair werk (op een totaal van 245 aanvragen; 2019: 254 aanvragen, waarvan 212 gehonoreerd). De gemiddelde projectbeurs was € 7.630 (2019: € 7.315). Alleen werk waarvoor uitgeverij en schrijver/vertaler een modelcontract afsluiten, komt in aanmerking voor een beurs; daarnaast geldt onder meer een inkomensgrens (maximaal € 45.000 verzamelinkomen). Bij het modelcontract voor literaire vertalingen kwamen de Auteursbond en de Literaire Uitgeversgroep (LUG) overeen per 1 december 2020 een inflatiecorrectie toe te passen, het minimumvertaaltarief is verhoogd van 6,6 naar 6,8 eurocent per woord.

Bij beide regelingen valt al enkele jaren het toenemende aantal (kleine) uitgeverijen op: van Vleugels en Oevers tot Nachtwind en De Kaneelfabriek. Dat geldt ook voor de Schwob-regeling (zie hoofdstuk 2).

De regeling *Projectsubsidies voor publicaties* (voor schrijvers van nieuw literair werk) kent ieder jaar drie rondes. De eerste is voor ervaren schrijvers die al ten minste vijf keer door het Letterenfonds voor de creatie van nieuw werk zijn ondersteund. De tweede is voor debutanten en voor starters die twee boeken hebben gepubliceerd. Voorafgaand aan deze ronde is wederom een spreekuur voor debutanten gehouden, zodat zij alle ruimte hebben voor hun vragen over het aanvragen of de manier waarop het fonds werkt. Bijna de helft van de aanvragers maakte hier gebruik van. Het aantal aanvragen was in de eerste twee rondes vergelijkbaar met voorgaande jaren. Maar in de laatste ronde van het jaar, voor oeuverbouwers die ten minste drie boeken hebben gepubliceerd en minder dan vijf beurzen van het fonds hebben ontvangen, was de invloed van corona merkbaar. Er waren meer aanvragen dan gemiddeld in voorgaande jaren, waaronder zeven van auteurs die zich niet eerder tot het Letterenfonds hebben gewend voor ondersteuning (bijna tien procent van het totaal aantal aanvragen in deze ronde). Het aandeel kinder- en jeugdboekenschrijvers was opmerkelijk groot – een groep die bij uitstek in zijn inkomsten wordt geraakt door het wegvallen van optredens op scholen en in bibliotheken. Gelukkig hoefde het fonds de besluiten niet te prioriteren; het budget kon worden verhoogd met een deel van de extra middelen van de rijksoverheid ter ondersteuning van de cultuur. Afgaande op het aantal informatieverzoeken per mail of telefoon aan het einde van het jaar, kan de groei van het aantal aanvragen in 2021 doorzetten. Dat geldt met name voor de categorieën ervaren schrijvers en oeuverbouwers.

Omdat uitgevers aangaven in verband met de coronacrisis de uitgave van debuten uit te stellen en om de ruimte voor nieuw talent te behouden, heeft

het Letterenfonds samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds de eenmalige *Regeling voor debuten en bijzondere uitgaven* opgezet. In dit kader hebben 13 uitgeverijen voor 26 projecten een bijdrage van € 10.000 elk ontvangen. De helft is voor de auteur, een kwart voor productie van de uitgave, en een kwart voor promotie.

Bij de *Projectsubsidies voor literaire vertalingen* waren er in 2020 ongeveer evenveel aanvragen als voorgaande jaren; van de zestien nieuwe aanvragers ontvingen er zeven een beurs. Na de economische crisis van 2008 werden de gevolgen vrij snel voelbaar in het aantal literaire vertalingen dat op de markt verscheen. Of dat ook een van de na-ijleffecten van de coronacrisis zal zijn, zal moeten blijken.

Ook dit jaar voerden vertalingen uit het Engels de boventoon. Het aantal aanvragen voor een toeslag op basis van de moeilijkheidsgraad van de vertaling was in de gehele beleidsperiode vergelijkbaar; wel worden er sinds in 2019 de mogelijkheid van een halve toeslag is ingevoerd wat meer toeslagaanvragen gehonoreerd (ter vergelijking: in 2017-2018 zijn 62 van de 86 gehonoreerd, in 2019-2020 zijn 79 van de 91 aangevraagde toeslagen verleend; het afwijzingspercentage daalde van 28 naar 13 procent). Verder zijn dit jaar 23 toeslagen voor nawoorden toegekend.

Het aantal aanvragen in de *Biografieregeling*, dat al jaren stabiel op 18 staat, is in 2020 bijna gehalveerd. Er waren 11 aanvragen, waarvan er twee niet-ontvankelijk waren – onder meer omdat de biografie geen intentieverklaring van een uitgeverij had. Mogelijk wilden schrijvers of uitgeverijen zich in deze onzekere tijden niet vastleggen op grote en langdurige projecten. Als resultaat van deze regeling viel *Een ongeschiedenis van Willem Brakman* van Nico Keuning (Querido) op, “een biografie die verborgen deuren opent” aldus biografieportaal.nl in het jaaroverzicht 2020.

De regeling *Reiskosten buitenland – studiereizen* werd in 2020 voor het laatst uitgevoerd omdat reizen ter voorbereiding op een te schrijven of vertalen literair werk zijn ondergebracht bij de ontwikkelbeurzen die in 2021 ook voor vertalers worden geopend. In lijn met overheidsrichtlijnen voor buitenlandse reizen werd deze aanvraagmogelijkheid echter al per april gesloten. Tot die tijd waren er, inclusief beurzen voor residenties, 18 toekenningen. Het resterende budget is overgeheveld naar de tijdelijke steunregelingen voor schrijvers en/of vertalers.

Het aantal aangevraagde *Ontwikkelbeurzen*, waarmee schrijvers die een projectsubsidie ontvangen kunnen investeren in hun professionele ontwikkeling en cultureel ondernemerschap, lag lager dan in 2019 – het eerste jaar waarin deze regeling is uitgevoerd. Waar er in het eerste jaar 57 aanvragen waren (56 toekenningen), daalde dat nu naar 23 (19 toekenningen). De reden is dat de tijdelijke steunmaatregelen

schrijvers en vertalers meer ruimte boden om het geld naar eigen inzicht te besteden. Bovendien zijn ontwikkelbeurzen gekoppeld aan bijvoorbeeld cursussen die vanwege de pandemie niet altijd door konden gaan.

In samenwerking met het Fonds Podiumkunsten (penvoerder) is de regeling *Werkbijdrage theatertekst* voor de vierde keer uitgevoerd. Van de 43 aanvragen zijn er 22 gehonoreerd; de toegekende beurzen variëren van € 8.000 tot € 16.500, inclusief een bijdrage van € 1.500 voor een openbare presentatie.

Covers van de twaalf tijdschriften: Awater, DICTER., De Revisor, Hollands Maandblad, Ensafh, Filter, De Parelduiker, De Internet Gids, Terras, Tirade, De Gids en De Nederlandse Boekengids | The Dutch Review of Books.

In de aanloop naar de nieuwe beleidsperiode is de regeling *Literaire tijdschriften* aangepast en versneld uitgevoerd in 2020. Voor het eerst is nu subsidie voor vier in plaats van voor twee jaar toegekend. Daarbij kon het budget voor de literaire tijdschriften worden verhoogd uit de door OCW ter beschikking gestelde tijdelijke steun. De aanvragen van twaalf tijdschriften zijn gehonoreerd met een jaarlijkse subsidie van € 15.000. Minimaal 75% hiervan is bestemd voor honoraria.

Met de overgang van een twee- naar een vierjarige regeling is tegemoetgekomen aan de wens van redacties om voor een langere termijn rust en financiële zekerheid te hebben. Er ontstaat daarmee voor de tijdschriftredacties ook meer ruimte voor toepassing van de codes en voor de exploitatie. Door de adviescommissies is meermaals geconstateerd dat de tijdschriften redactioneel behoorlijke tot hoge kwaliteit leveren, maar minder tijd nemen om te reflecteren op het karakter van het tijdschrift, hun ambities, en de zakelijke exploitatie binnen de context waarin zij opereren. Met name dat laatste is een punt van aandacht: de afhankelijkheid van subsidie neemt eerder toe dan af.

In de komende beleidsperiode zal het Letterenfonds met elke redactie monitorgesprekken voeren over de realisatie van in hun aanvraag geformuleerde doelstellingen over publieksbereik, interne organisatie, (culturele) diversiteit en eerlijke honorering van auteurs. Dit heeft als voordeel dat het fonds een rol kan spelen bij het inventariseren van struikelblokken of het delen van kennis. De tijdschriften staan hier voor open, zij willen graag meer samenwerken.

Tijdelijke steunmaatregelen

De belangrijkste tijdelijke steunmaatregelen voor makers waren (naast de hierboven genoemde *Regeling voor debuten en bijzondere uitgaven* van het Prins Bernard Cultuurfonds en de verhoogde budgetten bij de uitvoering van de regelingen *Projectsubsidies voor publicaties* en de meerjarige regeling *Litteraire tijdschriften*) *Van maker tot lezer* en *Van maker tot lezer, de uitbreiding*. Het Letterenfonds keerde aan ruim 400 makers een beurs van € 2.500 uit om een brug te slaan naar de lezer. De schrijvers, vertalers, graphic novelists en illustratoren dienden hiervoor zeer uiteenlopende plannen in. Sommigen organiseerden online activiteiten zoals leesclubs of een optreden bij een (lokale) boekhandel, anderen besloten een podcast te maken, en weer anderen gebruikten het geld om hun eigen werk in het buitenland of via een geüpdatete site te promoten.

Het aantal mooie voorbeelden is groot. Abdelkader Benali organiseerde Zoom-lezingen en interactieve workshops rondom zijn toneelstuk *Antigone*. Ernest van der Kwast bezorgde (in samenwerking met boekhandels) zijn nieuwe roman bij klanten thuis (zie foto), op de fiets of in een marathon. A.F.Th. van der Heijden stuurde bij het verschijnen van zijn eerstvolgende roman vaste klanten van verschillende boekhandels een handgeschreven brief. Bert Natter maakte een podcast-reeks over Bach. Lynn Berger schrijft een reeks Engelstalige essays ter begeleiding van de Engelse vertaling van haar boek *De tweede*. Rindert Kromhout en schrijversduo Hans en Monique Hagen lieten lesmateriaal ontwikkelen voor het basisonderwijs. Rokus Hofstede maakte een trailer bij zijn vertaling van *De jaren* van Annie Ernaux. Vertaler Gertrud Maes interviewde de Franse schrijfster Leïla Slimani op video.

Programma's: talentontwikkeling

De talentontwikkelingsprogramma's van het Nederlands Letterenfonds, die met verschillende partners worden uitgevoerd en zijn bedoeld om nieuwe generaties auteurs op te leiden, kregen vrijwel allemaal een hybride of online vorm. De negen deelnemers aan de vijfde editie van het *Slow Writing Lab* kwamen slechts een paar keer live bij elkaar voordat Nederland in lockdown ging. Om het verdere traject met online masterclasses en werkbijeenkomsten te optimaliseren is de vijfde editie met enkele maanden verlengd tot einde kalenderjaar, zijn er meer gastdocenten uitgenodigd en zijn lange dagen opgeknipt in kortere sessies. Ook de presentatie van het eindwerk op festivals kon niet doorgaan. In plaats daarvan hebben de schrijvers een publicatie gemaakt. In 2020 zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met Literatuur Vlaanderen: vanaf de volgende editie zullen ook twee Vlaamse talenten worden geselecteerd voor het *Slow Writing Lab*.

Verheugend was dat vier schrijvers uit eerdere edities dit jaar debuteerden: Simone Atangana Bekono, Lisa Huissoon, Marjolein Visser en Wout Waanders. Ook werden veel 'alumni' op (online) evenementen geprogrammeerd of gevraagd podcasts te maken. Maureen Ghazal trad toe tot de redactie van *De Revisor*.

Schrijvers Nassira Rahmouni, Nedra Arsenovic-Kenzari, Aries Sporkslede, Rosita Dameri, Arturo Desimone, Siham Amghar, Careline Peerwijk, Smita Gayadin, Onias Landveld en Rozienna Aida bij de eindpresentatie van #NieuweStukken. Foto: Amy Cooks

Ook de tien deelnemers aan de tweede editie van *#NieuweStukken* waarmee het Fonds Podiumkunsten in samenwerking met het Letterenfonds beginnende toneelschrijvers een kans biedt om te werken

aan nieuwe verhalen, gingen vorig jaar al van start. In september hebben zij hun eindwerk gepresenteerd in het Bijlmer Parktheater voor vijftig man publiek. Het programma blijkt een groot succes: maar liefst zes van de tien deelnemers aan de eerste editie van *#NieuweStukken* kregen hun stuk daarna opgevoerd. Dat gaat om onder meer *Surinaams, maar dan anders* van Sharif Noël Abdoelhak (Theater Zuidplein), een muziekvoorstelling van Shula Tas met ROSE Stories, die nu ook wordt omgewerkt tot haar debuutroman die in 2021 wordt verwacht bij uitgeverij Podium, en *Geld voor goud* van Yücel Kopal (Theater Bellevue), die daarna in opdracht van Oostpool een kort stuk schreef.

Voor reeds gedebuteerde schrijvers en voor bemiddelaars in de literatuur heeft het Letterenfonds een programma voor talentontwikkeling in internationale context: *Wanderlust*. Vanwege de reisbeperkingen waren er dit jaar geen aanvragen of beurzen voor bemiddelaars. Voor schrijvers wordt samengewerkt met twee residenties, waarmee reeds in 2019 afspraken waren gemaakt. *Deltaworkers* in New Orleans zou in 2020, het laatste jaar van deze residentie, Nhung Dam en Frank Keizer ontvangen. Dam moest een paar dagen na haar aankomst in maart halsoverkop terugreizen. Gerda Bles, Gamal Fouad en dichter Asha Karami verbleven in 2020 (op 1,5 meter afstand) als writer in residence aan de multidisciplinaire Jan van Eyck-Academie in Maastricht. Ter afsluiting van hun werk- en onderzoeksperiode voerden Bles en Fouad ieder een publiek gesprek via Zoom met een schrijver die hen inspireert of met wie ze in hun werk verwantschap zien. Erik Lindner leidde de gesprekken, die nu als video en podcast beschikbaar zijn.

In het kader van *diversiteit en talent* ondersteunde het Nederlands Letterenfonds vorig jaar talentontwikkelaar ROSE Stories en stichting El Hizra met een tweejarige subsidie voor 2019-2020 (zie jaarverslag 2019). Beide organisaties hebben stappen kunnen zetten. Ze organiseren veel, hebben een goed netwerk en worden door partijen benaderd voor samenwerking en advies. Beide organisaties hebben ambitieuze plannen en verwierven in 2020 meerjarige steun bij landelijke en regionale fondsen.

Nieuw dit jaar was de focus op het vergroten van diversiteit in het boekenvak. Verschillende partijen gingen daarover in gesprek met het fonds. Dat heeft in 2020 geleid tot subsidies voor Singel Uitgeverijen en het project *De Tank*. De eerste heeft een door-dacht stageplan opgezet voor een groep studenten van kleur. De intentie is dat daar banen uit voortkomen. Bij het tweede project draait het om bijscholing en professionalisering op het gebied van vertaling, schrijven, redactie en cultuurkritiek voor mensen van kleur. Initiatiefneemster Neske Beks zorgt voor verbinding met het boekenvak. Daarnaast besloot het fonds een samenwerkingsverband met het Prins Bernhard Cultuurfonds aan te gaan om een reeks biografieën

te realiseren die de diversiteit van de Nederlandse samenleving in de culturele en creatieve sector representeert. De reeks beoogt een bijdrage te leveren aan een inclusievere geschiedschrijving.

Vertalers Madelon Janse en Fleur Jeras bij The Chronicles-presentatie op Crossing Border. Foto: Remco Koers

Ook voor literair vertalers zijn er talentontwikkelingsprogramma's. The Chronicles en de *Vertalersfabriek* worden beschreven in het volgende hoofdstuk, onder het Vertalershuis Amsterdam (zie 4.5). Verder biedt het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen twee vormen van *individuele begeleiding voor literair vertalers aan het begin van hun carrière*. Beginnende vertalers zonder vertaalopdracht kunnen een *ontwikkelingstraject* aanvragen, waarbij zij met een ervaren vertaler aan het werk gaan met de vertaling van een zelf gekozen kort verhaal of literair fragment. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de praktische kant van een vertaalloopbaan, met als beoogd resultaat de publicatie in een literair tijdschrift of publicatie van het gekozen boek. In 2020 zijn vier ontwikkelingsbeurzen toegekend (voor vertalingen uit het Engels, IJslands, Russisch en Zweeds) aan Nederlandse vertalers. Een mentoraat kan worden aangevraagd bij een (eerste) vertaalopdracht, waarvoor ook een modelcontract is afgesloten. De beginnende vertaler kan hiermee bij zijn of haar boekvertaling begeleiding krijgen van een ervaren vertaler. In 2020 zijn aan zes Nederlandse vertalers mentoraten toegekend (voor vertalingen uit het Deens, Frans, Japans, Kroatisch en Noors). Tot slot kende het Letterenfonds een subsidie toe aan het tweejarige Europese talentontwikkelingsprogramma Creating European Literary Agents (CELA) voor de Nederlandse deelnemers (schrijver en vertaler).

3.2 Productie

Regelingen en tijdelijke steunmaatregelen

Het Nederlands Letterenfonds geeft uitgevers een bijdrage in de productiekosten van moeilijk te exploiteren titels: Friese titels, geïllustreerde kinderboeken, strips, biografieën, verzameld werk, essays en literaire klassiekers. Zo stimuleert het fonds dat

dit type boeken blijft verschijnen. Hiervoor bestaan drie regelingen: *Literaire uitgaven*, *Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* en – speciaal voor vergeten meesterwerken uit andere talen – *Schwob*. Uitgevers kunnen 50% of 70% van de productiekosten vergoed krijgen. Om hen in 2020 te stimuleren geen titels op de plank te laten liggen, is als tijdelijke steunmaatregel vanaf eind mei 100% vergoed. Hiervan is ruim gebruik gemaakt, maar veelal voor kleine producties. De tijdelijke verhoging is daarom verlengd tot 1 juli 2021. In totaal zijn aan de uitgevers in 2020 56 productiesubsidies toegekend (2019: 32) voor een totaal van € 190.521 (2019: € 163.571). Het gaat hierbij deels om garantstellingen waarbij de subsidiehoogte na publicatie definitief wordt vastgesteld.

Daarnaast is een tijdelijke stimuleringsregeling *Productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven* opgezet: iedere uitgever die een vertaling in de planning had waarvoor de vertaler een projectsubsidie had gekregen, kwam in aanmerking voor deze regeling. Het subsidiebedrag van € 750 tot € 1.500 per titel was rechtstreeks gekoppeld aan het aantal woorden van de tekst. Voor poëzie was € 1.000 per titel beschikbaar. Zo was het mogelijk om aanvragen snel te honoreren. In totaal ontvingen 100 uitgevers bij elkaar € 116.000. Dertien aanvragen zijn niet in behandeling genomen, omdat ze niet voldeden aan een formele voorwaarde (dat de vertaler na 1 mei een projectsubsidie ontving). De tijdelijke stimuleringsregeling wordt begin 2021 (voor de toekenningen in de eerste ronde) gecontinueerd.

Programma's

Ogenschijnlijk kende *Schwob* een jaar als ieder jaar. Er waren vier acties – elk seizoen één – waarmee in samenwerking met 14 uitgeverijen en 120 boekhandels (in Nederland en Vlaanderen) in totaal 22 vertaalde klassiekers bij de lezer onder de aandacht zijn gebracht. Op 25 mei presenteerden de bij de Schwob-actie betrokken uitgeverijen hun titels online voor de boekhandel; de najaarspresentatie is dit jaar vervallen. De bijbehorende leesclubs die samen met boekhandels worden georganiseerd, vielen grotendeels weg. In een normaal jaar vinden er tientallen Schwob-leesclubs plaats, nu waren dat er slechts 13 (acht live en vijf online). Doordat het fonds tijdelijk geld vrij kon maken om het honorarium te vergoeden van een leesclubleider, waren er eind 2020 al veertig bijeenkomsten voor 2021 vastgelegd. De behoefte aan leesclubs blijft dus onverminderd groot.

Ter compensatie van het wegvallen van de activiteiten in 2020 is er op de Facebookpagina van Schwob, op verzoek van het fonds, op freelance basis redactioneel reuring en interactiviteit rond de Schwob-titels gecreëerd door Steven Van Ammel. In samenwerking met de VPRO zijn (voor het laatst) twee *Lees Dees*-podcasts gemaakt over Schwob-titels; met NRC en KunstKade Amersfoort is een podcast gemaakt over Afrikaans-Amerikaanse literatuur in de 20e eeuw.

Tegelijk waren er ook geheel nieuwe activiteiten. In februari is het allereerste Schwob Fellowship georganiseerd (zie 4.3 en bijlage 4). Vertegenwoordigers van tien uitgeverijen uit onder meer de Verenigde Staten, Duitsland, Polen en Brazilië deelden met Nederlandse collega's kennis over het uitgeven van vergeten klassiekers.

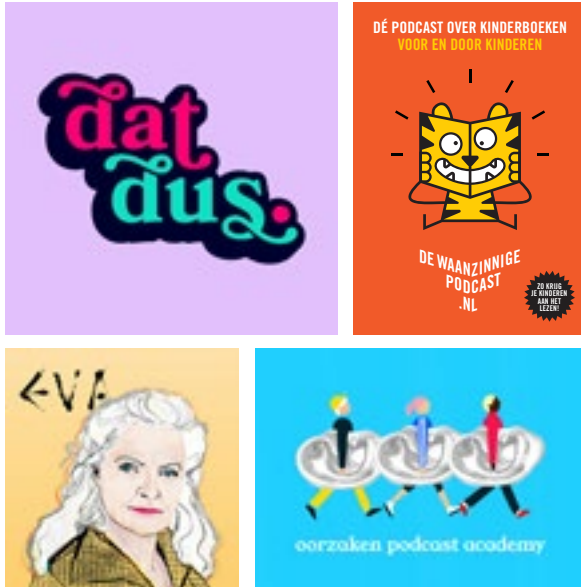
Nieuw was ook de hackathon (in samenwerking met de master *Redacteur/Editor* van de UvA) in november om bij de doelgroep zelf ideeën te verzamelen waarmee je jongeren kan bewegen een klassieker ter hand te nemen. Zonder de noodzaak om uit te wijken naar een virtuele ruimte, was zo'n bijeenkomst waarschijnlijk te intensief en te kostbaar geweest om te organiseren. Het heeft inmiddels geleid tot de afspraak om in 2021 samen met een reeks partners vier pilots uit te voeren: van een podcast voor jongeren tot een thematisch evenement.

3.3 Innovatie

Regelingen

Met de regeling *Digitale literatuur* stimuleert het Nederlands Letterenfonds experimentele projecten die een essentiële bijdrage leveren aan vernieuwing in en verbinding met de literatuur. Het aantal aanvragen was vergelijkbaar met vorig jaar: 16 in 2020 tegen 15 in 2019. Het was duidelijk dat de coronatijd makers aanzette om na te denken over nieuwe mogelijkheden die de technologie biedt. Het accent in de aanvragen lag op podcast, een medium dat inmiddels is doorgebroken bij het grote publiek. Het Letterenfonds richt zich bij deze regeling op podcasts die echt afwijken van wat al op de markt is: literaire creatie op het gebied van fictie en non-fictie, geen 'praatpodcasts'.

Een mooi voorbeeld is *Eva*, een muziek-theatrale literaire podcast naar het gelijknamige boek van Carry van Bruggen door opera-regisseur Sjaron Minailo en schrijfster Gea Schoeters, dat in 2021 op Vrouwendag wordt gelanceerd. Of *Scripts Off Screen*, dat in 2019 is ondersteund, en een jaar later door de Volkskrant werd bestempeld als 'een van de beste podcasts van het moment'.

Enkele ondersteunde podcasts: De Grote Podcast voor Kleine Oren van Radiomakers Desmet, *Eva*, *Datdus*, en *De Waanzinnige Podcast*. *Dé* podcast over kinderboeken. Voor en door kinderen.

Een tweede tendens is de groeiende maatschappelijke inslag van gehonoreerde projecten. De maatschappelijke relevantie kan zich uiten in de doelgroep of in het thema: zo ervaart de bezoeker van de mixed reality installatie *Anouschka* van de internationaal vermaarde regisseur Tamara Shogaolu aan de hand van een zwart tienermeisje uit de Bijlmer het belang van het kennen van je afkomst, je roots. Overigens raakt *Anouschka* met de inzet van Sandy Bosmans aan een derde tendens: de betrokkenheid van spoken word-artiesten bij de projecten. Een ander voorbeeld is de Ambassade van de Noordzee. Deze organisatie wil de Noordzee emanciperen tot een volwaardige politieke speler. Als onderdeel daarvan gaat een interdisciplinair team met onder andere schrijfster Arita Baaijens in gesprek met de zee om de Nederlandse taal te verrijken met nieuwe woorden en zo de band met de natuur te verdiepen.

De waardering voor *Scripts Off Screen* staat niet op zichzelf. De kwaliteit van digitale literatuur neemt gestaag toe. Dat merkt de adviescommissie aan de aanvragen en dat blijkt ook uit de waardering van recensenten en critici. Zo won de game *The Almost Gone* van Happy Volcano, in 2020 gelanceerd na vier jaar ontwikkelen, al vele prijzen en roemde *The Guardian* de delicate en mooie uitstraling van het spel die een duister verhaal verhuult. De VR-installatie

Rozsypne van Lisa Weeda, Nienke Huitinga en Studio Zzzap stond in de top 50 'beste VR-installaties ter wereld' van Forbes.

Programma's

Het programma *Talentontwikkeling interdisciplinair* richtte zich dit jaar op het maken van podcasts – een vaardigheid waar literaire makers steeds meer behoefte aan hebben, zoals ook blijkt uit de ingediende projecten voor de tijdelijke regeling *Van maker tot lezer*. Samen met het Podcastnetwerk is als pilot in februari de workshopreeks literair podcasten georganiseerd voor debutanten in de regeling Projectsubsidies. De deelnemers waren zeer enthousiast en een boekte zelfs al succes: Caroline van Keeken werd naar aanleiding van haar productie gevraagd een aflevering te maken voor de VPRO-podcastreeks *De verhalen*. De pilot krijgt in 2021 een breder vervolg met maximaal 48 deelnemers. Alle auteurs en vertalers die door het fonds zijn ondersteund kunnen zich daarvoor aanmelden.

Ook startte het Letterenfonds samen met het Stimuleringsfonds een nieuwe editie van het tweejaarlijkse programma *Literatuur op het Scherm*, waarin schrijvers nauw samenwerken met (interactie-)ontwerpers en programmeurs aan een nieuwe literaire digitale productie. Ook hier valt de maatschappelijke betekenis op van de vier geselecteerde projecten – waaronder twee VR-installaties. Een project wil bijvoorbeeld anorexia inzichtelijk maken. Een ander project, *In de handen van het Volk*, richt zich op poëzie in de openbare ruimte, waarbij passanten inbreng hebben in het gedicht.

Gershwin Bonevacía, stadsdichter van Amsterdam, en studio Krom zoeken met *In de handen van het Volk* de grens op: hoeveel inbreng kan poëzie verdragen? Foto Bonevacía door Geert Broertjes.

3.4 Zichtbaarheid

Regelingen

Literaire festivals en literair-educatieve instellingen vormen een steeds belangrijkere schakel tussen schrijvers, vertalers en het lezers- en luisteraarspubliek. Ook vormen ze een plek voor productie en presentatie van allerlei nieuwe vormen van literatuur buiten het boek. Bij het bereiken van nieuwe publieksgroepen en het vergroten van de zichtbaarheid van auteurs en hun werk vervullen zij een essentiële rol. Met de krimp van de boekenmarkt en de ontleding is dat belangrijker dan ooit. Subsidiering van de landelijke literaire festivals en literatuur-educatieve organisaties beschouwt het Letterenfonds dan ook als een van zijn kerntaken. Er zijn drie regelingen: *Literaire manifestaties en activiteiten*, met twee rondes voor incidentele subsidies, en de *Tweejarige subsidies* en *Vierjarige subsidies*. Alle drie stonden in 2020 open. Bij elkaar is er bijna acht miljoen verdeeld voor de komende jaren.

Passionate Bulkboek bestaat 25 jaar en viert twintig jaar Write Now!, de wedstrijd die jaarlijks op zoek gaat naar jong, Nederlandstalig schrijftalent. Foto: Marco de Swart

De afgelopen jaren was te zien dat literaire festivals zochten naar nieuwe presentatievormen: ze richtten zich niet meer op een of meerdere dagen, maar programmeren door het jaar heen – afwisselend met kleinere, lokale of juist internationale projecten. Ze hebben zich maatschappelijk geëngageerd en richten zich op nieuwkomers of ouderen, zetten participatieprojecten in wijken op, en besteden meer aandacht aan leesbevordering. Ook hebben ze zich inhoudelijk verbreed. Ze doen aan talentontwikkeling, maken podcasts, zoeken verbinding met filosofie of andere kunstdisciplines, geven opdrachten voor VR-installaties en nieuw werk. De festivalorganisaties ontwikkelen zich vanuit een brede literatuuropvatting steeds vaker tot productiehuizen. Ook onder de aanvragers voor incidentele subsidies zie je nieuwe aanvragers, zoals een storytelling festival, spoken word-organisaties of kunstbrede festivals die specifiek voor hun literaire programmering aanvragen. De drie (deels) geschreven regelingen reflecteren die ontwikkeling.

Ook de Raad voor Cultuur onderstreepte het belang van literatuur en de rol van festivals door voor de komende beleidsperiode in de landelijke Basisinfrastructuur (BIS) plaats te maken voor een literair festival van (inter)nationaal belang. Parallel hieraan konden (inter)nationale literaire festivals bij het Letterenfonds aanvragen voor een meerjarige subsidie 2021-2024. Van de tien aanvragers bij het fonds dienden er drie ook een aanvraag in binnen de BIS. Dubbele structurele ondersteuning is echter niet mogelijk. Zowel binnen de BIS als bij de meerjarige regelingen van het Letterenfonds werd van alle aanvragers aandacht verwacht voor bedrijfsvoering, diversiteit in werkwijze en programmering en voor eerlijke betaling. Elke organisatie formuleerde op basis van het eigen profiel en positie aan de hand van de nieuwe codes – de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code – doelstellingen voor de komende jaren. De Raad maakte in juni bekend dat de nieuwe BIS-plaats aan het Literatuurhuis Utrecht was toegewezen. Het Letterenfonds besloot positief over de aanvragen van drie literair-educatieve organisaties en zes festivals voor een vierjarige subsidie; aan twee besluiten werden voorwaarden verbonden.

In de toekenningen zijn enkele positieve trends te signaleren. Allereerst slagen de literair-educatieve organisaties er steeds beter in hun publiek te bereiken. Het aantal leerlingen en jongeren dat deelneemt aan de programma's van Passionate Bulkboek, School der Poëzie en Poëziepaleis is indrukwekkend. Positief is ook de bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van programma's voor de leerlingen van het vmbo, waarmee een zeer diverse groep jongeren in aanraking komt met het lezen van boeken en creatief schrijven. Daarnaast maakt de onderverdeling in incidentele, tweejarige en vierjarige ondersteuning groei en doorstroom van organisaties mogelijk. Zo is Poetry Circle Nowhere nieuw binnen de tweejarige regeling, en is Noordwoord nieuw bij de vierjarige subsidies. Ook de regionale spreiding is verbeterd. Het fonds ondersteunt nu via Explore the North en Noordwoord literaire activiteiten, talentontwikkeling en manifestaties in het noorden van het land en via Tilt en Watershed wordt in het zuiden gebouwd aan een literaire infrastructuur.

De festivals zijn in 2020 intensiever gaan samenwerken. Er waren al incidentele samenwerkingsverbanden maar nu is er voor het eerst een structureel festivaloverleg, waar de directeurs van de twee- en vierjarig gesubsidieerde festivals kennis en expertise delen: van de do's en don'ts van online programma's en andere experimentele content tot informatie over allerhande zakelijke aspecten als marketing, wet- en regelgeving, de betaling van zzp'ers en personeelsbeleid. Met dit overleg – waarvoor door de festivals ook een freelance coördinator is aangesteld – heeft het Letterenfonds een vaste gesprekspartner.

De coördinatie van de gezamenlijke regeling *Literair grensverkeer* ligt bij Literatuur Vlaanderen. In de online vergadering van de Vlaams-Nederlandse adviescommissie zijn vijf van de tien binnengekomen aanvragen gehonoreerd (voor totaal €55.430). Hiermee worden leesbevorderende initiatieven ondersteund die de duurzame uitwisseling van kennis en expertise in het letterenveld stimuleren tussen de verschillende delen van het Nederlandse taalgebied. Zo is onder meer subsidie toegekend voor de Poëzieweek 2021.

Tijdelijke steunmaatregelen

Bij het uitbreken van de corona-epidemie was direct duidelijk dat dit een groot effect zou hebben op de literaire festivals en literair-educatieve organisaties. Vanaf half maart kon bijna geen enkele geprogrammeerde activiteit doorgaan terwijl er wel verplichtingen waren aangegaan. Daarom is – door alle rijkscultuurfondsen – coulance ten aanzien van de prestatieafspraken aangekondigd voor de incidenteel en meerjarig ondersteunde organisaties. Vanaf maart is er intensief telefonisch en online contact geweest met alle festivals over de problemen waarvoor zij zich gesteld zagen en welke oplossingsrichtingen er mogelijk waren. Najaar 2020 is ongeveer 1 miljoen (naar rato van hun subsidie) aan coronasteun verdeeld onder de meerjarig ondersteunde organisaties. Hieraan werd de voorwaarde verbonden dat de festivals hun al gemaakte afspraken zouden nakomen, niet alleen voor de talloze auteurs maar ook voor andere zzp'ers.

Biografie van een Vlieg, een verhaal in 25 posters, werd door Jaap Robben geschreven als onderdeel van Wintertuin 2020, Nijmegen. Het verhaal was vervolgens te zien in Leeuwarden i.s.m. Explore the North en reisde maart 2021 door naar Tilburg en Arnhem i.s.m. Tilt en Nieuwe Types. Ook in audio te beluisteren. Foto: Studio Schulte Schultz (boven) en Richard van Loosbroek.

De extra steun stelde festivals ook in staat om alternatieven te ontwikkelen. De festivals gingen met opmerkelijke creativiteit aan de slag met wandelroutes en andere activiteiten voor kleine groepen, routing tussen verschillende zalen, hybride presentaties een online en offline aanbod en 'openlucht literatuur' op abri's. De vooruitzichten zijn ook voor 2021 nog onzeker; dat noopt de festivals tot veel inventiviteit en extra werk omdat meerdere scenario's moeten worden ontwikkeld.

Tot slot gaf het Letterenfonds een bijdrage aan De Schrijverscentrale om de pilot *Schrijver op je scherm* naar het hele kalenderjaar uit te breiden. Ter ondersteuning van de hele keten zijn meerdere CPNB-campagnes ondersteund, van *#ikleesthuisvan* tot *#koopnueenboek* en *#steunjeboekhandel*.

Via *Schrijver op je scherm* zijn zo'n 750 online schoolbezoeken gerealiseerd (waarvan 252 met subsidie van het Letterenfonds) van (kinderboeken)schrijvers als Pim Lammers (foto), Mylo Freeman, Jacques Vriens en vele anderen.

Programma's

Naast de subsidieregelingen initieert of participeert het Letterenfonds in programma's om de zichtbaarheid van literatuur te bevorderen. De overkoepelende inzet achter veel initiatieven is om kinderen en jongeren in aanraking te brengen met literaire teksten. Een inzet die door ontleding alleen maar belangrijker is geworden. Het fonds maakt daarom deel uit van de *Leescoalitie* die dit jaar met een oproep tot een leesoffensief kwam. De programma's gericht op educatie zijn de *Kinderboekenambassadeur*, de *Boekenweek voor Jongeren*, *Boek een dichter* en *Spoken voor de klas*. Daarnaast draagt het fonds bij aan de *Dichter des Vaderlands*, organiseert het de *Vertalersgeluk-tournee* en, sinds het najaar van 2019, de talkshow *Letteren Live*.

Het motto van Kinderboekenambassadeur Manon Sikkel is 'Lezen doe je niet alleen'. Het zijn de verhalen die ons verbinden. Ze genereert met name aandacht voor diversiteit in kinder- en jeugdliteratuur, en wil bijdragen aan de zichtbaarheid van alle leesbevorderende initiatieven. Zo ontvingen alle scholen een leeskalender met daarop alle leesactiviteiten van het jaar. Ook bedacht Sikkel de hashtag *#ikleesthuis* en heeft ze zich tijdens de lockdown, via haar sociale media (5.000 volgers), continu ingezet om kinderen

te stimuleren thuis (en op school) te lezen. Ze gaf bijvoorbeeld tips hoe je kinderen weer aan het lezen krijgt, deelde lijsten met kinderboeken voor verschillende leeftijdsgroepen die altijd een succes zijn, en organiseerde winacties. Ook in de pers was geregeld aandacht voor de Kinderboekenambassadeur, onder andere op Radio 1 en Radio 2, in het Jeugdjournaal, in het AD, de Volkskrant en in regionale bladen en vakbladen. Sikkels zal een jaar langer aanblijven.

Tsead Bruinja had bij aanvang van zijn periode als *Dichter des Vaderlands* gekozen voor verschillende projecten met een maatschappelijke inslag. In 2020 publiceerde hij zes gedichten in *NRC Handelsblad*. Het project 'Portretten in Poëzie' kwam weliswaar door corona stil te liggen, maar in januari en februari maakte Bruinja een succesvolle start langs Friese bejaardentehuizen. Begin december verscheen de bundel *Springtij*, waarvoor hij tbs-klinieken in Nijmegen en Zeeland bezocht. Hij sloot zijn tweejarige termijn af met een publiciteitsoffensief. Hij gaf onder meer radio-interviews in *Met het oog op morgen*, *Zes uur cultuur* en *Opium*. Ook was hij te gast bij een vergadering van het ministerie van VWS om zijn gedicht 'Nu en straks' voor te dragen.

Via *Boek een dichter*, waarmee in samenwerking met De Schrijverscentrale dichtersoptredens worden gestimuleerd in boekhandel, bibliotheek en onderwijs,

zijn in januari 2020, in de aanloop naar en tijdens de Poëzieweek, 103 optredens georganiseerd (in 2019: 137), waarvan 59 in scholen en bibliotheken. Dit was minder dan vorig jaar, onder meer doordat de VSB Poëzieprijs en de bijbehorende tournee werden gemist.

Door programma's aan te passen aan de omstandigheden bleek ook tijdens de pandemie veel mogelijk. Door optredens gedeeltelijk online te laten doorgaan, zijn er in de *Boekenweek voor Jongeren* op scholen toch nog 88 van de maximaal honderd optredens van schrijvers georganiseerd. Ook het aantal optredens via het spoken word-programma *Spoken voor de klas* valt niet tegen: 34 tegen 51 een jaar eerder. Daarnaast bereikte de *Vertalersgeluktournee* als 'online happening' veel meer mensen: iedere woensdag klokslag 12.00 uur ging een tekst en (meestal) een video online. Via de site van het Letterenfonds hebben die meer dan 2.000 views gehaald, via samenwerkingspartner Hebban komen er daar nog ruim 2.500 bij.

Residenties

De residenties zorgen voor uitwisselingen tussen de Nederlandse en internationale literatuur. Na maart konden verblijven bijna niet doorgaan. Grote uitzondering was het Roland Holsthuis in Bergen. De dichters, schrijvers en vertalers die een maand verblijven

Met collegadichters, muzikant Zea en fotografe Rosa van Ederen trok Dichter des Vaderlands Tsead Bruinja (rechtsomder in beeld) door Friesland om in 11 woonzorginstellingen met oudere Friezen verhalen op te tekenen in poëzie, muziek en beeld. Foto's: Rosa van Ederen.

in de voormalige woning van Adriaan Roland Holst om ongestoord aan hun oeuvre te kunnen werken, kunnen dat doen zonder contact met de buitenwereld. Niet voor niets spreekt de Stichting Bert Schierbeekfonds, die door het Letterenfonds wordt beheerd, van werken in 'betrekkelijke ballingschap'.

Ook het Amsterdam Vluchtstad-appartement was in gebruik. Hier wordt tijdelijk onderdak geboden aan een schrijver, dichter of journalist die in zijn of haar land omwille van zijn geschriften wordt vervolgd, bedreigd, of anderszins in zijn of haar schrijverschap wordt belemmerd (zie 6.6).

In de *Schrijversresidentie* aan het Spui in Amsterdam zijn twee buitenlandse auteurs ontvangen. De Amerikaanse Jesse Ball schreef er een nieuw boek, was gastdocent bij het *Slow Writing Lab* en trad enkele keren op. Het Parool interviewde hem. De Vlaamse Moya De Feyter gebruikte het appartement als atelier. Samen met de Britse fotograaf Jeyda Yagiz werkte ze er aan de poëzievideo 'Thuis / Home', die zich afspeelt in een poppenhuiswoonkamer die ze zelf hebben gemaakt. Ook werkte De Feyter er aan gedichten en essays voor haar derde boek. Daarna is het appartement gebruikt als noodopvang voor Astrid Roemer (april-augustus) en Pieter Waterdrinker (een week in oktober) toen zij niet terug konden reizen naar huis in respectievelijk Suriname en Rusland. Voor de meeste writers in residence die dit jaar niet naar Amsterdam konden komen, is de periode inmiddels verplaatst naar 2021 of 2022.

Aan het NIAS-KNAW in Amsterdam moesten de geselecteerde schrijvers hun residentie voortijdig afbreken om de werkperiode thuis in plaats van in de inspirerende academische setting van het NIAS te continueren. Dat gold zowel voor de Georgische schrijver Dato Turashvili (februari-juni), als voor Aleid Truijens en Stephan Sanders (september 2020-januari 2021).

Thomas Heerma van Voss verbleef in het najaar in het kader van de campagne *New Dutch Writing* (zie 4.3) als virtueel resident in *Norwich*. De residenties van Niña Weijers en Akwasi in het *Ledig House* (Verenigde Staten) zijn, zo mogelijk, naar 2021 verplaatst. Voor *Banff* (Canada) is geen vertaler geselecteerd. In verband met de onzekere situatie zal het Letterenfonds in 2021 niet bemiddelen bij nieuwe residentie-reizen.

In overleg met het Mondriaan Fonds zijn drie schrijvers geselecteerd voor een verblijf in 2021 in het Van Doesburghuis nabij Parijs: biograaf Sjoerd van Faassen en architectuurhistoricus Herman van Bergeijk gaan er werken aan een monografie over Van Doesburg. Matthijs van Boxsel zal er onder meer archiefonderzoek doen voor zijn Handboek Bâtafysica.

Prijzen

"Translation means everything to me. I revere translators. I think translation is everything. If something is not in translation, it means it hasn't entered the world." Aldus Ali Smith bij de uitreiking van de Europese Literatuurprijzen op Crossing Border. Foto Remco Koers.

Het Nederlands Letterenfonds richtte zich bij het tienjarig jubileum van de *Europese Literatuurprijs* nadrukkelijk ook op jongeren. Naast de vakjury werd een studentenjury ingesteld; beide bekroonden zowel auteur als vertaler van een Europese roman die in het voorafgaande jaar in Nederlandse vertaling is verschenen. De studentenjury koos *Meer dan een broer* van David Diop en zijn vertaler Martine Woudt. De vakjury *Lente* van Ali Smith en haar vertalers Karina van Santen en Martine Vosmaer. Vrijwel alle grote landelijke dagbladen besteedden op 15 september aandacht aan de bekendmaking van de winnaars van de Europese literatuurprijs 2020, waaronder Trouw, de Volkskrant en NRC Handelsblad. In samenwerking met de Groene Amsterdammer werd een themanummer over 10 jaar Europese Literatuurprijs gemaakt. Jubileumcoördinator Joni Zwart organiseerde colleges rond de ELP op meerdere universiteiten. Vanuit Spui25 werd een feestelijke livestream rond de bekendmaking van de shortlists uitgezonden. Op basis van de shortlists zijn samen met de Vertalersvakschool Amsterdam en Antwerpen voor studenten en alumni van alle vertaalopleidingen vier Zoom-bijeenkomsten georganiseerd, waarin de genomineerde vertalers zijn geïnterviewd over hun vertaling en er voor de deelnemers ruimte was om vragen te stellen. Alle online activiteiten zijn als video gepubliceerd.

De organisatie van de *Toneelschrijfprijs* lag dit jaar bij Literatuur Vlaanderen. De prijsuitreiking vond deels live in Brussel, deels online, plaats. Vincent van der Valk en Casper Vandeputte ontvingen de prijs van € 10.000 voor hun theatertekst *Immens*. Dit stuk heeft volgens de jury een 'originele en zeer krachtige compositie', waarmee de schrijvers erin slagen 'het doorwrochte en hermetische gedachtegoed van Friedrich Nietzsche te bewerken tot een actueel, diepgravend, geestig en persoonlijk stuk dat geloofwaardig balanceert op de grenzen van de waanzin.' *De Poolse Bruid* van Jibbe Willems is geselecteerd om volgend jaar in Franse vertaling te worden voorgesteld op het Festival d'Avignon.

Hoofdstuk 4

Internationalisering – Nederlandse literatuur in het buitenland

Het was in internationaal opzicht een uitzonderlijk en paradoxaal jaar voor de Nederlandse literatuur. In vorige jaarverslagen werd al geconstateerd dat de buitenlandse markt voor vertalingen onder druk staat en subsidies steeds belangrijker worden voor een internationaal bereik; in dit coronajaar waarin omzetten daalden en boeken werden uitgesteld, gold dat nog sterker. Dat bijvoorbeeld Italië juist nu een nieuw fonds introduceerde met vertaalsubsidies om de rechtenverkoop van Italiaanse boeken te stimuleren, spreekt boekdelen.

Dit raakt de kern van het werk van de afdeling buitenland van het Nederlands Letterenfonds: de vertaling van Nederlandse literatuur stimuleren en zichtbaar maken. Dat gebeurt door voortdurend contact te onderhouden met uitgevers, redacteuren, vertalers, agenten, boekenbeurzen, festivals en literaire podia over de hele wereld. Omdat vanaf maart bijna niet meer gereisd kon worden, heeft het fonds nieuwe manieren moeten ontdekken om het contact te onderhouden en Nederlandse literatuur online te presenteren. De informatie-uitwisseling is op allerlei manieren geïntensiveerd – bijvoorbeeld via extra nieuwsbrieven, video en online gesprekken. Het internationale netwerk blijkt zo redelijk succesvol te onderhouden – en aanmerkelijk lastiger uit te bouwen: het persoonlijk contact dat via boekenbeurzen, fellowships en andere activiteiten mogelijk is, laat zich niet zomaar vervangen. Niet zo vreemd: het aanraden van boeken is gebouwd op wederzijds vertrouwen. Tegelijkertijd was het een jaar waarin de Nederlandse literatuur uitzonderlijk mondiaal succes oogstte met een unieke nominatie voor *Lampie* van Annet Schaap en vertaler Laura Watkinson voor de Carnegie Medal, met de International Booker Prize bekroning voor Marieke Lucas Rijneveld en vertaler Michele Hutchison, en met een recordaantal toegekende *translation grants*.

4.1 Aanvragen en vertalingen

In totaal zijn 434 subsidies toegekend – een record-aantal, dat zelfs de stijging in aanloop naar het Vlaams-Nederlands gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 overtreft. Ten opzichte van 2019 (301 toekenningen) gaat het om een stijging van 44,5%. Daarmee was ook meer geld dan ooit gemoeid: € 1.649.428 tegen € 938.401 in 2019. De subsidies zijn toegekend voor vertalingen in totaal 46 verschillende talen. Koploper is het Engels met 60 subsidies – opvallend omdat het Duitse taalgebied (nu 57 subsidies) al decennia de belangrijkste exportmarkt is voor Nederlandse literatuur. Daarna volgen Italiaans (36), Spaans (27), Frans (20), Russisch (19), Macedonisch (17), Hongaars (15), Tsjechisch (12), Arabisch (11) en Deens (10) – om alle talen te noemen met ten minste tien gehonoreerde aanvragen.

Zeker in landen waar de boekhandel (lang) gesloten was, kreeg de markt harde klappen. Uitgevers gingen gericht op zoek naar mogelijkheden voor extra financiering van nieuwe titels. Het fonds heeft veel aanvragen ontvangen van uitgevers die niet eerder subsidie aanvroegen.

In totaal verschenen er 559 vertalingen van Nederlandse literatuur in 44 verschillende talen, inclusief 24 heruitgaven, waarvan 304 met subsidie van het fonds. Mede onder invloed van de *New Dutch Writing*-campagne wint het aandeel Engelse vertalingen aan belang. De top vijf: Duits (87), Engels (86), Frans (57), Italiaans (42) en Spaans (31). Ook het aandeel Russisch groeide dit jaar opmerkelijk sterk (van 12) naar 29 boekvertalingen, mede dankzij uitgeverij Samokat, die dit werk later in het jaar ook uitgebreid online presenteerde.

Tijdelijke steunmaatregelen

In Nederland is de algemene boekenmarkt met 6% gegroeid, maar volgens het onderzoek *Rebuilding Europe: de culturele en creatieve economie voor en na COVID-19* heeft de boekverkoop in Europa maar ook daarbuiten geleden onder de pandemie. De omzet in Europa is in 2020 zelfs gedaald met 25%. Om internationale uitgevers wier thuismarkt vaak hard werd getroffen over te halen om eerder aangekochte Nederlandse literatuur in vertaling uit te brengen, konden zij extra subsidie aanvragen. Uitgeverijen konden € 750 tot € 1.500 steun krijgen voor de productie en promotie van een nieuwe uitgave. Daartoe is het budget verhoogd met middelen uit het steunpakket van het ministerie van OCW en zijn andere budgetten die niet of nauwelijks gebruikt konden worden (voor reizen, beurzen en internationale manifestaties) herbestemd. Deze bedragen zijn meegerekend in het totale bedrag dat aan *translation grants* is uitgekeerd.

Ook vertalers uit het Nederlands kregen steun. Als *Ambassadeurs van Nederlandse literatuur* konden zij € 500 aanvragen om een fragmentvertaling van drie-

duizend woorden te maken van een nog niet eerder vertaald literair werk naar keuze. Een eerste (kleinere) ronde was gericht op klassiekers en vertalers in het Frans, Duits en Engels, vanaf half mei kregen alle 'ge-accrediteerde' vertalers (in alle genres) de mogelijkheid om een voorstel te doen voor een fragmentvertaling van een contemporaine titel naar eigen keuze.

"In response to the need to keep translation work moving as well as possible during the COVID-19 pandemic, the Dutch Foundation for Literature announced that it's opening three features of support for translation activity that takes Dutch literature into other languages. [...] One of the things we like best about the Letterenfonds approach is that it recognizes the value of translators in getting work published in translation. As Publishing Perspectives readers know, translators are ambassadors for much of the best translation work we all read. They find the work, make samples, and can spend years shopping a project around to publishers, running without pay on sheer dedication to a work's value."

Publishing Perspectives, 13 mei 2020.

Van de 176 gemaakte fragmentvertalingen in 32 talen, die nu zijn te doorzoeken en te downloaden op de site van het Letterenfonds, vallen er 84 in de categorie fictie, 43 in non-fictie, 28 in kinder- en jeugdliteratuur, 20 in poëzie en 1 in beeldverhaal. Deze fragmenten dienen een dubbel doel. De vertalers kregen met de opdracht concrete steun. En het eindresultaat wordt door de vertaler en het fonds gebruikt om een uitgever te interesseren voor de titel. Zo heeft *Het bittere kruid* van Marga Minco een Deense uitgever gevonden. Ook een bijzonder initiatief van vertaalster Judit Gera kon uit dit budget worden ondersteund. Zij was zo getroffen door de lezing *Nee* die Arnon Grunberg uitsprak tijdens Dodenherdenking, dat ze hem in het Hongaars vertaalde en collega's vroeg de tekst ook te vertalen en zo bij te dragen aan het project dat zij 'Vertalen voor een betere maatschappij' noemde. Het essay is in 13 talen vertaald en in nationale kranten, tijdschriften en online gepubliceerd.

Genres

Het aandeel non-fictie is in de in 2020 gepubliceerde vertalingen sterk gegroeid, van 96 vorig jaar naar 136 nu. In de andere genres bleef het aantal min of meer stabiel: fictie (143), poëzie (35), graphic novel (7) en kinder- en jeugdliteratuur (238, waarvan 29 non-fictie titels en 106 prentenboeken). Kinderboeken blijven het meest vertaalde genre.

De groeiende aandacht voor non-fictie is ook zichtbaar in het aantal aanvragen voor *translation grants*: 138, op de voet gevolgd door kinder- en

jeugdliteratuur met 135 aanvragen (onderverdeeld in 67 fictietitels, 45 prentenboeken, 19 non-fictietitels, 2 poëzietitels en 2 beeldverhalen) en fictie met 131 aanvragen.

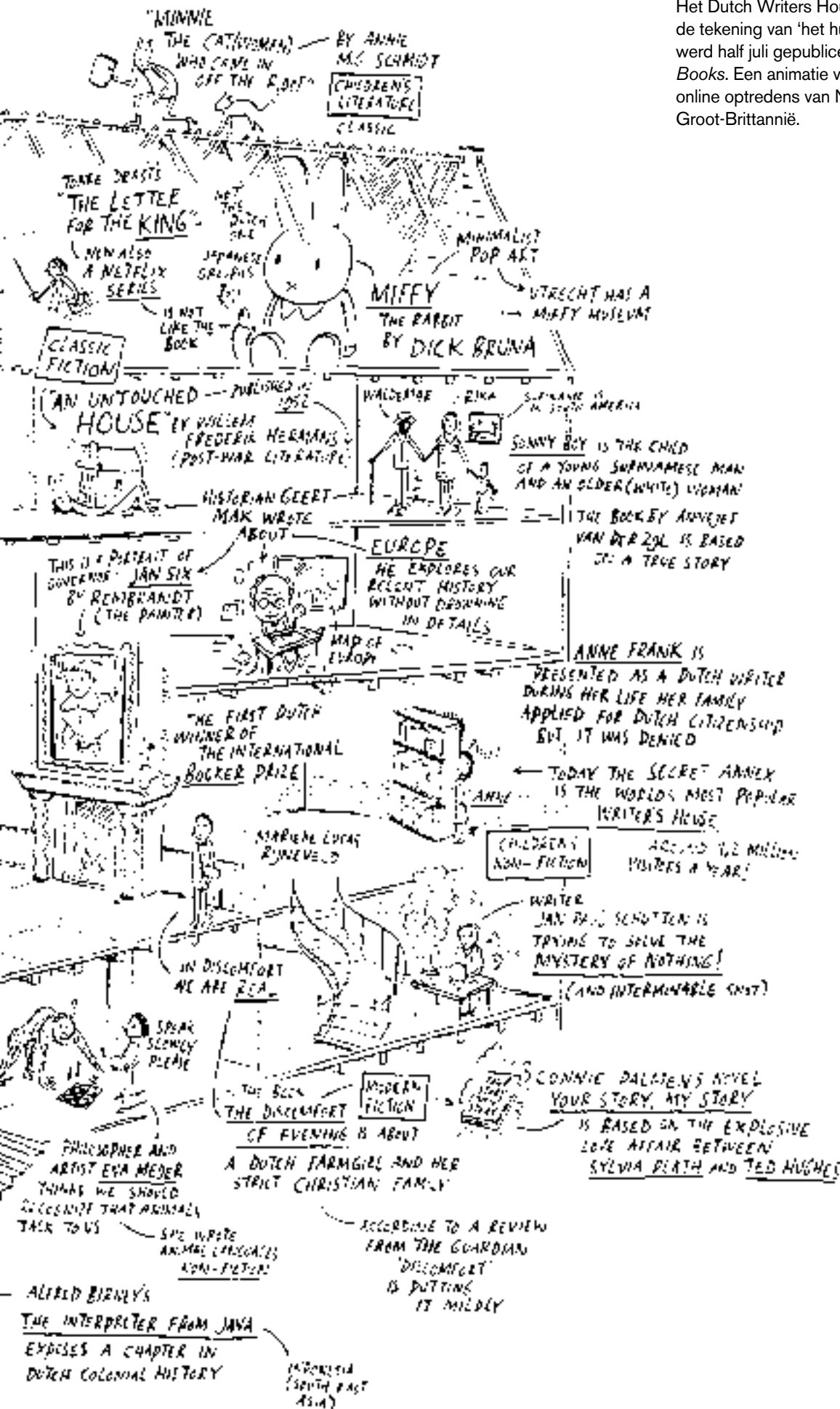
Non-fictie profiteerde van een veranderde houding van een groot deel van de internationale uitgevers. Ze haken minder snel aan bij hypes rond de overwegend Engelstalige *hot books* en opereren voorzichtiger. Ze zijn niet langer bereid of in staat torenhoge voorschotten te betalen, en hebben en nemen soms meer tijd om een boek te lezen of zorgvuldig te bestuderen. Daarbij staan ze open voor titels uit kleinere taalgebieden, zoals het Nederlands. Ook inhoudelijk kijken uitgevers naar onderwerpen die aansluiten bij de interesses van een nieuw lezerspubliek. Door de wereldwijde vergrijzing van het lezersbestand ervaren zij sterk de noodzaak om aandacht te besteden aan onderwerpen als Black Lives Matter, #metoo en klimaat. Ook voorheen genegeerde stemmen, zoals van auteurs van kleur, worden nu gehoord.

Daarentegen aarzelen uitgevers om literaire romans of verhalenbundels aan te kopen die minder kans maken om een bestseller te worden – ook al hebben de Franse en Duitse uitgever van Niña Weijers dit jaar haar tweede roman *Kamers antikamers* aangekocht – en richten zich in plaats daarvan meer op commerciële titels. Een voorbeeld zijn de historische romans van Simone van der Vlugt. Voor haar *Schilderslief* zijn vier aanvragen toegekend, voor *De kaasfabriek* één.

In kinder- en jeugdliteratuur zijn dezelfde trends te zien. Er is relatief veel aandacht voor non-fictie, zoals blijkt uit de aankopen van verschillende titels van Jan Paul Schutten (samen goed voor 7 aanvragen) en *Palmen op de Noordpool* van Marc ter Horst en Wendy Panders (4 aanvragen). En er is veel interesse voor wat Nederland te bieden heeft op het gebied van auteurs met een diverse achtergrond en thema's van deze tijd. Bijvoorbeeld: Mylo Freemans *Prinses Arabella*-titels, waarvan al 24 titels zijn verschenen. Genderdiversiteit: het prentenboek *Het lammetje dat een varken is* van Pim Lammers en klimaat: opnieuw *Palmen op de Noordpool*.

In poëzie bleef de belangstelling van internationale uitgevers groot. Door het fellowship van poëzie-uitgevers in 2018 en de nieuwe poëziebrochure dit jaar, waarin veel aandacht voor nieuwe dichters zoals Radna Fabias, Marieke Lucas Rijneveld en Dean Bowen, volgen uitgevers wat hier gebeurt. Veel vertalingen die verschijnen op het gebied van poëzie zijn óf klassiekers óf juist dichters van de jongste generatie. Belangrijk is ook de verschijning van een bloemlezing als *Staying Human* van de Britse uitgeverij Bloodaxe die in een heel hoge oplage verschijnt, waarin meer dan tien Nederlandse dichters zijn opgenomen. Veel meer dan in de zakelijker opererende markt voor fictie en non-fictie zijn dit soort uitgaven belangrijk voor verspreiding van het werk van dichters over de rest van de wereld.

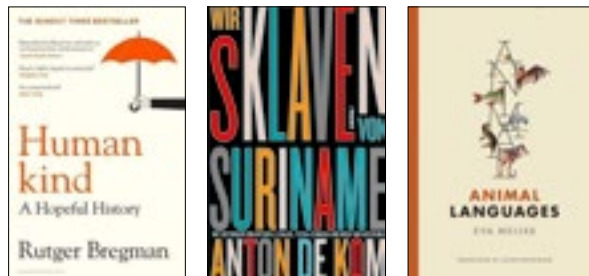
Het Dutch Writers House is gemaakt door Jan Rothuizen; de tekening van 'het huis van de Nederlandse literatuur' werd half juli gepubliceerd in de *London Review of Books*. Een animatie van deze tekening werd vertoond bij online optredens van Nederlandse auteurs bij festivals in Groot-Brittannië.

Auteurs

Fictietitels die het opvallend goed doen zijn *Grand Hotel Europa* van Ilja Leonard Pfeijffer en *De avond is ongemak* van Marieke Lucas Rijneveld – beide titels uit 2018 waarvan al meerdere vertalingen waren verschenen, maar waarvoor de belangstelling groot blijft. De laatste roman profiteerde van de International Booker Prize die eind augustus naar Rijneveld en haar Engelse vertaler Michele Hutchison ging. Deze prijs is het grote succes voor Nederlandse literatuur in vertaling, met een uitstraling over de hele wereld die niet alleen de auteur maar ook de hele Nederlandse literatuur ten goede komt. Inmiddels is de roman door 37 landen aangekocht.

De best lopende non-fictietitels waren *Eindstation Auschwitz* van Eddy de Wind (een herontdekte klassieker die naar dertig landen werd verkocht – en andermaal een teken dat boeken over de Tweede Wereldoorlog internationaal blijven resoneren) en *De meeste mensen deugen* van Rutger Bregman (naar meer dan veertig landen verkocht, juist in de coronatijd internationaal immens populair). Ook Eva Meijers non-fictie boek over de verhouding mens-dier bleef onverminderd doorverkopen: *Dierentalen* is inmiddels in 15 landen in vertaling verschenen. Klassiekers die het goed deden waren titels van Abel Herzberg, Johan Huizinga en *Wij slaven van Suriname* van Anton de Kom dat naar Duitsland en Engeland werd verkocht. Een bijzondere publicatie was verder de Arabische vertaling van Menno ter Braaks *Het nationaal-socialisme als rancuneleer*, een pamflet uit 1937.

Bij poëzie viel de belangstelling op voor nieuwe auteurs. Er waren twee nieuwe aanvragen voor Radna Fabias (waardoor het totaal op vier komt), twee voor Simone Atangana Bekono en een voor Dean Bowen. Ook de poëzie van Marieke Lucas Rijneveld gaat mee in de internationale belangstelling voor deze auteur: er kwamen aanvragen binnen uit Italië en Argentinië. Daarnaast was er veel belangstelling voor klassieke poëzie: van *Van den vos Reynaerde* en *Hadewych* tot J.H. Leopold en *Totaal witte kamer* van Gerrit Kouwenaar.

In kinder- en jeugdliteratuur betaalde de focus op *Vosje* in de *Children's Books from Holland* brochure in 2019 zich uit. Het boek van Edward van de Vendel en Marije Tolman is dit jaar aan tien landen verkocht. Daarnaast kende dit genre een vergelijkbare inter-

ationale erkenning als Rijneveld in fictie: *Lampie* (*Lampje*) van Annet Schaap en vertaler Laura Watkinson stond – als eerste vertaling ooit – op de shortlist van de prestigieuze Britse *Carnegie Medal*, die sinds 1936 wordt uitgereikt aan 'a book for children and young people that creates an outstanding reading experience through writing'. En bij het verschijnen van de Noord-Amerikaanse editie, in december, volgde een lovende recensie in de *New York Times*. De rechtenverkoop groeit gestaag (eind 2020 aan 18 landen). Ook prentenboekmakers als Mies van Hout (*Was ik maar en Dit is mijn papa*) en Floor Rieder (*Alice in Wonderland*) bleven het goed doen. *Brief voor de koning* van Tonke Dragt passeerde, dankzij de Netflix-serie die dit voorjaar in première ging, *Minoes* van Annie M.G. Schmidt als meest vertaalde Nederlandse kinderboek ooit: 35 tegen 33.

Een opvallende aankoop in de categorie beeldverhaal was *Taxi!* van Aimée de Jongh aan een uitgeverij in Frankrijk, het stripland bij uitstek. Ook was er belangstelling voor *graphic novel*-klassiekers. *Kraut* van Peter Pontiac uit 2000 ging naar Servië, en *Iris* van Lo Hartog van Banda en Thé Tjong-Khing uit 1968 vond na een halve eeuw een Amerikaanse uitgever.

4.2 Activiteiten

Brochures

Er zijn dit jaar zes brochures gemaakt, het merendeel in een nieuwe vormgeving van Philip Stroomberg: twee non-fictie brochures, twee edities van *New Dutch Fiction*, *New Dutch Poetry* en *Children's Books from Holland*. Voor het eerst is bij de samenstelling van alle brochures gebruik gemaakt van een klankbordgroep. Dat zijn adviseurs die vanuit hun professionele achtergrond een inschatting kunnen maken van de meest geschikte titels voor de buitenlandse markt: vertalers, boekverkopers, auteurs, literaire programmamakers, critici en academici. Daarnaast is de promotie van Nederlandse literatuur zo goed mogelijk digitaal ondersteund – bijvoorbeeld met video's van auteurs en extra nieuwsbrieven (zie 5.1 en bijlage 3).

Internationaal netwerk: boekenbeurzen en stedenbezoeken

Het Nederlands Letterenfonds informeert normaliter uitgevers en redacteurs persoonlijk op de grote internationale boekenbeurzen, zoals die in Frankfurt, Londen, Bologna en Beijing, en organiseert daartoe, vaak in nauwe samenwerking met ambassades en consulaten, met enige regelmaat uitwisselingen in diverse steden. Dit jaar konden de stripbeurs in Angoulême (in januari) en de Free Verse Poetry Book & Magazine Fair in Londen (februari) worden bezocht, daarna zijn alle beurzen afgelast of digitaal gehouden. In de planning stonden naast de genoemde grote beurzen dit jaar ook Leipzig, Parijs, Turijn, Seoul en Rome. De enige beurs die live doorging was die in

Shanghai in november. Vanwege de strenge lokale quarantaineregels kon niemand van het fonds daarheen. Medewerkers van het Nederlandse consulaat bemanden een stand waarvoor 23 titels naar China werden verscheept.

De genrespecialisten hebben hun in totaal rond de 150 'beursgesprekken' daarom zo veel mogelijk via Zoom, Teams en Whereby gevoerd, en met succes, zoals blijkt uit de vorige paragraaf. Maar waar een fysieke beurs ruimte biedt voor toevallige en nieuwe ontmoetingen, ontbrak online de mogelijkheid voor uitbreiding van het internationale netwerk.

Het kwam in de coronacrisis uitstekend van pas dat in 2019 een netwerk van internationale intendanten is opgezet. Bedoeld om uit oogpunt van duurzaamheid het aantal (vlieg)reizen van het fonds te verminderen, konden deze ambassadeurs in hun regio wel persoonlijk contact met uitgevers leggen en in hun eigen taal. Zo wist Micaela van Muylem, de intendant voor Latijns-Amerika, verschillende dichtbundels, fictie- en non-fictietitels te plaatsen, waaronder titels van Abdelkader Benali (*Brief aan mijn dochter*) en Doeschka Meijsing (*100% chemie*). Mina Witteman richtte zich binnen Noord-Amerika op kinder- en jeugdliteratuur, in het bijzonder op de campagne *Never Grow Up*. De andere intendanten bestrijken het Arabisch taalgebied, Turkije en Rusland.

Auteursbezoeken

Ook auteurs konden niet naar het buitenland om de promotie van hun werk te ondersteunen. Dat Annet Schaap in september toch een optreden heeft kunnen verzorgen op het internationales literatuurfestival berlin was een uitzondering. De helft van de twintig in de eerste maanden gehonoreerde promotiereizen werd geannuleerd. Een deel van het budget voor de regeling *Reiskosten buitenland – promotiereizen* is bij wijze van alternatief gegaan naar het maken van een boektrailer of een online filmpje met de auteur. Die hadden soms een groot bereik: de trailer voor de Engelse uitgave van Floor Rieders *Alice in Wonderland* is door uitgeverij Pushkin Press via meer dan duizend boekhandels verspreid.

Ook gaven auteurs online presentaties op festivals – hiervoor zijn 29 beurzen verstrekt. Een dubbelgesprek van Jan Terlouw met de Amerikaanse schrijfster Lois Lowry, georganiseerd binnen het fondsenbrede programma *Never Grow Up* om Nederlandse jeugdcultuur in Amerika onder de aandacht te brengen, is uitstekend bekeken. Aanleiding was het verschijnen van Terlouws *Winter in Wartime*. Pim Lammers hield een lezing op het Europese Literatuurfestival in Tokio, en ging virtueel met scholieren in Japan in gesprek via SNOJ (Stichting Nederlands Onderwijs in Japan).

4.3 Internationaal Cultuurbeleid (ICB): manifestaties en fellowships

Manifestaties

In het verlengde van het buitenlandse vertaalbeleid organiseert het Nederlands Letterenfonds groot-scheepse internationale campagnes ter ondersteuning van de buitenlandse uitgever, maar vooral om Nederlandse auteurs zichtbaar te maken op internationale podia. Sinds het Vlaams-Nederlands gastlandschap in 2016 worden deze campagnes steeds verspreid over twee jaar en in samenwerking met festivals en podia in het hele taalgebied/land georganiseerd. Zo stond voor 2020 een reeks activiteiten gepland in Engeland in het kader van de campagne *New Dutch Writing* (gestart in 2019), waren onder de titel *Leipzig am Meer* meer dan twintig evenementen georganiseerd in Duitsland, en stonden Nederlandse auteurs in vervolg op de campagne *Les Phares du Nord* (2018-2019) geprogrammeerd op festivals in Frankrijk.

Edward van de Vendel op het Imagine Festival in Londen.

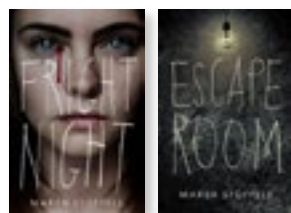
Afgelopen jaar zou het zwaartepunt van *New Dutch Writing* zijn; met een team in Londen – Martin Colthorpe, Rachel Toogood en Dusty Miller – werd een bijzondere reeks programma's opgetuigd.

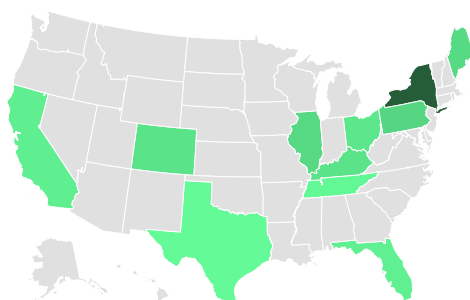
Britse journalisten en Nederlandse schrijvers in gesprek tijdens rondvaart. Op de foto Alfred Birney en Max Liu (o.a. The Guardian en Financial Times).

Het jaar begon goed met een delegatie auteurs en een illustratie-atelier op het kinderboekenfestival Imagine Festival in februari en het bezoek van een groep

Never Grow Up!: International Cultural Activities 2019-2020

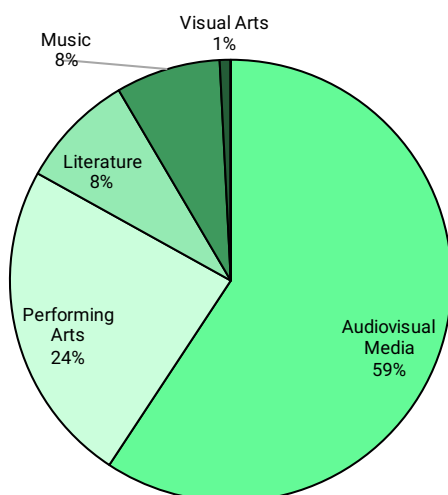

Overview		
Activities		
	2019	2020
	147	115
Total Activities	262	
Participating artists	76	
Visited cities	18	
Visited venues	30	
Cancelled/ postponed due to COVID-19	36	
Virtualized due to COVID-19	22	

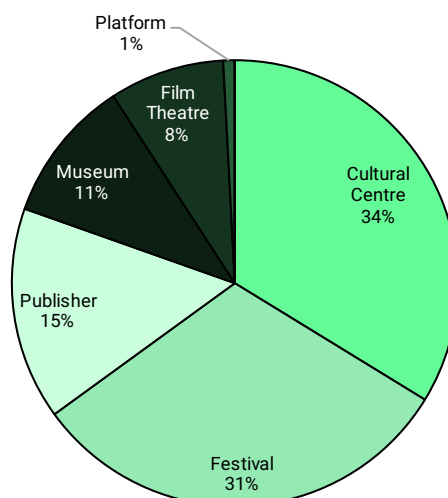

Powered by Bing
© GeoNames, Microsoft, TomTom

Top Disciplines

Top Venue Types

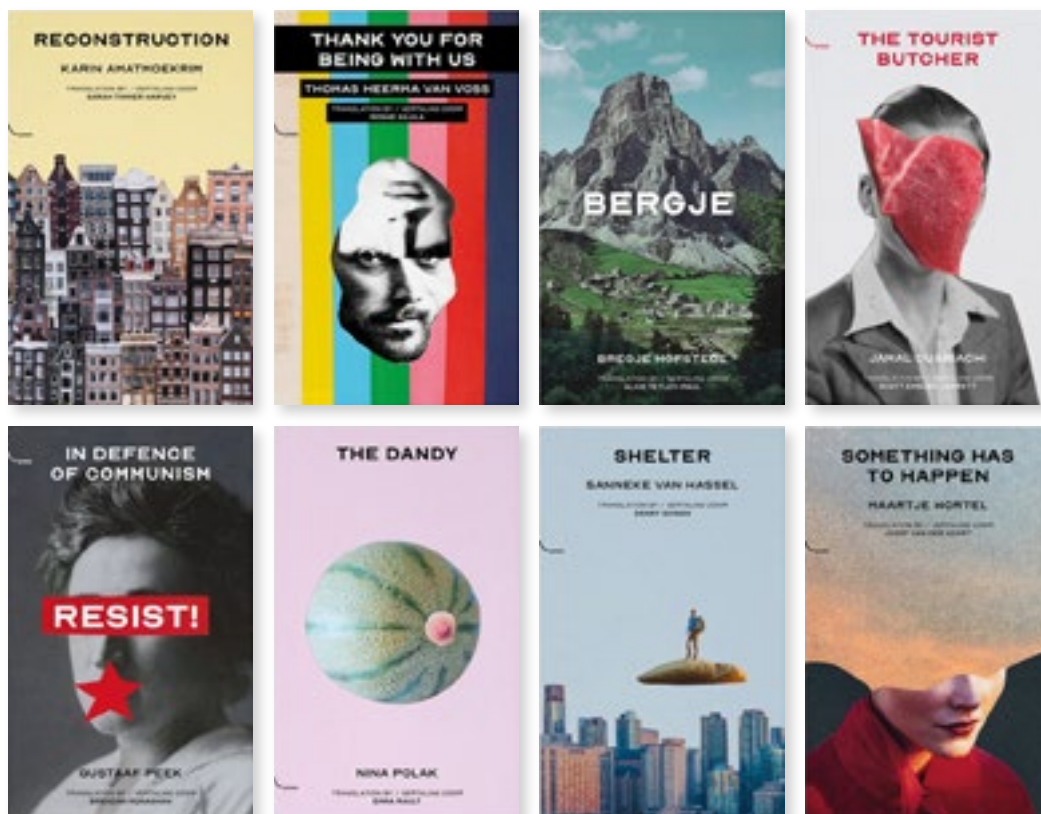
Britse journalisten aan Amsterdam begin maart. Daarna werd het improviseren, snel schakelen en afgelaste evenementen konden deels worden vervangen door ongeveer 25 online events, vaak in samenwerking met bekende festivals zoals die in Edinburgh, Cheltenham en Sheffield. Dat werd gerealiseerd ondanks het feit dat veel programmeurs noodgedwongen op non-actief werden gesteld en dat festivals bij een kleiner aantal evenementen meer nadruk legden op grote namen uit eigen land. Zo slaagde het fonds erin om auteurs van wie nieuw werk op de Engelse markt verscheen, toch te promoten. Dat varieerde van drie door het fonds zelf geproduceerde gesprekken in samenwerking met het National Centre for Writing (tussen Tommy Wieringa, Rodaan Al Galidi en Charlotte Van den Broeck en hun vertaler), tot de presentatie van acht *chapbooks* van niet eerder vertaalde auteurs als Nina Polak, Karin Amatmoekrim en Thomas Heerma van Voss, die waren gekoppeld aan een nieuwe generatie vertalers (verschenen bij Strangers Press uit Norwich).

Online bood mogelijkheden om een breder publiek te bereiken. Het gesprek met Tommy Wieringa is inmiddels 350 keer bekeken, en anders dan bij zaalprogramma's blijft dat aantal stijgen. Ook de online vertaalworkshops Nederlands-Engels, waarvan er zeven werden georganiseerd, bleken bijzonder populair.

In oktober bracht het online tijdschrift *Asymptote* een Dutch feature in samenwerking met gastredacteur Michele Hutchison. Hierin wordt werk gepresenteerd van Karin Amatmoekrim, Sinan Çankaya, Nina Polak, Wytse Versteeg, Joost de Vries, Niña Weijers en dichters Radna Fabias en Mustafa Stitou.

In Frankrijk, dat een strengere lockdown kende, heerste een andere dynamiek. Voor de afgelaste fysieke evenementen – van de *Marché de la Poésie* in Parijs tot festivals in Marseille en Saint-Malo – kwam geen alternatief. Festivals kozen eerder voor uitstel dan voor online. Toch heeft het fonds met hulp van intendant Margot Dijkgraaf enkele kleine programma's kunnen organiseren rond titels die in 2020 in vertaling verschenen (zie bijlage 4).

Ook in Duitsland gingen weinig activiteiten door. Op een poëziefestival in Berlijn traden enkele dichters op en er waren enkele online optredens. Wel werd eigentijdse poëzie onder de aandacht gebracht via het jaarlijkse Nederlands-Vlaams-Duitse tijdschrift voor poëzie, *Trimaran*. Het tweede nummer waarin onder meer ruim aandacht voor Maria Barnas en Peter Holvoet-Hanssen, en een overzicht van moderne poëzie van de hand van Janita Monna, werd op 13 december positief besproken in *Der Tagesspiegel*. Twaalf auteurs, onder wie Sanne Blauw, Rob van

De *Verzet*-reeks presenteert Nederlandse schrijvers, vertaald door talentvolle beginnende literair vertalers, die werkten onder begeleiding van ervaren collega's. Als volgt: *Reconstruction*, vertaling Sarah Timmer-Harvey (mentor Nancy Forest-Flier), *Shelter*, vertaling Danny Guinan (mentor Michele Hutchison), *Bergje*, vertaling Alice Tetley-Paul (mentor Jonathan Reeder), *The Tourist Butcher*, vertaling Scott Emblen-Jarrett (mentor David McKay), *The Dandy*, vertaling Emma Rault (mentor Laura Watkinson), *Resist! In Defence of Communism*, vertaling Brendan Monaghan (mentor David Colmer), *Thank You For Being With Us*, vertaling Moshe Gilula (mentor Sam Garrett), *Something Has To Happen*, vertaling Jozef Van der Voort (mentor David Doherty). De chapbooks zijn vormgegeven door The Office of Craig.

Essen, Daan Heerma van Voss, Pieter Waterdrinker en Gerwin van der Werf, zouden (de veelal eerste vertaling van) hun werk presenteren tijdens de *Leipziger Buchmesse*, het festival *Leipzig Liest* en in Halle. Dat ging op het laatste moment niet door. Hopelijk volgt in mei 2021 een herkansing om Nederlandse schrijvers in Leipzig te presenteren. Voor het geval dat niet fysiek kan wordt er een digitale presentatie voorbereid.

Ook het geplande Vlaams-Nederlandse gastland-schap op de boekenbeurs van Moskou werd in samenwerking met de Russische uitgeverij Samokat omgevormd tot een online festival, waar onder meer lange films met auteurs Gideon Samson, Guus Kuijer en Sjoerd Kuyper werden vertoond.

Fellowships

Het Letterenfonds nodigt regelmatig groepen buitenlandse uitgevers uit voor een meerdaags bezoek om het Nederlandse boekenland te leren kennen. Dit jaar konden alleen de bezoeken doorgaan die voor het uitbreken van de coronacrisis op de kalender stonden. Zo waren uitgevers van klassiekers in Amsterdam en brachten tien directeurs van Duitse festivals en literatuurhuizen in februari een bezoek aan Nederland. Voor 2020 geplande fellowships voor uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur, fictie en non-fictie vinden nu – waarschijnlijk online – plaats in 2021.

4.4 Netwerk vertalers

Buitenlandse uitgevers komen alleen in aanmerking voor een *translation grant* als zij kunnen garanderen dat de vertaling van voldoende kwaliteit is. Zij schakelen daarvoor een vertaler in die op de lijst geaccrediteerde vertalers van het Nederlands Letterenfonds staat of laten een proefvertaling van de vertaler beoordelen. Vorig jaar werden 78 proefvertalingen voorgelegd (2019: 72), waarvoor bijna 100 beoordelingen zijn gemaakt. Dat leidde ertoe dat negen vertalers in onder meer het Albanees, Koreaans, Japans, Russisch en Grieks aan de lijst zijn toegevoegd. Op de lijst staan eind 2020 in totaal 703 vertalers uit 43 talen. Literatuur Vlaanderen en het Letterenfonds wisselen informatie uit over 'goedgekeurde' vertalers uit het Nederlands en werken met dezelfde lijst.

Een belangrijke zorg is de geringe aanwas van goed opgeleide literair vertalers uit het Nederlands. Mede daarom ondersteunt het Letterenfonds via het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) mentoraten en beurzen voor beginnende vertalers, met en zonder vertaalopdracht. Zeven vertalers vroegen en ontvingen een mentoraat ter begeleiding van een (eerste) vertaalopdracht. Van de twaalf bij het ELV aangevraagde ontwikkelingstrajecten zijn er vijf gehonoreerd. Hiermee konden jonge vertalers in het Arabisch, Frans, Italiaans, Spaans en Turks met een ervaren vertaler werken aan een tekstfragment.

Bij de door het ELV georganiseerde cursus Professionalisering van de beginnend vertaler waren medewerkers van Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds te gast. De deelnemers vertelden over hun portfolio's en ontvingen nuttige vragen en tips. Beeld: ELV.

4.5 Vertalershuis Amsterdam

Het Vertalershuis Amsterdam speelt een belangrijke rol bij het verbinden van netwerken en het vergroten van de deskundigheid van vertalers van Nederlandse literatuur. Geaccrediteerde vertalers kunnen een periode verblijven in een van de vijf appartementen, om daar aan hun vertaling te werken, onderzoek te doen, te overleggen met de auteur en Nederlandse uitgevers ontmoeten.

In 2020 is het Vertalershuis ook opengesteld voor jonge vertalers die bijvoorbeeld aan hun eerste literaire vertaling werken. Hiermee wil het fonds verdere vergrijzing van het vertalersbestand voorkomen. Door ook nog niet geaccrediteerde vertalers de mogelijkheid te bieden twee weken tot maximaal twee maanden in Amsterdam te verblijven, krijgen zij een stimulans om voor dit vak te kiezen. Een verblijf in het land van de brontaal en het contact met schrijvers, andere vertalers en uitgevers is bijzonder leerzaam.

In totaal ontvingen 43 vertalers uit 20 landen (tegen 56 vertalers uit 22 landen in 2019) een beurs voor het Vertalershuis Amsterdam, waarvan moesten er 25 hun residentie door de corona-epidemie virtueel invullen. Zo konden zij in hun eigen woning werken aan hun vertaling. Acht vertalers kregen dit jaar voor eerst een beurs, de helft daarvan is (nog) niet geaccrediteerd.

Vertaalworkshops

Het Vertalershuis organiseert elk jaar workshops voor vertalers uit het Nederlands in een specifieke taal om het reservoir op peil en up-to-date te houden. Ook zijn er bijeenkomsten op locatie waar vertalers uit het Nederlands in een vreemde taal en vertalers uit die taal in het Nederlands bij elkaar komen, om elkaar bij te scholen en het netwerk levend te houden. Het enige project dat in 2020 plaats kon vinden was *The Chronicles* en de daarmee samenhangende *Vertalersfabriek*. Zoals elk jaar werden op Crossing Border in Den Haag vijf jonge vertalers gekoppeld aan vijf jonge auteurs, wiens blogs en teksten zij tijdens het literaire festival vertalen, waarna alle deelnemers zichzelf presenteren. Dat evenement vond in 2020 online

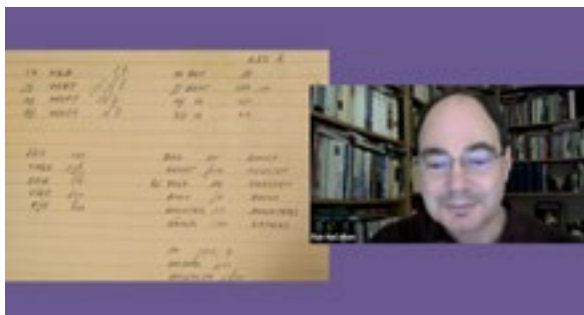

Arlette Ounanian ontvangt de Prix des Phares du Nord op de Franse Ambassade in Den Haag, rechts: gastheer en ambassadeur Luis Vassy, 30 september 2020. Foto: Ambassade de France aux Pays-Bas.

plaats. Ook de *Vertalersfabriek*, waar de vertalers intensief werken aan een niet eerder gepubliceerde vertaling van 'hun' auteur, ging daarna door, maar met minder deelnemers (drie van de vijf), minder lang (een van de twee weken) en op een andere locatie; iedereen vanuit eigen huis in plaats van in het Vertalershuis.

Literaire Vertaaldagen

De *Literaire Vertaaldagen* zijn het grootste vertaalevenement van Nederland. In de regel trekt het wel 350 deelnemers tijdens twee dagen in december plaats in de Rode Hoed. Het Vertalershuis heeft in 2020 een alternatief ontwikkeld voor het reguliere programma van de *Vertaaldagen*. Nu kunnen in januari en februari 2021 vertalers in tien wekelijkse sessies een online

Online uitreiking van de Letterenfonds Vertaalprijs aan Ran HaCohen, 20 januari 2021. Met links in beeld het schriftje waarin hij ooit zijn eerste Nederlandse taallessen van zijn opa noteerde.

programma van 3 uur volgen dat bestaat uit een lezing, een interview en een workshop. Zo kunnen veel vertalers uit het Nederlands uit ver weg gelegen landen ook makkelijker deelnemen.

Vertaalprijzen

In 2020 zijn drie prijzen uitgereikt om de inspanningen van vertalers uit het Nederlands in een buitenlandse taal te bekronen en aandacht te vragen voor vertaalde Nederlandse literatuur in het buitenland. De *Vondel Translation Prize* is in februari uitgereikt aan Michele Hutchison voor *Stage Four*, haar Engelse vertaling van Sander Kollaards *Stadium IV*. Arlette Ounanian ontving de *Prix des Phares du Nord* voor haar Franse vertaling van Connie Palmens *Jij zegt het*. En Ran HaCohen is de winnaar van de jaarlijkse *Letterenfonds Vertaalprijs*, die afwisselend een vertaler in en een vertaler uit het Nederlands bekroont. HaCohen wordt geprezen voor zijn niet aflatende inzet voor de Nederlandse literatuur in Israël. Hij is de drijvende kracht achter vertalingen van klassiekers als *Max Havelaar* en contemporaine fictie van auteurs als Cees Nooteboom en Anna Enquist in het Hebreeuws. Op het YouTube-kanaal van het Letterenfonds staat een video interview met Ran HaCohen en redacteur Menakhem Perry. Ook is laureaat HaCohen op 23 januari 2021 geïnterviewd in het radioprogramma *De Taalstaat*.

Hoofdstuk 5

Communicatie, kwaliteitsbeleid en onderzoek

5.1 Communicatie

In communicatief opzicht was het voor alle afdelingen en alle collega's schakelen dit coronajaar, zowel intern als extern. Voor aanvragers en partners in het veld was dat niet anders. Om de verschillende doelgroepen op maat te informeren zijn tientallen directe mailings verstuurd. Ook zijn er meer nieuwsbrieven dan gewoonlijk verstuurd. Op de website is een coronapagina ingericht met alle updates en steunmaatregelen. De vele aanvraag- en adviesprocedures zijn grotendeels online uitgevoerd. Programma's en campagnes zijn digitaal omgedacht. Dat gebeurde succesvol bij *Schwob*, de *Vertalersgeluktournee* en de uitreiking van de *Europese Literatuurprijs* en de campagne *New Dutch Writing*.

Een gedetailleerd overzicht van alle publicaties, video's, websites en social mediakanalen van het fonds is opgenomen in bijlage 3. Om de zichtbaarheid van de resultaten van het Letterenfonds te vergroten, is dit jaar samengewerkt met Hebbaan.nl en zijn de allianties met Boekblad Magazine, Het Parool en Spui25 gecontinueerd.

Aanhakend bij de omstandigheden is dit jaar vol ingezet op overleg en informatievoorziening; voor onderzoek was nauwelijks tijd, ook niet binnen de onderzoekswerkgroep van OCW en de rijkscultuurfondsen.

In overleg met de werkgroep diversiteit publiceerde het Letterenfonds in februari op de social media een statement naar aanleiding van de dood van George Floyd

In Nederland

Aan (potentiële) aanvragers en andere doelgroepen zijn tientallen directe mailings verstuurd om hen op maat te informeren, vooral over voor hen relevante steunmaatregelen. Er is veertien keer een algemene Nederlandstalige nieuwsbrief verstuurd naar 2.500 abonnees. Deze nieuwsbrieven worden buitengewoon goed bekeken en gelezen (openratio: gem. 54% – het marktgemiddelde ligt tussen de twintig en veertig procent. De leesratio is gemiddeld 85%).

Voorts zijn 22 Nederlandse persberichten verstuurd, onder meer rondom verschillende steunmaatregelen, prijzen, de debutanten, de campagne *New Dutch Writing* en writers in residence.

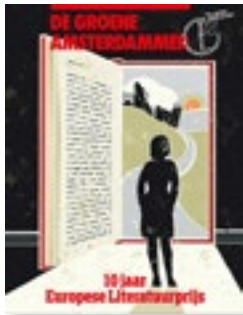
Via de website worden (potentiële) aanvragers onder meer geïnformeerd over mogelijkheden en voorwaarden; daarbij zijn bij alle regelingen ook de antwoorden op veelgestelde vragen en/of voorbeeldverhalen opgenomen. Het spreekuur voor nieuwe schrijvers, dit jaar voor de tweede keer georganiseerd, werd door bijna de helft (in 2019: 28%) van de debutanten bezocht. Potentiële aanvragers, zowel individuen als organisaties, hebben altijd de mogelijkheid (telefonisch) een oriënterend gesprek te voeren, ook in 2020 werd hiervan vaak gebruikgemaakt. Bij regelingen als *Digitale projecten*, *Literaire tijdschriften* en *Incidente en meerjarige subsidies voor literaire organisaties* wordt vrijwel altijd vooraf overlegd om aandachtspunten voor de aanvraag te bespreken.

Resultaten van fondsinvesteringen worden structureel zichtbaar gemaakt door het logo in het resulterende boek of de publiciteit rond het project of evenement op te nemen. Ondersteunde activiteiten worden mee aangekondigd via website, nieuwsbrieven en social media van het fonds. Ook worden op Facebook maandelijks albums met de recent verschenen en ondersteunde titels gedeeld met een breder publiek. Samen met Het Parool en Spui25 wordt de literaire talkshow *Letteren Live* gemaakt, met daarin interviews over nieuwe boeken en voordrachten van nieuwe makers. Er zijn dit jaar zeven edities opgenomen, op 1,5 meter en zonder publiek, die verspreid zijn via websites en nieuwsbrieven van de drie partners en die rechtenvrij kunnen worden gedeeld.

Om het werk van vertalers uit het Nederlands en de verbindende rol van het Vertalershuis Amsterdam meer over het voetlicht te brengen, schrijft Andrea Kluitmann sinds het najaar 2020 elke maand een column/interview voor de websites van het Vertalershuis en het Letterenfonds.

Bij de *Europese Literatuurprijs* en de daaraan verbonden *Vertalersgeluktournee* werkte het Letterenfonds dit jubileumjaar niet alleen samen met partners De Groene Amsterdammer, Spui25, de webredactie van Athenaeum Boekhandel en Crossing Border, maar ook met Hebbaan.nl – die hiervoor een nieuw

Vertalerskanaal inrichtte. In samenwerking met de Groene Amsterdammer is een special over de *Europese Literatuurprijs (ELP)* gemaakt die in april in een oplage van 28.000 is verspreid, onder meer via de abonnees en de bij de *ELP* betrokken boekhandels. De organisatoren van de *Vertalersgeluktournee* zijn bekroond met de Vertaalengel die jaarlijks wordt uitgereikt door de Auteursbond. Jubileumcoördinator Joni Zwart organiseerde gastcolleges aan meerdere universiteiten in Nederland.

Op het Vertalerskanaal van Hebban.nl is een begin gemaakt met het delen van essays van vertalers over hun recente, door het fonds ondersteunde vertaling.

Schwob werkte samen met de VPRO in de vorm van Lees Dees, een podcast over vergeten klassiekers.

Voor *#NieuweStukken* zijn in samenwerking met het Fonds Podiumkunsten video's gemaakt en gedeeld op sociale media. De lichting van *Slow Writing Lab IV* presenteerde het resultaat van hun werk in een boekje.

Publicitaire zwaartepunten in 2020 waren het *Lees-offensief*, de jubilerende *Europese Literatuurprijs*, de *Dichter des Vaderlands*, de steunmaatregelen, en uiteraard de *Booker Prize* voor Rijnveld en Hutchison, en de campagne *New Dutch Writing* in het Verenigd Koninkrijk. Ook de Kinderboekenambassadeur genereerde veel publiciteit.

In samenwerking met Boekblad Magazine is een stroomdiagram van de steunmaatregelen gepubliceerd en kennis gedeeld over de *Schwob-hackaton* en over de veranderende rol van literaire festivals.

Vanuit de afdeling buitenland/bibliotheek wordt via kleine exposities de zichtbaarheid in eigen land van de Nederlandse literatuur in vertaling vergroot. Dit jaar is de samenwerking met *Airport Library* op luchthaven Schiphol bestendigd en valt weer onder verantwoordelijkheid van het Letterenfonds. Begin maart is op de luchthaven de tentoonstelling *Minoes in vertaling* ingericht. In de tweede helft van het jaar is doorgegaan met verbetering van de inrichting van de bibliotheek en zijn nieuwe digitale presentaties voorbereid.

Geplande exposities in het Huis van Alle Talen (in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam) werden uitgesteld. Net als voorgaande jaren schonk het Letterenfonds dit jaar vele vertalingen van Nederlandse literatuur aan het Huis van Alle Talen en aan de Koninklijke Bibliotheek (Den Haag), de Airport Library en de TU Delft (Tandem Delft).

Internationaal

Cruciaal in het werk van de buitenlandafdeling is het onderhouden van het internationale netwerk en het verstrekken van goede en relevante informatie over Nederlandse contemporaine en klassieke literatuur aan buitenlandse uitgevers, redacteurs, vertalers, agenten en andere bemiddelaars. Dat gebeurt via persoonlijke gesprekken, op papier via de brochures (zie 4.2) en – dit jaar meer dan ooit – digitaal: via de website van het fonds, gerichte nieuwsbrieven en mailings. Uitwisseling van kennis en promotie van literatuur staan hierbij voorop. Zo is de presentatie van Wilma Scheffers tijdens het *Schwob-fellowship* breed gedeeld als blog *Literary highlights from the Dutch East and West Indies. Three Modern Classics Of Dutch (Post-) Colonial Literature*. Een tweede fellowship bood Nederlandse festivals ruim gelegenheid om hun internationale netwerk uit te breiden en Duitse en Engelse collega's te ontmoeten. Tegelijkertijd is een viewing van de literaire VR-installatie *Rozsypne* verzorgd, en een presentatie over innovatieve digitale literaire projecten voor Duitse literaire festivaldirecteuren en literatuurhuizen.

Er is dit jaar een twintigtal nieuwsbrieven en mailings verzonden, ruim drie keer zo veel als in de jaren daarvoor. Zo werden de buitenlandse partners ook geïnformeerd over de extra steunmaatregelen. De internationale uitgeverijen – rond 800 geadresseerden – werden vijf keer geïnformeerd over recent verschenen titels via de Highlights nieuwsbrieven, en ontvingen vijf keer de *What's New In Dutch Literature* nieuwsbrief, met nieuws over Nederlandse literatuur en fondsactiviteiten in het buitenland. Deze nieuwsbrieven zijn goed bekeken: 40% van de ontvangers opende de nieuwsbrief, meer dan het industrie gemiddelde van rond 30%. Ook heeft het fonds een digitale presentatie laten ontwikkelen om tijdens online overleg met een buitenlandse uitgever of redacteur het besproken boek te presenteren. Verder zijn filmpjes geproduceerd waarop auteurs uit de jeugdliteratuur- en de poëziebrochures zich presenteren. De

ervaringen die zijn opgedaan zullen van pas komen in de tijd na corona. Het is nog wel zoeken naar het optimaliseren van het bereik van nieuwe communicatiemogelijkheden. Welke informatie verstrek je op welk moment? Hoe uitgebreid kan de informatie zijn? Omdat uitgevers en agenten wereldwijd veel informatie online beschikbaar stellen, al dan niet via nieuwe platforms van de internationale boekenbeurzen, is het voor buitenlandse uitgevers soms moeilijk om overzicht te houden.

New Dutch Writing

Het succes van de campagne New Dutch Writing blijkt niet alleen uit de nominatie van *Lampie* en de International Booker Prize, maar bijvoorbeeld ook uit de grote aandacht voor Rutger Bregmans *Humankind*. De vertaling van *De meeste mensen deugen* krijgt positieve recensies; een voorpublicatie in The Guardian werd zes miljoen keer gelezen – een unicum aldus de krant. Bregmans boek haalde de tweede plek op in de bestsellerlijst van *The Sunday Times*. Ook Rodaan Al Galidi's *Two Blankets, Three Sheets* (*Hoe ik talent voor het leven kreeg*) kreeg een goede ontvangst.

Website en social media

De tweetalige website van het Letterenfonds werd in 2020 door gemiddeld 25.759 unieke bezoekers per maand bezocht (in 2019: 22.741). Net als op de website wordt via de social mediakanalen van het fonds (Facebook, Twitter, Youtube en Instagram) in het Nederlands dan wel het Engels gecommuniceerd, ofwel gericht op het binnenland ofwel op het buitenland: @Letterenfonds en @Dutchliterature. Het bereik van alle kanalen groeide licht tot fors: op het YouTube-kanaal steeg zowel het aantal abonnees als de totale kijktijd met ruim 160%. Het aantal volgers op Twitter @DutchLiterature steeg met bijna 150% naar 1.440 (was 1.043).

Op de Engelstalige kanalen wordt vanaf de start van de New Dutch Writing-campagne samengewerkt met het team in Groot-Brittannië, die ook een deel van de inhoud verzorgen. Populaire posts zijn de 'Translation Tuesdays'.

Vertalers Laura Watkinson en Jonathan Reeder met favoriete zin uit de door hun vertaalde romans *Lampie* van Annet Schaap en *Rivers* van Martin Michael Driessen. #TranslationTuesday

Voorlichting

Het Letterenfonds verzorgt regelmatig presentaties voor nieuwe generaties letterkundigen, zowel in huis als op locatie. In 2020 gaven fondsmedewerkers online voorlichting aan 125 studenten van vier verschillende universiteiten. Bijlage 3 bevat een overzicht. Daarnaast zijn in het kader van de *Europese Literatuurprijs* gastcolleges gegeven aan vier universiteiten en zijn in samenwerking met de Vertalersvakschool vier Zoom-bijeenkomsten georganiseerd voor studenten en alumni van alle vertaalopleidingen.

5.2 Kwaliteitsbeleid en onderzoek

Beleidsbijeenkomsten

In februari 2020 presenteerde het Nederlands Letterenfonds het Beleidsplan 2021-2024. Daar was eind 2018 en 2019 een intensief traject aan voorafgegaan van beleidsbijeenkomsten en rondetafelgesprekken met stakeholders en doelgroepen. Op 23 januari 2020 nog ontving het Letterenfonds de collega's van Literatuur Vlaanderen voor een beleidsdag waarbij subsidieregelingen, afbakeningscriteria, programma's en beleidsvoornemens integraal werden besproken. De voor beide fondsen relevante beleidsthema's diversiteit en leesbevordering werden uitgediept.

Een Letterenfonds-medewerker nam deel aan de *Focussessie innovatie* van Literatuur Vlaanderen en met de Koninklijke Bibliotheek, KVB Boekwerk, Tilburg University en Stichting Lezen aan de onderzoeksgroep over ontwikkelingen in de digitale literatuur. De coronacrisis zorgde ervoor dat er daarna in 2020 geen fysieke beleidsbijeenkomsten met externe partners meer werden georganiseerd. Dat kwam door de restricties voor publieksbijeenkomsten en omdat de werkdruk door de uitvoering van extra steunmaatregelen flink toenam en er onvoldoende ruimte was voor reflectie en onderzoek.

Extra steunmaatregelen

Na maart volgden maanden van frequent en intensief, veelal online overleg met het ministerie, de rijkscultuurfondsen en partners in het literaire veld (zoals de

CPNB, de KBb, De Schrijverscentrale, de GAU, de LUG, de Auteursbond, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de literaire festivals) om gevolgen voor de culturele en creatieve sector en meer specifiek voor het boekenvak en het literaire veld te inventariseren en daarop een antwoord te vinden. Aanvankelijk gebeurde dat door het communiceren van budgetverschuivingen en coulanccemaatregelen, later door met extra middelen uit het eerste steunpakket via tijdelijke steunmaatregelen de nood enigszins te lenigen bij makers en de literaire infrastructuur in stand te houden. Het Letterenfonds ontwierp de steunmaatregel *Van maker tot lezer*, die vanaf 25 mei in werking trad, en *Van maker tot lezer, de uitbreiding* die op 15 augustus opende en weer andere makers bereikte. Beide regelingen boden ontwikkelbeurzen voor schrijvers, vertalers en illustratoren. Vanaf juni ging de tijdelijke productiekostenregeling voor literaire vertalingen in werking en – om steun te bieden aan de literaire infrastructuur – in juli de regeling *Aanvullende ondersteuning meerjarig gesubsidieerde instellingen* en eind 2020 de steunregeling voor incidentele literaire activiteiten. Ook werden verschillende reguliere regelingen vernieuwd.

Overzicht regelingen

Aan elke nieuwe regeling ging een grondig en intensief beleidsmatig proces vooraf van evaluatie, reflectie, en gesprekken met de doelgroep. Hieronder de regelingen die in 2020 in werking traden op volgorde van publicatiedatum in de Staatscourant:

- Tijdelijke stimuleringsregeling productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven (2.VI.'20)
- Tijdelijke regeling ontwikkelbeurzen voor literaire makers Nederlands Letterenfonds Covid19 (2.VI.'20)
- Regeling aanvullende ondersteuning meerjarig gesubsidieerde instellingen Nederlands Letterenfonds Covid19 (10.VII.'20)
- Regeling tweejarige subsidies Nederlands Letterenfonds 2021-2024 (16.VII.'20)
- Aanvullende tijdelijke regeling ontwikkelbeurzen voor literaire makers (18.VIII.'20)
- Regeling literaire tijdschriften 2021-2024 (13.XI.'20)
- Regeling aanvullende ondersteuning incidentele literaire manifestaties en activiteiten Nederlands Letterenfonds Covid19 (15.XII.'20)
- Voor twee regelingen die begin 2021 in werking traden werd de publicatiedatum in de Staatscourant net niet meer gehaald. Dat betrof:
 - Regeling stimulering HR-expertise culturele en creatieve sector (26.I.'21) waarvan het Letterenfonds penvoerder is
 - Regeling projectsubsidies literaire activiteiten (29.I.'21)

De voorgenomen herschrijving van de regeling *Projectsubsidies voor publicaties* werd vanwege de hoge werklast doorgeschoven naar volgend jaar.

Effectmeting subsidies

De grootste groep aanvragers bij het Nederlands Letterenfonds zijn de schrijvers en vertalers. Zij keren regelmatig terug met een nieuwe aanvraag, dan beoordelen zowel externe lezers als commissieleden aan de hand van richtlijnen het resultaat van de eerdere toekenning (boekpublicatie). Het effect van de aanvragen bij de projectsubsidies wordt dus voortdurend gemeten. De literaire tijdschriften en festivals worden op vergelijkbare wijze geëvalueerd. Ook bij andere regelingen zijn checkpoints ingebouwd: zo betaalt het fonds vertaalsubsidies (*translation grants*) pas uit na ontvangst van de bewijsexemplaren. Een vergelijkbare procedure is er bij productiesubsidies voor uitgevers in Nederland. Daarnaast vraagt het fonds deelnemers aan de verschillende programma's na afloop een evaluatieverslag.

Effectmeting internationalisering

Om ontwikkelingen op het gebied van vertalingen uit het Nederlands en Fries bij te houden en te meten heeft het fonds de vertalingendatabase ontwikkeld. Daarin worden alle vertalingen geregistreerd van Nederlandse en Friestalige literatuur die in het buitenland zijn verschenen of in voorbereiding zijn. Deze database is één van de meest geraadpleegde onderdelen van de Letterenfondswebsite en een onmisbaar instrument voor promotie van Nederlandse literatuur in het buitenland. De vertalingendatabase had 24.558 paginaweergaves in 2020, in 2019 waren dat er 18.599.

5.3. Vertalingendatabase.nl

De vertalingendatabase biedt een actueel overzicht van alle – al dan niet ondersteunde – literaire vertalingen uit het Nederlands en Fries. Op 31 december 2020 bedroeg het aantal vertalingen in de vertalingendatabase 22.927 treffers, waarvan 16.620 aanwezig in de bibliotheek van het Letterenfonds. Het fonds bedankt Literatuur Vlaanderen, diverse Nederlandse en buitenlandse uitgeverijen, auteurs en vertalers voor het toesturen van vertalingen van Nederlandse literatuur. De bibliotheekcollectie kan op afspraak door vertalers en wetenschappers worden benut voor onderzoek. Zo publiceerde Jack McMartin (KU Leuven) in juni het artikel *Dutch Literature in Translation: A Global View* waarvoor onder meer cijfers van het fonds zijn geraadpleegd.

Op het Instagramaccount @dutchliteratureintranslation worden recente aanwinsten getoond. De afgelopen drie jaar zijn hier meer dan 700 omslagen van de meest recente vertalingen van Nederlandse literatuur (fictie, non-fictie, poëzie, kinder en jeugd en graphic novels) getoond en is het aantal volgers ruim 1.500.

In het jaar 2020 verschenen, voor zover op 12 februari 2021 bekend, in totaal 559 vertalingen uit het Nederlands in 44 verschillende talen, inclusief 24 heruitgaven (zie 4.1).

Hoofdstuk 6

Organisatie en personeel

6.1 Bestuur en beheer

Kernwaarden

Het Nederlands Letterenfonds hanteert vier kernwaarden: kwaliteit, diversiteit, integriteit en openheid. Deze waarden gelden behalve voor de totstandkoming van subsidiebeslissingen en de uitvoering van (promotie)activiteiten ook voor de inrichting van de organisatie en het personeelsbeleid.

Governance-structuur

Het Letterenfonds heeft een Raad van toezicht-model. Het governance-model is vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement, een reglement van de Raad van toezicht en een directiereglement. Tiziano Perez is op 1 april 2019 door de minister van OCW herbenoemd als directeur-bestuurder van het Nederlands Letterenfonds tot 1 april 2024. Hij is niet herbenoembaar. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van het fonds en met het beheer van en de beschikking over het vermogen van het fonds, waaronder het nemen van de beslissingen op subsidieaanvragen. Hij vertegenwoordigt het fonds en heeft de dagelijkse leiding over het fondsbureau.

De Raad van toezicht met maximaal zeven leden is in het bijzonder verantwoordelijk voor het houden van toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in het fonds. De Raad van toezicht staat de directeur-bestuurder met advies terzijde. Van zijn samenstelling en werkzaamheden wordt hierna separaat verslag gedaan in bijlage 1, het verslag van de Raad van toezicht.

Het fondsbureau met 36 medewerkers bestaat uit de twee uitvoerende beleidsafdelingen binnen- en buitenland, de afdeling bedrijfsvoering en het Vertalershuis. De bestuurder-directeur en de hoofden van de drie afdelingen vormen het managementteam van het fonds. De medewerkers communicatie en informatisering vallen hiërarchisch rechtstreeks onder de directeur-bestuurder, evenals de coördinator van het Vertalershuis.

Adviesstructuur subsidies

De directeur-bestuurder wint waar nodig advies in over de ingediende subsidieaanvragen bij adviescommissies, die per subsidieronde worden samengesteld uit de Raad van advies van het Letterenfonds. De leden van de Raad van advies worden door de directeur-bestuurder benoemd voor de duur van twee jaar, met de mogelijkheid van herbenoeming voor twee jaar. Aan de benoeming gaat een voordracht door de selectiecommissie vooraf; de selectiecom-

missie bestaat uit twee externen, één uit kringen van de Auteursbond (Gerry van der Linden) en één vertegenwoordiger van de LUG (Elik Lettinga).

Het beleid van het Letterenfonds is erop gericht de culturele diversiteit binnen de Raad van advies te vergroten. Dit is in 2020 onder meer gedaan door potentiële kandidaten met een biculturele achtergrond zelf actief te benaderen en vacatures onder de aandacht te brengen van een inmiddels breder en diverser netwerk, met het nadrukkelijke verzoek de vacatures binnen het eigen netwerk te verspreiden. Dit heeft een aantal goede kandidaten opgeleverd. Dit beleid wordt voortgezet.

Bij enkele subsidieregelingen maken de adviescommissies gebruik van externe adviseurs, zoals bij de *Projectsubsidies voor literaire vertalingen*, waarbij literaire werken en vertalingen uit zeer veel verschillende taalgebieden worden beoordeeld en die expertises niet allemaal in één commissie vertegenwoordigd zijn.

Wet, regelgeving en gedragscodes

Het Letterenfonds is een zelfstandig bestuursorgaan. Het is gebonden aan onder meer de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het daarin verankerde gelijkheidsbeginsel. Subsidiebeslissingen van het fonds zijn gebaseerd op het Algemeen reglement en de deelreglementen van het fonds, die door de directeur-bestuurder worden vastgesteld en aan de voorafgaande goedkeuring door de minister van OCW zijn onderworpen. De beslissingen van de directeur-bestuurder zijn voor bezwaar vatbaar, en kunnen ter toetsing worden voorgelegd aan de bestuursrechter. Naast de Awb past het fonds zowel de Gedragscode Cultuurfondsen als de Governance Code Cultuur toe. Van de Gedragscode Cultuurfondsen wordt op één punt afgeweken. Paragraaf 6 van deze code schrijft voor dat het jaarverslag informatie dient te bevatten over afgewezen projecten. Het Letterenfonds past dit gedeeltelijk toe. Bij de afweging van belangen tussen volledige openheid over de behandeling van bij het fonds ingediende subsidieaanvragen enerzijds en privacy van individuele aanvragers anderzijds, wordt door het fonds geen informatie verstrekt over afgewezen aanvragen van natuurlijke personen. Afgewezen aanvragen van rechtspersonen worden wel in de publiekseditie van het jaarverslag opgenomen.

Integriteit en het vermijden van de schijn van belangenverstremming binnen de hele organisatie (Raad van toezicht, directeur-bestuurder, medewerkers en adviseurs) zijn, zoals de Awb voorschrijft, een terugkerend punt van aandacht. Openheid met respect voor de privacy van aanvragers en het intellectuele eigendom van creatieve plannen en een goed evenwicht tussen de verschillende organen van het fonds, met vastgelegde advies- en besluitprocedures, zijn daarbij richtsnoer. Over alle subsidiebesluiten wordt achteraf aan de Raad van toezicht gerapporteerd.

Ten aanzien van belangenverstrengeling wordt afgeweken van principe 3 van de Governance Code Cultuur en wordt het strengere normenkader uit de Awb gevolgd. Verder wordt er op grond van wettelijke verplichtingen die op het Letterenfonds van toepassing zijn ook afgeweken van aanbeveling 5 bij principe 1: eventuele exploitatieoverschotten vloeien naar het bestemmingsfonds OCW en aanbeveling 7 bij principe 7: niet de Raad van toezicht, maar de minister van OCW benoemt de directeur-bestuurder.

Toegekende subsidies worden gepubliceerd op de website van het fonds, via de digitale nieuwsbrief verspreid en in de uitgebreidere, digitale publiekseditie van dit jaarverslag gepubliceerd. Bij betalingen is sprake van formele en technische functiescheiding; er zijn altijd ten minste vier ogen bij betrokken.

Functies en nevenfuncties van de Raad van toezicht, directeur-bestuurder en leden van de Raad van advies staan op de website van het fonds. Nevenfuncties van medewerkers zijn in kaart gebracht en worden periodiek besproken op wijzigingen.

In 2020 fungeerde Tiziano Perez als voorzitter van het overleg van de directeuren van de cultuurfondsen. Daarnaast had hij de volgende nevenfuncties: Qualitate qua directeur-bestuurder van de Stichting Bert Schierbeekfonds en de Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur; penningmeester Stichting Vluchtstad; lid van de Raad van advies van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en lid van de Raad van advies van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, geassocieerd lid van het bestuur van het Expertisecentrum Literair Vertalen en namens de rijkscultuurfondsen, lid van de ledenraad van PlatformACCT (voorheen Regiegroep arbeidsmarkt voor de culturele sector).

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Adri van der Peet is in per 1 januari 2019 aangesteld als Functionaris Gegevensbescherming voor de duur van drie jaar, met mogelijkheid van verlenging. Hij is ook aangesteld door de andere rijkscultuurfondsen. In 2020 heeft Van der Peet zijn jaarlijkse onderzoek gedaan en rapport uitgebracht over zijn bevindingen en enkele aanbevelingen gedaan om het AVG-beleid te versterken. Dit rapport is met de Raad van toezicht besproken. Er waren dit jaar geen AVG-gerelateerde incidenten.

WNT

De beloning van de directeur-bestuurder voldoet aan de normen van de Wet normering topinkomens (WNT). Zijn bezoldiging – vermeerderd met de sociale-verzekeringspremies, belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn – bleef onder het sectorale plafond dat voor deze functie voor het Letterenfonds in 2020 is vastgesteld op € 139.000

per jaar bij een voltijds dienstverband. Zie voor de verschillende bestanddelen de WNT-verantwoording die is opgenomen in de Toelichting op de exploitatierekening.

Archiefwet

Op de archieven van het Nederlands Letterenfonds en zijn rechtsvoorgangers is de Archiefwet van toepassing. Het Letterenfonds heeft achterstanden bij de overbrenging van documenten naar het Nationaal Archief en ook de selectielijst, een document waarin wordt bepaald hoe lang delen van het archief bewaard moeten blijven, is niet up-to-date. In overleg met het Nationaal Archief waren afspraken gemaakt over de door het Nationaal Archief te verlenen bijstand bij het opstellen van een nieuwe selectielijst voor het Nederlands Letterenfonds in 2020 en er was het plan om in 2020 een medewerker te werven om de achterstanden bij de bewerking en overbrenging van oude archieven in te lopen. Door de coronacrisis, kon op dit punt geen voortgang worden geboekt. De werving van de medewerker en uitvoering van de plannen is verschoven naar de tweede helft van 2021.

6.2 Bezwaar, beroep en klachten

Het Letterenfonds heeft een bezwaar- en klacht-procedure die is beschreven in het huishoudelijk reglement. Een interne commissie met een externe onafhankelijke voorzitter onderzoekt ingediende bezwaren, hoort bezwaarmakers en brengt advies uit aan de directeur-bestuurder over de afhandeling ervan. Tot 1 april 2020 was Pieter de Jong, voormalig algemeen directeur WPG Uitgevers, hiervan de voorzitter. Hij werd opgevolgd door Maarten Asscher, auteur van verhalenbundels, essays, columns, poëzie en non-fictie en voorheen onder meer werkzaam bij Athenaeum Boekhandel en uitgeverij Meulenhoff.

Tegen de voor bezwaar en beroep vatbare besluiten van de directeur-bestuurder werden in 2020 in totaal 21 bezwaarschriften ingediend. Er werden twee bezwaarschriften gegrond en vier ongegrond verklaard. Twee bezwaarschriften werden ingetrokken. Eind 2020 waren er nog dertien bezwaarschriften in behandeling. Daarnaast werden vier bezwaarschriften uit 2019 afgehandeld. Van deze bezwaren werden er drie ongegrond en één gegrond verklaard. Verder werd een in 2019 ingediende klacht afgehandeld. Deze werd ongegrond bevonden. In 2020 werden geen klachten ingediend. Een auteur diende beroep in bij de Rechtbank Midden-Nederland. Dit beroep werd ongegrond verklaard. Hiertegen werd door de auteur hoger beroep ingesteld bij de afdeling rechtspraak van de Raad van State. Die beroepsprocedure is nog niet afgerond.

6.3 Personeelsbeleid / Code Diversiteit en Inclusie

Gemiddeld bedroeg de totale formatie van het bureau 29,4 fte (vorig jaar 29,3), waarvan 1 fte vanaf maart 2020 voor een jaar was gedetacheerd bij een ander cultuurfonds. Een deel van de tijdelijk vrijgekomen taken werd verricht op basis van opdrachten aan zzp'ers. Het bureau werd versterkt met een junior medewerker communicatie, met name voor de website en social media. Ondanks de beperkingen als gevolg van corona was het mogelijk om aan vijf stagiaires een stageplaats van enkele maanden te bieden. Het fonds kon een beroep doen op een vrijwilliger voor werkzaamheden aan de fondsbibliotheek.

Het personeelsverloop bij het Letterenfonds is laag, de dienstverbanden zijn langdurig. Het bevorderen van de culturele diversiteit, ook in de samenstelling van de organisatie, is een van de uitgangspunten van het personeelsbeleid en een zaak van langere adem. In 2020 kon door de stabiliteit van de organisatie op dit punt geen vooruitgang worden geboekt. Bij personeelsswisselingen en een verdere uitbreiding van de organisatie zal het fonds zich blijven inspannen om de diversiteit te vergroten, waarbij ook aandacht uit blijft gaan naar meer balans in gender.

Om de bewustwording over het onderwerp diversiteit en inclusie binnen de organisatie te vergroten is in 2020 een werkgroep diversiteit geformeerd met medewerkers van alle afdelingen. Deze werkgroep heeft samen met Colourful People online voor het hele personeel workshops georganiseerd over diversiteit en inclusie. Ook werd op initiatief van de werkgroep een statement geschreven naar aanleiding van de dood van George Floyd.

Arbeidsvoorwaarden en HRM / Fair Practice Code

Structurele werkzaamheden van substantiële omvang voor het Letterenfonds worden zo veel mogelijk uitgevoerd op basis van een arbeidscontract. Bij het verlenen van opdrachten wordt toepassing gegeven aan de Fair Practice Code. Het Letterenfonds kent een eigen arbeidsvoorwaardenreglement. Het fonds is aangesloten bij het ABP Pensioenfonds en volgt als trendvolger in beginsel de loonontwikkeling bij de rijksoverheid. In juli werden de salarissen in lijn daarmee verhoogd met 0,7 % en werd een eenmalige uitkering van 225 bruto uitgekeerd (naar rato van de omvang van het dienstverband).

Naar aanleiding van de uitkomsten van het in het 2019 gehouden medewerkersonderzoek werd door extern HRM-consulent Gill van Wijnhoven met iedere medewerker een persoonlijk ontwikkelplan opgesteld. Een deel van de medewerkers kon met de uitvoering daarvan aan de slag, al dan niet in digitale vorm. Sommige opleidingsplannen moesten worden opgeschort als gevolg van coronamaatregelen.

In de zomer werden voor het hele personeel in verschillende anderhalve-meter-bijeenkomsten op maat gemaakte cursussen verzorgd door G-Company over de nieuwe release van *Salesforce*, het subsidieadministratie en CRM-systeem van het fonds.

Organisatiestrateg Thomas van Dalen kreeg de opdracht een onderzoek te doen naar de structuur van het bureau en om samen met de fondsmedewerkers een toekomstbestendig organisatieplan te ontwikkelen. Hij voerde daartoe gesprekken met een groot deel van de medewerkers, presenteerde de bevindingen daarvan in drie anderhalve-meter-bijeenkomsten en organiseerde aan het eind van 2020 en begin 2021 verscheidene online werkbijeenkomsten met de uit het personeel gevormde *kerngroep organisatie-ontwikkeling*. De resultaten van de opdracht worden in 2021 gepresenteerd.

Medezeggenschap

De Personeelsvertegenwoordiging (PVT) kwam in 2020 enkele keren in vergadering bijeen en overlegde dit jaar met de directeur-bestuurder over onder meer een protocol voor het werken en vergaderen op het fonds binnen de mogelijkheden van de coronamaatregelen, het afleggen van de ambtseed in het kader van de wijziging van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren en een individueel keuzebudget. Op 17 september vond het jaarlijkse overleg van de PVT met de Raad van toezicht plaats, waarin onder meer de ambtseed, de uitkomst van het medewerkersonderzoek en het (thuis)werken in tijden van corona ter sprake kwamen.

Extern vertrouwenspersoon

Het Letterenfonds heeft een klokkenluidersregeling. Greetje van den Bergh was van september 2014 tot september 2020 extern vertrouwenspersoon. In 2021 wordt in samenspraak met de PVT een nieuwe vertrouwenspersoon benoemd.

6.4 ICT

Een deel van de investeringen uit 2019 in de ICT-infrastructuur kwam goed van pas in 2020. Dankzij de ingeslagen weg van het gebruiken van RDS-servers, en cloudapplicaties als Office 365 en Salesforce konden medewerkers vanuit huis hun werkzaamheden voortzetten. De Teams-functionaliteit werd verder ingericht en ingezet voor vergaderingen en video-gesprekken. Voor medewerkers die niet de beschikking hadden over goede werkstations met camera en microfoon zijn notebooks aangeschaft. Er werd apparatuur met betere beeld- en geluidskwaliteit aangeschaft voor videoconferenties.

6.5 Herinrichting financiële administratie

Samen met Oskam Business Control werd de financiële administratie gestroomlijnd en heringericht en een nieuwe koppeling gerealiseerd met de subsidie-administratie in Salesforce. Dit vergroot vanaf 2021 de mogelijkheden voor rapportages.

6.6 Huisvesting

Het Letterenfonds is gevestigd in het Letterenhuis in Amsterdam. De panden Nieuwe Prinsengracht 89 en 91 zijn in eigendom en beheer van het fonds. Zowel nummer 91 als een groot deel van het hoofdgebouw op nummer 89 wordt door het Letterenfonds verhuurd aan Stichting Lezen, De Schrijverscentrale, Amsterdam University Press, Nationaal Comité 4 en 5 mei en Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

Uitvoering groot onderhoud

In 2020 zijn de onderhoudswerkzaamheden aan het dak van nummer 89 afgerond en werden de rioolpijpen onder het gebouw vervangen. Tijdens de eerste lockdown is vrijwel al het houtwerk in het pand opnieuw geschilderd en is de vloer van de bibliotheek gerepareerd. Doordat bij alle organisaties in het pand bijna iedereen thuis werkte, kon de overlast tot een minimum worden beperkt.

Vertalershuis Amsterdam

Het Vertalershuis, onderdeel van het Letterenfonds, is gevestigd aan de Van Breestraat 19 in Amsterdam, en is ook fondseigendom. In 2020 was de bezettingsgraad van het Vertalershuis noodgedwongen vele malen lager dan normaal om besmettingsrisico's te verkleinen. Toen internationale reizen door het RIVM werden afgeraden, is besloten helemaal geen buitenlandse gasten meer te ontvangen.

Samen met architectenbureau JE-ARCHITECTEN en bureau Baan Breker is een plan opgesteld voor renovatie en verduurzaming, en zijn de benodigde vergunningen aangevraagd bij de gemeente Amsterdam. Als het ministerie instemt met de financiering dan worden de werkzaamheden in 2021 uitgevoerd.

Residenties

De schrijversresidentie aan het Spui in Amsterdam en de residentie aan het Merwedeplein (programma Amsterdam Vluchtstad), waar het Letterenfonds jaarlijks verblijf biedt aan buitenlandse schrijvers, worden door het Letterenfonds gehuurd van de Stichting Johan Polak, respectievelijk de Anne Frank Stichting. De reguliere programma's kwamen half maart stil te liggen. Hierdoor kon onderdak worden geboden aan schrijvers die in Nederland vast zaten als gevolg van (inter)nationale coronamaatregelen en reisbeperkingen. In het appartement aan het Merwedeplein werd tijdelijk een deelnemer aan het *ShelterCity-programma* van Justice & Peace ondergebracht om

de quarantaineperiode door te komen. In het laatste kwartaal kon de gastschrijver binnen het programma Amsterdam Vluchtstad worden verwelkomd.

6.7 Exploitatieresultaat, financiële positie, realisatie doelstellingen

Het Nederlands Letterenfonds stelt jaarlijks in het derde kwartaal cijfers op waarin een prognose is opgenomen voor het boekjaar – met name voor nog te besteden projectsubsidies – en bespreekt deze met de Raad van toezicht. De financiële overzichten worden opgesteld conform het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen voor de subsidieperiode 2017-2020 en de hierin vermelde overige wet- en regelgeving, waaronder de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Dit jaar moest die begroting vanwege de vele veranderingen in inkomsten en uitgaven als gevolg van de coronacrisis ook in het vierde kwartaal nog worden bijgesteld. De definitieve begroting 2020 werd vastgesteld in december en door de Raad van toezicht goedgekeurd.

De structurele subsidie van OCW voor de periode 2017-2020 werd begin juni gewijzigd en bedraagt € 50.779.077. Dit is inclusief loon- en prijsbijstellingen, inclusief de subsidies van € 1.510.000 en € 862.500 voor beleid op het gebied van talentontwikkeling en vernieuwing (eerste en tweede tranche) voor de jaren 2018, 2019 en 2020 en inclusief de op 18 juni 2020 ontvangen € 3.345.900 voor steunmaatregelen voor de letterensector in verband met de gevolgen van de coronacrisis.

Daarnaast ontving het fonds voor de periode 2017-2020 een projectsubsidie op grond van een motie van Kamerlid Vermue cs van € 150.000; een projectsubsidie internationaal cultuurbeleid van € 1.296.000, die eind augustus 2018 werd aangevuld met een projectsubsidie internationalisering van totaal € 945.000 voor activiteiten in de jaren 2018, 2019 en 2020; en een projectsubsidie van € 155.000 ten behoeve van de Airport Library in 2020.

Eind november 2019 werd een subsidie van € 1.525.000 verleend voor het oplossen van arbeidsknelpunten en het versterken van arbeidsvoorwaarden voor de hele culturele sector voor de periode 2019 en 2020. Het Letterenfonds is penvoerder namens de andere rijkscultuurfondsen voor deze subsidie. Omdat de voorbereiding voor dit project vertraging opliep is de looptijd van deze projectsubsidie door het ministerie van OCW verlengd tot in 2021.

Aan het eind van deze beleidsperiode kan worden vastgesteld dat uitgaven voor de meeste posten gefinancierd uit de structurele subsidie in lijn zijn met de begroting. De uitgaven in het kader van de regeling *Projectsubsidies voor publicaties van schrijvers* waren aanmerkelijk hoger dan de vorige jaren vanwege

projectvoorstellen die gehonoreerd konden worden dankzij de ophoging van het budget met 'coronasteun'. Bij de regeling *Projectsubsidies voor literaire vertalingen* bleven de uitgaven ook dit jaar onder het daarvoor beschikbare budget.

Bij de projectsubsidie internationaal cultuurbeleid (ICB) en de projectsubsidie Internationalisering was in dit coronajaar her-allocaatie van middelen noodzakelijk. Geld dat aanvankelijk was bedoeld was voor campagnes en internationale activiteiten, werd toegevoegd aan het budget voor *Translation grants* en productiesubsidies voor buitenlandse literaire uitgevers. Dat budget kon hiermee met respectievelijk € 165.088 (uit ICB) en € 507.858 (uit Internationalisering) worden verhoogd tot € 1.670.648. Hierdoor kon de vertaling van oorspronkelijk Nederlandstalige literatuur alsnog doeltreffend worden gestimuleerd en werk voor literair vertalers uit het Nederlands zeker gesteld.

De subsidie ten behoeve van steunmaatregelen in verband met corona kon niet volledig voor 1 januari 2021 worden besteed. Het restant ter hoogte van € 841.037 is toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW.

Bij de apparaatskosten zijn de personeelslasten in 2020 lager dan begroot, onder andere doordat de vacature voor de medewerker archivering nog niet werd vervuld.

Van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken, die in december 2017 werd opgeheven, ontving het Nederlands Letterenfonds € 519.726. Daaraan was de opdracht verbonden van dat bedrag een bestemmingsfonds te vormen met als doel het subsidiëren dan wel (doen) uitvoeren van projecten op het gebied van Nederlandstalig erfgoed, met name projecten met een educatieve of digitale component. In 2020 werden hieruit nog geen onttrekkingen gedaan.

Daarnaast is er een bestemmingsfonds Pensioenen NLPVF ten behoeve van premies voor het nabestaandenpensioen van voormalig medewerkers van het NLPVF ter hoogte van € 6.539 (onttrekking in 2020: € 4.736).

Aan de algemene reserve zijn in 2020 geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan. Deze bedraagt ultimo 2020: € 572.625.

Door de toevoeging aan het bestemmingsfonds OCW van het exploitatieresultaat van 2020 van € 1.312.229 (inclusief de lager vastgesteld subsidies ter hoogte van € 37.517 en het restant van de subsidie voor de coronasteunmaatregelen ter hoogte van € 841.037) bedraagt het bestemmingsfonds OCW uiteindelijk € 3.040.632.

Hiervan is € 800.000 geormerkt als een extra investering in de verbetering van de inkomenspositie

van literair vertalers en € 515.000 voor de renovatie en verduurzaming van het Vertalershuis.

Het eigen vermogen van het Letterenfonds inclusief de hiervoor genoemde bestemmingsfondsen en het bestemmingsfonds OCW bedraagt eind 2020 totaal € 4.139.554.

6.8 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid en omvat de onderdelen strategie, operationeel, financieel, financiële verslaglegging en (verandering van) wet- en regelgeving. Directeur-bestuurder en Raad van toezicht van het Nederlands Letterenfonds zijn goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden van een publiek cultuurfonds en de literaire sector, en zijn van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatiebrede risico's worden beheerst, ook in 2020 goed hebben gewerkt. De belangrijkste strategische risico's voor het Nederlands Letterenfonds zijn het behouden van de (wettelijke) functie en de financiering door het ministerie van OCW en de reputatie van het fonds. Operationele risico's betreffen met name de rechtmatigheid van de te verstrekken subsidies, de kwaliteit en tijdigheid van de door het fonds georganiseerde (internationale) activiteiten, ICT-infrastructuur en het beheer van het Letterenhuis. Periodiek wordt de financiële positie bewaakt en op basis van de financiële risico's worden plannen zo nodig bijgesteld.

Gelet op de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten voor de periode 2021-2024 en de daaraan verbonden risico's formuleert het Letterenfonds net zoals dat voor de periode 2016-2020 het geval was, een streefpercentage voor de algemene reserve van ongeveer 5%, met uitzondering van het laatste jaar waarin een percentage van circa 8% noodzakelijk wordt geacht. Dit laatste percentage is gerelateerd aan de financiële risico's die verbonden zijn aan de behandeling van de relatief omvangrijke vierjarige subsidies voor literaire festivals en educatieve instellingen, die in het laatste jaar van de beleidsperiode plaatsvindt. Voor 2021 wordt de huidige algemene reserve van € 572.625 als voorziening voor risico's voldoende geacht. Eind 2020 zijn er dan ook geen toevoegingen aan de algemene reserve gedaan.

6.9 Recoupment

Auteurs hebben een meldplicht als zij de inkomensgrens overschrijden. Die grens is € 45.000 belastbaar verzamelinkomen gemiddeld tijdens de duur van het project. Als minimumduur geldt een jaar, maximaal geldt het gemiddelde verzamelinkomen over drie jaar – ook als het schrijven of vertalen van het boek langer dan drie jaar in beslag neemt. De melding bij het

Letterenfonds moet door de auteur worden gedaan na ontvangst van de definitieve belastingaanslag van de inspecteur over de relevante jaren. Ook in 2020 lieten enkele schrijvers en vertalers weten dat zij de inkomensgrens hadden overschreden in de voor hun relevante periode. Desgevraagd betaalden zij de subsidies gedeeltelijk terug of werd een betalingsregeling getroffen. Van auteurs en vertalers die aan de meldplicht voldeden en aannemelijk konden maken dat hun inkomen in 2020 als gevolg van de coronacrisis ver onder de inkomensgrens was gezakt, werd de schuld kwijtgescholden. Wegens gebrek aan capaciteit werd dit jaar geen steekproef gehouden.

Bij twee subsidieregelingen voor uitgevers, namelijk de regeling *Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* en de regeling *Literaire uitgaven*, is sprake van een tekortfinanciering. Indien het tekort op de productie van het boek uiteindelijk lager blijkt te zijn dan begroot in het calculatieformulier bij de aanvraag, bijvoorbeeld omdat er meer exemplaren zijn verkocht dan tevoren ingeschat, wordt de subsidie lager vastgesteld. Dit verschil is dit jaar toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW.

De *Schwob-regeling* bepaalt dat de uitgever de uitbetaalde subsidie terugbetaalt wanneer het aantal verkochte exemplaren het in het besluit tot subsidieverlening vermelde aantal heeft bereikt binnen drie jaar na dat besluit. Dit aantal is vastgesteld op 4.000 verkochte exemplaren. In 2020 werd dit resultaat bereikt bij één titel, *Kindertijd* van Tove Ditlevsen, verschenen bij Das Mag.

6.10 Liquiditeitenbeheer

Sinds 2011 worden de liquide middelen van het Letterenfonds op grond van de wettelijke bepalingen op dit gebied volledig aangehouden op een rekening courant bij het ministerie van Financiën.

Letterencollega Carla de Rooi (1952-2020) overleed op 21 mei. Het Nederlands Letterenfonds is dankbaar voor de wijze waarop zij zich in de afgelopen decennia vanuit het ministerie van OCW heeft ingezet voor de literatuur en het boekenvak, en voor de grote betrokkenheid en vakkundigheid waarmee zij de samenwerking met het fonds vorm gaf. Foto: Hannie van Herk, oktober 2016.

Hoofdstuk 7

Vooruitzichten 2021 en verder

“Oneindigheid van tijd houdt me overeind nu” – met deze regel luidde de nieuwe Dichter des Vaderlands (eind januari 2021) haar periode in en stak ze Nederland een hart onder de riem. De ambiguïteit van ons hier en nu is daarmee fraai gevangen – het eindeloze van onze eigen (anderhalf keer anderhalf) twee-en-een-kwart vierkante meter, de grenzeloosheid van de verbeelding en de zekerheid dat de tijd zal voortgaan en veranderen.

In het volle vertrouwen in de oneindigheid van de literatuur, blijft de vooruitblik op de komende beleidsperiode hier kort. Het behoeft geen betoog dat de agenda van het Letterenfonds in 2021 zowel nationaal als internationaal nog in belangrijke mate zal worden bepaald door de corona-epidemie en de gevolgen daarvan op de cultuursector. Het jaar wordt voortvarend gestart met de uitvoering van een nieuw pakket steunmaatregelen voor de letterensector, dat mogelijk wordt gemaakt dankzij de door de minister van OCW extra beschikbaar gestelde middelen, € 3.200.670 in totaal¹, uit het tweede steunpakket voor cultuur.

Steunpakket

In de eerste helft van 2021 wordt een reeks steunmogelijkheden ingezet.

De tijdelijke steunmaatregel voor literair makers (schrijvers, vertalers in het Nederlands, illustratoren en graphic novelists) *Van maker tot lezer* die in 2020 werd gelanceerd wordt voortgezet. Deze regeling biedt (in binnen- of buitenland) ondersteunde makers de mogelijkheid om in de anderhalvemetersamenleving een brug te blijven slaan naar potentiële lezers van hun werk.

Ook de tijdelijke steun voor uitgeverijen wordt verlengd: dat geldt zowel de regeling *Productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven*, als de verhoging van het subsidiebedrag binnen de regelingen *Literaire uitgaven* en *Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur*.

Ten bate van literair vertalers in het Nederlands richt het fonds een acquisitie-incentive in, waarmee uitgeverijen worden gestimuleerd in 2021 nieuwe buitenlandse titels aan te blijven kopen. Voor vertalers in en uit het Nederlands biedt het fonds de mogelijkheid fragmentvertalingen te maken en aan te bieden aan uitgevers.

Door het wegvallen van publieke optredens kampen veel schrijvers met een terugval in neveninkomsten. Verwacht wordt dat meer schrijvers een projectsubsidie voor nieuw literair werk zullen aanvragen. Reden voor het Letterenfonds om het subsidieplafond op deze regeling te verhogen.

In samenwerking met De Schrijverscentrale, de

Koninklijke Boekverkopersbond en De Schoolschrijver richt het Letterenfonds een stimuleringsmaatregel in voor scholen, bibliotheken en boekhandels om (online) publieksactiviteiten te stimuleren en zo ook de inkomenspositie van schrijvers te verbeteren; ook de boekhandel krijgt hierbij een financiële steun in de rug.

Beleidsplan 2021-2024

In de nieuwe beleidsperiode 2021-2024 zal de focus meer gericht zijn op de verbreding in het domein van het Letterenfonds, op diversiteit en inclusie, fair practice, en op duurzaamheid. Samen met partners in de Leescoalitie richt het Letterenfonds zich op leesbevordering – daarbij richt het fonds zich in het bijzonder op het stimuleren van het literaire lezen.

In het beleidsplan 2021-2024 zijn dit de belangrijkste veranderingen ten opzichte van de voorgaande beleidsperiode:

Naast de ontwikkelbeurzen voor schrijvers wordt per 2021 ook aan literair vertalers in het Nederlands de mogelijkheid geboden om op deze manier hun professionele ontwikkeling en ondernemerschap te versterken. Om overlap te vermijden wordt de regeling *Reiskosten buitenland - studiereizen* beëindigd.

Het Letterenfonds zal in de komende periode spoken word, podcasts en digitale vormen van literatuur breder ondersteunen. Voor makers buiten het boek wordt een aanvraagmogelijkheid gecreëerd. De literaire podia kunnen hierbij een rol als poortwachter vervullen; zoals de uitgeverijen dat voor het boek doen.

Het Letterenfonds zal fair practice nadrukkelijker op de voorgrond plaatsen en het, in de vorm van de door de cultuursector opgestelde Fair Practice Code, per 2021 ook expliciet onderdeel maken van de regelingen voor vier- en tweejarige subsidies. Verder blijft het Letterenfonds de door de letterensector gemaakte afspraken hanteren als subsidievoorwaarde.

Een grotere diversiteit van het aanbod, met literair werk dat verschillende lezersgroepen aanspreekt, kan ook de ontlezing helpen terugdringen. Daarom wordt de regeling *Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* uitgebreid met subsidiemogelijkheden voor de productie van jeugdboeken gericht op een (cultureel) divers publiek.

Het fonds wil een bijdrage leveren aan een duurzame wereld en zal het aantal reizen beperken. Ook zullen de (inter)nationale festivals in Nederland meer worden betrokken bij de promotie van de Nederlandse literatuur en haar auteurs in het buitenland.

Het buitenlandse promotie- en manifestatiebeleid van het fonds blijft de komende jaren in de eerste plaats gericht op grote, strategisch belangrijke taalgebieden als het Engelse en het Duitse. Een in het beleidsplan voorziene manifestatie in Göteborg 2021 komt te vervallen, mede als gevolg van de corona-epidemie. De inspanningen gericht op de bovengenoemde taalgebieden kunnen daardoor worden geïntensiveerd. De promotionele activiteiten zullen in

2021 nog hoofdzakelijk online plaatsvinden.

Om nieuwe literair vertalers te werven en behouden zal het Vertalershuis Amsterdam (na de verbouwing annex coronatijd) de verblijfmogelijkheden voor beginnende vertalers uit het Nederlands vergroten.

Financiële en organisatorische vooruitzichten

Voor de nieuwe subsidieperiode is aan het Nederlands Letterenfonds een vierjaarlijkse instellingssubsidie (inclusief loon- en prijsbijstelling) verleend van € 50.383.924 voor de uitvoering van het beleidsplan 2021-2024, en in totaal € 3.198.580 aan projectsubsidies, voor activiteiten in het kader van het internationaal cultuurbeleid en de Airport Library.

Van de instellingssubsidie mag maximaal 24,84% aan de fondsorganisatie, het 'apparaat', worden besteed. Voor projectsubsidies geldt een maximumpercentage uitvoeringslasten van 14,07.

In februari 2021 wordt gestart met de uitvoering van de HR-voucherregeling voor cultuur. Het Letterenfonds voert deze regeling in samenwerking met het CAOP uit namens de zes rijkscultuurfondsen, in het kader van de arbeidsmarktmiddelen voor de cultuursector.

In de tweede helft van de beleidsperiode zal het Letterenfonds, in samenwerking met de Taalunie en Literatuur Vlaanderen, een nieuwe taak op zich nemen: de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren 2024.

Foto: William van der Voort / TiLT Tilburg.

¹ Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 25 januari 2021, nr. 26718194, tot wijziging van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 in verband met een tweede aanvullend steunpakket

Hoofdstuk 8

Samenwerking cultuurfondsen

De zes rijkscultuurfondsen, het Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, zijn verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de rijksge subsidieerde kunst en cultuur, naast de Basisinfrastructuur (BIS) met instellingen die rechtstreeks onder het ministerie van OCW vallen. In deze rolverdeling zijn de fondsen, vanuit hun inhoudelijke kennis en relatieve afstand tot de politiek en het cultuurbeleid, niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook belangrijk beleidsvoorbereider op hun disciplines. Zij beschouwen het als hun opdracht de kennis over hun werkerterreinen intensief te delen met onder meer het ministerie en de Raad voor Cultuur en een bijdrage te leveren aan de integrale rijksvisie en beleidsontwikkeling. In de beleidsperiode 2017-2020 ging veel aandacht van de fondsen naar een betere dialoog en afstemming met de regio en andere overheden die kunst en cultuur subsidiëren. Er werd werk gemaakt van een cultuurbeleid dat meer recht doet aan de culturele diversiteit van ons land. De fondsen hadden een actieve rol bij de uitwerking van de Arbeidsmarktagenda en de ontwikkeling van de verschillende gedragscodes.

Vanuit de rol als beleidsvoorbereider op hun terreinen hebben de fondsen in de afgelopen beleidsperiode inhoudelijke inbreng geleverd aan de voorbereiding van de Cultuurplanperiode 2021-2024, zowel richting Raad voor Cultuur als het ministerie. Zo werd een beroep op de fondsen gedaan bij het opstellen van de Sectoradviezen van de Raad en bij de analyse door het ministerie van de regioprofielen die vijftien stedelijke regio's hadden opgesteld. De fondsen brachten in een gezamenlijk document, per discipline en vanuit bestuurlijke afstemming, hun visie op de manier waarop de regionale infrastructuur voor cultuur versterkt kan worden. In 2019 reageerden de fondsen gezamenlijk op het cultuurstelseladvies 2021-2024 van de Raad voor Cultuur, getiteld *Cultuur dichtbij, dicht bij Cultuur* (april 2019). De fondsen pleitten voor een minder grootschalige wijziging van het cultuurstelsel dan de Raad voorstond 'om verstarring van het stelsel te voorkomen en ook recht te doen aan de inspanningen en de veerkracht van het culturele veld in de afgelopen jaren en aan de stappen die al gezet zijn, zowel door het ministerie, de stedelijke regio's als door de fondsen'. De fondsen droegen daarnaast bij aan verschillende discussiebijeenkomsten over het stelseladvies en namen met het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur deel aan een uitgebreide tournee langs de elf regio's die op verzoek van de minister een (culturele) proeftuin hadden ingediend ter versterking van de dialoog met andere overheden.

Ook gaven de fondsen eind november acte de presence op informatiebijeenkomsten in het land, zowel in het kader van de subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021-2024 als de aanvraagmogelijkheden bij de rijkscultuurfondsen.

Ruimte voor nieuwe verhalen en inclusie maakte deze beleidsperiode een belangrijk onderdeel uit van de gezamenlijke strategische agenda. Augustus 2018, in de aanloop naar het Paradisodebat in Amsterdam, droegen de rijkscultuurfondsen samen met de Nationale UNESCO-commissie de urgentie van inclusie in de sector uit. Er werden drie beloftes voor de jaren daarop gedaan die door alle fondsen werden onderschreven: 1) op zoek te gaan naar verhalen die nu niet gehoord worden 2) in het kader van talent en vernieuwing ruimte te geven, niet alleen aan de doorontwikkeling van gevestigd talent, maar juist ook van beginnende makers 3) vergroting van inclusie en diversiteit in de eigen organisaties en adviseursnetwerken. De behaalde resultaten op deze doelen worden door de afzonderlijke fondsen benoemd in de jaarverslagen.

In het licht van de grote druk waaronder het culturele veld de afgelopen beleidsperiode – en met name dit laatste jaar – heeft gestaan zijn de fondsen verheugd met de gefaseerde budgetinvesteringen vanuit het ministerie voor thema's als talentontwikkeling, vernieuwing en internationalisering en het Eerste en Tweede Steunpakket voor de Culturele en Creatieve Sector. De fondsen danken het ministerie voor de slagkracht en effectieve samenwerking bij de coronaitbraak voorjaar 2020.

8.1 Specifieke punten voor het jaar 2020

Extra steunmaatregelen in verband met corona

Het jaar 2020 stond vanaf maart in het teken van de coronapandemie en de gevolgen daarvan voor de culturele en creatieve sector. Het overleg tussen de zes cultuurfondsen werd geïntensiveerd, er werd ruimte gemaakt voor extra gezamenlijk overleg met ministerie, Raad voor Cultuur en Kunsten'92, de ergste noden binnen de sector werden geïnventariseerd en er werd direct gezocht naar mogelijke verschuivingen in budgetten voor de uitvoering van extra steun- en coulancemaatregelen. Door onder meer de directe sluiting van podia en stopzetting van festivals was van begin af aan duidelijk dat de gevolgen voor de culturele en creatieve sector (grotendeels bestaand uit zzp'ers) groot zouden zijn.

Half april ontvingen de rijkscultuurfondsen € 101.199.300 uit een aanvullend extra steunpakket voor cultuur van in totaal 300 miljoen dat door het kabinet ter beschikking werd gesteld. De aandacht ging in eerste instantie uit naar het in stand houden van de culturele infrastructuur, uitbetalingen van makers en het op peil houden van productie. Half november werd een tweede steunpakket van 482 miljoen voor

de culturele en creatieve sector bekendgemaakt dat met name is gericht op werk voor makers en artiesten. De fondsen beogen met extra maatregelen gefinancierd uit het tweede steunpakket (dat in de eerste helft van 2021 uitgevoerd zal worden) een impuls te verlenen aan de beroepspraktijk en het opdrachtgeverschap onder makers in de culturele en creatieve sector.

Naar een wendbare en weerbare creatieve sector

In november 2020 verscheen het advies *Onderweg naar overmorgen* van de Raad voor Cultuur dat in het driehoeksoverleg van ministerie, Raad voor Cultuur en rijkscultuurfondsen inhoudelijk werd besproken. De Raad benoemt in het advies een aantal problemen in de sector – ‘hoofdzakelijk op het vlak van arbeidsmarkt/verdienvermogen, de inhoudelijke inrichting van het gesubsidieerde bestel (waarin vele genres en kunstenaars/artiesten geen plek vinden), en de mate en wijze van samenwerking tussen investerende overheden’. In dit advies wordt niet direct een stelselwijziging voorgesteld maar een traject geschetst met inrichting van fieldlabs en een Taskforce Stedelijke Cultuurregio waarbij de opgedane inzichten input kunnen leveren voor een stelselwijziging in de beleidsperiode 2025-2028. Omdat het huidige landelijk gesubsidieerde cultuurstelsel zowel raakt aan de positie van de Raad als de rijkscultuurfondsen, vraagt een verkenning van alternatieven om een zorgvuldig traject en een heldere afstemming en communicatie binnen de driehoek met oog voor ieders expertise, verantwoordelijkheden en positie.

Basisinfrastructuur 2021-2024

In 2020 vond bij de fondsen, zoals gebruikelijk als opmaat naar de nieuwe beleidsperiode, de advies- en besluitvorming over de meerjarig gesubsidieerden 2021-2024 plaats, volgens een (door de plotselinge lockdown) grotendeels online proces. Na de bekendmaking van de adviezen van de Raad voor Cultuur in het kader van de Culturele Basisinfrastructuur 2021-2024 (BIS) op 4 juni volgden in de zomer en het vroege najaar de besluiten van de rijkscultuurfondsen. De fondsen constateerden in een evaluatie dat de samenhang tussen de adviezen van de Raad voor Cultuur en de besluiten van de rijkscultuurfondsen ten aanzien van de BIS 2021-2024 in de communicatie meer aandacht verdient, dit om beleidskeuzes context te bieden en de integrale rijksvisie beter over het voetlicht te brengen.

De gedragscodes

Voor het eerst werd van de meerjarig gesubsidieerde culturele instellingen gevraagd de verschillende codes, te weten de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie te onderschrijven en toe te lichten in de aanvragen. Fondsen en Raad hanteerden daarbij het principe ‘pas toe en leg uit’. De toepassing van de codes zal in de nieuwe beleidsperiode deel uitmaken van de monitorgesprekken met de culturele instellingen.

Tijdens het event Code Diversiteit & Inclusie op 27 november werden de jaarlijkse &Awards 2020 uitgereikt aan de organisatie en de professional die zich bijzonder hebben ingezet voor een meer inclusieve cultuursector. In verband met corona werd de uitreiking live vanuit TivoliVredenburg uitgezonden. De &Award in de categorie organisatie (€ 20.000) ging naar het project DeDansDivisie van Dans op Recept, dat danslessen aanbiedt speciaal voor mensen met Parkinson en hun mantelzorgers. De &Award Persoonsprijs (€ 5.000) werd verleend aan Aiman Hassani, filmmaker en promotor van diversiteit in film en televisie. Najaar 2020 besloten de fondsen tot een voortzetting van de &Awards in de nieuwe beleidsperiode.

Onderdeel van Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (PACCT), een ondersteuningsvorm waarin ook de cultuurfondsen vertegenwoordigd zijn, was een door de fondsen ingericht vouchersysteem voor meerjarig gesubsidieerde instellingen om de HR-expertise te vergroten en de Fair Practice Code beter te doen landen. Het vouchersysteem wordt gefinancierd uit de arbeidsmarktmiddelen die de fondsen van het ministerie ontvingen. De uitvoering van het vouchersysteem staat gepland voor de eerste helft van 2021.

Internationale samenwerking

In een steeds verder globaliserend speelveld geven de cultuurfondsen vorm aan een gezamenlijke ambitie op internationalisering met aandacht voor de specifieke kenmerken van de verschillende disciplines. De hiervoor geoormerkte ICB-middelen worden ingezet om de internationale positie van kunst en cultuur uit Nederland te stimuleren, te markeren en de internationale samenwerking te bevorderen. Dit jaar was het allemaal anders. Door corona kwamen bij de fondsen belangrijke geplande manifestaties in het buitenland tot stilstand of moesten omgevormd worden. Ook werd door de fondsen het ‘Handelingskader inreisverklaring cultuur’ ingericht bij het Fonds Podiumkunsten om inreizende professionals uit de culturele en creatieve sector die door de corona-uitbraak problemen ondervinden aan de grens te ondersteunen, zie www.inreisverklaringcultuur.nl.

Maar er werd ook vooruitgekeken. In navolging van de succesvol verlopen samenwerking van de fondsen tijdens de Frankfurter Buchmesse 2016, besloten de fondsen om in 2023, ter gelegenheid van de Leipziger Buchmesse, de Nederlandse cultuur in de volle breedte onder de aandacht van het Duitse publiek te brengen. Daarnaast werd met Dutch Culture overlegd over de samenwerking en afstemming in het kader van het internationaal cultuurbeleid en over een herziening en verbetering van de database Buitengaats.

Collegiale samenwerking en overleg

Er was in 2020 een intensief en effectief structureel overleg van de directeuren over strategie en (beleids) ontwikkeling en er werd ook op uitvoerend niveau veel samengewerkt. Zo werkten in 2020 vier van de zes fondsen met dezelfde HR-consulent op zzp-basis. Deze HR-consulent houdt zich onder meer bezig met de opstelling van een ontwikkel- en opleidingsplan voor de fondsmedewerkers.

In het kader van de Europese privacywetgeving *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG), die mei 2018 in werking trad, benoemden de fondsen gezamenlijk een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

In 2017 stelden de zes fondsen gezamenlijk één aanspreekpunt in voor cross-sectorale vragen. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben, kunnen bij het aanspreekpunt terecht voor advies. In nauwe samenwerking met een vertegenwoordiging vanuit elk fonds onderzoekt het aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers binnen de bestaande regelingen van de fondsen of er mogelijkheden zijn. Gezien de drempelverlagende werking en de efficiëntie van dit gezamenlijke aanvraagloket voor cross-sectorale projecten spraken de fondsen eind 2020 in een evaluatie de intentie uit tot een voortzetting voor de komende jaren. Begin 2021 zal dit een uitwerking krijgen.

Tevens nemen medewerkers van de fondsen deel aan een gezamenlijke werkgroep diversiteit waarin

ook de private fondsen vertegenwoordigd zijn. De beleidsadviseurs en juristen van de fondsen hebben geregeld overleg. Controllers bespreken zaken die de financiën aangaan en stemmen begrotingsbeheer en verantwoording af. Ict-medewerkers vervangen elkaar bij afwezigheid en wisselen informatie uit. Er is periodiek overleg van communicatiemedewerkers voor kennisdeling op het gebied van communicatiebeleid, onder meer richting potentiële aanvragers. De vijf personeelsvertegenwoordigingen en de ene ondernemingsraad wisselen onderling kennis uit. Daarnaast is er de werkgroep onderzoek fondsen die zich buigt over evaluaties en onderzoek, die samen met het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur optrekt. Voor verschillende overlegstructuren gold in 2020 wel dat de frequentie van overleg lager was dan normaal door de coronauitbraak en als gevolg daarvan de grote werkdruk bij de fondsen.

De onderlinge strategische en beleidsmatige samenwerking is inmiddels structureel ingebed in de praktijk van de rijkscultuurfondsen. Ze houden elkaar goed op de hoogte van relevante ontwikkelingen en vinden elkaar op die terreinen en onderwerpen waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is. Deze paragraaf geeft uitdrukking aan die samenwerking en is terug te vinden in de jaarverslagen 2020 van de zes rijkscultuurfondsen.

Het hierna volgende overzicht van samenwerkingsverbanden en gezamenlijke regelingen maakt deel uit van deze paragraaf.

Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen 2020

samenwerkende fondsen	samenwerking / regeling	Beschrijving
Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk in het digitale domein.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over o.a. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japan	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residency perioden aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residency is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Filmfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact	Met de regeling Immerse\Interact worden projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap gestimuleerd. Artistiek onderzoek en experiment op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media staan hierbij centraal.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds Cultuurparticipatie	Stimuleren Eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtslieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling <i>Immaterieel erfgoed</i> . De samenwerking krijgt na evaluatie een vervolg in de periode 2021-2024.

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Fonds Podiumkunsten	Upstream	Met Upstream ondersteunen zowel het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie als het Fonds Podiumkunsten (de laatste in samenwerking met Sena) vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream de muziekindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Fonds voor Cultuurparticipatie	Urban kunstenaars	Samenwerking bij de talentontwikkeling van jonge urban kunstenaars, die sinds 2018 verder is uitgebreid.
Filmfonds en Letterenfonds	Netwerkbijeenkomsten	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds	Regeling toneelschrijvers	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds (ism Literatuur Vlaanderen, Lira en Sabam)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk onder de aandacht te brengen en te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot regelingen rondom digitaal erfgoed.
Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie en VSBfonds, in afstemming met Mondriaan Fonds	Matchmakers steden	Een gezamenlijk netwerk van matchmakers in 16 steden, waaronder Groningen, Arnhem en Eindhoven. In de steden bewegen zich de cultuurmakers van morgen wiens werk en werkwijze onlosmakelijk verbonden zijn met de stedelijke dynamiek. Door de inzet van matchmakers die geworteld zijn in de steden en daar hun werkwijze en netwerk hebben, hopen de fondsen veel nieuwe initiatieven te bereiken. Het Mondriaan Fonds heeft in 2017 vier regiomakelaars aangesteld in Noord, Midden en Zuid-Nederland. Zij hebben een onderzoekende en stimulerende rol bij het bereiken van potentiële aanvragers, opdrachtgevers en adviseurs. Een andere taak is het signaleren van nieuwe initiatieven, doelgroepen en andere actuele ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst en cultureel erfgoed. Tussen matchmakers en regiomakelaars organiseren de drie fondsen regelmatig afstemming.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residency Van Doesburghuis	Fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residency aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen.
Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidierегeling sinds november 2018 voor beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Handelingskader inreisverklaring cultuur	Bedoeld om inreisende professionals uit de culturele en creatieve sector die door de corona-uitbraak problemen ondervinden aan de grens te ondersteunen, www.inreisverklaringcultuur.nl . (Inmiddels beëindigd).
Filmfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Letterenfonds	CrossOverLab	Creatief traject van zes maanden met workshops, coaching en masterclasses voor Nederlandse en Vlaamse professionals uit de wereld van fictie, documentaire, animatie, theater en games, die de ambitie hebben zich in een andere discipline te ontwikkelen. I.s.m. Vlaams Audiovisueel Fonds, deAuteurs, Literatuur Vlaanderen, deBuren, Lira Fonds, Creative Europe.
Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	HR-voucherregeling voor de culturele en creatieve sector	Subsidierегeling per februari 2021 gericht op het bevorderen van de kwaliteit van het HRM bij meerjarig gesubsidieerde instellingen bij de fondsen. Een HR-voucher kan worden aangevraagd voor o.m. het ontwikkelen van opleidingsbeleid voor medewerkers, advies over de optimale inzet van vrijwilligers, algemene scan van het personeelsbeleid en mogelijke verbeteringen, begeleiding bij de verdere verankering van het diversiteitsbeleid in de organisatie, etc.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds	Kwartiermaker Zeeland	Pilot per 2021 gericht op het versterken van de culturele infrastructuur in Zeeland. De kwartiermaker richt zich op het creëren van samenwerkingen waarin cultureel veld, gemeenten en provincie zich gezamenlijk mede-eigenaar voelen van de culturele infrastructuur inclusief nieuwe initiatieven.
Alle zes cultuurfondsen	Aanspreekpunt cross-sectorale vragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben.
Alle zes cultuurfondsen	Johannes Vermeer Prijs	De prijs is bestemd voor een opmerkelijk getalenteerde, actief werkende kunstenaar die in Nederland geboren en/of werkzaam is, en heeft als doel een verdiepende impuls te geven aan de artistieke praktijk van de laureaat. Het Mondriaanfonds is penvoerder namens de fondsen.

Bijlage 1

Verslag Raad van toezicht

In dit verslag legt de Raad van toezicht van het Letterenfonds verantwoording af over de wijze waarop hij in 2020 invulling heeft gegeven aan zijn taak. Aan- dacht wordt besteed aan de interne organisatie, de uitgangspunten voor het toezicht en de wijze waarop de Raad van toezicht zijn taken heeft uitgevoerd.

De Raad van toezicht (RvT) van het Letterenfonds telt zes personen. De leden hadden in 2020 de volgende relevante (neven)functies.

Roos Vermeij (benoemd tot 1 september 2022, herbenoembaar)

Uitvoerend Bestuurder Pensioenbeleid en -commu- nicatie, Voorzitter Bestuur Stichting Opzij (tot 1 mei 2020), bestuurslid Stichting Machiavelli, voorzitter Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeek- fonds en Stichting Steunfonds Stimulering Neder- landse Literatuur.

Michele Lopes Cardozo (benoemd tot 1 april 2022) Financieel manager en consultant, bestuurslid van Stichting blooming, Lid Raad van toezicht van Stichting Primo NH in liquidatie, Bestuurslid van de Mgr. A. van Loon Stichting, lid Raad van toezicht St. Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Purmerend en SPOOR Waterland + Oostzaan, lid Raad van toe- zicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Ruben Maes (benoemd tot 1 juli 2023) Eigenaar/directeur &MAES, voorzitter van de selec- tiecommissie van de VPRO, lid Raad van toezicht Leidse Podia, lid Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Claudia Zuidema (benoemd tot 1 juli 2024) Directeur-uitgever deLex Media, Amsterdam en oprichter van de Mr. S.K. Martens Academie. Interim- management en consultancy in uitgeverijbranche. Lid bestuur Stichting Female Intellectual Property Experts, lid Media Consulting Group, lid Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stich- ting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Malika El Ayadi (benoemd tot 1 februari 2024, her- benoembaar) Hogeschooldocent bij de School voor Journalistiek Utrecht, verbonden aan de Hogeschool Utrecht, lid Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeek- fonds en Stichting Steunfonds Stimulering Neder- landse Literatuur.

Hans Bennis (benoemd tot 1 juni 2024, herbenoem- baar)

Emeritus hoogleraar Nederlandse Taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam, voorzitter van het be- stuur van de Stichting TalenTalenT en van het bestuur van de Stichting Taal naar Keuze. Sinds 1 september 2020 voorzitter van de Raad van Advies van het Insti- tuut voor de Nederlandse Taal, Lid Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Willem Otterspeer (afgetreden per 1 mei 2020)

Emeritus hoogleraar Universiteitsgeschiedenis Uni- versiteit Leiden, conservator Academisch Historisch Museum, Leiden, voorzitter Stichting De Gids, essay- ist en biograaf, publicist de Volkskrant, bestuurslid Clusius-Stichting, lid Raad van toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Sti- mulering Nederlandse Literatuur.

De leden van de RvT worden benoemd door de minister van OCW.

Collectieve verantwoordelijkheid

De RvT werkt volgens het principe van collectieve verantwoordelijkheid. Dit principe komt ook terug in de samenstelling van de RvT, waarvoor het uitgangs- punt is dat elk van de leden in principe in staat moet zijn het functioneren van het Letterenfonds op hoofd- lijnen te beoordelen.

Profiel en mutaties

Er is een profiel voor de RvT als geheel. Wan- neer er een vacature ontstaat wordt daarnaast een specifiek profiel opgesteld. Daarbij wordt gekeken naar zowel de competenties die aanwezig zijn in de raad als naar de diversiteit in achtergronden van de verschillende leden. De man-vrouwverhouding en de culturele diversiteit zijn daarbij belangrijk elementen. In 2020 is één lid afgetreden en zijn twee nieuwe leden toegetreden, Malika El Ayadi en Hans Ben- nis. De man-vrouwverdeling bestaat daarmee uit vier vrouwen (waaronder de voorzitter) en twee man- nen. De achtergrond van de leden is divers en kan worden getypeerd als een evenwichtige mengeling van openbaar bestuur, letteren/non-profitsector en bedrijfsleven.

Governance

Het Letterenfonds hanteert de Governance Code Cultuur en de nieuwe Code Diversiteit en Inclusie. De RvT en het bestuur streven naar excellente uitvoering van deze codes, om daarmee ook een voorbeeld te kunnen zijn voor andere organisaties. Leidend voor zowel RvT als het bestuur is de gedachte dat goed governance in de kern gaat over doen. Basis zijn de normen uit de codes en de interne reglementen voor het bestuur en de RvT; maar wezenlijker is dat alle betrokkenen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor die normen. Als het gaat om de rolverdeling tussen partijen geldt dat de afspraak is dat beide

partijen vanuit hun eigen rol dit onderscheid bewaken. De voorzitter van de RvT heeft hier expliciet een rol waar het gaat om het bewaken van de rolverdeling tussen besturen en toezicht houden.

De RvT baseert zich in het toezicht zowel op de door het bestuur verstrekte stukken als op eigen waarneming. Dit doet hij bijvoorbeeld door het bijwonen van bijeenkomsten die het Letterenfonds organiseert, kennis uit het eigen netwerk, presentaties over actuele onderwerpen voorafgaand aan de reguliere vergaderingen en cetera.

De RvT benoemt de externe accountant en voert jaarlijks ook buiten aanwezigheid van de directeur-bestuurder een gesprek met de accountant over diens bevindingen bij de controle van de jaarrekening. Daarnaast spreekt de RvT op basis van vertrouwelijkheid ook ieder jaar met de personeelsvertegenwoordiging en het managementteam. Op deze wijze wordt een brede blik op het functioneren van de organisatie verzekerd.

Het toezien op de integriteit van organisatie en processen is een belangrijk onderdeel van de taak van de RvT. Enerzijds krijgt dit vorm in de omgang met meldingen van mogelijke integriteitsschendingen. Het Letterenfonds kent hiervoor onder meer een klokkenluidersregeling en een vertrouwenspersoon. Het huishoudelijk reglement van het Letterenfonds bevat bepalingen om belangenverstrengeling bij leden van de RvT te voorkomen. Kern is dat zij geen belang mogen hebben bij de beslissingen van het Letterenfonds. De nevenfuncties van de leden van de RvT zijn ook te raadplegen op de website van het Letterenfonds.

Werkzaamheden 2020

De RvT is in 2020 vijf keer formeel bijeengekomen, waarbij als gevolg van de corona-maatregelen ook enkele keren via MSTeams is vergaderd. Naast de meer financieel-technische zaken die in het kader van de planning- en control cyclus jaarlijks terugkomen, stond het jaar onder meer in het teken van de coronamaatregelen en de consequenties voor de werkzaamheden van het fonds en het functioneren van het

fonds zelf. Verder is er extra aandacht geweest voor het intern functioneren van het fonds in reflectie op het traject dat hierover is gestart binnen het fonds.

Blijvend is de aandacht aan de vraag wat de impact is van het fonds en hoe dat meer geëxpliciteerd kan worden. Op deze manier geeft de RvT invulling aan zijn adviserende rol.

De RvT heeft afgelopen jaar vanwege het vertrek van Kasper van Noppen en Willem Otterspeer nieuwe leden gekregen, Malika El Ayadi met expertise op het gebied van journalistiek en media en Hans Bennis met expertise op het gebied van literatuur, de literaire wereld en management. Daarnaast is gestart met de werving van een extra lid van de RvT met als specifieke expertise de jeugdcultuur.

Zelfevaluatie

De zelfevaluatie van de Raad van toezicht heeft als gevolg van de corona-maatregelen nog niet plaatsgevonden. Het was de expliciete wens om deze evaluatie in lijfelijke aanwezigheid van alle leden te laten plaatsvinden. De Raad van toezicht is wel van mening dat een dergelijke periodieke zelfreflectie zeer waardevol is en zal – indien dit niet anders kan – de zelfevaluatie op korte termijn via MSTeams organiseren.

De Raad van toezicht heeft in 2020 ook apart gesproken met de personeelsvertegenwoordiging en het MT. Tevens is er gesproken met het MT over het intern medewerkersonderzoek.

Daarnaast is gesproken over het functioneren van en de samenwerking met het bestuur. De remuneratiecommissie heeft de bevindingen als basis genomen voor het jaarlijkse functioneringsgesprek dat zij namens de RvT met de directeur-bestuurder heeft gevoerd.

WNT-verantwoording

De voorzitter heeft besloten af te zien van een beloning en kostenvergoeding. De honorering van de overige leden van de Raad van toezicht blijft ruim onder de WNT-norm.

Functie	Lid: C. Zuidema	Lid: M. Lopes Cardozo	Lid: R. Maes	Lid: M. El Ayadi	Lid: W. Otterspeer	Lid: H. Bennis
Periode	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/2 - 31/12	1/1 - 1/5	1/6 - 31/12
WNT-maximum	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 12.742	€ 5.792	€ 8.108
beloning	€ 2.336	€ 2.044	€ 2.336	€ 1.752	€ 292	€ 1.168

Bijlage 2

Raad van advies, externe lezers & bureau

Bureau

De website van het Letterenfonds biedt onder *Over het fonds* een actueel overzicht van alle medewerkers en hun werkzaamheden. Er zijn drie afdelingen met elk een eigen hoofd: binnenland, buitenland en bedrijfsvoering. Enkele medewerkers vallen rechtstreeks onder de directeur, zoals de coördinator van het Vertalershuis Amsterdam, ict en communicatie.

Van januari tot en met maart sprong Anne Sluijs bij op de afdeling communicatie, in het bijzonder bij de samenstelling van het Jaarverslag 2019. Medio januari kwam Juul Klein Wolterink de communicatie afdeling structureel versterken, zij richt zich primair op de website en social media. Bas Pauw was vanaf maart gedetacheerd bij het Fonds Podiumkunsten, in beginsel voor één jaar. Lucette Chatelain heeft de verantwoordelijkheid voor de campagnes New Dutch Writing en Phares du Nord van hem overgenomen; Victor Schiferli die voor de promotionele activiteiten in Duitsland. Barbara den Ouden verzorgt nu in samenwerking met freelancer Claudia Di Palermo de informatievoorziening over (contemporaine) fictie aan uitgevers wereldwijd. Ook Michele Hutchison (non-fictie), Camilla Pargentino en Neeke Scheers ondersteunden de afdeling buitenland tijdelijk of op freelance basis. Scheers was daarnaast verantwoordelijk voor de tijdelijke steunmaatregel voor Nederlandse uitgevers van vertaalde literatuur; Eva Prakken en Lisa Thunnissen zorgden samen voor de snelle verwerking van de tijdelijke steunmaatregelen Van maker tot lezer en Van maker tot lezer, de uitbreiding. Voor de jubileumeditie van de Europese Literatuurprijs nam freelancer Joni Zwart de organisatie op zich. Jaco Oskam ondersteunde de afdeling bedrijfsvoering/financieel. Daarnaast hebben vijf stagiairs in 2020 stage gelopen bij de afdeling buitenland: Camilla Pargentino, Frances Welling, Ghizlan El Hachimi, Sonali Kulkarni en Mara van Herpen.

De totale fondsformatie kwam eind 2019 uit op 29,37 fte (inclusief tijdelijke dienstverbanden), in totaal 36 werknemers; daarvan zijn er 26 vrouw en 10 man. Hiervan hebben er vier een biculturele, niet-westerse achtergrond, en zeven een westerse migratieachtergrond. De werknemers vallen in de volgende leeftijdsgroepen: 5 werknemers onder de 30 jaar, 6 werknemers tussen de 30 en 40 jaar, 15 werknemers tussen de 40 en 55 jaar en 10 werknemers van 55 jaar of ouder.

Klankbordgroepen

Bij de samenstelling van de brochures voor het buitenland wordt gebruikgemaakt van klankbordgroepen. Deze bestaan uit adviseurs die zijn gespecialiseerd in Nederlandse literatuur en die vanuit hun professionele achtergrond een inschatting kunnen maken van de (voor een specifiek genre) meest geschikte titels voor de buitenlandse markt. In 2020 zijn zes brochures samengesteld waarbij de volgende klankbordgroepen waren betrokken:

Fictie (inclusief thrillers en graphic novels)

Andrea Kluitmann (literair vertaler), Caroline Reeders (directeur Athenaeum Boekhandel), Arjen Fortuin (NRC Handelsblad), Margot Dijkgraaf (auteur en organisator) en Esther op de Beek (Universiteit Leiden).

Non-fictie

Regine Dugardyn, Michele Hutchison, Bertram Mourits, Maya Shamir, Jan Steinz en Nynke van Verschuer.

Poëzie / New Dutch Poets

Alfred Schaffer (dichter en criticus)

Kinder- en jeugdliteratuur

Joukje Akveld (Het Parool), Bas Maliepaard (Trouw & GVP), Mirjam Noorduijn (NRC), Thomas de Veen (NRC), Pjotr van Lenteren (Volkskrant), Jaap Friso (Jaap leest - online recensiesite en GVP).

Samenstelling, (neven)functies en rooster van aftreden Raad van advies per 31 december 2020

- Hein Aalders (1957), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is neerlandicus, publicist en hoofdredacteur van het literair-historische tijdschrift *De Parelduiker*. Van 2007 tot 2012 was hij redacteur literatuur bij Uitgeverij Bas Lubberhuizen. In 2005 promoveerde hij op de poëzieopvattingen van J. Slauerhoff (*Van ellende edel. De criticus Slauerhoff over het dichterschap*). Sindsdien publiceerde hij tal van letterkundige artikelen en boeken, en bezorgde hij een bloemlezing, een brievenboek en, samen met Menno Voskuil, de nieuwe editie van de *Verzamelde gedichten* van Slauerhoff. Met Hans Keller maakte hij drie documentaires, resp. over de Italiaanse schrijvers Cesare Pavese, Giorgio Bassani en Curzio Malaparte.

- Linda Ackermans (1988), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar.*

Is docent Nederlands en promoveert via een Promotiebeurs voor Leraren van NWO aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Haar onderzoek focust op de status van YA-literatuur in het Nederlandse literaire veld en de inzet van deze vorm van literatuur in het voortgezet onderwijs. Haar recensies en bijdragen over (jeugd)literatuur verschijnen in diverse media. Tevens is Ackermans extern redacteur voor NBD Biblion. Eerder werkte zij als projectmedewerker bij de CPNB.

- Joke Corporaal (1977), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is zelfstandig projectmanager, redacteur en schrijver. Ze werkt en woont in Denemarken en interesseert zich voor contacten tussen literaturen. In 2018 publiceerde zij *Zolang de boom bloeit*, een korte geschiedenis van de Friese literatuur door de eeuwen heen. Het boek verscheen ook in Friese, Engelse en Duitse vertaling. Corporaal studeerde Nederlandse taal- en letterkunde in Groningen en promoveerde op het proefschrift *Grimmig eerlijk. Anne Wadman en het probleem van de Friese literatuur* (2009).

- Marilyn Grando (1979), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Werkte na haar studie communicatie- en informatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit achtereenvolgens in het bank- en verzekeringswezen en in de grafische sector. Ze ontwikkelde zich tot online marketing en branding specialist en werkte in die hoedanigheid bij diverse retailers, zoals o.a. Citroën Amsterdam, Staples en V&D. Met haar ruime ervaring in onlinecontentproductie, -strategie en (SEO) copywriting, beschikt ze over conceptueel en strategisch inzicht in online klantenbinding, marketing en publieksbereik.

- Thomas Heerma van Voss (1990), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is redacteur van literair tijdschrift *De Revisor* en schrijft voor onder meer *De Groene Amsterdammer*. Hij schreef een verhalenbundel, een essaybundel en de romans *De Allestafel* (2009) en *Stern* (2013).

- Juan Khalaf (1979), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar.*

Werkt als adviseur en trainer in het sociaal domein. In 2017 werd hij uitgeroepen tot Beste Bibliothecaris van Nederland door uitgeverij NBD Biblion en vaktijdschrift *Bibliotheekblad*. Hij heeft veel ervaring met projecten voor en door nieuwkomers, treedt regelmatig op als spreker en heeft kennis van zowel Nederlandse als Arabische literatuur. Tevens was hij jurylid van de Woutertje Pieterse Prijs (2019) en is hij bestuurslid van Het Begint met Taal.

- Dirk Leyman (1965), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is literair journalist bij dagblad *De Morgen*. Daarnaast recenseert en interviewt hij voor diverse andere media. Leyman schrijft vooral over Nederlandse en Franse literatuur, literaire non-fictie en fotografie. Hij was de oprichter en coördinator van boekenwebsite *De papieren man* (2006-2011). In 2015 verscheen *Lezen, een gebruiksaanwijzing. De wereldliteratuur in vijftig personages*, in 2016 het boek *Europe Express. Een toeristische tijdreis*. Leyman zetelde in diverse letterenjury's en is redactiesecretaris van het magazine *DW B*.

- Kim Liebrand (1981), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is literair vertaler Zweeds en IJslands en klantadviseur bij Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid. Ze vertaalde werk van o.a. Tove Jansson, Oddný Eir Ævarsdóttir en Jonas Gardell. Eerder werkte ze onder meer als fondsredacteur bij Uitgeverij De Geus en als redacteur voor literair productiehuis Wintertuin. Ze studeerde Scandinavische talen en culturen in Groningen, Stockholm en Reykjavik en deed de master Redacteur/editor in Amsterdam.

- Ted van Lieshout (1955), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar.*

Is een veelbekroond dichter, schrijver en beeldend kunstenaar. Hij is de auteur van de succesvolle prentenboekenserie *Boer Boris*, maar ook van de controversiële roman *Mijn meneer*. Ted van Lieshout is voorzitter van de jury die tweejaarlijks de Fiep Westendorp Stimuleringsprijzen toekent aan beginnende illustratoren.

- Willemijn Lindhout (1976) *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Werkt als zelfstandig redacteur voor diverse auteurs en uitgeverijen. De afgelopen negen jaar was ze in dienst van uitgeverij Podium, waar ze de vaste redacteur was van een groot aantal Nederlandse schrijvers in uiteenlopende genres. Ook maakte ze deel uit van de Redactieraad van *Hollands Maandblad* en zat

ze in de jury van WriteNow! Hiernaast is ze een van de oprichters van Lamoer, een talkshow over boeken. Eerder werkte ze als bureauredacteur voor uitgeverij Atlas. Ze studeerde aan de UvA (master Redacteur/editor, cum laude) en aan de RUG (Nederlandse taal- en letterkunde en Communicatiekunde).

– Canan Marsaligil (1979), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is schrijver, literair vertaler, uitgever, podcastmaker en curator. Ze werkt in het Engels, Frans, Turks, Nederlands en soms ook in het Spaans, in Nederland en in het buitenland. Ze is vooral geïnteresseerd in het uitdagen van officiële discoursen en in de strijd om vrije meningsuiting wereldwijd. Deze interesse komt tot uiting via een waaier aan creatieve projecten en activiteiten, van literatuur tot films en strips.

– Marita Mathijssen (1944) *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is emeritus hoogleraar Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij is gespecialiseerd in de negentiende eeuw en schreef daarover vele studies. In 2018 publiceerde ze de goed ontvangen biografie *Jacob van Lennep. Een bezielde schavuit*. Verder is zij bekend als Mulisch-kenner en bezorger van de poëzie van Hans Faverey. Ze publiceert geregeld in *NRC Handelsblad* en de *Volkskrant*, en was betrokken bij de oprichting en het bestuur van diverse literaire of culturele podia. Zij studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam en promoveerde aan de Universiteit van Utrecht.

– Vincent Merckx (1987) *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Werkt als redacteur op de nieuwsdienst van de Vlaamse openbare omroep VRT. Hij combineert een passie voor digital storytelling met zijn liefde voor journalistiek én fictie. Sinds 2011 bouwde Merckx een bloeiende online community uit rond het werk van de Belgische conflictjournalist Rudi Vranckx. Hij is eindredacteur van de podcast Vranckx & Byloo en won met zijn multimediale longreads de Belfius Persprijs en de titel van Meesterverteller van de Stichting Verhalende Journalistiek. Twee jaar lang doceerde hij het vak 'Scrolltelling' aan KASK en Arteveldehogeschool in Gent. Hij schreef korte verhalen voor de magazines *Tirade* en *SLANG* en debuteerde in 2017 met de roman *De man die niet schoot* (Uitgeverij Lannoo).

– Marijke Meijer Drees (1954), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar.*

Is hoofddocent en senior onderzoeker bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen en directeur van het Dutch Studies Program voor internationale studenten. Ze publiceert artikelen en boeken over vroegmoderne beeldvorming, burgerschap, satire en rampverwerking. Meijer Drees is sinds 2018 lid van het landelijke vakdidactische Meesterschapsteam voor het schoolvak Nederlands.

Tot 2019 was ze hoofdredacteur van *Internationale Neerlandistiek* (Amsterdam University Press).

– Janita Monna (1971) *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Werkt als journalist en recensent en schrijft wekelijks over poëzie voor *Trouw*. Ze woonde lange tijd op Bonaire waar ze als correspondent werkzaam was voor onder meer Caribisch Netwerk. Ook werkte ze als redacteur voor verscheidene literaire festivals, waaronder het Poetry International Festival. Daar initieerde ze mede de jaarlijkse Gedichtendag. Monna studeerde de Nederlandse taal- en letterkunde in Amsterdam.

– Gijs Müller (1971), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is hoofddocent op de afdeling Beeld en Taal van de Gerrit Rietveld Academie. Daarnaast is hij adviseur bij o.a. de Rijksbouwmeester en de kunstredactie van de *Volkskrant*. Hij studeerde aan de toenmalige A.K.I. in Enschede en het Sandberg Instituut.

– Jelle Noorman (1964), *benoemd tot 1 augustus 2021, niet herbenoembaar.*

Is literair vertaler en auteur. Na zijn studie Franse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam heeft hij zich toegelegd op het vertalen van fictie en non-fictie uit het Frans, Engels, Spaans en Portugees. Ook schreef hij twee essayistische werken over de Franse cultuur: *De haan op de mesthoop* en *Mijn Frankrijk*. In 2014 verscheen zijn eerste roman *Geen tijd voor Proust*.

– Rachid Novaire (1979), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar.*

Is auteur van proza en theater. In 2015 verscheen zijn vijfde roman *Zeg maar dat we niet thuis zijn*. Daarvoor publiceerde hij onder meer de roman *Afkomst* (2008), *Het lied van de rog* (2007) en *Maisroest* (2003). In 1999 debuteerde hij met de verhalenbundel *Reigers in Cairo*. Novaire werd tweemaal genomineerd voor de Libris Literatuur Prijs.

– Marrigje Paijmans (1981) *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is literatuurwetenschapper, gespecialiseerd in de vroegmoderne periode en de filosofie van Foucault, Deleuze en Spinoza. Ze werkt aan de Rijksuniversiteit Groningen als docent Oudere letterkunde. Ze doet onderzoek naar kritiek op kolonialisme en slavernij in zeventiende-eeuwse literatuur. Haar proefschrift *Dichter bij de waarheid* (2010) interpreteert ambiguïteiten in het werk van Vondel in het kader van Foucaults begrip parrhesia (waarheid spreken). Daarnaast is Paijmans actief geweest voor ArteEZ, als redacteur bij Uitgeverij Boom en als programmeur bij Perdu. Ze is jurylid geweest voor de VSB Poëzieprijs (2016) en de Librisprijs (2017) en werkt als adviseur voor het AFK.

– Lidewijde Paris (1962), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is oprichter en ambassadeur van De Leesambassade, die het literaire lezen op een toegankelijke en onderhoudende manier promoot. Haar boeken *Hoe lees ik?*, *Hoe lees ik korte verhalen?*, de scheurkalenders *365 dingen die je als boekenlezer moet weten* en *365 romans die je als boekenlezer gelezen wilt hebben* en haar series *Hoe lees ik een film?* in Amsterdam en Den Haag hebben hetzelfde doel. Ze reist door het land met leesworkshops, geeft les of interviewt schrijvers. Ze is een van de recensenten van MAX Nieuwsweekend.

– Staša Pavlović (1987), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar.*

Is literair vertaler. Ze vertaalde werk van Wiesław Myśliwski, Justyna Bargielska en Joanna Bator uit het Pools in het Nederlands; ook verzorgde ze vertalingen in het Sloveens uit het Bosnisch-Servisch-Kroatisch, onder meer van Dubravka Ugrešić, Srećko Horvat en David Albahari, en uit het Nederlands van onder anderen Stefan Hertmans en Toon Tellegen. Daarnaast werkt ze als zelfstandig redacteur, adviseur en proeflezer voor diverse uitgevers en instellingen en schrijft ze over taal, literatuur en cultuur. Eerder was ze curator en organisator van culturele manifestaties en festivals in Slovenië en werkte ze als redacteur bij de Sloveense uitgeverij Beletrina.

– Berend Schans (1967), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar.*

Is directeur van de Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF). Daarnaast is hij voorzitter van de Stichting Weet Waar Je Koopt en bekleedt hij bestuurszetels bij de Federatie Cultuur (penningmeester), de Stichting Popcoalitie (secretaris), de Stichting Kwaliteit Evenementen Nederland en is hij adviseur bij de Werkgeversvereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals. Eerder was Schans senior beleidsmedewerker bij de Vereniging Schouwburg en Concertgebouwdirecties en hoofd publiciteit en marketing bij de Melkweg in Amsterdam.

– Elly Schippers (1945), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is literair vertaler Duits-Nederlands. Ze vertaalde werk van o.a. Elias Canetti, Jenny Erpenbeck, Charles Lewinsky, Joseph Roth en Arthur Schnitzler. Daarnaast is ze docent aan de Vertalersvakschool in Amsterdam en begeleidt ze beginnende literair vertalers. Ze studeerde Duitse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam.

– Tammo Schuringa (1962), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar.*

Is docent bij de afdeling illustratie bij ArtEZ Zwolle en ook bij de vooropleiding van de Rietveld Academie. Sinds de oprichting van de Illustratie Biënnale in 2010 is hij nauw betrokken bij de programmering van dit evenement. Schuringa illustreert voor diverse kranten en tijdschriften. In 2005 won hij de Dutch Design Prize Illustration.

– Janneke Siebelink (1974), *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar.*

Is werkzaam als samensteller van het boekenprogramma van De Uitmarkt, en als moderator/interviewer doet ze wat ze in al haar werk belangrijk vindt: inspireren en auteurs en lezers met elkaar verbinden. Daarnaast is ze betrokken bij Renew The Book - Innovation Award en de CPNB. In 2021 zal haar eerste roman verschijnen bij Ambo Anthos. Hiervoor werkte ze ruim zesentwintig jaar als hoofdredacteur boeken bij bol.com en richtte het platform lees.bol.com op. In deze hoedanigheid had ze zitting in de Boekenraad van de Volkskrant, schreef ze voor verschillende media, schoof ze regelmatig aan bij *Tijd voor Max* en maakte ze deel uit van verschillende jury's waaronder *Write Now!*. Ook schreef ze familiebiografieën en werkte ze bij verschillende uitgeverijen. Ze studeerde aan de Frederik Muller Academie.

– Monica Soeting (1955), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar.*

Is hoofdredacteur van het *European Journal of Life Writing*, medeoprichter en -bestuurder van het Nederlands Dagboekarchief en werkt aan een biografie van koningin Emma. Ze maakte deel uit van de redacties van *De Parelduiker* en *De Gids* en was hoofdredacteur van de tijdschriften *Surplus* en *Biografie Bulletin*. Ze promoveerde in 2017 op een biografie van Cissy van Marxveldt. Samen met Dik van der Meulen publiceerde ze in 2010 *Hoe schrijf ik een biografie*. Als recensente was ze voorheen verbonden aan de *Volkskrant* en *Vrij Nederland*; momenteel schrijft ze voor *Trouw*. Ze studeerde filosofie in Tübingen en Amsterdam.

– Kila van der Starre (1988), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar.*

Is literatuurwetenschapper, gespecialiseerd in hedendaagse poëzie. Aan de Universiteit Utrecht rondt zij een proefschrift af over 'poëzie buiten het boek'. Haar focus ligt op poëzie in de openbare ruimte, in rouwadvertenties, op Instagram, op gebruiksvoorwerpen, op de radio, op het lichaam (poëzietatoeages) en op het podium. Samen met Babette Zijlstra gaf zij in 2018 het poëzie-doe-boek *woorden temmen. 24 uur in het licht van Kila&Babsie* uit. In 2017 lanceerde ze de crowdsourcingwebsite *Straatpoëzie.nl* en publiceerde ze het onderzoeksrapport *Poëzie in Nederland*. Ze was medesamensteller van het boek *Dichters van het nieuwe millennium* (2016) en jurylid van de C. Buddingh'-Prijzen (2019).

– Thomas Verbogt (1952), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar.*

Schrijft romans, korte verhalen en toneelstukken. In 2017 verscheen zijn roman *Hoe alles moest beginnen* en in 2019 de verhalenbundel *Olifant van zeep*. Ook is hij dagelijks columnist van *De Gelderlander*, de krant van zijn geboortestreek. Zijn roman *Als de winter voorbij is* (2015) stond op de shortlist van de Libris Literatuur Prijs en de longlist van de ECI Literatuurprijs.

Hij debuteerde in 1981 met de verhalenbundel *De feestavond*.

– Sabine Verhulst (1956), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar*.

Is erehoogleraar Italiaanse literatuur en cultuurkunde van Italië aan de Universiteit Gent en lid van de KVAB. Haar onderzoek ligt op het gebied van de relaties tussen de Vijftigers en het naoorlogse Italië en op dat van literatuur en ecologie (*ecopoëtica*). Ze publiceerde over de literatuur van de middeleeuwen, de renaissance en de barok; over de ideeëngeschiedenis in Frankrijk en Italië, het Italië van de Grand Tour; over Dante en Leopardi. Haar recentste boek belicht het werk van Vitaliano Brancati (2016). Eerder was ze verbonden aan de Université Libre de Bruxelles (1990-2002).

– Jiske Walstra (1969), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Werkt sinds 1995 voor diverse omroepen en televisieprogramma's als producer, productieleider en nu als facilitair manager productiezaken bij BNNVARA. In de periode 2011-2014 heeft zij diverse festivals georganiseerd. Ze studeerde dramaturgie aan de Universiteit Utrecht.

– Diederik van Werven, *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar*.

Is gepensioneerd universitair docent literatuur. Aan het Amsterdam University College (en eerder op University College Roosevelt, Middelburg) verzorgde hij cursussen Political Shakespeare, postkoloniale literatuur, poëzie uit de romantiek, de opkomst van de roman in Engeland, en academische vaardigheden. Tevens was hij studentendecaan. In 2001 promoveerde hij op de ontvangst in Nederland van de romans van George Eliot. Achttien jaar was hij opleider van leraren en vertalers, en in deze periode was hij tevens zelfstandig vertaler. Hij vertaalde vooral voor culturele instellingen en wetenschappers in de letteren en de sociale wetenschappen.

– Lies Wijnterp (1982) *benoemd tot 1 januari 2022, herbenoembaar*.

Werkt als studieleader bij de opleiding Kunst en Economie van de Hogeschool voor de Kunsten (HKU) in Utrecht. Daarnaast is ze producent, programmamaker en adviseur voor een aantal internationale film- en literatuurprojecten. Eerder promoveerde ze aan de Radboud Universiteit Nijmegen op een onderzoek naar de rol van bemiddelaars in het internationale succes van de Argentijnse auteur Jorge Luis Borges. Ook woonde ze vijf jaar in Bogotá (Colombia), waar ze twee documentaires maakte, de programmering deed van een festival voor animatie en gaming, en projectleider was voor de Nederlandse Ambassade toen Nederland gastland was op de Bogotá International Book Fair.

– Marjoleine Wolf (1970), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar*.

Werkt sinds 2015 als senior boekverkoper bij De Amsterdamse Boekhandel. Ze adviseert onder andere de CPNB op het gebied van kinderboeken, organiseert auteursbezoeken en richt schoolbibliotheken in. Sinds 2018 schrijft ze een column in *Boekblad Magazine*. Van 1999 tot en met 2014 was ze mede-eigenaar van kinderboekwinkel Helden & Boeven in Amsterdam. Als onderzoeker heeft ze meegewerkt aan de ontwikkeling van een aantal (literaire) documentaires. Van 2005 tot 2008 was ze lid van de Griffeljury.

– Kenneth van Zijl, *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is journalist en programmamaker. Momenteel werkt hij onder meer aan enkele documentaires. De afgelopen twintig jaar heeft Van Zijl honderden interviews met schrijvers gemaakt en vele schrijversportretten, met nationale en internationale auteurs. Hij presenteerde het radioprogramma *Knetterende Letteren* dat later als televisieprogramma op NPO Cultura werd voortgezet, en de maandelijkse talkshow *Letteren &cetera*.

– Floortje Zwigtmann (1974), *benoemd tot 1 januari 2022, niet herbenoembaar*.

Is auteur van romans voor jongvolwassenen. Haar werk werd bekroond met de Gouden Uil Jeugdliteratuurprijs, de Zilveren Zoen en de Zeeuwse Boekenprijs. Daarnaast schrijft ze non-fictieteksten over onderwerpen als natuur en mythologie en werkt ze voor verschillende educatieve uitgeverijen. Ze recenseerde kinder- en jeugdliteratuur voor NBD Biblion en werkte mee aan lesmethodes voor het taal- en wereldoriëntatieonderwijs bij o.a. Malmberg, Zwijsen en Jeelo. Ook jureerde ze voor de Zeeuwse Boekenprijs.

Leden voor de Raad van advies worden op voordracht van de selectiecommissie door het bestuur benoemd voor een periode van twee jaar. De benoeming kan maximaal één keer worden verlengd.

In de loop van het jaar traden elf nieuwe leden toe: Hein Aalders, Joke Corporaal, Marylin Grando, Kim Liebrand, Willemijn Lindhout, Marita Mathijssen, Vincent Merckx, Marringje Pajmans, Janneke Siebelink, Diederik van Werven en Lies Wijnterp. De termijn van Steven van Ammel en Doeke Sijens liep in 2020 af; Juan Khalaf, Marijke Meijer Drees, Berend Schans, Monica Soeting en Thomas Verbogt zwaaiden bij de jaarwisseling af. Per 2021 zijn twaalf nieuwe leden aangesteld.

Uit de Raad van advies worden per regeling adviescommissies gevormd voor de beoordeling van specifieke aanvragen. Op de volgende pagina's vindt u per regeling de samenstelling van de betreffende adviescommissie en vervolgens per regeling (waar relevant) de externe adviseurs.

Samenstelling adviescommissies per regeling of programma

* toegevoegd adviseur

Biografieregeling

Marijke Meijer Drees (voorzitter), Hein Aalders, Marita Mathijssen* en Thomas Heerma van Voss*.
bureau: Greetje Heemskerk en Jan Kamp.

Digitale literaire projecten

eerste ronde: Marilyn Grando, Vincent Merckx, Jephtha Peijs (toegevoegd adviseur) en Janneke Siebelink.
tweede ronde: Vincent Merckx, Janneke Siebelink en Sanne Walvisch (toegevoegd adviseur).
bureau: Suzanne Meeuwissen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest.

Geïllustreerde kinder- en jeugdboeken

Linda Ackermans, Ted van Lieshout, Tammo Schuringa en Marjoleine Wolf.
bureau: Marlies Hoff en Agnes Vogt.

Literair grensverkeer

Roel Daenen (voorzitter), Dean Bowen en Mara Joustra (Literatuur Vlaanderen), Lidewijde Paris en Lies Wijnterp (Nederlands Letterenfonds).
bureau: Matthias Dillen en Lore Piers (Literatuur Vlaanderen), Pieter Jan van der Veen (Nederlands Letterenfonds).

(Incidentele) Literaire manifestaties en activiteiten

eerste ronde: Canan Marsaligil, Gijs Müller en Lidewijde Paris.
tweede ronde: Canan Marsaligil, Gijs Müller, Lidewijde Paris en Lies Wijnterp.
bureau: Pieter Jan van der Veen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest.

Tweejarige subsidies 2021-2022 literaire manifestaties of activiteiten gericht op literaire jeugdeducatie
Willemijn Lindhout, Lidewijde Paris, Berend Schans (voorzitter), Kila van der Starre en Lies Wijnterp.
bureau: Pieter Jan van der Veen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest.

Literaire tijdschriften

Willemijn Lindhout, Canan Marsaligil en Diederik van Werven.
bureau: Suzanne Meeuwissen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest.

Literaire uitgaven

bureau: Jan Kamp.

Ontwikkelbeurzen (schrijvers)

bureau: Xenia van Diest.

Productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven - tijdelijke stimuleringsregeling
bureau: Neeke Scheers.

Projectsubsidies voor publicaties voor schrijvers van literair werk (voorheen: werkbeurzen auteurs)
ronde 'ervaren schrijvers': Dirk Leyman, Janita Monna, Marrigje Paijmans*, Doeke Sijens (voorzitter), Thomas Verbogt, Kenneth van Zijl en Floortje Zwigtman.
bureau: Jacques Huiskes, Jan Kamp en Raoul Markaban.

startersronde: Arie Altena, Joke Corporaal*, Janita Monna, Rashid Novaire, Marrigje Paijmans, Monica Soeting, Doeke Sijens (voorzitter) en Floortje Zwigtman.

bureau: Jan Kamp, Raoul Markaban en Lisa Thunnissen.

ronde 'oeuvrebouwers': Joke Corporaal, Dirk Leyman, Rashid Novaire, Marrigje Paijmans, Monica Soeting, Thomas Verbogt, Kenneth van Zijl (voorzitter) en Floortje Zwigtman.

bureau: Jacques Huiskes, Jan Kamp en Raoul Markaban.

Projectsubsidies voor literaire vertalingen

eerste ronde: Jelle Noorman (voorzitter), Staša Pavlović, Elly Schippers, Sabine Verhulst en Diederik van Werven.

bureau: Fleur van Koppen (Frans, Italiaans, Kroatisch, Pools, Tsjechisch en Overige talen), Petra Schoenmaker (Duits, Spaans en Scandinavische talen), Anne Swarttouw (Engels) en Lisa Thunnissen (Engels, Japans en Russisch).

tweede ronde: Jelle Noorman (voorzitter), Kim Liebrand, Staša Pavlović, Sabine Verhulst en Diederik van Werven.

bureau: Fleur van Koppen (Frans, Italiaans, Slavische en Overige talen), Petra Schoenmaker (Duits, Spaans en Scandinavische talen), Anne Swarttouw (Engels).
Derde ronde: Jelle Noorman (voorzitter), Kim Liebrand, Elly Schippers, Sabine Verhulst en Diederik van Werven.

bureau: Fleur van Koppen (Frans, Italiaans, Slavische en Overige talen), Petra Schoenmaker (Duits, Spaans en Scandinavische talen), Anne Swarttouw (Engels) en Lisa Thunnissen (Engels).

Reiskosten buitenland

bureau: Jan Kamp (studiereizen, tot april) en Akane Luiken (promotiereizen).

Schwob-regeling

Steven Van Ammel, Jelle Noorman en Lidewijde Paris.
bureau: Alexandra Koch en Alexandra van Diest (eerste ronde).

Van maker tot lezer & Van maker tot lezer, de uitbreiding – tijdelijke steunmaatregelen

bureau: Eva Prakken en Lisa Thunnissen.

Verblijfsbeurzen residenties: Spui, NIAS-KNAW en Vluchtstad (Amsterdam), Roland Holsthuis (Bergen N.H.), Passa Porta, Ledig House en Banff (buitenland)
bureau: Martine Bibo, Greetje Heemskerk, Fleur van Koppen, Raoul Markaban en Julia Priesman.

Vierjarige subsidies 2021-2024 literaire manifestaties en literair-educatieve organisaties

Steven van Ammel, Willemijn Lindhout, Berend Schans, Kila van der Starre en Jiske Walstra.
bureau: Pieter Jan van der Veen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest.

Werkbijdrage theatertekst

Willemijn Barelds, Elma Drayer (voorzitter), Paulien Geerlings, Gita Hacham, Wanda Reisel en Rob Schouten.

bureau: Peter Hendriks, Jenny Mijnhijmer, Bouke Oldenhof, Lenneke Rauh (Fonds Podiumkunsten) en Jacques Huiskes (Letterenfonds).

Programma Literatuur op het Scherm

Thomas Heerma van Voss, Nienke Huitenga, Sara Kolster en Janneke Siebelink.

bureau: Suzanne Meeuwissen (Letterenfonds), Sean Gillis en Odriel van den Nobelen (Stimuleringsfonds Creatieve Industrie).

#NieuweStukken

Willemijn Barelds (voorzitter), Marjolijn van Heemstra, Enver Husicic en Thomas Verbogt.

bureau: Faissel Asserti, Peter Hendriks, Micheline Matla, Jenny Mijnhijmer (Fonds Podiumkunsten), Greetje Heemskerk en Jacques Huiskes (Letterenfonds).

Wanderlust – programma voor talentontwikkeling internationale context

Jan van Eyck Academie, Maastricht: Thomas Heerma van Voss en Gijs Müller (Raad van advies) en Erik Lindner (adviseur Jan van Eyck Academie).

National Centre for Writing Norwich: Kate Griffin.

bureau: Raoul Markaban en Pieter Jan van der Veen.

Slow Writing Lab

selectie: Jona Dekker (Poetry Circle Nowhere), Kim van Kaam (Wintertuin/Nieuwe Oost), Mohamed Mahdi (El Hizra), Hasna El Maroudi (Lilith), Gijs Müller (Gerrit Rietveld Academie, Beeld en Taal), Frank Tazelaar (ArtEZ, Creative Writing), Mathijs Verboom (HKU, Writing for Performance) en Literatuur Vlaanderen (m.i.v. de editie 2021).

Externe begeleider: Michiel Koelink (coördinator ArtechLab en senior docent aan de Breitner Academie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en docent MFA media, art, design and technology aan het Frank Mohr Institute van Academie Minerva te Groningen).

bureau: Lucette Châtelain (tot voorjaar 2020), Raoul Markaban en Pieter Jan van der Veen.

Talentontwikkeling – interdisciplinair

Vincent Merckx, Janneke Siebelink en Sanne Walvisch.

bureau: Suzanne Meeuwissen.

Externe adviseurs

*nieuwe adviseur

Biografiereregeling

Mischa Andriessen, Lucas van Deijl, Kester Freriks, Leen Huet, Sara Kee, Dik van der Meulen en Rob Schouten.

Literaire uitgaven

totaal 11 externe adviseurs waarvan 2 nieuw

Hein Aalders, Jacqueline Bel*, Jos Borré, Maarten Dessing, Toon Dohmen*, Koen Hilberdink, Stefan Nieuwenhuis, Jan Jaap de Ruiter, Rob Schouten, Hylke Tromp en Gé Vaartjes.

Literaire tijdschriften

Jan Van Coillie, Janita Monna, Doeke Sijens en Hylke Tromp.

Projectsubsidies voor publicaties voor schrijvers van literair werk (voorheen: werkbeurzen auteurs)

totaal 101 externe lezers waarvan 17 nieuw

Fries: Babs Gezelle-Meerburg, Klaas van der Hoek, Jelma Knol, Rieuwert Krol en Hylke Tromp.

Kinder- en jeugdliteratuur: Linda Ackermans, Feike Dietz*, Toin Duijx, Remco Ekkers, Annelies Fontijne, Mireille Geus, Jen De Groeve, Nicole Harmsen, Lieke van den Krommenacker, Marco Kunst, Mirjam Noorduijn, Jürgen Peeters, Rineke van Teeseling*, Katrien Temmerman* en Henk van Viegen.

Non-fictie: Mischa Andriessen, Harry Bekkering, Johan De Boose, Jutta Chorus, Lucas van der Deijl*, Maarten Dessing, Paul Gellings, Roman Helinski, Leen Huet, Koen Hilberdink, Sara Kee, Lieke van den Krommenacker, Marijke Meijer Drees, Arjen van Meijgaard, Dries Muus, Cyrille Offermans, Barber van de Pol, Miriam Rasch, Lianne Snelders, Aleid Truijens, Gé Vaartjes*, Joost de Vries, Patricia de Vries*, Dirk van Weelden en Nell Westerlaken.

Poëzie: Mischa Andriessen, Jan-Willem Anker, Gerda Blees, Anneke Brassinga, Charlotte Van den Broeck, Maarten Buser, Jeroen Dera, Gillis Dorleijn, Anna Enquist, Lies Van Gasse, Dirk De Geest, Hélène Gelens, Erwin Jans, Rob Schouten, Lianne Snelders, Johan Sonnenschein, Anne Vegter, Annemieke Vulckers* en Geertjan de Vugt.

Proza: Jan-Willem Anker, Jörgen Apperloo*, Sander Bax, Esther Op de Beek, Persis Bekkering, Thomas van den Bergh, Jos Borré, Elke Brems, Yolanda Entius, Femke Essink*, Paul Gellings, Sofie Gielis, Jaap Goedegebuure*, Roman Helinski, Liesbeth d'Hoker*, Bo van Houwelingen, Bram Ieven*, Tom Van Imschoot, Judith Janssen-Stoeling, Lotte Jensen, Shira Keller*, Yves van Kempen, Sebastiaan Kort, Lieke van den Krommenacker, Renée van Marissing*, Arjen van Meijgaard, Dries Muus, Evelien van Nieuwenhoven, Pamela Pattynama, Barber van de Pol, Janna Reinsma*, Wanda Reisel, Bennie Roeters, Tom Rummens, Inge Schilperoord*, Koen Schouwenburg, Sofie De Smyter, Daan Stoffelsen, Manon Uphoff, Gé Vaartjes*, Lodewijk Verduin,

Wyske Versteeg, Annette de Vries, Joost de Vries, Liliane Waanders, Dirk van Weelden, Janneke Weijermars*, Christiaan Weijts, Gerwin van der Werf en Lodewijk van Zonneveld.

Projectsubsidies voor literaire vertalingen
totaal 97 adviseurs waarvan 14 nieuw
Afrikaans: Ingrid Glorie*.

Chinees: Daan Bronkhorst en Yves Menheere.

Duits: Tjalling Bos, Anneke Brassinga, Anne Folkertsma, Peter Groenewold*, Barbara Mariacher, Maydo van Marwijk Kooy, Janneke van der Meulen, Liesbeth van Nes, Esther Ottens*, Ingrid Paulis, Monica Soeting, Jerker Spits, Jabik Veenbaas en Jaap van Vredendaal.

Engels: Peter Bergsma, Theo Bögels, Hassnae Bouazza, Tjalling Bos, Astrid Bracke, Sjaak Commandeur, Herman Duchenne*, Aleid van Eekelen-Benders, Hans Enters*, Aleid Fokkema, Molly van Gelder, Iannis Goerlandt, Lisette Graswinckel, Daphne de Heer, Nicolette Hoekmeijer, Sjaak de Jong, Cees Koster, Onno Kusters, Joost Krijnen, Rob Kuitenbrouwer, Barbara de Lange, Frank Lekens, Peter Liebrechts, Menno Lievers, Berthold van Maris, Maydo van Marwijk Kooy, Janneke van der Meulen, Selma Niewold, Barber van de Pol, Karina van Santen, Guido Snel, Tjadine Stheeman, Tom Toremans, Rien Verhoef, Joris Vermeulen*, Marijke Versluys, Peter de Voogd, Bart Voorzanger, Lette Vos*, Martine Vosmaer, Roos van der Wardt* en Frans van der Wiel.

Estisch: Aire Wilbrink.

Fins: Sanna van Leeuwen.

Frans: Wouter van der Land*, Katrien Lieveois, Liesbeth van Nes*, Rebecca van Raamsdonk, Désirée Schyns en Katelijne de Vuyst.

Grieks: Kristoffel Demoen en Katelijne de Vuyst.

Hebreeuws: Wouter van Bekkum.

Italiaans: Philiep Bossier, Alpita de Jong, Liesje Schreuders en Reinier Speelman.

Japans: Jos Vos en Jacques Westerhoven.

Kroatisch: Reina Dokter.

Noors: Annelies van Hees, Lisette Keustermans, Edith Koenders, Maydo van Marwijk Kooy, Lucy Pijttersen, Suze van der Poll en Paula Stevens.

Portugees: Britt Dams en Fernando Venâncio.

Russisch: Otto Boele, Pieter Boulogne*, Arthur Langeveld, Irina Michajlova*, Eric Metz, Aai Prins, Boris Noordenbos, Helen Saelman en Willem Weststeijn.

Spaans: Brigitte Coopmans, Stella Linn, Berthold van Maris, Karina Miñano, Barber van de Pol, Jasper Vervaeke* en AnneMieke Vulkers*.

Tsjechisch: Eva Drion en Irma Pieper.

Zweeds: Annelies van Hees, Henk van der Liet, Maydo van Marwijk Kooy en Suze van der Poll.

Reiskosten buitenland - studiereizen

Hein Aalders, Harry Bekkering, Maarten Dessing en Liliane Waanders.

Schwob-regeling

Adviezen van in totaal 15 adviseurs, waarvan 5 nieuw

Peter Bergsma, Emmanuel Waegemans*, Peter Groenewold, Annelies van Hees, Sjef Houppermans, Edith Koenders, Berthold van Maris, Femke Muller*, Paul Pelckmans*, Barber van de Pol, Rebecca van Raamsdonk, Elly Schippers, Jenny Stelleman*, Fernando Venancio* en Peter de Voogd.

Talentontwikkeling – diversiteit

Ricardo Burgzorg, Juan Khalif (Raad van advies), Chantal Samson en Floor van Spaendonck.

Bijlage 3

Subsidies

	aantal aanvragen*	aantal af- wijzingen / niet in be- handeling	ingetrokken	aantal toe- kenningen*	aantal be- zwaren**	besteed budget €*
Subsidies reguliere activiteiten						
Biografieregeling	11	6	0	5	1	155.000
Projectsubsidies voor publicaties van schrijvers van literair werk	163	41	2	120	4	2.679.250
Ontwikkelbeurzen schrijvers	22	5	0	17	0	33.976
Werkbijdrage theatertekst (i.s.m. Fonds Podiumkunsten)	0	0	0	0	0	52.500
Talentontwikkeling (o.a. Slow Writing Lab)	25	3	0	22	0	284.375
Projectsubsidies voor literaire vertalingen	245	41	8	196	5	1.495.481
Deskundigheidsbevordering literair vertalers	1	0	0	1	0	24.700
Eregelden	11	0	0	11	0	82.500
Reiskosten buitenland (studiereizen) en verblijfsbeurzen residenties (NIAS/Banff/Ledig House)	30	12	0	18	0	40.587
Reiskosten buitenland (promotiereizen)	59	1	11	50	0	27.026
Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur	22	8	0	14	0	34.462
Literaire uitgaven (oorspronkelijk)	27	3	0	24	0	85.756
Schwob-regeling (vertalingen)	24	4	2	18	0	70.303
Digitale literaire projecten	16	6	2	8	0	133.000
OCW extra El Hizja	1	0	0	1	0	120.000
Festivals en en literair-educatieve organisaties (twee- en vierjarig, betreft indexatie)	0	0	0	0	0	47.475
Festivals en en literair-educatieve organisaties, incidentele subsidies	51	20	1	31	0	420.064
Writer in Residence Spui Amsterdam	2	0	0	2	0	2.500
Diversiteit	8	0	0	8	0	248.000
Stimuleren nieuwe genres	1	0	0	1	0	5.000
Vertaalsubsidies buitenland / Translation grants	460	23	3	434	2	1.426.849
Productiesubsidies buitenlandse uitgevers	0	0	0	245	0	228.908
Aanvullend honorarium vertalers uit het Nederlands	12	0	0	12	0	14.891
Vertalershuis Amsterdam	48	0	0	48	0	47.002
Algemeen reglement	12	0	1	12	0	181.813
Airport Library	1	0	0	1	0	155.000
Subtotaal reguliere activiteiten	1.252	173	30	1.299	12	8.096.418
Tijdelijke steunregelingen i.v.m. corona						
Twee- en vierjarig ondersteunde festivals en literair-educatieve organisaties	0	0	0	15	0	1.101.300
Van maker tot lezer (de uitbreiding)	471	0	36	435	0	1.087.500
Incidentele subsidies festivals	0	0	0	13	0	71.200
Productiekostensubsidie vertalingen in het Nederlands	112	11	2	99	0	115.668
Sectorbrede ondersteuning	7	0	0	7	0	396.000
Subtotaal tijdelijke steunmaatregelen	590	11	38	569	0	2.771.668
Subsidies voor beleidsperiode 2021-2024						
Literaire tijdschriften	12	0	0	12	0	720.000
Vierjarige subsidies festivals en literair-educatieve organisaties	10	1	1	9	0	5.880.000
Tweejarige subsidies festivals en literair-educatieve organisaties	9	1	0	8	0	890.000
Subtotaal meerjarige subsidies	31	2	1	29	0	7.490.000
Totaal	1.873	186	69	1.897	12	18.358.085

* afgehandeld in 2020, inclusief afgehandelde aanhoudingen uit 2019

** afgehandeld in 2020, inclusief afgehandelde bezwaren uit 2019. Er werd uitspraak gedaan in 1 beroepsschrift (ongegrond) en er werd 1 klacht afgewikkeld (ongegrond).

Prijzen

	Aantal	besteed budget
Nederlands Letterenfonds Vertaalprijs 2020 voor de vertaler als cultureel bemiddelaar: Ran HaCohen	1	15.000
Vondelprijs: Michele Hutchison	1	5.000
Prix des Phares du Nord: Arlette Ounanian	1	5.000
Europese Literatuurprijzen 2020: schrijvers David Diop en Ali Smith	2	17.500
Europese Literatuurprijzen 2020: vertalers Martine Woudt, Martine Vosmaer en Karina van Santen	3	12.500

Reguliere subsidie-regelingen en activiteiten

Biografieregeling

De biografieregeling stimuleert de totstandkoming van biografieën met als onderwerp één of meer hoofdpersonen die toonaangevend dan wel van groot belang zijn (geweest) voor de letterkunde of cultuurgeschiedenis van Nederland. Biografen kunnen binnen deze regeling subsidie aanvragen om (archief)onderzoek te kunnen doen en voor het schrijven van de biografie. In de biografieregeling zijn dit jaar elf aanvragen ontvangen, vijf daarvan zijn gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 155.000:

Sanne van Heijst voor een biografie van **Els Pelgrom**, Atlas Contact, € 40.000

Atte Jongstra voor een biografie van **Leo Vroman**, Querido, € 40.000

Sandra Langereis voor een biografie van **Eise Eisinga**, De Bezige Bij, € 40.000

Arthur van Dijk voor een biografie van **Willem Pijper**, De Arbeiderspers, € 25.000

Jolande Withuis voor een biografie van **Jeanne Bieruma Oosting**, De Bezige Bij, € 10.000

Projectsubsidies publicaties voor schrijvers van literair werk

* eerste toekenning

Ontwikkelbeurzen (voor schrijvers)

Projectsubsidies voor publicaties worden door het Nederlands Letterenfonds toegekend als investering in de totstandkoming van literair Nederlands- en Friestalig werk dat bij een reguliere uitgever in een redelijke oplage wordt uitgegeven en dat in de reguliere boekhandel verkrijgbaar is. Het kan daarbij gaan om boeken in vrijwel alle literaire genres: romans, verhalen, literaire non-fictie, poëzie, kinderen jeugdboeken en toneel. In 2020 zijn de beurzen verhoogd als compensatie voor gestegen kosten van levensonderhoud.

Schrijvers kunnen tegelijk met de projectsubsidie ook een zogenoemde **ontwikkelbeurs** aanvragen (van maximaal € 2.500). Hiermee investeert het Letterenfonds in het kunstenaar- en het cultureel ondernemerschap van auteurs. De schrijver kan kiezen voor een vorm van scholing, coaching, of begeleiding die op dat moment in zijn of haar professionele ontwikkeling past; ook reis- of verblijfskosten voor studietoelagen in binnen- of buitenland (in bijvoorbeeld een schrijversresidentie) kunnen met een ontwikkelbeurs worden bekostigd. De ontwikkelbeurzen worden gefinancierd uit extra middelen die beschikbaar zijn gesteld door het Ministerie van OCW voor talentontwikkeling. In 2020 ontvingen 17 schrijvers een ontwikkelbeurs; deze toekenningen zijn hieronder vermeld.

Binnen de regeling **Projectsubsidies** worden drie groepen schrijvers onderscheiden met elk een eigen aanvraagmoment: de groep recent gedebuteerde schrijvers alsmede de schrijvers die inmiddels twee literaire titels hebben gepubliceerd, de starters; de groep schrijvers die al minimaal drie literaire titels hebben gepubliceerd en nog geen vijf projectsubsidies c.q. werkbeurzen hebben ontvangen, de oeuvrebouwers, en tot slot de schrijvers die al minimaal vijf projectsubsidies c.q. werkbeurzen hebben ontvangen, de ervaren schrijvers.

In totaal zijn 120 aanvragen gehonoreerd; daarbij waren twintig schrijvers die voor het eerst een aanvraag indienden*.

In de zogeheten 'startersronde' is door 43 schrijvers een aanvraag ingediend; onder hen 23 debutanten. Voor de debutanten zijn jaarlijks acht beurzen beschikbaar voor het schrijven van een tweede literair werk. In totaal zijn achttien aanvragen gehonoreerd.

Debutanten:

Sacha Bronwasser* voor een roman, Ambo|Anthos, € 11.000
Asha Karami* voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 11.000 (en een ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.400)
Lotte Kok* voor een roman, Podium, € 11.000
Anne Moraal* voor een roman, Lebowski, € 11.000
Iduna Paalman* voor een dichtbundel, Querido, € 11.000
Machteld Siegmann* voor een roman, Ambo|Anthos, € 11.000 (en een ontwikkelbeurs voor coaching, € 310)
Nadia de Vries* voor een roman, Pluim, € 11.000 (en een ontwikkelbeurs voor scholing en coaching, € 2.075)
Pete Wu* voor een roman, Das Mag, € 11.000

Voor het schrijven van een derde boek:

Hannah van Binsbergen voor een roman, Pluim, € 22.000
Tom Hofland* voor een roman, Querido, € 11.000
Sytske van Koeveringe voor een roman, De Bezige Bij, € 16.500
Heidi Koren* voor een roman, Vrijdag, € 11.000 (en een ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.750)
Annejan Mieras voor een jeugdroman, Lemniscaat, € 22.000 (en een ontwikkelbeurs voor coaching, scholing en onderzoek € 2.400)
Jente Posthuma* voor een non-fictieboek, Pluim, € 16.500
Coco Schrijber voor een roman, Querido, € 12.500
Marjan Slob* voor een non-fictieboek, Ambo|Anthos, € 22.000
Jori Stam voor een roman, Atlas Contact, € 11.000
Lucas de Waard* voor een roman, De Geus, € 11.000

Voor de oeuvrebouwers loopt de subsidiebandbreedte van € 11.000 tot € 55.000. In totaal konden 68 aanvragen van 67 auteurs worden gehonoreerd:

Joukje Akveld voor een jeugdroman, Querido Kinderboek, € 16.500
Anne van Amstel* voor een dichtbundel, Nieuw Amsterdam, € 16.500
Jurriaan Benschop voor een non-fictieboek, Van Oorschot, € 22.000 (en ontwikkelbeurs voor reis en verblijf, € 2.500)
Jetske Bilker voor een roman, Bornmeer, € 22.000
Gerda Blees voor een roman, Podium, € 22.000
Naomi Rebekka Boekwijt voor een roman, Atlas Contact, € 16.500
Rebekka W.R. Bremmer voor een roman, Querido, € 16.500
Hans Maarten van den Brink voor een roman, Atlas Contact, € 55.000
Maurits de Bruijn voor een roman/non-fictieboek, Das Mag, € 11.000
Anjet Daanje voor een roman, Passage, € 38.500
A.H.J. Dautzenberg voor een roman, Atlas Contact, € 33.000

Linda Dielemans voor een jeugdroman, Leopold, € 16.500
Martin Michael Driessen voor een roman, Van Oorschot, € 33.000
Stephan Enter voor een roman, Van Oorschot, € 55.000
Mira Feticu voor een roman, De Geus, € 16.500
Simon van der Geest voor een jeugdroman, Querido Kinderboek, € 33.000
Tim Gladdines voor een jeugdroman, Marmer, € 22.000
Anne-Gine Goemans voor een roman, Ambo|Anthos, € 22.000
Saskia Goldschmidt voor een roman, Meulenhoff Boekerij, € 16.500
Dave Goldstein* voor een jeugdroman, Blossom Books, € 11.000
Monique Hagen voor een jeugdroman, Querido, € 8.250
Thomas Heerma van Voss voor een roman, Das Mag, € 27.500
J. Heymans voor een non-fictieboek, Querido, € 16.500
Rozalie Hirs voor een dichtbundel, Querido, € 27.500
Lucas Hirsch voor een dichtbundel, € 22.000 en voor een roman, € 11.000, beide De Arbeiderspers
Pieter Hoexum voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 33.000
Ineke Holzhaus voor een dichtbundel, Azul Press, € 11.000
Marc ter Horst voor een jeugdroman, Gottmer, € 22.000
Arjan Hut voor een dichtbundel, Afûk, € 27.500
Saskia de Jong voor een dichtbundel, De Harmonie, € 22.000 (en een ontwikkelbeurs voor reis- en verblijfkosten, € 2.476)
Harm de Jonge* voor een jeugdroman, Hoogland & Van Klaveren, € 16.500
Elske Kampen voor een dichtbundel, Afûk, € 38.500
Chris Keulemans* voor een non-fictieboek, Jurgen Maas, € 27.500
Enne Koens voor een jeugdroman, Luitingh-Sijthoff, € 16.500
Anke Kranendonk voor een jeugdroman, Gottmer, € 22.000 (en een ontwikkelbeurs voor een residentie, € 2.500)
Martine Letterie voor een jeugdroman, Leopold, € 22.000 (en een ontwikkelbeurs voor aanschaf apparatuur, € 2.260)
Lieke Marsman voor een dichtbundel, Pluim, € 33.000
Alma Mathijssen voor een roman, De Bezige Bij, € 16.500
Myrthe van der Meer voor een roman, The House of Books, € 16.500
Frank Meester* voor een non-fictieboek, Ten Have, € 11.000
Janny van der Molen voor een jeugdroman, Ploegsma, € 11.000
Marloes Morshuis voor een jeugdroman, Lemniscaat, € 16.500

Roelof ten Napel voor een non-fictieboek, Hollands Diep, € 22.000

Bert Natter voor een non-fictieboek, Thomas Rap, € 22.000

Steffie van den Oord voor een roman, Querido, € 11.000

Froukje van der Ploeg voor een dichtbundel, Nieuw Amsterdam, € 16.500 (en een ontwikkelbeurs voor reis en verblijf, € 2.200)

Stefan Popa voor een roman, HarperCollins Holland, € 22.000

Alexander Reeuwijk* voor een non-fictieboek, Querido, € 11.000 (en een ontwikkelbeurs voor onderzoek, € 1.290)

Jannie Regnerus voor een roman, Van Oorschot, € 38.500

Ineke Riem voor een roman, De Arbeiderspers, € 16.500 (en een ontwikkelbeurs voor scholing, € 800)

Lydia Rood voor een jeugdroman, Hoogland & Van Klaveren, € 27.500

Erna Sassen voor een jeugdroman, Leopold, € 22.000 (en een ontwikkelbeurs voor scholing en onderzoek, € 2.250)

Sipke de Schiffart voor een roman, Uitgeverij Hispel, € 16.500

Jowi Schmitz voor een jeugdroman, Hoogland & Van Klaveren, € 22.000

Barry Smit voor een roman, Lebowski, € 16.500

Peter Swanborn voor een dichtbundel, Podium, € 16.500

Anneloes Timmerije voor een roman, Querido, € 33.000

Sana Valiulina voor een non-fictieboek, Prometheus, € 49.500

Arjen van Veelen voor een non-fictieboek, De Correspondent, € 38.500 (en een ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Rob Verschuren voor een roman, In de Knipscheer, € 11.000

Jeska Versteegen voor een jeugdroman, Querido, € 22.000

Daniel Vis voor een dichtbundel, Prometheus, € 22.000

Marwin Vos* voor een dichtbundel, Het Balanseer, € 33.000

Kira Wuck voor een roman, Podium, € 22.000

Nelleke Zandwijk voor een roman, Querido, € 22.000

Peter Zantingh voor een roman, Das Mag, € 11.000

Corien van Zweden voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 16.500

Voor de ervaren schrijvers loopt de subsidiebandbreedte van € 10.400 tot € 31.200. In totaal konden 34 projectsubsidieaanvragen van 33 auteurs worden gehonoreerd:

Erik Bindervoet voor een non-fictieboek, Wereldbibliotheek, € 26.000

Mark Boog voor een dichtbundel, Cossee, € 31.200

Oscar van den Boogaard voor een roman, De Bezige Bij, € 26.000

Pieter Boskma voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 31.200

Désanne van Brederode voor een non-fictieboek, Querido, € 20.800

Chrétien Breukers voor een roman, Oevers, € 20.800

Joris van Casteren voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 31.200

Kreek Daey Ouwens voor een dichtbundel, Wereldbibliotheek, € 31.200

Arjen Duinker voor een dichtbundel, Querido, € 31.200

Kester Freriks voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 31.200

Wouter Godijn voor een roman, Atlas Contact, € 31.200

Wessel te Gussinklo voor een roman, Koppertnik, € 31.200

Hans Hagen voor een poëzieprentenboek, Querido, € 7.800

A.F.Th. van der Heijden voor twee romans, Querido € 31.200 en € 26.000

Marjolijn Hof voor een jeugdroman, Querido, € 20.800

Rindert Kromhout voor een jeugdroman, Leopold, € 15.600

Sjoerd Kuiper voor een jeugdroman, Hoogland & Van Klaveren, € 20.800

Peter van Lier voor een dichtbundel, Wereldbibliotheek, € 31.200

Tomas Lieske voor een dichtbundel, Querido, € 31.200

Jannah Loontjens voor een non-fictieboek, Podium, € 15.600

Henry Lloyd voor een jeugdroman, Querido, € 26.000

Guus Luijters voor een non-fictieboek, Nieuw Amsterdam, € 10.400

Willem Melchior voor een roman, Atlas Contact, € 31.200

Jan van Mersbergen voor een roman, Cossee, € 31.200

Marcel Möring voor een roman, De Bezige Bij, € 31.200

Arjen Mulder voor een non-fictieboek, Het Balanseer, € 31.200

Hagar Peeters voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 20.800

Astrid H. Roemer voor een roman, Prometheus, € 31.200

Marijke Schermer voor een roman, Van Oorschot, € 26.000 (en een ontwikkelbeurs voor deelname workshop, € 2.500)

Rob Schouten voor een roman, De Arbeiderspers, € 20.800 (en een ontwikkelbeurs voor reis- en verblijfkosten, € 1.300)

Pauline Slot voor een roman, De Arbeiderspers, € 26.000

Arie Storm voor een roman, Prometheus, € 31.200

Elly de Waard voor een dichtbundel, De Harmonie, € 20.800 (en een ontwikkelbeurs voor begeleiding en coaching, € 2.465)

Werkbijdrage theatertekst

De regeling Werkbijdrage theatertekst investeert in de totstandkoming van nieuw werk voor theater. De regeling wordt uitgevoerd in samenwerking met Fonds Podiumkunsten met als gezamenlijk doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.

Van de 43 aanvragen die in behandeling zijn genomen, konden 22 aanvragen worden gehonoreerd en zijn 21 aanvragen afgewezen. Het budget, dat geheel is besteed, bedroeg € 285.000. De verleende bedragen zijn inclusief een bijdrage van € 1.500 voor een openbare presentatie.

De volgende schrijvers ontvingen een werkbijdrage:

Lisanne van Aert voor *Huid*, € 14.500
Abdelkader Benali voor *Antigone*, € 14.500
Rik van den Bos voor *Styx*, € 16.500
Koen Caris voor *De vrouw met de bult*, € 14.500
Laurens ten Den voor *Breurs*, € 14.500
Don Duijns voor *Sloopkogel*, € 14.500
Paul Feld voor *Fort Oranje*, € 14.500
Maria Goos voor *Seksklimaat*, € 14.500
Ingmar Heytze voor *De Wanen*, € 13.000
Jan Hulst voor *Clusterfuck*, € 14.500
Enver Husicic voor *Hotel Suriname*, € 14.500
Simone de Jong voor *Wat leuk is*, € 2.500
Yücel Kopal voor *Geld voor goud*, € 8.000
Vera Morina voor *Apocalypse*, € 8.000
Jedidjah Julia Noomen voor *De Laatste*, € 14.500
Bart Oomen voor *Knockout*, € 14.500
Nina Polak voor *Een vrouw blijft thuis*, € 8.000
Tjeerd Posthuma voor *Vreemdgangers*, € 9.500
Bo Tarenskeen voor *De wetten*, € 14.500
Jan Tekstra voor *Retourtje Paramaribo-Heerenveen*, € 14.500
Jibbe Willems voor *De Verlosser*, € 16.500
Peer Wittenbols voor *Ave Marietje*, € 14.500

Talentontwikkeling

In het kader van talentontwikkeling zijn aan de volgende organisaties financiële bijdragen verstrekt:

Crossing Border voor *The Chronicles*, € 6.000

Fondation Constant voor de Virtual Reality installatie *Enter new Babylon*, gebaseerd op het gelijknamige project (1956-1974) van beeldend kunstenaar Constant Nieuwenhuys, i.s.m. Poetry Circle Nowhere en auteur Lisa Weeda, € 10.000

Mensen Zeggen Dingen voor het jaarprogramma 2020 en professionalisering van de organisatie, € 40.000

De Nieuwe Liefde voor het Internationaal spoken word-festival Unbound, € 14.973

Het Nieuw Optimisme voor de *Poetry Wall*, een digitale kunstinstallatie gericht op jongeren inclusief bijbehorend lesprogramma, €10.452

Stichting Samenleving en Kunst voor het literatuur-educatief programma voor het vmbo *Stap op de Rode Loper!*, edities Amsterdam en Leeuwarden 2020, € 30.000

De Schrijverscentrale voor *Spoken voor de klas*, € 8.000

Watershed voor het activiteitenplan (talentontwikkeling en podiumactiviteiten) 2020, € 40.000

Slow Writing Lab

Aan de volgende negen Nederlandse deelnemers van het Slow Writing Lab 2021 zijn beurzen verstrekt van € 7.000; de twee Vlaamse deelnemers ontvingen een beurs van Literatuur Vlaanderen.

Edna Azulay
Sanne van Balen
Fatima Benhaddou
Maxine Palit-de Jongh
Babeth Fonchie Fotchind
Meike Legêne
Daniëlle Zawadi
Francis Nagy
Marieke Polderdijk

New Dutch Writing / Norwich residentie

Thomas Heerma van Voss, € 2.000

Wanderlust-programma, i.s.m. de Jan van Eyck Academie

Aan de volgende schrijvers is een beurs verleend voor een residentieperiode in 2020 of 2021 aan de Jan van Eyck Academie in het kader van Wanderlust, het programma voor talentontwikkeling in internationale context:

Jente Posthuma, € 10.900
Asha Karami, € 16.350
Iduna Paalman, € 16.350
Inge Schilperoord, € 16.350

Projectsubsidies voor literaire vertalingen

*eerste toekenning

Met de projectsubsidies voor literaire vertalingen investeert het fonds in de kwaliteit van nog tot stand te komen literaire vertalingen in het Nederlands in alle genres: romans, verhalen, literaire non-fictie, poëzie, drama, kinder- en jeugdboeken en graphic novels. Aanvragen kunnen zowel worden ingediend door recent gedebuteerde als door ervaren vertalers. Voor de vertaling dient een modelcontract te zijn afgesloten met een reguliere uitgever. Bij de beoordeling spelen onder meer de literaire kwaliteit en de moeilijkheidsgraad van de brontekst en de literaire vertaalkwaliteit van eerder werk van de aanvrager een belangrijke rol.

In 2020 vroegen 16 vertalers voor de eerste keer een projectsubsidie aan; van acht vertalers* is de eerste aanvraag gehonoreerd. Daarnaast werd voor het schrijven van een voor- of nawoord bij 21 vertalingen een aanvullend subsidiebedrag verstrekt.

Ralph Aarnout voor de vertaling uit het Duits van Monika Helfer *Die Bagage*, Nieuw Amsterdam, € 3.943

Paul Beers voor de vertaling uit het Duits van Ingeborg Bachmann *Die Fähre*, Koppertnik, € 3.235

Jos den Bekker voor de vertaling uit het Spaans van Tomás González *La historia de Horacio*, Meridiaan uitgevers, € 5.126

Monique ter Berg voor de vertaling uit het Engels van Virginia Woolf *On Being Ill*, HetMoet, € 424

Peter Bergsma voor de vertaling uit het Engels van Denis Johnson *The Name of the World*, Koppertnik, € 3.763

Lidwien Biekman voor de vertaling uit het Engels van Blake Bailey *Philip Roth: The Biography*, De Bezige Bij, € 21.010 en van Ottessa Moshfegh *Death in Her Hands*, De Bezige Bij, € 3.278

Maike Bijnsdorp voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van Sigrid Nunez *What Are You Going Through* en *Sempre Susan*, Atlas Contact, € 2.761 en € 1.686 en van Anne Enright *Actress*, De Bezige Bij, € 4.253

Yolanda Bloemen voor haar aandeel in de vertaling uit het Russisch van Maxim Osipov *[Volnoje morskoe]*, Van Oorschot, € 7.849

Yond Boeke voor de vertaling uit het Italiaans van Luigi Pirandello *Novelle per un anno*, Van Oorschot, € 15.409

Anneke Bok voor de vertalingen uit het Engels van Benjamin Myers *The Offing*, Nieuw Amsterdam, € 6.732 en haar aandeel in de vertaling van Ali Araghi *The Immortals of Tehran*, Nieuw Amsterdam, € 7.677

Hans Boland voor de vertaling uit het Russisch van 'de dertig beste verhalen' van Anton Tsjechov, Athenaeum-Polak & Van Gennep, € 31.319

Adri Boon voor de vertaling uit het Portugees van Clarice Lispector *Minhas queridas*, De Arbeiderspers, € 9.083 en voor de vertaling uit het Spaans van César Aira *Un episodio en la vida del pintor viajero*, Koppertnik, € 3.006

Edu Borger voor de vertaling uit het Frans van Georges Perec *53 jours*, De Arbeiderspers, € 6.721

Floor Borsboom voor de vertalingen uit het Frans van Santiago H. Amigorena *Le Ghetto intérieur*, De Arbeiderspers, € 4.185 en van Jean-Louis Fournier *Je ne suis pas seul à être seul*, De Geus, € 1.859 en voor de vertaling uit het Duits van Katerina Poladjian *Hier sind Löwen*, Wereldbibliotheek, € 6.270

Jan Willem Bos voor de vertaling uit het Roemeens van Mircea Cartarescu *Solenoid*, De Bezige Bij, € 27.300

Geert van Bremen voor de vertalingen uit het Japans van Sôsuke Natsukawa *[Hon wo mamoro to suru neko no hanashi]*, Signatuur, € 4.940 en van Naruki Nagakawa en Makoto Shinkai *[Kanojo to kanojo no neko]*, Meulenhoff Boekery, € 3.515

Linda Broeder voor de vertaling uit het Engels van Nick Bradley *The Cat and the City*, Ambo|Anthos, € 8.988

Paul Bruijn voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van Jess Walter *The Cold Millions*, Marmar, € 5.960

Edgar de Bruin voor de vertalingen uit het Tsjechisch van Egon Hostovsky *Úkryt*, Zirimiri Press, € 2.625 en van Marek Šindelka *Chyba*, Das Mag, € 6.215

Miriam Bunnik voor haar aandeel in de vertalingen uit het Italiaans van Simona Lo Iacono *L' albatro*, Wereldbibliotheek, € 3.640 en van Elena Ferrante *La vita bugiarda degli adulti*, Wereldbibliotheek, € 5.040

Mia Buursma voor de vertaling uit het Spaans van Almudena Grandes *La madre de Frankenstein*, Signatuur, € 10.484

Erik Coenen voor de vertaling uit het Spaans van Pedro Calderón de la Barca *El alcalde de Zalamea*, De Wilde Tomaat, € 14.180

Kiki Coumans voor de vertalingen uit het Frans van Guillaume Apollinaire *Calligrammes*, Vleugels, € 3.232 en van Jean Giono *Colline*, Vleugels, € 5.365

Bernadette Custers voor de vertaling uit het Zweeds van Oskar Kroon *Vänta på vind*, Lannoo, € 4.400

Harm Damsma voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van David Mitchell *Utopia Avenue*, Meulenhoff Boekery, € 10.340

Rikkie Degenaar voor haar aandeel in de vertaling uit het Spaans van Almudena Grandes *La madre de Frankenstein*, Signatuur, € 10.484

Irene Dirkes voor de vertaling uit het Duits van Mareike Fallwickl *Das Licht ist hier viel heller*, Nieuw Amsterdam, € 11.911

Toon Dohmen voor de vertaling uit het Frans van Marc-Antoine Mathieu *Le processus*, Sherpa Strips, € 962

Pieter van der Drift voor de vertaling uit het Italiaans van Davide Morosinotto *Il fiore perduto dello sciamano di K.*, Fantoom, € 7.554

Mariella Duindam voor de vertaling uit het Engels van Sarah Watling *Noble Savages*, Athenaeum-Polak & Van Gennep, € 15.225

Aleid van Eekelen-Benders voor de vertaling uit het Engels van Ruta Sepetys *The Fountains of Silence*, Luitingh-Sijthoff, € 11.580

Maarten Elzinga voor de vertaling uit het Frans van Emmanuel Berl *Présence des morts*, Vleugels, € 3.098

Arie van der Ent voor de vertaling uit het Russisch van Sasja Filepenko [*Krasnyi Krest*], Meridiaan uitgevers, € 4.095

Seijo Epema* voor zijn aandeel in de vertaling uit het Russisch van Maxim Osipov [*Volnoje morskoje*], Van Oorschot, € 6.728

Jan Fastenau voor de vertalingen uit het Engels van Don DeLillo *The Silence*, Ambo|Anthos, € 1.562 en van Tim Finch *Peace Talks*, Querido, € 5.408

Elbrich Fennema voor twee vertalingen uit het Japans van Haruki Murakami [*Ichinsho tansu*] en [*Neko o suteru*] (*Een kat achterlaten*), beide voor Atlas Contact, € 6.127 en € 1.602

Anne Folkertsma voor de vertaling uit het Duits van Norbert Scheuer *Winterbienen*, Ambo|Anthos, € 5.668

Molly van Gelder voor de vertaling uit het Engels van Katherine Anne Porter *Pale Horse, Pale Rider*, Atlas Contact, € 7.772

Reintje Ghoos voor haar aandeel in de vertalingen uit het Frans van Hubert Mingarelli *Quatre soldats*, Meulenhoff Boekerij, € 1.990 en van Guy Sayer *Le soldat oublié*, De Arbeiderspers, € 12.065

Lisette Graswinckel voor de vertalingen uit het Engels van Edith Wharton *The Reef*, Van Maaskant Haun, € 11.000 en van Naoise Dolan *Exciting Times*, Atlas Contact, € 7.212

Eef Gratama voor de vertalingen uit het Frans van Sylvain Tesson *La Panthère des neiges*, De Arbeiderspers, € 3.707, van Christelle Dabos *Les disparus du Clairdelune*, Luitingh-Sijthoff, € 16.382 en van Timothée de Fombelle *Quelqu'un m'attend derrière la neige*, Querido, € 432

Nico Groen voor de vertalingen uit het Engels van Nick Hornby *Just Like You*, Atlas Contact, € 9.009, van Robert Macfarlane *Ness*, Athenaeum-Polak & Van Gennep, € 1.092 en voor zijn aandeel in de vertaling van Helen Macdonald *Vesper Flights*, De Bezige Bij, € 5.187

Jan van der Haar voor de vertaling uit het Italiaans van Dolores Prato *Giù la piazza non c'è nessuno*, De Arbeiderspers, € 37.988

Goverdien Hauth-Grubben* voor de vertaling uit het Pools van Michał Wójcik *Treblinka 43. Bunt w fabryce śmierci*, Omniboek, € 8.557 en voor de vertaling uit het Duits van Lola Randl *Der Grosse Garten*, Signatuur, € 9.821

Ria van Hengel voor de vertalingen uit het Duits van Friedrich Dürrenmatt *Justiz*, Athenaeum-Polak & Van Gennep, € 5.527 en van Christine Lavant *Aufzeichnungen aus dem Irrenhaus*, Vleugels, € 2.751

Robbert-Jan Henkes voor de vertalingen uit het Russisch van Anatoli Mariëngof (*De geschoren mens*), Pegasus, € 3.895, van Anatoli Mariëngof (*Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen*), De Arbeiderspers, € 12.234 en van Sergej Dovlatov (*Reservaat*), Uitgeverij Vleugels, € 3.276

Henriëke Herber voor de vertaling uit het Italiaans van Christian Frascella *Il delitto ha le gambe corte*, Brooklyn, € 11.000

Rebekka Hermán Mostert voor de vertaling uit het Hongaars van Miklós Bánffy *Darabokra szaggattatól*, Atlas Contact, € 16.380

Nicolette Hoekmeijer voor de vertalingen uit het Engels van Carys Davies *The Mission House*, Meulenhoff Boekerij, € 6.490, van Edward St. Aubyn *Double Blind*, Prometheus, € 10.033 en van Daisy Johnson *Sisters*, Koppertnik, € 5.082 en voor haar aandeel in de vertaling van van Jess Walter *The Cold Millions*, Marmer, € 5.960

Adriaan van der Hoeven voor zijn aandeel in de vertaling uit het Noors van Jon Fosse *Melancholia II*, Oevers, € 2.270

Hero Hokwerda voor de vertaling uit het Grieks van een selectie gedichten van K.P. Kavafis, Historische Uitgeverij, € 16.915

Liesbeth Huijter voor de vertaling uit het Noors van Nils Chr. Moe-Repstad *Wunderkammer (27 kataloog)*, Azul Press, € 7.063

Astrid Huisman voor haar vertalingen uit het Engels van Evie Wyld *The Bass Rock*, De Bezige Bij, € 5.225 en van Patti Smith *Year of the Monkey*, De Geus, € 3.436 en voor haar aandeel in de vertalingen van Deborah Levy *Things I Don't Want to Know* en *The Cost of Living*, De Geus, € 1.480 en € 1.595

Wouter de Jong voor de vertaling uit het Noors van Jan Grue *Jeg lever et liv som ligner deres*, Oevers, € 3.962 en Steffen Kverneland *En frivillig død*, Scratch!, € 614

Jenny de Jonge voor de vertaling uit het Engels van Jenny Valentine *Hello Now*, Luitingh-Sijthoff, € 3.860

Eline Edith Jongsma voor de vertaling uit het Zweeds van Tova Gerge *Pojken*, Nobelman, € 6.840

Rogier van Kappel voor de vertaling uit het Engels van Michael J. Sandel *The Tyranny of Merit*, Uitgeverij Ten Have, € 4.961

Corine Kisling voor de vertaling uit het Frans van Jean-Paul Dubois *Tous les hommes n'habitent pas le monde de la même façon*, De Arbeiderspers, € 7.875

Hans Kloos voor de vertaling uit het Engels van Tamsin Calidas *I am an island*, Pluim, € 10.376

Edith Koenders voor haar aandeel in de vertaling uit het Noors van Jon Fosse *Melancholia II*, Oevers, € 2.649

Sophie Kuiper voor de vertaling uit het Fins van Petra Rautiainen *Tuhkaan piirretty maa*, Meridiaan, € 5.500

Barbara de Lange voor de vertalingen uit het Engels van D.H. Lawrence *Kangaroo*, Athenaeum-Polak & Van Gennep, € 21.649 en Marian Engel *Bear*, Koppertnik, € 3.448

Paul van der Lecq voor de vertalingen uit het Engels van Janet Lewis *The Wife of Martin Guerre*, Cossee, € 3.129 en voor zijn aandeel in de vertaling van Martin Amis *Inside Story*, Atlas Contact, € 10.662

Auke Leistra voor de vertaling uit het Engels van Helmut Walser Smith *Germany: A Nation In Its Time*, De Arbeiderspers, € 18.755

Harrie Lemmens voor de vertalingen uit het Portugees van António Lobo Antunes *A outra margem do mar*, Ambo|Anthos, € 10.920, Lúcio Cardoso *Crônica da casa assassinada*, De Arbeiderspers, € 22.700 en Fernando Pessoa *Novelas Policiárias*, Koppertnik, € 4.725

Nan Lenders voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Ali Araghi *The Immortals of Tehran*, Nieuw Amsterdam, € 7.677

Karol Lesman voor de vertaling uit het Pools van Wiesław Myśliwski *Ucho Igielne*, Querido, € 10.846

Kim Liebrand voor de vertaling uit het Zweeds van Amanda Svensson *Ett system så magnifikt att det bländar*, Wereldbibliotheek, € 17.430

Inger Limburg voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Douglas Stuart *Shuggie Bain*, Nieuw Amsterdam, € 8.415

Gertrud Maes voor de vertaling uit het Frans van Leïla Slimani *Le pays des autres*, Nieuw Amsterdam, € 9.289

Silvia Marijnissen voor de vertaling uit het Chinees van Jidi Majia (*Ik schrijf gedichten omdat ik een toeval ben*), Poëziecentrum, € 7.579

Caroline Meijer voor de vertaling uit het Engels van Vivian Gornick *Unfinished Business*, Nijgh & Van Ditmar, € 4.200

Kees Mercks voor de vertaling uit het Tsjechisch van Bohumil Hrabal *Bambini di Praga*, Voetnoot, € 3.339

Irene van de Mheen voor haar aandeel in de vertaling uit het Spaans van Mariana Enriquez *Nuestra parte de noche*, De Bezige Bij, € 24.200

Janny Middelbeek-Oortgiesen voor de vertalingen uit het Zweeds van Karolina Ramqvist *Björnkvinnan*, Nijgh, € 8.690, Lina Wolff *Köttets tid*, Atlas Contact, € 7.040 en Marit Kapla *Osebol*, Atlas Contact, € 5.058

Niek Miedema voor de vertalingen uit het Engels van Emma Stonex *The Lamplighters*, Nieuw Amsterdam, € 4.936 en zijn aandeel in de vertaling van David Mitchell *Utopia Avenue*, Meulenhoff Boekerij, € 10.340

Marianne Molenaar voor de vertaling uit het Noors van Jon Fosse *Eg er ein annan. Septologien III-V*, Uitgeverij Oevers, € 9.988

Femke Muller voor de vertaling uit het Zweeds van Sara Lövestam *Som eld*, Querido, € 4.385

Frans van Nes voor de vertaling uit het Estisch van Ilmar Taska *Pobeda 1946*, Nobelman, € 5.702

Liesbeth van Nes voor de vertaling uit het Duits van Robert Seethaler *Der Letzte Satz*, De Bezige Bij, € 2.480

Michiel Nijenhuis* voor de vertaling uit het Duits van Charlotte Habersack *Echte Helden. Feuerfalle Kran*, Condor, € 1.615

Jan de Nijs voor de vertalingen uit het Engels van Charlie Gilmour *Featherhood*, Ambo|Anthos, € 8.525 en Rye Curtis *Kingdomtide*, Ambo|Anthos, € 9.293

Callas Nijskens* voor de vertaling uit het Engels van Lucia Osborne-Crowley *I Choose Elena*, HetMoet, € 2.603

Arjaan van Nimwegen voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Engels van Ayad Akhtar *Homeland Elegies*, Atlas Contact, € 5.800 en Emma Brodie *Songs in Ursa Major*, Nieuw Amsterdam, € 7.114

Thijs van Nimwegen voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Engels van Ayad Akhtar *Homeland Elegies*, Atlas Contact, € 5.800 en Emma Brodie *Songs in Ursa Major*, Nieuw Amsterdam, € 3.557 en voor de vertaling uit het Engels van Gerald Murnane *Border Districts*, Signatuur, € 4.457

Marcel Otten voor de vertaling uit het IJslands van Jón Kalman Stefánsson *Snarkið í stjörnunum*, Ambo|Anthos, € 6.199

Hilde Pach voor de vertalingen uit het Hebreeuws van Sarah Blau *[Haächerot]*, De Geus, € 7.700 en Amos Oz *[Kol hachesjbon od lo nigmar]*, De Bezige Bij, € 1.470

Els van der Pluijm voor de vertalingen uit het Italiaans van Roberto Calasso *Il libro di tutti i libri*, Wereldbibliotheek, € 15.400 en Gianfranco Calligarich *L'ultima estate in città*, Wereldbibliotheek, € 5.030

Jantsje Post voor de vertaling uit het Duits van Arnold Zweig *De Vriendt kehrt heim*, Cossee, € 6.188

Charlotte Pothuizen voor de vertalingen uit het Pools van Włodzimierz Odojewski *Czas odwrócony*, Querido, € 4.048 en haar aandeel in de vertaling van Olga Tokarczuk *Prowadź swój pług przez kości umarłych*, De Geus, € 3.686

Lucienne Pruijs voor de vertalingen uit het Duits van Valentin Senger *Kaiserhofstrasse 12*, Nieuw Amsterdam, € 7.518 en Alena Schröder *Junge Frau, am Fenster stehend, Abendlicht, blaues Kleid*, Signatuur, € 9.544

Annemarie Raas voor de vertaling uit het Fins van Sofi Oksanen *Koirapuisto*, Prometheus, € 10.246

Josephine Rijnaarts voor de vertalingen uit het Duits van Esther Kinsky *Am Fluß*, Pluim, € 10.593 en voor haar aandeel in de vertaling van Karl May *Winnetou*, Uitgeverij IJzer, € 8.835

Lucie van Rooijen voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Douglas Stuart *Shuggie Bain*, Nieuw Amsterdam, € 8.415

Els de Roon Hertoge voor de vertalingen uit het Engels van Jo Baker *The Body Lies*, Borgerhoff & Lamberigts, € 4.020 en Julia Phillips *Disappearing Earth*, Meulenhoff Boekerij, € 4.840 en voor de vertaling uit het Russisch van Vasili Grossman *(Stalingrad)*, Balans, € 22.851

Josephine Ruitenbergh voor de vertaling uit het Engels van Jennifer Nansubuga Makumbi *The First Woman*, Cossee, € 15.853

Karina van Santen voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Ali Smith *Summer*, Prometheus, € 4.367

Lucie Schaap voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van Sigrid Nunez *What Are You Going Through* en *Sempre Susan*, beide voor Atlas Contact, € 2.761 en € 1.686 en van Anne Enright *Actress*, De Bezige Bij, € 4.253

Mara Schepers voor haar aandeel in de vertalingen uit het Italiaans van Simona Lo Iacono *L' albatro*, Wereldbibliotheek, € 3.640 en Elena Ferrante *La vita bugiarda degli adulti*, Wereldbibliotheek, € 5.040

Ariane Schluter* voor de vertaling uit het Engels van Katherine May *Wintering*, Nieuw Amsterdam, € 6.175

Theo Schoemaker voor de vertaling uit het Engels van Toby Muse *Kilo*, Volt, € 8.409

Eugenie Schoolderman voor haar aandeel in de vertalingen uit het Spaans van Mario Vargas Llosa *Tiempos recios*, Meulenhoff Boekerij, € 3.413 en Ariel Magnus *El desafortunado*, Meulenhoff Boekerij, € 3.245

Hilda Schraa voor de vertalingen uit het Kroatisch van Slavenka Drakulic *Frida ili o boli* en *Dora i Minotaur*, Orlando Uitgevers, € 5.250 en € 5.670

Roel Schuyt voor de vertaling uit het Kroatisch van Slobodan Šnajder *Doba mjedi*, Wereldbibliotheek, € 15.225

Jan Sietsma voor de vertaling uit het Duits van Ludwig Wittgenstein *Tractatus logico-philosophicus*, Octavo, € 2.195

Tieske Slim* voor de vertaling uit het Tsjechisch van Michal Ajvaz *Druhé Město*, Uitgeverij Kleine Uil, € 3.800

Froukje Slofstra voor de vertaling uit het Russisch van Ivan Toergenjev (*Verhalen en novellen*), Van Oorschot, € 41.250

Manon Smits voor de vertalingen uit het Italiaans van Marta Barone *Città sommersa*, Ambo|Anthos, € 8.657 en Elsa Morante *L'isola di Arturo*, Wereldbibliotheek, € 15.865 en voor de vertaling uit het Engels van Jon McGregor *Even the Dogs*, Nieuw Amsterdam, € 8.653

Jan Pieter van der Sterre voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Frans van Hubert Mingarelli *Quatre soldats*, Meulenhoff Boekerij, € 1.990 en van Guy Sayer *Le soldat oublié*, De Arbeiderspers, € 12.065 en voor zijn vertaling uit het Engels van Philip Larkin *The Complete Poems (Larkin)*, IJzer, € 10.878

Paula Stevens voor de vertaling uit het Noors van Roy Jacobsen *De Usynlige*, De Bezige Bij, € 8.040

Annelous Stiggelbout voor de vertaling uit het Chinees van Zhang Yueran 張 (Spijker), Prometheus, € 26.439

Nina Targan Mouravi voor de vertaling uit het Russisch van gedichten van Michail Lermontov, Hoogland & Van Klaveren, € 6.920

Hester Tollenaar voor de vertaling uit het Frans van Guy de Maupassant *Sur l'eau*, Vleugels, € 3.505

Peter Valkenet voor zijn aandeel in de vertaling uit het Spaans van Mariana Enriquez *Los peligros de fumar en la cama*, De Bezige Bij, € 3.824

Rob van der Veer voor de vertaling uit het Afrikaans van Harry Kalmer *In 'n land sonder voëls*, Uitgeverij Aldo Manuzio, € 5.166 en voor de vertalingen uit het Engels van Nicole Krauss *To Be a Man*, Ambo|Anthos, € 6.809 en Damon Galgut *The Promise*, Querido, € 8.947

Jeske van der Velden voor de vertaling uit het Engels van Rebecca Watson *Little Scratch*, Nijgh & Van Ditmar, € 3.582

Rien Verhoef voor de vertaling uit het Engels van Ian McEwan *The Cockroach*, De Harmonie, € 2.247

Joris Vermeulen voor zijn aandeel in de vertaling uit

het Engels van Helen Macdonald *Vesper Flights*, De Bezige Bij, € 5.187

Jacqueline Visscher voor de vertaling uit het Spaans van Carmen Laforet *La mujer nueva*, Orlando, € 11.165

Willem Visser voor de vertaling uit het Russisch van Vladimir Lenin (*Brieven vanuit de pantser trein*), Boom, € 9.230

Annemarie Vlamming voor de vertaling uit het Duits van Saša Stanišić *Herkunft*, Ambo|Anthos, € 7.724

Jos Vos voor de vertaling uit het Japans van anoniem [*Heike monogatari*], Athenaeum-Polak & Van Genneep, € 17.175

Lette Vos voor de vertalingen uit het Engels van Rose Tremain *Islands of Mercy*, De Geus, € 13.015 en Bernardine Evaristo *Girl, Woman, Other*, De Geus, € 12.620

Martine Vosmaer voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Ali Smith *Summer*, Prometheus, € 4.367

Arie van der Wal voor de vertaling uit het Spaans van Juan Carlos Onetti *Los adioses*, Uitgeverij Kievenaar, € 2.670 en voor zijn aandeel in de vertalingen van Ariel Magnus *El desafortunado*, Meulenhoff Boekerij, € 3.245 en Mario Vargas Llosa *Tiempos recios*, Meulenhoff Boekerij, € 6.878

Roos van de Wardt voor de vertalingen uit het Engels van Evie Wyld *The Bass Rock*, De Bezige Bij, € 5.225 en voor haar aandeel in de vertalingen van Deborah Levy *Things I Don't Want to Know*, De Geus, € 1.480 en *The Cost of Living*, De Geus, € 1.595

Arthur Wevers* voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van Martin Amis *Inside Story*, Atlas Contact, € 10.662

Mark Wildschut voor de vertalingen uit het Duits van Peter Sloterdijk *Der ästhetische Imperativ*, Boom, € 5.005 en Martin Mittelmeier *Adorno in Neapel*, Uitgeverij Ten Have, € 8.250

Eva Wissenburg voor de vertalingen uit het Frans van Clémentine Beauvais *Les Petites Reines*, Querido, € 8.751 en Simone de Beauvoir *Les Bouches inutiles*, Uitgeverij Vleugels, € 1.668

Martine Woudt voor de vertaling uit het Frans van Simone de Beauvoir *Les inséparables*, Cossee, € 3.541

**Individuele deskundigheidsbevordering vertalers
in en uit het Nederlands
i.s.m. het Expertisecentrum Literair Vertalen**

In samenwerking met de letterenfondsen faciliteert het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) een tweetal vormen van individuele begeleiding voor literair vertalers in en uit het Nederlands gedurende het begin van hun carrière.

Beginnende vertalers zonder vertaalopdracht kunnen in aanmerking komen voor een **ontwikkelings-traject**, waarbij zij met een ervaren vertaler aan de slag gaan met de vertaling van een zelf gekozen kort verhaal of een literair fragment. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de praktische kant van een vertaalloopbaan, met als beoogd resultaat de publicatie in een literair tijdschrift of publicatie van het gekozen boek. Er zijn jaarlijks twee rondes. Per jaar kan slechts een beperkt aantal aanvragen worden gehonoreerd.

Vertalers komen in aanmerking voor een **mentoraat** als zij beschikken over een (opdracht voor een boekvertaling met) modelcontract en aan het begin staan van hun vertaalcarrière. De beginnende vertaler wordt bij het vertalen van dit literair werk begeleid door een ervaren vertaler, waarbij het belangrijkste doel is om de opgedane kennis bij deze en volgende vertaalopdrachten in de praktijk te brengen.

Vertalers in het Nederlands

In 2020 zijn vier van de 19 aangevraagde ontwikkelingstrajecten toegekend. Bij de jaarwisseling was er daarvan *één* afgerond*.

vertaler: Madelon Janse
mentor: Barbara de Lange
titel: *Freshwater*
auteur: Akwaeke Emezi
brontaal: Engels

vertaler: Laura Molenaar*
mentor: Kim Liebrand
titel: *Smartís*
auteur: Gerður Kristný
brontaal: IJslands

vertaler: Trudie Stoppelenburg
mentor: Aai Prins
titel: *[Tsjoerov i Tsjoerbanov]*
auteur: Ksenja Boeksja
brontaal: Russisch

vertaler: Yvonne van de Straat
mentor: Maydo van Marwijk Kooy
titel: *Hemsökta*
auteur: Magnus Nordin
brontaal: Zweeds

In 2020 zijn zeven **mentoraten** aangevraagd en zes toegekend. Vijf daarvan zijn in het lopende jaar afgerond*.

vertaler: Maarten Liebregts*
mentor: Luk Van Haute
titel: *[koohii ga samenai uchi ni]*
auteur: Toshikazu Kawaguchi
brontaal: Japans
uitgeverij: Meulenhoff Boekerij

vertaler: Pavle Trkulja*
mentor: Guido Snel
titel: *Uhvati Zeca*
auteur: Lana Bastašić
brontaal: Kroatisch
uitgeverij: Meulenhoff Boekerij

vertaler: Liesbeth Huijer
mentor: Paula Stevens
titel: *Fordi Venus passerte en alpefiol den dagen jeg blei født*
auteur: Mona Høvring
brontaal: Noors
uitgeverij: Oevers

vertaler: Mieke van Hemert*
mentor: Jeanne Holierhoek
titel: *La Part sauvage du monde*
auteur: Virginie Maris
brontaal: Frans
uitgeverij: Boom

vertaler: Andreas Dijkzeul*
mentor: Katelijne De Vuyst
titel: *Miroir de nos peines*
auteur: Pierre Lemaitre
brontaal: Frans
uitgeverij: Xander

vertaler: Lammie Post-Oostenbrink*
mentor: Femke Muller
titel: *Ungdom en Gift* (deel 2 en 3 trilogie)
auteur: Tove Ditlevsen
brontaal: Deens
uitgeverij: Das Mag

Vertalers uit het Nederlands

Vijf van de twaalf aangevraagde ontwikkelingstrajecten zijn toegekend. Daarvan zijn er twee in 2020 afgerond*.

vertaler: Fatena Al Ghorra
mentor: Nisrine Mbarki
titel: *Habitus*
auteur: Radna Fabias
doeltaal: Arabisch

vertaler: Catalina Cepernic
mentor: Diego Puls
titel: *Wij en ik*
auteur: Saskia de Coster
doeltaal: Spaans

vertaler: Cristina Peligra*
mentor: Laura Pignatti
titel: *Het tegenovergestelde van een mens*
auteur: Lieke Marsman
doeltaal: Italiaans

vertaler: Laurence Dulieu*
mentor: Mireille Cohendy
titel: *De blauwe vleugels*
auteur: Jef Aerts
doeltaal: Frans

vertaler: Nevin Soysal
mentor: Sytske Sötemann
titel: *Verkruid Land*
auteur: Aya Sabi
doeltaal: Turks

In 2020 zijn zes **mentoraten** aangevraagd en vijf toegekend. Daarvan zijn er vier in het lopende jaar afgerond*:

vertaler: Jinhua Wu
mentor: Jacklyn Jiang
titel: *Een vreemde aap*
auteur: Li Lefébure
doeltaal: Chinees

vertaler: Antonio de Sortis*
mentor: Laura Pignatti
titel: *Zwarte schuur*
auteur: Oek de Jong
doeltaal: Italiaans

vertaler: Flavio Quintale*
mentor: Mariangela Guimaraes
titel: *De Gloed van St. Petersburg*
auteur: Jan Brokken
doeltaal: Portugees

vertaler: Zoran Radicheski*
mentor: Roel Schuyt
titel: *Grand Hotel Europa*
auteur: Ilya Leonard Pfeijffer
doeltaal: Macedonisch

vertaler: Irini Papakyriakou*
mentor: Arthur Bod
titel: *Bloemlezing moderne poëzie*
auteur: Diverse auteurs
doeltaal: Grieks

Eregelden

Sinds 1992 werd door het fonds de regeling eregelden uitgevoerd; bij aanvang ontvingen ongeveer 25 oudere schrijvers en vertalers een jaarlijks eregeld. Deze regeling is medio 2012 in opdracht van het Ministerie van OCW stopgezet; nieuwe toekenningen zijn niet meer mogelijk. Zij die reeds een eregeld kregen toegekend van het Nederlands Letterenfonds zullen dit ook in de toekomst blijven ontvangen.

Reeds voor 1960 verleende het toenmalige Ministerie van CRM eregelden aan letterkundigen. Kunstenaarsverenigingen konden leden voor deze eregelden voordragen. In 1992 hevelde het ministerie het lopende 'eregeldbudget' over naar het fonds. Een eregeld werd verleend op grond van de verdiensten van de schrijver of vertaler voor de Nederlands- of Friestalige literatuur, de leeftijd van de schrijver en de daarmee verband houdende vermindering van de mogelijkheid het schrijver- en/of vertalerschap op de oude voet voort te zetten. De hoogte van de subsidie is maximaal € 7.500 per jaar.

In 2020 ontvingen elf schrijvers en vertalers een eregeld: Maarten Biesheuvel (†), Remco Campert, Aline Glastra van Loon, Anton Haakman, Margriet Heymans, Else Hoog, Hannes Meinkema, Marga Minco, Els Pelgrom, Ton van Reen en Frans van Woerden.

† Maarten Biesheuvel is op 30 juli 2020 in Leiden op 81-jarige leeftijd overleden.

Reiskosten buitenland

Met deze regeling stelt het Letterenfonds subsidies beschikbaar ter vergoeding van **studiereizen** of **promotiereizen**: reiskosten voor de deelname van Nederlands- of Friestalige auteurs en vertalers in het Nederlands aan literaire programma's, manifestaties en/of promotionele activiteiten ten behoeve van vertaald eigen werk in het buitenland. Een aantal pre-corona toegekende promotiereizen is vanwege reisbeperkingen afgelast.* Om dezelfde reden zijn dit jaar ook subsidies toegekend voor online promotie van Nederlandse literatuur in het buitenland.

Met de subsidies voor **studiereizen** kunnen Nederlands- en Friestalige schrijvers en vertalers een bijdrage ontvangen voor research en/of deelname aan activiteiten die aantoonbaar te maken hebben met een voorgenomen, in boekvorm te verschijnen literair werk; daarnaast worden vanuit dit budget beurzen voor een aantal internationale residenties bekostigd. Vanwege de coronapandemie zijn vanaf medio maart geen aanvragen voor studiereizen meer in behandeling genomen. In totaal waren er dit jaar 18 toekenningen:

Akwasi ontving een verblijfsbeurs voor het Ledig House, New York: € 1.000

Martijn Benders voor onderzoek in Ierland/Dublin naar onder meer vroeg-Ierse mythes en de bardische cultuur met het oog op een nieuwe dichtbundel: € 1.190

Herman van Bergeijk en **Sjoerd van Faassen**: architectuurhistoricus Van Bergeijk en biograaf Van Faassen ontvangen beiden een verblijfsbeurs voor het Van Doesburghuis nabij Parijs om daar te werken aan een monografie over Van Doesburgs ideeën over architectuur: € 2.000, € 2.000 en € 600.

Matthijs van Boxsel ontving een verblijfsbeurs voor een werkperiode (afrondding van het *Handboek Bâtafysica*) in het Van Doesburghuis nabij Parijs: € 4.000

Sacha Bronwasser ontving een beurs voor een reis naar drie post-communistische steden ten behoeve van een roman: € 1.859

Willemijn van Dijk ontving een beurs voor onderzoek in Italië naar (een reis in het voetspoor van) prinses Marianne der Nederlanden ten behoeve van een nieuwe roman: € 1.030

Anne Eekhout ontving een beurs voor onderzoek in Schotland naar Mary Shelley met het oog op een nieuwe roman: € 1.831

Auke Hulst ontving een beurs voor onderzoek in Tokyo voor de nog te schrijven roman *De Mitsukoshi Troostbaby Company* (werktitel): € 1.845

Adwin de Kluyver ontving een beurs voor een studiereis naar Japan voor het nog te verschijnen boek *Het laatste continent – een atlas*: € 2.573

Willem Melchior ontving een beurs voor een reis naar Japan ten behoeve van een nieuwe roman: € 3.000

Roberta Petzoldt ontving een beurs voor een studiereis naar Suriname voor haar volgende dichtbundel met de werktitel *Bronvermelding*: € 2.359

Manon Smits ontving een beurs voor een reis naar Rome en Napels, ten behoeve van contact met auteurs en anderen en haar vertaling van *L'isola di Arturo* van Elsa Morante: € 1.000

Anna van Suchtelen ontving een beurs voor een studiereis naar Zwitserland, Oekraïne en Polen ten behoeve van haar tweede roman: € 2.100

Elfie Tromp ontving een bijdrage voor een studiereis naar New Orleans ten behoeve van een nieuwe roman (werktitel: *Piëta*): € 1.200

Aleid Truijens ontving een beurs als writer in residence aan het NIAS-KNAW Amsterdam: € 10.000

Niña Weijers ontving een verblijfsbeurs voor het Ledig House, New York: € 1.000

In 2020 zijn de volgende bedragen voor een **promotiereis** toegekend. In aanvulling op onderstaande toekenningen is enkele keren een bedrag verleend voor noodzakelijke repatriëringskosten.

13-21 november 2019: **Jan Paul Schutten** neemt deel aan het kinderboekenfestival in Shanghai (China), € 515

28 december-9 januari: **Simone van Saarloos** geeft een lezing bij Bureau of General Services - Queer Division, New York City (Verenigde Staten), € 200

22-27 januari: **Arthur Japin** neemt deel aan het Jaipur Literatuurfestival, Jaipur (India), € 1.073

11 februari-14 mei: **Marjolijn van Heemstra** en **Connie Palmén** nemen deel aan het programma van De Euregio Literatuurprijs voor scholieren, Aken (Duitsland), € 250

19-22 februari: **Inge Schilperoord** neemt deel aan een conferentie georganiseerd door de La Sapienza Universiteit, Rome (Italië), € 250

25-28 februari: **Jan Brokken** neemt deel aan het I Borealfestival, Milaan (Italië), € 317*

1-5 maart: **Jamal Ouariachi** naar Servië ter promotie van de vertaling van *Een honger*, Novi Sad en Belgrado (Servië), € 350

4 maart: **Martin Michael Driessen** presenteert de Duitse vertaling van *Rivieren*, Telgte (Duitsland), € 105

6-15 maart: **Benno Barnard**, **Pieta van Beek** en **Annemarië van Niekerk** nemen deel aan het US Wordfees in Stellenbosch en SASNEV in Pinelands, Kaapstad, Stellenbosch en Bloemfontein (Zuid-Afrika), € 800 en € 500

14-15 maart: **Olivier van Beemen** neemt deel aan het Saint-Malo Craft Beer Expo en geeft een presentatie van zijn onderzoek, Saint-Malo (Frankrijk), € 300*

19-21 maart: **Sjeng Scheijen** naar Moskou voor de promotie van de Russische editie van *De avant-gardisten*, Sint-Petersburg (Rusland), € 650*

4-11 april: **Nadia de Vries** neemt deel aan het European Poetry Festival, Londen (Groot-Brittannië),

€ 475*

7-10 mei: **Mariken Heitman** neemt deel aan het Debutantenfestival in Kiel met redacteur Marijn Hogenkamp, Kiel (Duitsland), € 550*

27-29 mei: **Jamal Ouariachi** naar Tirana ter gelegenheden van de Albanese editie van *Een honger*, Tirana (Albanië), € 326*

5-7 juni: **Anna Enquist** en **Kira Wuck** nemen deel aan het poëziefestival in Bremen (Duitsland), € 240*

13-20 juni: **Marije Langelaar** neemt deel aan het Internationale poëziefestival in Medellín (Colombia), € 1.250*

29 juni-4 juli: **Nachoem Wijnberg**, **Christine Otten** en **Bart de Graaff** nemen deel aan het Vrystaatsfestival, Bloemfontein (Zuid-Afrika), € 2.050*

9-19 september: **Annet Schaap** neemt deel aan het Internationale Literatuurfestival in Berlijn (Duitsland), € 250*

1-30 oktober: **Bibi Dumon Tak** als gastschrijver van de Taalunie naar Bloomington, Madison en Minneapolis (Verenigde Staten), € 1.340*

3-4 oktober: **Olivier van Beemen** neemt deel aan het cultureel festival in Ferrara (Italië), € 295

Daarnaast zijn de volgende subsidies voor online promotie toegekend:

27 maart-27 juni: online presentaties van en evenementen rond vertalingen van boeken van **Rodaan Al Galidi**, **Esther Gerritsen** en **Jaap Robben** (Verenigde Staten), € 1.500

1 juli-30 september: online interview en presentaties voor de Arabische vertaling van *Joe Speedboot* van **Tommy Wieringa**, *La Superba* van **Ilja Leonard Pfeijffer**, *Waarom feminisme goed is voor mannen* van **Jens van Tricht** en *De greppel* van **Herman Koch** (Egypte), € 2.000

27 augustus-4 september: **Sjoerd Kuyper** neemt virtueel deel aan het Kinderboekenfestival van Moskou (Rusland), € 200

2 september-31 december: videomateriaal over Nederlandse kinderboekenauteurs voor het Online Dutch and Flemish Children's Book Festival van Samokat (Rusland), € 1.863

4-6 september: **Mathijs Deen** neemt virtueel deel aan het Italiaanse Festival della Mente, Sarzana (Italië), € 500

6-12 september: **Jamal Ouariachi** neemt virtueel deel aan het Festival of World Literature in Zagreb (Kroatië), € 500

6 september: **Kader Abdolah** neemt virtueel deel aan het Italiaanse Festival della Mente, Sarzana for Festival della Mente Festival (Italië), € 500

10 september: **Ilja Leonard Pfeijffer** neemt deel aan Festival Letteratura in Mantua en Modena, Mantova (Italië), € 200

30 oktober-12 november: online voordrachten van de Turkse vertaling van *Apocrief* (Turkije), € 500

19-22 november: **Miek Zwamborn** neemt virtueel deel aan de Europese Literature Days in Krems an der Donau en geeft twee lezingen, Krems an der

Donau (Oostenrijk), € 477

28 november-6 december: **Herman Koch** neemt virtueel deel aan de Guadalajara International Book Fair, Guadalajara (Mexico), € 500

5 december: **Dick Swaab** neemt virtueel deel aan de Non/fiction International Fair in Sint-Petersburg (Rusland), € 500

Il Saggiatore: online promotie voor de Italiaanse vertaling van *Zelfverwoesting* van **Marian Donner** (Italië), € 500

Little Island Books: online promotie voor de Engelse vertaling van *In de tuin* van **Noëlle Smit**, Dublin (Ierland), € 1.000

Terra Publica: online promotie voor de Litouwse vertaling van *Made by Indira* van **Caja Cazemier** en **Martine Letterie** (Litouwen), € 500

Graywolf Press: online promotie voor de Engelse (VS) vertaling van *De avond is ongemak* van **Marieke Lucas Rijneveld** (Verenigde Staten), € 500

Terra Publica: online promotie voor de Litouwse vertaling van *Hoe ik per ongeluk een boek schreef* van **Annet Huizing** (Litouwen), € 500

The Magnes Press (The Hebrew University): online presentatie van de Hebreeuwse vertaling van *Samuel Pallache*, met een gesprek tussen de vertaler **Ran HaCohen**, redacteurs en academici, Jeruzalem (Israël), € 500

Yale University Press: promotiekosten van de VS uitgave van *Venetië* van **Cees Nooteboom** (Verenigde Staten), € 500

Vakxikon Publications: online promotie met interviews en webprofielen voor alle auteurs in de poëziebundel *Anthology of Young Dutch Poets* (Griekenland), € 500

Profile Books Ltd.: promotievideo Engelse vertaling van *Wieren* van **Miek Zwamborn** (Verenigd Koninkrijk), € 500

Verlag Klaus Wagenbach: online presentatie van *Rolien en Ralien* van **Josepha Mendels** (Duitsland), € 500

Edizioni LietoColle: promotie van de Italiaanse vertaling van **Lela Zečková**. Een webinar over de vertaling en een online voordracht door acteurs (Italië), € 500

Piper Verlag: online promotie voor de Duitse vertaling van *Grand Hotel Europa* van **Ilja Leonard Pfeijffer** (Duitsland), € 500

Mareverlag GmbH & Co: diverse promotieactiviteiten voor de Duitse vertaling van *Het lichtschip* van **Mathijs Deen** (Duitsland), € 500

Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur

Voor geïllustreerde kinder- en jeugdboeken die zich door een bijzondere kwaliteit van tekst en beeld onderscheiden van het reguliere aanbod, is een subsidiebijdrage beschikbaar. Bij de bepaling van die kwaliteit is de relatie tussen tekst en beeld van belang. Als tijdelijke steunmaatregel voor Nederlandse uitgeverijen is vanaf mei aan de gehonoreerde aanvragen een subsidie van 100% op het begrotingstekort verleend in plaats van de gebruikelijke 70% of 50%.

In 2020 is over de volgende aanvragen besloten:

Das Mag voor *Ogri/Lobi* van schrijver Esther Duysker en illustrator Brian Elstak, € 0

De Harmonie voor *Rondo* van schrijver en illustrator Renske Gerstel, € 4.094

De Rijk voor *Tijlp!* van schrijver Eppie Dam en illustrator Lienke Boot, € 1.837

Fontaine voor *Das* van schrijver Diet Groothuis en illustrator Merel Corduwener, € 0

Fontaine voor *Onder de golven* van schrijver Linda Dielemans en illustrator Djenné Fila, € 0

Gottmer voor *Russische sprookjes* van schrijver en illustrator Thé Tjong-Khing, € 1.503

Gottmer voor *Kinderpoëziebundel* van schrijver Jaap Robben en illustrator Sebastiaan Van Doninck, € 0

Gottmer voor *Toen Jonas in de walvis zat* van schrijver Maria van Donkelaar en illustrator Sylvia Weve, € 4.398

Leopold voor *Wat is kunst?* van schrijver en illustrator Ted van Lieshout, € 5.080

Luitingh-Sijthoff voor *De eenhoorn en andere fantastische dieren die ooit leefden* van schrijver Lotte Stegeman en illustrator Marieke Nelissen, € 3.295

Marmar voor *Dokter Diertje en de luizige leeuw* van schrijver en illustrator Yoko Heiligers, € 0

Querido voor *Hele verhalen voor een halve soldaat* van schrijver Benny Lindelauf en illustrator Ludwig Volbeda, € 3.049

Querido voor *Zing zing zing de wereld rond* van schrijver Jef Aerts en voor Marieke van Ditshuizen, € 1.294

Querido voor *Sala en Monk, ons samen* van schrijver Neske Beks en illustrator Hedy Tjin, € 1.584

Querido voor *Er lag een trommeltje in het gras* van schrijver Edward van de Vendel en illustrator Sanne te Loo, € 1.433

Querido voor *De hele tijd* van schrijver Toon Tellegen en illustrator Geerten Ten Bosch, € 1.873

Querido voor *Het bamboemeisje* van schrijver Edward van de Vendel en illustrator Mattias De Leeuw, € 901

Querido voor *Wat Mick zag - een speurboek* van schrijver en illustrator Lars Deltrap, € 1.268

Rubinstein voor *Over dames en tassen* van schrijver en illustrator Mylo Freeman, € 0

Rubinstein voor *Gerda de Goudvink* van schrijver Mark Haayema en illustrator Medy Oberendorff, € 2.853

Stichting Parea i.s.m. Rubinstein voor *Bondia*

Goeiemorgen van schrijver Izaline Calister en illustrator Victor Modderkolk, € 0

United Communicatie & Creatie voor *Iedereen heeft een roodroze hart* van schrijver Claudia Koole en illustrator Marly Mulders, € 0

Literaire uitgaven

Nederlandse en Friese uitgevers kunnen bij het Nederlands Letterenfonds een tegemoetkoming in de kosten aanvragen voor de uitgave van moeilijk te exploiteren en oorspronkelijk in het Nederlands of Fries geschreven titels, die bestemd zijn voor een algemeen lezerspubliek en die de kwaliteit en diversiteit van het boekenaanbod vergroten. Als tijdelijke steunmaatregel voor Nederlandse uitgeverijen is vanaf mei aan de gehonoreerde aanvragen een subsidie van 100% op het begrotingstekort verleend in plaats van de gebruikelijke 70% of 50%.

In 2020 is over de volgende aanvragen besloten:

Boom voor *Langs de afgrond* door Arnold Heumakers, € 4.253

Cossee voor *Ik was erbij* door A.F. van Ravesteijn, € 3.125

Das Mag voor *Het stad in mij* door Maud Vanhauwaert, € 6.610

De Arbeiderspers voor *Midden in het onbewoonbare* door Cyrille Offermans, € 1.983

De Arbeiderspers voor *Verzamelde gedichten* door Joost Zwagerman, € 3.150

De Rijp voor *Omstreken* door Eppie Dam, € 3.297

De Rijp voor *Blaumelly* door Abe de Vries, € 2.543

Hispel voor *Wite Mûle, Swarte Molke* door Elmar Kuiper, € 1.147

Hispel voor *Oar Hûs-Et Andet Hus* door Elmar Kuiper, € 3.779

International Theatre & Film Books voor *Multatuli* door Ger Beukenkamp, € 7.542

International Theatre & Film Books voor *Verzamelde toneelteksten* van Jibbe Willems, € 8.658

Jurgen Maas voor *Je zult me vinden in elk woord dat ik schrijf* door Lamia Makaddam, € 3.280

Nijgh & Van Ditmar voor J.J. Slauerhoffs *Verzamelde proza*, € 6.786

Oevers voor *De verdwaalde stem. Een keuze uit het werk van Carry van Bruggen*, € 0

Prometheus voor *Met een drukpers de oceaan over* door Lisa Kuitert, € 3.097

Prometheus voor *Dubbellevens. De biografie van Ward Ruyslinck* door Frits de Vries, € 0

Querido voor *Er is geen ander zijn dan anders zijn. Denken met Carry van Bruggen* door Barber van de Pol, € 2.078

Querido voor *Oorlogen en oceanen* door Erik Ader, € 0

Querido voor *De wereldwandelaars* door Wim Willems, € 4.314

Querido voor *Een ongeneeslijk heimwee* door Nico Keuning, € 1.725

Querido voor *Handboek voor de vagebond* door Léon Hanssen, € 2.103

Rubinstein voor *Getekende boeken* door Peter Vos, € 4.000

Sherpa Strips voor *Sadine* door Ton Kooreman, € 2.000

Sherpa Strips voor *Jaar nul* door Frenk Meeuwsen, € 2.000

Soul Food Comics voor *Alle dagen ui* door B. Carrot, € 1.667

Van Oorschot voor het *Verzameld werk* van Hendrik Marsman, € 5.080

Volt voor *Opstaan... en doorgaan* door Willem Ritstier, € 1.539

Schwob

De Schwob-regeling biedt een handreiking aan literaire uitgeverijen die een risicovolle maar belangrijke nieuwe vertaling in het Nederlands willen publiceren. Nederlandse uitgeverijen kunnen voor dergelijke publicaties een bijdrage in de productie- en promotiekosten aanvragen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan vertalingen in het Nederlands uit taalgebieden of landen waar géén instituut of fonds bestaat dat voorzieningen kent ter ondersteuning van de vertaalkosten van een boekuitgave. Bij de beoordeling van de aanvraag spelen onder meer de begroting en de literaire (vertaal)kwaliteit van de voorgelegde 'moderne klassieker' en van de beoogde vertaler een rol. Met dit initiatief wil het Letterenfonds de nieuwsgierigheid naar vertaalde literatuur verbreden en de kwaliteit en diversiteit van literatuur in Nederlandse vertaling ondersteunen.

In 2020 is besloten over de volgende aanvragen:

Athenaeum-Polak & Van Gennep voor de uitgave van D.H. Lawrence *Kangaroo* in vertaling van Barbara de Lange: € 3.430

Athenaeum-Polak & Van Gennep voor de uitgave van Thomas Hardy *Jude the Obscure* in vertaling van Arie Storm: € 0

Balans voor de uitgave van Vasili Grossman (*Stalingrad*) in vertaling van Els de Roon Hertoge: € 7.000

Boom voor de uitgave van Henri Roorda *À prendre ou à laisser, Le roseau pensotant, Les Saisons indisciplinées* in vertaling van Rokus Hofstede: € 4.930

Cossee voor de uitgave van Arnold Zweig *De Vriendt kehrt heim* in vertaling van Jantsje Post: € 4.205

Das Mag voor de uitgave van de trilogie van Tove Ditlevsen *Det tidlige forår – Gift, Ungdom en Barndom* in vertaling van Lammie Post-Oostenbrink: € 2.630, € 2.482 en € 862

Jurgen Maas voor de uitgave van Ahmed Bouanani *L'Hôpital* in vertaling van Hester Tollenaar: € 4.000

Koppertnik voor de uitgave van Fernando Pessoa *Novelas Policiárias* in vertaling van Harrie Lemmens: € 2.395

Koppertnik voor de uitgave van Ingeborg Bachmann *Sämtliche Erzählungen* in vertaling van Paul Beers: € 5.720

Koppertnik voor de uitgave van Marian Engel *Bear* in vertaling van Barbara de Lange: € 3.420

Nieuw Amsterdam voor de uitgave van Valentin Senger *Kaiserhofstrasse 12* in vertaling van Lucienne Pruijs: € 2.150

Orlando Uitgevers voor de uitgave van Silvina Ovidado *Viaje Olvidado* in vertaling van Jacqueline Visscher: € 5.590

Orlando Uitgevers voor de uitgave van Carmen Laforet *La mujer nueva* in vertaling van Jacqueline Visscher: € 7.000

Oevers voor de uitgave van Jean de La Ville de Mirmont *Les Dimanches de Jean Désert* in vertaling van Mirjam de Veth: € 888

Prometheus voor de uitgave van Arthur Schnitzler *Der Weg ins Freie* in vertaling van Jef Rademakers: € 0

Vleugels voor de uitgave van Albert Camus *Chroniques algériennes* in vertaling van Eva Wissenburg: € 6.621

Van Maaskant Haun voor de uitgave van Dorothy Baker *Young Man with a Horn* in vertaling van Niek Miedema: € 4.965

Van Maaskant Haun voor de uitgave van Charles Wertenbaker *Boojum!* in vertaling van Meta Gemert: € 0

Van Oorschot voor de uitgave van Ivan Toergenjev (*Roedin, Het adelsnest, Aan de vooravond, Vaders en zonen, Rook*) in vertaling van Froukje Slofstra: € 0

Wereldbibliotheek voor de uitgave van József Wittlin *Sól ziemi* in vertaling van Dirk Zijlstra: € 2.015

Digitale literaire projecten

De regeling heeft tot doel veelbelovende nieuwe literaire initiatieven op het gebied van digitale media en internet te ondersteunen. Van de zestien voorgelegde aanvragen zijn er twee door de aanvragers ingetrokken (om later in een vollediger vorm te worden ingediend) en moesten twee aanvragen op formele gronden worden afgewezen. In 2020 is over de volgende aanvragen geadviseerd en besloten, omwille van het copyright van de makers zijn hier slechts summieri beschrijvingen van de voorgelegde projecten opgenomen:

Stichting Ado Ato Interactive voor het gelaagde audioverhaal *Anouschka*, een queeste door o.a. de Bijlmermeer, € 20.000

Dichter Bij Leeuwarden voor het multidisciplinaire project *Flatliners*, € 9.000

Fondation Constant voor de Virtual Reality installatie *Enter new Babylon*, € 0

Stichting Grenzeloos Geluid voor *Het voormalige sprookjesbos*, een podcast voor kinderen, € 14.492

Stichting Hard//Hoofd voor de podcast *Dat dus*, € 15.508

Stichting Living Landscapes voor *Taal voor de toekomst*, € 20.000

Studio Minailo voor *Eva*, een gesproken opera podcastserie gebaseerd op het gelijknamige boek van Carry van Bruggen uit 1927, € 14.000

Het Nieuw Optimisme voor de Poetry Wall, € 0

Stichting Parmando voor LezenTV, € 0

Stichting Pekel & Bint voor *De wereld is ondertiteld*, € 0

Stichting Popcorn voor *De Waanzinnige Podcast*, is een podcast voor en door kinderen, over kinderboeken, € 20.000

Stichting Radiomakers Desmet voor *De Grote Podcast voor Kleine Oren*, € 20.000

Festivals en literair-educatieve organisaties: incidentele subsidies

Literaire organisaties uit Nederland kunnen subsidie aanvragen voor het organiseren van literaire manifestaties en activiteiten die het Nederlandse literaire klimaat bevorderen en die gericht zijn op een breed en divers publiek. Naast de meerjarige subsidies (voor twee en voor vier jaar), waarmee festivals en literair-educatieve organisaties van (inter)nationaal belang kunnen worden ondersteund, kent het Letterenfonds incidentele ondersteuningsmogelijkheden. In totaal zijn dit jaar 51 aanvragen voor incidentele subsidie ontvangen, waarvan er 31 zijn toegekend. Eén aanvrager heeft echter geen gebruik gemaakt van het toegekende bedrag en is daarom hieronder niet in het overzicht opgenomen. Over de volgende aanvragen voor incidentele subsidies is in 2020 besloten:

Aimiro Mediahuis voor de ontwikkeling van het platform Afro-bieb in de OBA Amsterdam, € 15.440

A Perfect Day voor de internationale expositie en tekenshow A Perfect Day, € 0

Beeldverhaal Nederland voor Stripdagen Haarlem 2020, € 12.500

Beter Schrijven voor Beter Schrijven Festival 2020, € 0

Bibliotheek Kennemerwaard voor de Joost Zwagerman Lezing 2020, € 0

Blocknotes voor Project Blocknotes, samenwerking met (aspirant-)schrijvers in en na detentie, € 20.570

Buro05 voor Literaturiafestival en KidsLiteraturia op het Noorderzonfestival 2020, € 15.000

Concordia Kunst voor de programmareeks Niet bij woord alleen, € 0

De Balie voor de serie Grote Denkers: een nieuwe canon van vooruitstrevende vrouwen, € 15.000

De Balie voor de programmareeks Poëzie in de morgen, € 0

De Grote Vriendelijke Stichting voor De Grote Vriendelijke Podcast, € 10.000

De Kneep voor Boek&Bal 2020, € 0

De Literaire Karavaan voor #WrittenandSpoken1.0, € 0

De Tekstmederij voor een platform voor ontwikkeling en presentatie van toneelschrijvers en het jaarprogramma 2020, € 17.000

De Terugkeer voor een expositie over joodse werkkampen in Amsterdam en Dag voor nabestaanden van joodse gedwongen tewerkgestelden, € 0

Extra Extra voor Extra Extra Night 2020, € 13.500

Frontaal Podium voor Frontaal Festival, € 15.000

G10 van de Economie voor Festival G10 van de economie en de filosofie & the arts, € 0

Granate voor Granate Festival 2020, € 13.125

Grasnapolsky Festivals voor het literatuurprogramma op Grasnapolskyfestival 2020, € 7.500

Grenzeloos Geluid voor Oorzaken Festival #3, € 15.000

Hard//Hoofd voor Hotel Hard//Hoofd: workshops en begeleiding voor literaire talenten, € 0

IBBY Nederland voor het jaarprogramma van IBBY-Nederland, € 12.000

Isendoorn College voor een literatuurfestival voor vier VO-scholen in Zutphen, € 8.000

Kleine Lettertjes voor het Mooie Kinderboekenfestival 2020 in Amsterdam, Den Bosch en Hoogeveen, € 23.500

Laaktheater voor het Mesopotamiëfestival 2020, € 10.000

Literair Haarlem voor het Haarlems Literatuur Festival, € 0

Literatuurhuis Utrecht voor ILFU Fringe: New Voices, € 0

MIMIK voor de organisatie van Het Tuinfeest, een poëzie-evenement aan de vooravond van de Deventer Boekenmarkt, € 0

Mouflon voor het literatuurprogramma op het Other Futures-festival 2020, € 10.000

Page Not Found voor het programma If Words Are Used, € 0

Passionate Bulkboek voor het literatuur-educatief programma voor het vmbo Er Was Eens, € 10.000

PEN Nederland voor het jaarprogramma 2020 van PEN Nederland, € 24.500

Poëzieclub voor Prijs de Poëzie 2020/2021: een educatie- en publieksprogramma rond De Grote Poëzieprijs en De Gedichtenwedstrijd, € 12.500

PRINS27 voor het maandelijks podium Poetry & Coffee, € 0

Rotown Magic voor de programmareeks Boek & Meester, € 15.000

Samenleving en Kunst voor het literatuur-educatief programma voor het vmbo Stap op de Rode Loper! editie Amsterdam 2021, € 10.000

SLAA (Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam) voor de programmareeks Bab's Woordsalon, € 31.175

Sonsbeek & State of Fashion voor Sometimes the Severed Head Rolls Left, een driedaagse manifestatie met als startpunt het literaire horrorgenre, € 11.000

Square Web voor online wetenschappelijke en literaire masterclasses, schrijfbegeleiding, een schrijfmiddag en schrijfwedstrijd in het kader van de uitreiking van de Spinozalens aan Bruno Latour, € 0

Stichting Literatuur Prijs voor Start Jouw Leesclub!, een leesclubcampagne rondom de Libris Literatuur Prijs 2020, € 8.875

Storytelling Centre voor The Amsterdam Storytelling Festival 2020, € 10.000

Theatergroep Punch voor een ontwikkel- en productieomgeving voor nieuwe talentvolle toneelschrijvers, € 0

The Tell Tales voor het online video based platform The Tell Tale, € 0

Tilt Festival voor de popculturele manifestatie Wanderlöss, € 14.250

Unda Foundation voor de serie samenwerkingsprojecten Making Waves, € 0

Werkplaats Walhalla voor de woordkunstenevenementen Sugar Snaps, € 4.629

Wintertuin Literair Productiehuis voor de Nederlandse activiteiten in het CELA-project 2020, € 20.000

Woordnacht voor Woordnacht Festival 2020, € 15.000

Zonnewende Flevoland voor Festival Sunsation 2020, € 0

Literair Grensverkeer

De regeling Literair Grensverkeer is een samenwerking tussen Literatuur Vlaanderen, de Nederlandse Taalunie en het Nederlands Letterenfonds. Daarbij treedt Literatuur Vlaanderen op als penvoerder. De beoordeling van de aanvragen gebeurt door een gemengde Vlaams-Nederlandse adviescommissie. Een subsidie bedraagt per project minimaal € 5.000 en maximaal € 12.500.

De regeling is bedoeld om leesbevorderende of literaire projecten en initiatieven te ondersteunen die de duurzame uitwisseling van kennis en expertise in het letterenveld stimuleren tussen de verschillende delen van het Nederlandse taalgebied. De focus ligt daarbij in het bijzonder op (nieuwe) projecten of initiatieven die het grensoverschrijdende potentieel van de Nederlandstalige (kinder- en jeugd) literatuur vergroten en/of de professionele samenwerking tussen verschillende delen van het taalgebied versterken.

Dit jaar zijn tien aanvragen voorgelegd. Daarvan konden er vijf worden gehonoreerd:

Theater Malpertuis voor In de naam van de waarheid: € 6.250

Poëzieclub voor Prijs de Poëzie: € 12.500

Stichting Wintertuin voor Schrijfwerkplaats voor nieuwkomers: € 11.680

Poëziecentrum voor de Poëzieweek: € 12.500

Tilt voor Tilt & Memento Woordfestival: € 12.500

Schrijversresidentie Amsterdam

Het Letterenfonds ontvangt sinds 2006 buitenlandse auteurs in zijn schrijversresidentie aan het Spui in Amsterdam. Deze residentie is één van de weinige plekken in Nederland waar buitenlandse gastschrijvers voor langere tijd op uitnodiging kunnen wonen en werken. Tientallen schrijvers uit de hele wereld hebben zich tijdens hun verblijf laten inspireren op en door deze plek.

In januari-februari woonde en werkte **Jesse Ball** (Verenigde Staten) als writer in residence in Amsterdam. Tegelijkertijd verscheen bij Querido de vertaling (door Jan Willem Reitsema) van zijn nieuwe roman *Het duikersspel*. Ball schreef tijdens zijn verblijf een nieuwe roman en verzorgde publieke optredens bij Athenaeum Boekhandel Amsterdam, de Utrechtse Boekenbar en Passa Porta in Brussel; hiermee werden naar schatting zo'n tachtig mensen bereikt. Ook verzorgde hij een masterclass voor het Slow Writing Lab. *Het Parool* publiceerde op 6 februari een interview met hem.

In maart verbleef in het kader van de jaarlijkse uitwisseling met Passa Porta de Vlaamse dichter **Moya De Feyter** in Amsterdam. Samen met de Britse fotograaf Jeyda Yagiz richtte ze de residentie in als atelier en werkte er aan een poëzievideo, 'Thuis/Home'. Daarnaast schreef De Feyter aan een derde bundel, met prozagedichten en essays (voor uitgeverij Vrijdag). Een gepland optreden bij Mensen Zeggen Dingen in Utrecht kon eind maart niet doorgaan vanwege de (eerste) lockdown.

Met de schrijvers wiens residentie in 2020 niet door kon gaan wordt contact gehouden over een nieuwe residentieperiode; met een aantal schrijvers is inmiddels een nieuwe residentieperiode in 2021 of 2022 afgesproken.

Ook heeft het fonds tijdelijk onderdak kunnen bieden aan twee in Nederland gestrande schrijvers. Van eind maart tot medio augustus verbleef **Astrid Roemer** in het appartement in afwachting van een mogelijkheid om terug te keren naar Suriname. In oktober verbleef **Pieter Waterdrinker** een week in de residentie voor hij terugkeerde naar Rusland.

Vertaalsubsidies buitenland / Translation Grants
inclusief tijdelijke regeling productiesubsidies
buitenlandse uitgevers

Buitenlandse uitgevers kunnen een aanvraag indienen voor een bijdrage (van maximaal 70%) in de vertaalkosten van een oorspronkelijk Nederlands literair werk. Aanvragen kunnen in principe voor de eerste drie vertalingen van het werk van een bepaalde auteur worden ingediend. Bij de beoordeling van de aanvraag spelen de literaire kwaliteit van zowel het boek als van het werk van de beoogde vertaler alsmede de professionaliteit van de buitenlandse uitgever een belangrijke rol.

Naast de Translation Grants worden incidenteel ook productiesubsidies aan buitenlandse uitgevers verleend en zgn. aanvullende honoraria aan literair vertalers uit het Nederlands. Aan aanvragen voor Translation Grants gaat doorgaans een uitgebreid adviestraject vooraf. In de praktijk worden daardoor vrijwel uitsluitend kansrijke aanvragen ingediend. De vertalingendatabase.nl biedt een overzicht van reeds verschenen vertalingen van Nederlandstalige literatuur, zowel ondersteund als niet-ondersteund.

In 2020 kwamen 460 aanvragen van buitenlandse uitgevers binnen; het merendeel (434) voldeed aan alle voorwaarden en kon worden gehonoreerd. Hieronder zijn alle aanvragen gegroepeerd op genre.

Als tijdelijke steunmaatregel bood het Letterenfonds dit jaar, vanaf 12 mei, aan buitenlandse uitgevers die een translation grant aanvragen, de mogelijkheid om een extra subsidie voor productiekosten aan te vragen van minimaal € 750 en maximaal € 1.500 per titel. Dit gold voor alle genres: fictie, non-fictie, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie, graphic novels en toneel. Waar relevant is deze tijdelijke steun in onderstaande toekenningen opgenomen.

Beeldverhaal

Aimée de Jongh *Taxi!* **La Boîte à Bulles** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 1.914
Federico García Lorca *Canciones* **NBM Publishing** (Verenigde Staten, Engels), Tobias Tak, € 1.708
Lo Hartog van Banda *Iris* **Fantagraphics Books** (Verenigde Staten, Engels), Laura Watkinson, € 2.016
Milan Hulsing *De aanslag* **La Boîte à Bulles** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 3.028
Erik Kriek *De balling* **Nool Books** (Frankrijk, Arabisch), Mohamed Abdel Aziz, € 3.849
Henk Kuijpers *Het Portugese goudschip* **Cobolt Förlag** (Zweden, Zweeds), Olov Hyllienmark, € 910
Dick Matena *Iconen* **Alef Yayinevi** (Turkijë, Turks), Gül Özlen, € 3.725
Frenk Meeuwsen *Zen zonder meester* **Centrala** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 4.933
Frenk Meeuwsen *Zen zonder meester* **Fundacja Tranzyt** (Polen, Pools), Agnieszka Bienias, € 3.388

Frenk Meeuwsen *Zen zonder meester* **Fundacja Tranzyt** (Polen, Tsjechisch), Lenka Sovová, € 2.727
Peter Pontiac *Kraut Zavet* (Servië, Servisch), Jelica Novaković-Lopušina, € 3.273
Barbara Stok *Vincent* **Dudaj Publishing** (Albanië, Albanees), Arlinda Dudaj, € 1.945
Ken Broeders *Driftwereld* **Lost In Time** (Polen, Pools), Olga Niziolek, € 125
Eric Hercules *Als beste getest* **Forlaget Afart** (Denemarken, Deens), Thomas Schrøder, € 0

Fictie

Bloemlezing NXT TXT Awards 2020 **EuregioKultur e.V.** (Duitsland, Duits en Frans), Christiane Kuby, Helga van Beuningen, Isabel Hessel, Kim Andringa, Daniel Cunin, Arlette Ounanian, € 0
Kader Abdolah *Het pad van de gele slippers* **Iperborea** (Italië, Italiaans), Elisabetta Svaluto Moreolo, € 3.665
Rodaan Al Galidi *Holland* **World Editions** (Nederland, Engels), Jonathan Reeder, € 9.400
Rodaan Al Galidi *Hoe ik talent voor het leven kreeg* **Hena Com** (Kroatië, Kroatisch), Svetlana Grubić Samaržija, € 3.393
Rodaan Al Galidi *Hoe ik talent voor het leven kreeg* **Feniks** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doežè (Eli Pujovska), € 3.780
Dorothee Albers *Zeemansgraf voor een kort verhaal* **Karl Rauch Verlag** (Duitsland, Duits), Ulrich Faure, € 4.374
Jan Arends *Keefman* **Európa** (Slowakije, Slowaaks), Adam Bžoch, € 1.940
Willem Asman *Enter* **Atrium Verlag** (Zwitserland, Duits), Olaf Knechten, € 3.096
Alfred Birney *De tolk van Java* **Head of Zeus** (Engeland, Engels), David Doherty, € 11.329
Hafid Bouazza *Paravion* **Carbonio** (Italië, Italiaans), Laura Pignatti, € 2.382
Peter Buwalda *Otmars zonen* **JP/Politikens Forlag** (Denemarken, Deens), Birthe Lundsgaard, € 7.873
Peter Buwalda *Otmars zonen* **Rowohlt** (Duitsland, Duits), Gregor Seferens, € 11.500
Peter Buwalda *Otmars zonen* **Actes Sud** (Frankrijk, Frans), Emmanuelle Tardif, € 11.500
Peter Buwalda *Otmars zonen* **Jelenkor** (Hongarije, Hongaars), Viktor Horváth, € 3.100
Louis Couperus *Eline Vere* **Sefsafa** (Egypte, Arabisch), Mohamed Osman, € 0
Louis Couperus *De stille kracht* **Makavej Doel** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doežè (Eli Pujovska), € 4.750
Louis Couperus *Van oude mensen, de dingen die voorbij gaan* **Martina Commerce** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Ivona Stojanovska, € 4.373
Johan de Boose *Het vloekhout* **Verlagsgruppe Random House GmbH** (Duitsland, Duits), Rainer Kersten, € 0
Eric de Brabander *Het hiernamaals van Doña Lisa* **In de Knipscheer** (Nederland, Papiamentu), Lucille Berry-Haseth, € 3.813

Dola de Jong *De thuiswacht* **La Nuova Frontiera** (Italië, Italiaans), Claudia Cozzi, € 3.298

Oek de Jong *Zwarte schuur* **Neri Pozza** (Italië, Italiaans), Antonio De Sortis, € 4.950

Otto de Kat *Freetown* **MacLehose Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 1.520

Marente de Moor *Gezellige verhalen* **Izida** (Bulgarije, Bulgaars), Aneta Dantcheva-Manolova, € 1.123

Marente de Moor *De Nederlandse maagd* **KUD Sodobnost International** (Slovenië, Sloveens), Mateja Seliškar Kenda, € 4.007

Marente de Moor *Foon* **Añosluz Editora** (Argentinië, Spaans), Marcela Cazau, € 3.380

Joost de Vries *Oude meesters* **Les Escales (Edi8)** (Frankrijk, Frans), Emmanuèle Sandron, € 5.615

Theun de Vries *Rembrandt* **ViG Zenica** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Gligor Stojkovski, € 4.390

Mathijs Deen *Het lichtschip* **Mare Verlag** (Duitsland, Duits), Andreas Ecke, € 2.408

Martin Michael Driessen *Rivieren* **Sandorf** (Kroatië, Kroatisch), Romana Perećinec, € 1.828

Martin Michael Driessen *De heilige* **Alianza** (Spanje, Spaans), Isabel-Clara Lorda Vidal, € 2.680

Flip G. Droste *Het verhaal van de kinderkruijstocht* **Norbertinum Ltd.** (Polen, Pools), Andrzej Budzisz, € 0

E. du Perron *Het land van herkomst* **Martina Commerce** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Martina Janevska, € 6.545

Marcellus Emants *Een nagelaten bekentenis* **Hohe Publisher** (Ethiopië, Amhaars), Asnake Tsegaw, € 4.000

Marcellus Emants *Een nagelaten bekentenis* **Martina Commerce** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Ivona Stojanovska, € 2.625

Stephan Enter *Pastorale* **De Conatus** (Spanje, Spaans), Isabel-Clara Lorda Vidal, € 3.800

Judith Fanto *Viktor* **Urachhaus** (Duitsland, Duits), Eva Schweikart, € 6.786

Esther Gerritsen *Broer* **Caballo negro** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylem, € 1.388

Saskia Goldschmidt *De voddenkoningin* **Presses de la Cité** (Frankrijk, Frans), Emmanuelle Tardif, € 6.214

Hendrik Groen *Een kleine verrassing* **Eesti Raamat** (Estland, Estisch), Kaari Antzon, € 1.155

Arnon Grunberg *Bezette gebieden* **Kiepenheuer & Witsch** (Duitsland, Duits), Rainer Kersten, € 10.055

Arnon Grunberg *Goede mannen* **Actes Sud** (Frankrijk, Frans), Philippe Noble, € 10.240

Arnon Grunberg *Moedervlekken* **Héloïse d'Ormesson** (Frankrijk, Frans), Olivier van Wersch-Cot, € 8.584

Willem Frederik Hermans *Herinneringen van een engelbewaarder* **Archipelago Books** (Verenigde Staten, Engels), David Colmer, € 11.500

Willem Frederik Hermans *De donkere kamer van Damocles* **Am Oved** (Israël, Hebreeuws), Ran HaCohen, € 12.300

Willem Frederik Hermans *Nooit meer slapen* **V.B.Z.** (Kroatië, Kroatisch), Radovan Lučić, € 4.766

Willem Frederik Hermans *De tranen der acacia's* **Slovart** (Slowakije, Slowaaks), Adam Bžoch, € 5.813

Rinske Hillen *Houtrot* **Schöffling & Co.** (Duitsland, Duits), Ulrich Faure, € 3.766

Bregje Hofstede *Drift* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Christiane Burkhardt, € 5.600

Herman Koch *De greppel* **Al Arabi** (Egypte, Arabisch), Mohammad Osman Khalifa, € 2.541

Tim Krabbé *Het gouden ei* **Lector Publishing** (Kroatië, Kroatisch), Gioia-Ana Ulrich, € 1.537

Lotte Lentjes *De jongen, het stof* **Lengua de Trapo** (Spanje, Spaans), Irene de la Torre, € 487

Alma Mathijssen *Ik wil geen hond zijn* **C.H. Beck** (Duitsland, Duits), Andreas Ecke, € 3.404

Eva Meijer *Het vogelhuis* **Host** (Tsjechië, Tsjechisch), Veronika Havlíková, € 886

Doeschka Meijsing *100% chemie* **Paisanita** (Argentinië, Spaans), Marcela Cazau, € 1.990

Edzard Mik *Mea culpa* **Akademiska Knjiga** (Servië, Servisch), Srđan Nikolić, € 1.201

Marga Minco *Het bittere kruid* **Turbine** (Denemarken, Deens), Lise Bøgh-Sørensen, € 2.097

Marga Minco *Een leeg huis* **Arco Verlag** (Duitsland, Duits), Marlene Müller-Haas, € 3.400

Marga Minco *Het bittere kruid* **Arco Verlag** (Duitsland, Duits), Marlene Müller-Haas, € 1.900

Marga Minco *Nagelaten dagen* **Arco Verlag** (Duitsland, Duits), Marlene Müller-Haas, € 2.870

Bart Moeyaert *Het is de liefde die we niet begrijpen* **Odiseja** (Servië, Servisch), Jelica Novaković-Lopušina, € 0

Harry Mulisch *De ontdekking van de hemel* **Vernatun Media LLC** (Armenië, Armeens), Anna Maria Mattaar, € 10.494

Multatuli Max *Havelaar, of De koffij-veilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij* **Hohe Publisher** (Ethiopië, Amhaars), Hailemeleket Tekesteberhan, € 7.090

Multatuli Max *Havelaar, of De koffij-veilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij* **Alatoran** (Azerbaïjan, Azeri), Anar Rahimov, € 5.317

Nescio *Een keuze uit het werk* **Tracus Arte** (Roemenië, Roemeens), Jan H. Mysjkin, € 2.580

Saskia Noort *Bonuskind* **Europa Verlag** (Duitsland, Duits), Annette Wunschel, € 0

Thomas Olde Heuvelt *Echo* **Heyne / Verlagsgruppe Random House** (Duitsland, Duits), Gabriele Haefs, € 0

Joost Oomen *De zon als hij valt* **Aristas Martínez** (Spanje, Spaans), Irene de la Torre, € 0

Jamal Ouariachi *Een honger* **Vince Kiadó** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 6.292

Connie Palmen *Jij zegt het* **Gelmès Publishing** (Litouwen, Litouws), Birutė Avižiniienė-Mumėnaitė, € 2.444

Maria Peters *De dirigent* **Uniscorp** (Bulgarije, Bulgaars), Milena Genova, € 1.303

Maria Peters *De dirigent* **Hoffmann und Campe** (Duitsland, Duits), Stefan Wiczorek, € 0

Maria Peters *De dirigent* **Minerva Kustannus** (Finland, Fins), Merja Sainio, € 0

Maria Peters *De dirigent* **Planeta do Brazil** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 0

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Piper** (Duitsland, Duits), Ira Wilhelm, € 11.270

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **HarperCollins UK** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Michele Hutchison, € 15.070

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Gummerus** (Finland, Fins), Sanna van Leeuwen, € 11.300

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Modan** (Israël, Hebreeuws), Inbal Silberstein, € 9.882

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Gondolat** (Hongarije, Hongaars), Tibor Bérczes, € 3.450

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Nutrimenti** (Italië, Italiaans), Claudia Cozzi, € 8.855

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **V.B.Z.** (Kroatië, Kroatisch), Radovan Lučić, € 7.522

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Antolog** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Zoran Radicheski, € 6.107

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Wydawnictwo Eperons-Ostrogi** (Polen, Pools), Ryszard Turczyn, € 6.428

Illa Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Host** (Tsjechië, Tsjechisch), Radka Smejkalová, € 5.490

Marianne Philips *De biecht* **Diogenes** (Zwitserland, Duits), Eva Schweikart, € 4.400

Stefan Popa *Of de oleander de winter overleeft* **Armaenia Editorial** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 4.780

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Al Arabi** (Egypte, Arabisch), Mohamed Osman, € 2.351

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Buybook** (Bosnië en Herzegovina, Bosnisch), Maja Weikert, € 2.960

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **ICU** (Bulgarije, Bulgaars), Maria Encheva, € 3.207

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Vinter Forlag** (Denemarken, Deens), Birthe Lundsgaard, € 4.478

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 2.653

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Artkonekt** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Aco Peroski, € 3.521

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Pandora/Trei** (Roemenië, Roemeens), Alexa Stoicescu, € 2.904

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Booka doo** (Servië, Servisch), Mila Vojinović, € 3.550

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Argo** (Tsjechië, Tsjechisch), Veronika Havliková, € 2.290

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Tranan** (Zweden, Zweeds), Olov Hyllienmark, € 6.250

Jaap Robben *Zomervacht* **Mladinska knjiga** (Slovenië, Sloveens), Stana Anželj, € 2.934

Jaap Robben *Zomervacht* **Albatros** (Tsjechië, Tsjechisch), Veronika Havliková, € 2.086

Henriëtte Roosenburg *De muren vielen om* **Aufbau** (Duitsland, Duits), Hans-Christian Oeser, € 8.166

Henriëtte Roosenburg *De muren vielen om* **Fazi** (Italië, Italiaans), Arianna Pelagalli, € 3.322

Henriëtte Roosenburg *De muren vielen om* **Altamarea Ediciones** (Spanje, Spaans), Alfonso Zuriaga del Castillo, € 6.080

Marijke Schermer *Liefde, als dat het is* **Kampa Verlag** (Zwitserland, Duits), Hanni Ehlers, € 3.710

Marijke Schermer *Liefde, als dat het is* **World Editions** (Nederland, Engels), Hester Velmans, € 4.528

Ida Simons *Een dwaze maagd* **Klim** (Denemarken, Deens), Birthe Lundsgaard, € 2.946

Rosita Steenbeek *De laatste vrouw* **Vendémiaire** (Frankrijk, Frans), René de Ceccatty, € 6.930

Michiel Stroink *Of ik gek ben* **Macedonië Present** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doeze (Eli Pujovska), € 2.582

Toon Tellegen *Het wezen van de olifant* **Tochitsa** (Bulgarije, Bulgaars), Boriana Katzarska, € 1.256

Toon Tellegen *Het verlangen van de egel* **Forlaget Blå** (Denemarken, Deens), Ludo Leroy, € 2.150

Toon Tellegen *Het geluk van de sprinkhaan* **Shinchosha** (Japan, Japans), Saki Nagayama, € 2.459

Toon Tellegen *Het geluk van de sprinkhaan* **Polyandria** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 1.438

Toon Tellegen *Het verlangen van de egel* **Homebooks** (Vietnam, Vietnamese), Nguyễn Hiên, € 1.506

Manon Uphoff *Vallen is als vliegen* **Pushkin Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Sam Garrett, € 4.456

Manon Uphoff *Vallen is als vliegen* **Gatopardo ediciones** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 2.610

Jan van Aken *De ommegang* **Praag Uitgewery** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Daniel Roodt, € 0

H.M. van den Brink *Dijk* **Marsilio** (Italië, Italiaans), Claudia Di Palermo, € 3.139

Simone van der Vlucht *Schilderslief* **HarperCollins Duitsland** (Duitsland, Duits), Eva Schweikart, € 3.434

Simone van der Vlucht *De kaasfabriek* **Philippe Rey** (Frankrijk, Frans), Guillaume Deneufbourg, € 3.852

Simone van der Vlucht *Schilderslief* **Philippe Rey** (Frankrijk, Frans), Guillaume Deneufbourg, € 3.600

Simone van der Vlucht *Schilderslief* **Polirom** (Roemenië, Roemeens), Gheorghe Nicolaescu, € 1.106

Simone van der Vlucht *Schilderslief* **Duomo** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 2.250

Mirthe van Doornik *Moeders van anderen* **Haymon Verlag** (Oostenrijk, Duits), Andrea Kluitmann, € 4.824

Frederik van Eeden *De kleine Johannes* **Partenon M.A.M.SISTEM A.D.** (Servië, Servisch), Saša Malenović, € 750

Thomas Verbogt *Als de winter voorbij is* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Christiane Burkhardt, € 2.561

Esther Verhoef *Lieve mama* **Balto** (Litouwen, Litouws), Aušra Gudavičiūtė, € 2.570
 J.J. Voskuil *De moeder van Nicolien* **Klaus Wagenbach** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 5.221
 J.J. Voskuil *Het bureau* **Nilsson Förlag** (Zweden, Zweeds), Olov Hyllienmark, € 19.000
 Romana Vrede *De nobele autist* **Linia** (Polen, Pools), Robert Pucek, € 2.010
 Pieter Waterdrinker *Tsjaikovskistraat 40* **Matthes & Seitz** (Duitsland, Duits), Ulrich Faure, € 9.200
 Niña Weijers *Kamers antikamers* **Suhrkamp** (Duitsland, Duits), Helga van Beuningen, € 5.002
 Niña Weijers *Kamers antikamers* **Actes Sud** (Frankrijk, Frans), Arlette Ounanian, € 5.750
 Robbert Welagen *Antoinette* **Portaculturas** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylem, € 1.770
 Tommy Wieringa *Een mooie jonge vrouw* **Dituria** (Albanië, Albanees), Greisa Böhl, € 1.413

Kinder- en jeugdliteratuur

Paul Biegel *De tuinen van Dorr* **La Nuova Frontiera** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 3.385
 Annemarie Bon *Fake!* **Mann, Ivanov and Ferber** (Rusland, Russisch), Ekaterina Astakhova, € 1.910
 Caja Cazemier *Made by Indira* **Terra Publica** (Litouwen, Litouws), Birutė Avižinienė-Mumėnaitė, € 2.010
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Protea Boekhuis** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Daniel Hugo, € 5.156
 Tonke Dragt *Geheimen van het Wilde Woud* **Protea Boekhuis** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Daniel Hugo, € 5.271
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Dituria** (Albanië, Albanees), Afërdita Bashari-Shuteriqi, € 5.733
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Feniks** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doežë (Eli Pujovska), € 8.771
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Erhan Güner, € 9.000
 Wilma Geldof *Het meisje met de vlechtjes* **Sarajevo Publishing** (Bosnië Herzegovina, Bosnisch), Mak (Nedim) Kapetanovic, € 2.422
 Wilma Geldof *Het meisje met de vlechtjes* **Albatros** (Tsjechië, Tsjechisch), Jana Červenková, € 1.995
 Marjolijn Hof *Een kleine kans* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Ekaterina Astakhova, € 1.581
 Enne Koens *Ik ben Vincent en ik ben niet bang* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Olga Amagliani, € 2.344
 Guus Kuijer *Een hoofd vol macaroni* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 376
 Sjoerd Kuiper *Bizar* **Samokat** (Rusland, Russisch), Irina Leichenko, € 3.800
 Li Lefébure *Een vreemde aap* **Duku Cultural Exchange** (China, Chinees), Jinhua Wu, € 3.875
 Benny Lindelauf *Hele verhalen voor een halve soldaat* **Jacoby & Stuart** (Duitsland, Duits), Bettina Bach, € 6.900

Tosca Menten *Dummie de Mummie en de sfinx van Shakaba* **A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publishers** (Oekraïne, Oekraïens), Iryna Koval, € 2.213
 Tosca Menten *Siem Subliem en het ei van Jannes* **A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publishers** (Oekraïne, Oekraïens), Iryna Koval, € 1.019
 Marloes Morshuis *De schaduwen van Radovar* **Sarajevo Publishing** (Bosnië Herzegovina, Bosnisch), Mak (Nedim) Kapetanovic, € 1.630
 Marloes Morshuis *De schaduwen van Radovar* **Pagony** (Hongarije, Hongaars), Orsolya Varga, € 2.330
 Mirjam Mous *H@ck: Het instituut* **Arena** (Duitsland, Duits), Verena Kiefer, € 4.340
 Mirjam Mous *H@ck: De kolonie* **Arena** (Duitsland, Duits), Verena Kiefer, € 4.021
 Jochem Myjer *De Gorgels* **Motto/Albatros Media** (Tsjechië, Tsjechisch), Jana Lekkerkerker (Jana Mitácková), € 1.090
 Selma Noort *Silas en de wolf* **Ibrahim Publication House** (Iran, Perzisch), Saeed Firoozabadi, € 735
 Maranke Rinck *Bob Popcorn* **Schaltzeit Verlag** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 3.161
 Sanne Rooseboom *Het Ministerie van Oplossingen* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Hasan Türksel, € 1.150
 Gideon Samson *Eilanddagen* **Polyandria** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 888
 Gideon Samson *Zeb* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Irina Leichenko, € 2.010
 Erna Sassen *Een indiaan als jij en ik* **Pagony** (Hongarije, Hongaars), Andrea Rádai, € 780
 Annet Schaap *Lampje* **Protea Boekhuis** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Zandra Bezuidenhout, € 2.543
 Annet Schaap *Lampje* **Dituria** (Albanië, Albanees), Agim Doksani, € 1.634
 Annet Schaap *Lampje* **Dreyers forlag** (Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 5.668
 Annet Schaap *Lampje* **Pandora/Trei** (Roemenië, Roemeens), Irina Vasilachi-Anton, € 2.400
 Annet Schaap *Lampje* **Lindskog Förlag** (Zweden, Zweeds), Per Holmer, € 5.210
 Annie M.G. Schmidt *Wiplala* **Crocus** (Oekraïne, Oekraïens), Serhiy Sviatenko, € 0
 Annie M.G. Schmidt *Jorrie en Snorrie* **Dwie Siostry** (Polen, Pools), Jadwiga Jędryas, € 2.008
 Carry Slee *Juf Braaksel en de magische ring* **Alma Littera** (Litouwen, Litouws), Jolita Vosyliienė-Urnikytė, € 720
 Carry Slee *Spijt* **Teenbook Publishing House** (Rusland, Russisch), Ekaterina Astakhova, € 2.005
 Maren Stoffels *Fright Night* **Dituria** (Albanië, Albanees), Dojna Nasi, € 874
 Maren Stoffels *Escape Room* **Delacorte Press** (Verenigde Staten, Engels), Laura Watkinson, € 3.552
 Maren Stoffels *Room Service* **Delacorte Press** (Verenigde Staten, Engels), Laura Watkinson, € 3.695
 Maren Stoffels *Fright Night* **Delacorte Press** (Verenigde Staten, Engels), Laura Watkinson, € 3.746

Toon Tellegen *Is er dan niemand boos; 2* **Gecko Press** (Nieuw-Zeeland, Engels), David Colmer, € 1.459

Jan Terlouw *Oorlogswinter* **Ditura** (Albanië, Albanese), Edlira Keta, € 1.745

Jan Terlouw *Oorlogswinter* **La Nuova Frontiera** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 3.300

Simon van der Geest *Het werkstuk* **Thienemann-Esslinger Verlag GmbH**, (Duitsland, Duits), Andrea Kluitmann, € 5.522

Syl van Duyn *Op zoek naar jou* **Aurora Metro Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Ernestine Hoegen, € 5.248

Lysette van Geel *Operatie oma* **Sjannie Moon** (Litouwen, Litouws), Jolita Vosylienė-Urnikytė, € 480

Peter van Gestel *Winterijs* **Novyi Samokat** (Oekraïne, Oekraïens), Natalia Karpenko, € 2.620

Paul van Loon *Dolfje Weerwolfje* **Lapa Uitgewers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Shawna-Leze Meiring, € 0

Paul van Loon *Dolfje Weerwolfje* **Lapa Uitgewers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Shawna-Leze Meiring, € 1.052

Paul van Loon *Volle maan* **Lapa Uitgewers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Shawna-Leze Meiring, € 1.188

Paul van Loon *Meester Kikker* **Nieko Rimto** (Litouwen, Litouws), Rima Dirse, € 0

Paul van Loon *MeerMonster* **Nieko Rimto** (Litouwen, Litouws), Rima Dirse, € 0

Paul van Loon *Dolfje Weerwolfje* **The Old Lion Publishing House** (Oekraïne, Oekraïens), Iryna Koval, € 1.648

Sylvia Vanden Heede *Hond bijt Wolf* **Beisler** (Italië, Italiaans), Laura Pignatti, € 1.213

Derk Visser *Drama Queen* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Olga Amagliani, € 2.680

Helen Vreeswijk *Chatroom* **Emas** (Bulgarije, Bulgaars), Vassilka Vancheva, € 0

Mel Wallis de Vries *Klem* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 1.448

Mel Wallis de Vries *Wreed* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 1.420

Bette Westera *Doodgewoon* **TB Publishing Limited** (China, Chinees), Shinan Liu, € 2.952

Anna Woltz *Alaska* **Global Kids Books** (Taiwan, Complex Chinees), Minya Lin, € 1.865

Anna Woltz *Alaska* **Froebel-kan** (Japan, Japans), Etsuko Nozaka, € 1.820

Anna Woltz *Gips* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 1.173

Anna Woltz *Mijn bijzonder rare week met Tess* **Polyandria** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 1.700

Anna Woltz *Honderd uur nacht* **Polyandria** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 2.176

Anna Woltz *Gips* **Lilla Pirat förlaget** (Zweden, Zweeds), Olov Hyllienmark, € 3.684

Kinder- en jeugdliteratuur: non-fictie

Marja Baseler *Het Hersenhotel* **Publishing House of Electronics Industry** (China, Chinees), Jiahui Jiang (Jacklyn), € 2.645

Marja Baseler *Het Hersenhotel* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Andrea Rádai, € 2.338

Annemarie Bon *Fake!* **Pagony** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 1.660

Annemarie Bon *Fake!* **Khumteo/Yewon Media** (Korea, Koreaans), Hea-Za Yu, € 4.220

Bart Rossel *Het wonderlijke insectenboek* **Mann, Ivanov and Ferber** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 1.932

Jan Paul Schutten *Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel* **Colibri** (Bulgarije, Bulgaars), Maria Encheva, € 3.422

Jan Paul Schutten *Het mysterie van niks en oneindig veel snot* **Gerstenberg** (Duitsland, Duits), Verena Kiefer, € 5.935

Jan Paul Schutten *Binnenstebinnen* **Mixtvision** (Duitsland, Duits), Birgit Erdmann, € 3.755

Jan Paul Schutten *Binnenstebinnen* **Greystone Books** (Canada, Engels), Laura Watkinson, € 4.020

Jan Paul Schutten *Het mysterie van niks en oneindig veel snot* **Albus Corvus** (Rusland, Russisch), Nina Fedorova, € 4.088

Jan Paul Schutten *Binnenstebinnen* **Siruela** (Spanje, Spaans), Gonzalo Fernández, € 2.707

Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Greystone Books** (Canada, Engels), Laura Watkinson, € 5.921

Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Editions Milan** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 4.790

Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Albus Corvus** (Rusland, Russisch), Nina Fedorova, € 2.200

Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Host** (Tsjechië, Tsjechisch), Jana van Luxemburg, € 2.024

Annemarie van den Brink *Het Hersenhotel* **Klett Kinderbuch** (Duitsland, Duits), Meike Blatnik, € 2.542

Janny van der Molen *Buiten is het oorlog* **Edizioni EL** (Italië, Italiaans), Anna Patrucco Becchi, € 4.169

Gemma Venhuizen *Rotbeesten* **Publishing House of Electronics Industry** (China, Chinees), Jiahui Jiang (Jacklyn), € 2.052

Kinder- en jeugdliteratuur: poëzieprentenboek

Hans Hagen *Jij bent de liefste* **IRHCLI** (Iran, Farsi), Hadi Mohammadi, € 3.030

Hans Hagen *Dag poes!* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 2.900

Kinder- en jeugdliteratuur: prentenboek

Jef Aerts *Groter dan een droom* **Levine Querido** (Verenigde Staten, Engels), David Colmer, € 2.025

Jef Aerts *Kersenhemel* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Anna Patrucco Becchi, € 2.263

Marja Baseler *Pretpark de Poeppabriek* **Alfabeta** (Zweden, Zweeds), Joakim Sundström, € 2.653

Charlotte Dematons *Ga je mee?* **Bronze Publishing** (Japan, Japans), Etsuko Nozaka, € 784

Michael Dudok de Wit *Vader en dochter* **Guangxi Normal University Press** (China, Chinees), Jinhua Wu, € 1.606

Linde Faas *Ik neem je mee* **Antolog** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doeze (Eli Pujovska), € 1.375

Linde Faas *Ik neem je mee* **Sincap** (Turkije, Turks), Lale Şimşek, € 1.500

Linde Faas *De jongen en de walvis* **Sincap** (Turkije, Turks), Lale Şimşek, € 1.600

Marjet Huiberts *Aadje Piraatje* **Pagony** (Hongarije, Hongaars), Andrea Rádai, € 1.150

Mark Janssen *Stop! Monsters!* **Skaznuvalka** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Sanne van den Heuvel, € 1.350

Mark Janssen *Eiland Antolog* (Noord-Macedonië, Macedonisch), Eli Doežè (Eli Pujovska), € 1.750

Rindert Kromhout *Een hapje voor Kleine Ezel* **IRHCLI** (Iran, Farsi), Hourzad Attari, € 1.125

Rindert Kromhout *Kleine Ezel gaat in bad* **IRHCLI** (Iran, Farsi), Sara YouseffPour, € 1.550

Rindert Kromhout *Kleine Ezel en jarige Jakkie* **IRHCLI** (Iran, Farsi), Hourzad Attari, € 1.650

Rindert Kromhout *Kleine Ezel* **IRHCLI** (Iran, Farsi), Sara YouseffPour, € 1.775

Pim Lammers *Het lammetje dat een varken is* **Holp Shuppan** (Japan, Japans), Saki Nagayama, € 3.700

Milja Praagman *Wat ik mooi vind* **Greatbooks, Inc.** (Korea, Koreaans), Dong-Ick You, € 775

Maranke Rinck *Ik voel een voet!* **Schaltzeit Verlag** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 1.563

Annet Schaap *De boom met het oor* **Strange Forest Publishing** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Bilijana Crvenkovska, € 1.520

Annie M.G. Schmidt *Jip en Janneke - Vriendjes voor altijd* **LupoGuido - Datanova srl** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 2.672

Janneke Schotveld *De kikkerbiljetjes van de koning en andere sprookjes* **Lapa Uitgewers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Jaco Jacobs, € 1.850

Ron Schröder *Allemaal vriendjes* **Beijing Yutian Hanfeng Books** (China, Chinees), Jinhua Wu, € 1.477

Jan Paul Schutten *De beste geweldigste meest fantastische opa's ter wereld* **Založba Zala** (Slovenië, Sloveens), Mateja Seliškar Kenda, € 1.475

Victor Spoormaker *Middernacht, als de monsters komen* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Hasan Türksel, € 1.933

Thé Tjong-Khing *Jake en de T.rex* **L'Agrume** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 1.650

Edward van de Vendel *Vosje* **Levine Querido** (Verenigde Staten, Engels), David Colmer, € 2.950

Edward van de Vendel *Vosje* **ID-Concept Consulting and Design (Strange Forest Publishing)** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Bilijana Crvenkovska, € 880

Edward van de Vendel *Vosje* **Kompas Guide** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 2.650

Edward van de Vendel *Vosje* **Sanje** (Slovenië, Sloveens), Stana Anželj, € 1.550

Edward van de Vendel *Vosje* **Ikar** (Slowakije, Slowaaks), Adam Bžoch, € 2.538

Edward van de Vendel *Vosje* **Adriana Hidalgo** (Argentinië, Spaans), Diego Puls, € 3.387

Annemarie van der Eem *Ik wil een leeuw!* **Skaznuvalka** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Sanne van den Heuvel, € 1.525

Gijs van der Hammen *Kleine wijze wolf* **Kids Can Press** (Canada, Engels), Laura Watkinson, € 2.950

Marlies van der Wel *Zeezucht* **Mixtvision** (Duitsland, Duits), Birgit Erdmann, € 3.490

Mies van Hout *Dit is mijn papa* **Aracari** (Zwitserland, Duits), Maria Werner, € 2.370

Mies van Hout *Was ik maar ...* **Borim Press** (Zuid Korea, Koreaans), Heejeong Kim, € 1.885

Mies van Hout *Was ik maar ...* **Fortellerforlaget** (Noorwegen, Noors), Finn Valgermo, € 1.550

Mies van Hout *Dit is mijn papa* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Yulia Tanakova, € 1.676

Mies van Hout *Van 1 tot 10* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Yulia Tanakova, € 1.676

Mies van Hout *Vrolijk* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Yulia Tanakova, € 1.676

Harmen van Straaten *Ik heb lekker een hele grote trekker* **Red Robin Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 2.400

Harmen van Straaten *Robot zoekt een vriend* **Red Robin Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 2.400

Sylvia Vanden Heede *Vos en Haas en de bui van Uil* **L'Agrume** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 1.650

Sylvia Vanden Heede *Vos en Haas en de ballon van Uil* **L'Agrume** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 1.650

Arnoud Wierstra *De grote dag* **Forlaget Torgard** (Denemarken, Deens), € 938

Non-fictie

Jord Althuisen *Burgers & BBQ Bites* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Krisztina Soós, € 0

Abdelkader Benali *Brief aan mijn dochter* **Alción** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylen, € 1.811

Lynn Berger *De tweede* **September Publishing** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Anna Asbury, € 3.010

Martine Bijl *Rinkeldekink* **Paul Zsolnay** (Oostenrijk, Duits), Lisa Mensing, € 2.680

Sanne Blauw *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)* **Arab Scientific Publishers** (Libanon, Arabisch), Faten Issa, € 1.200

Sanne Blauw *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)* **Hodder & Stoughton Publishers** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Suzanne Heukensfeldt Jansen, € 3.360

Sanne Blauw *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)* **Alexandria** (Griekenland, Grieks), Margarita Bonatsou, € 1.260

Sanne Blauw *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)* **Bertrand** (Portugal, Portugees), Verenigde Staten, € 1.344

Hans Blom *Geschiedenis van de joden in Nederland* **Liverpool University Press** (Engeland, Engels), David McKay, € 17.150

Mariëtte Boon *Vet belangrijk* **Heyne** (Duitsland, Duits), Annette Löffelholz, € 3.600

Arthur Brand *De paarden van Hitler* **Ebury Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Jane Hedley-Prole, € 4.501

Arthur Brand *De paarden van Hitler* **Európa**

(Hongarije, Hongaars), Orsolya Varga, € 932
 Arthur Brand *De paarden van Hitler* **Tamgudang Publishers** (Korea, Koreaans), Myong-suk Chi, € 5.051
 Arthur Brand *De paarden van Hitler* **Albatros** (Tsjechië, Tsjechisch), Jana Lekkerkerker (Jana Mitacková), € 888
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Vernatun Media LLC** (Armenië, Armeens), Anna Maria Mattaar, € 4.166
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Bloomsbury** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Elizabeth Manton, € 8.680
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Atena Kustannus Oy** (Finland, Fins), Mari Janatuinen, € 5.460
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Editions du Seuil** (Frankrijk, Frans), Caroline Sordia, € 8.680
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Feltrinelli** (Italië, Italiaans), Maria Cristina Coldagelli, € 6.400
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Naklada Ljepak** (Kroatië, Kroatisch), Svetlana Grubić Samaržija, € 2.709
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Spartacus** (Noorwegen, Noors), Guro Dimmen, € 8.680
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Planeta do Brazilië** (Brazilië, Portugees), Claudio Salles Carina, € 2.170
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **N Press** (Slowakije, Slowaaks), Jana Trajtelová, € 2.890
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Anagrama** (Spanje, Spaans), Gonzalo Fernández, € 5.302
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Gül Özlen, € 4.421
 Rutger Bregman *De meeste mensen deugen* **Natur och Kultur** (Zweden, Zweeds), Joakim Sundström, € 8.104
 Jan Brokken *De rechtvaardigen* **Scribe** (Australië, Engels), David McKay, € 12.461
 Jan Brokken *De gloed van Sint-Petersburg* **Editora Âyine** (Brazilië, Portugees), Flavio Quintale Neto, € 980
 Jan Brokken *De rechtvaardigen* **Nestor-Istoria LLC** (Rusland, Russisch), Yevgeniya Stepanenko, € 2.858
 Willem Bruls *Venetiaanse zangen* **Seemann** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 4.882
 Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Samfundslitteratur** (Denemarken, Deens), Ole Lindegård Henriksen, € 2.710
 Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **NHK Publishing** (Japan, Japans), Kaori Shiozaki, € 4.376
 Claudia Carli *Zoo lang ik hoop te leven* **Hodder & Stoughton Publishers** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 6.950
 Eveline Crone *Het puberende brein* **Samokat Publishing House** (Rusland, Russisch), Ekaterina Assoian, € 3.048

Johan Cruijff *Mijn voetbal* **Grada Publishing** (Tsjechië, Tsjechisch), Milena Nováková, € 0
 Anton de Kom *Wij slaven van Suriname* **Transit** (Duitsland, Duits), Birgit Erdmann, € 7.800
 Anton de Kom *Wij slaven van Suriname* **Polity** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David McKay, € 8.354
 Ellen de Visser *Die ene patiënt* **Al Arabi** (Egypte, Arabisch), Nihal Nour, € 2.403
 Ellen de Visser *Die ene patiënt* **HarperCollins UK** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Brent Annable, € 4.306
 Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Patakis** (Griekenland, Grieks), Margarita Bonatsou, € 3.400
 Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Hayakawa Publishing** (Japan, Japans), Kaori Shiozaki, € 5.065
 Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **V.B.Z.** (Croatia, Kroatisch), Radovan Lučić, € 3.945
 Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Antolog** (Noord-Macedonië, Macedonisch), Elizabeta Bozinoska, € 4.375
 Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Humanitas** (Roemenië, Roemeens), Alexa Stoicescu, € 3.956
 Mathijs Deen *Over oude wegen* **Iperborea** (Italië, Italiaans), Elisabetta Svaluto Moreolo, € 4.445
 Marian Donner *Zelfverwoestingsboek II* **Saggiatore** (Italië, Italiaans), David Santoro, € 1.092
 Marian Donner *Zelfverwoestingsboek* **Linia** (Polen, Pools), Robert Pucek, € 1.359
 Philip Dröge *Moresnet* **Keller Editore** (Italië, Italiaans), David Santoro, € 2.154
 Anne Frank *Verzameld werk* **Penguin Random House** (China, Chinees), Jiahui Jiang (Jacklyn), € 7.210
 Anne Frank *Verzameld werk* **Triáda** (Tsjechië, Tsjechisch), Magda de Bruin-Hübllová, € 8.269
 Frédérique Geerdink *Dit vuur dooft nooit* **LeftWord Books** (India, Engels), Anna Asbury, € 4.533
 Hella S. Haasse *De tuinen van Bomarzo* **Klaus Wagenbach** (Duitsland, Duits), Christian Welzbacher, € 4.320
 Eveline Helmink *Handboek voor mindere dagen* **Colibri** (Bulgarije, Bulgaars), Maria Encheva, € 2.121
 Joke J. Hermsen *Het tij keren* **Frydenlund** (Denemarken, Deens), Miriam Boolsen, € 1.647
 Joke J. Hermsen *Het tij keren* **Klaus Wagenbach** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 2.015
 Joke J. Hermsen *Het tij keren* **Yale University Press** (Verenigde Staten van Amerika, Engels), Brendan Monaghan, € 2.181
 Joke J. Hermsen *Het tij keren* **Existenz forlag** (Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 2.049
 Abel J. Herzberg *Amor fati* **Ediciones Siruela** (Spanje, Spaans), Gonzalo Fernández, € 2.020
 Bregje Hofstede *De herontdekking van het lichaam* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Christiane Burkhardt, € 1.673
 Johan Huizinga *Herfsttij der Middeleeuwen* **Pika pa Siperface** (Albanië, Albanees), Azem Qazimi, € 7.000
 Johan Huizinga *Erasmus* **Wilhelm Fink** (Duitsland, Duits), Annette Wunschel, € 14.350
 Johan Huizinga *Homo ludens* **Punctum Books** (Verenigde Staten, Engels), Vincent W.J. Van Gerven Oei, € 0

Johan Huizinga *Geschonden wereld* **Gelmès Publishing** (Litouwen, Litouws), Antanas Gailius, € 3.250

Aletta Jacobs *Herinneringen* **Sefsafa** (Egypte, Arabisch), Elham Eidarous Ahmed Al-Kassir, € 4.500

Menno Kalmann *Michael* **Elsinor Verlag** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 10.450

Manon Kerkhof *Ook leuke meisjes worden vijftig* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Krisztina Soós, € 622

Jeroen Koch *Oranje in revolutie & oorlog* **Reaktion Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Andy Brown, € 9.819

Olaf Koens *Paarden vliegen businessclass* **Knesebeck Verlag** (Duitsland, Duits), Christiane Burkhardt, € 5.270

Ruud Koopmans *Het vervallen huis van de islam* **Forlaget Pressto ApS** (Denemarken, Deens), Uffe Gardel, € 4.040

Katja Kreukels *Mijn vader was priester* **Bonifatius GmbH** (Duitsland, Duits), Thomas Hauth, € 2.520

Jan Kuipers *De kleine Covey* **Gabal Verlag** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 0

Angela Maas *Hart voor vrouwen* **Octopus Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Suzanne Heukensfeldt Jansen, € 4.846

Geert Mak *Grote verwachtingen* **Epilog** (Denemarken, Deens), Birthe Lundsgaard, € 10.500

Geert Mak *Grote verwachtingen* **Harvill Secker** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Liz Waters, € 11.500

Geert Mak *Grote verwachtingen* **Metaichmio** (Griekenland, Grieks), Ynn van Dijk-Baltas, € 5.040

Geert Mak *De levens van Jan Six* **Osiris** (Hongarije, Hongaars), Tibor Bérczes, € 4.760

Geert Mak *Grote verwachtingen* **Cappelen Damm** (Noorwegen, Noors), Eve-Marie Lund, € 15.598

Bernard Mandeville *Een brief aan Dion* **Sefsafa** (Egypte, Arabisch), Abdelrehim Youssef Ramadan, € 3.100

Henk Manschot *Blijf de aarde trouw* **Bloomsbury** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Liz Waters, € 4.760

Eva Meijer *De grenzen van mijn taal* **Pushkin Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Antoinette Fawcett, € 2.170

Eva Meijer *Dierentalen* **Nottetempo** (Italië, Italiaans), Stefano Musilli, € 3.240

Eva Meijer *Dierentalen* **Flux Forlag** (Noorwegen, Noors), Bodil Engen, € 3.360

Eva Meijer *Dierentalen* **Marginesy** (Polen, Pools), Alicja Oczko, € 1.183

Eva Meijer *De grenzen van mijn taal* **Kaplumbaa Books** (Turkije, Turks), Gül Özlen, € 1.765

Jelmer Mommers *Hoe gaan we dit uitleggen* **Profile Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Anna Asbury, € 4.660

Annet Mooij *De eeuw van Gisèle* **Büchergilde Gutenberg** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 9.232

Reinjan Mulder *Zwavelwater* **Volk Verlag** (Duitsland, Duits), Lotte Hammond, € 4.270

Bertus Mulder *De nazi's te slim af zijn* **Wallstein** (Duitsland, Duits), Arne Braun, € 4.530

Salo Muller *Tot vanavond en lief zijn hoor!* **Il Sole 24**

Ore Spa (Italië, Italiaans), Chiara Imbrugia, € 3.030

Gerrit Noordzij *De streek* **Lazy Dog Press srl** (Italië, Italiaans), Alessandro Colizzi, € 1.669

Cees Nooteboom *Venetië* **MacLehose Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 3.550

Cees Nooteboom *Venetië* **Actes Sud** (Frankrijk, Frans), Philippe Noble, € 4.266

Jacco Pekelder *De Keizer en het Derde Rijk* **Wallstein** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 2.974

Rob Riemen *De terugkeer van Europa* **Turia und Kant** (Oostenrijk, Duits), Annette Wunschel, € 2.204

Hella Rottenberg *De sigarenfabriek van Isay* **Rottenberg Wilfrid Laurier University Press** (Canada, Engels), Jonathan Reeder, € 6.540

Leo Samama *Alphons* **Diepenbrock Toccata Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Brent Annable, € 9.323

Paul Scheffer *De vorm van vrijheid* **Polity** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Liz Waters, € 3.935

Mineke Schipper *Heuvels van het paradijs* **Sefsafa** (Egypte, Arabisch), Abdelrehim Youssef Ramadan, € 2.037

Mineke Schipper *Heuvels van het paradijs* **Durieux** (Kroatië, Kroatisch), Maja Weikert, € 2.801

Edwin Schoon *Basta* **Enthusiast Publishing House** (Bulgarije, Bulgaars), Maria Encheva, € 1.918

Edwin Schoon *Basta* **Wydawnictwo SQN** (Polen, Pools), Ryszard Turczyn, € 2.000

Edwin Schoon *Basta* **Roca Editorial de Libros S.L.** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 3.250

Merlijn Schoonenboom *Een kleine geschiedenis van de grootste Duitse worsteling* **Argobooks** (Duitsland, Duits), Birgit Erdmann, € 5.810

Edmond Schoorel *Slaappatronen* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Marianne Holberg, € 1.252

Marc Schuilenburg *Hysterie* **Routledge** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Vivien D. Glass, € 4.830

Reinier Spreen *Monument voor de quagga* **Africana Publishers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Wium van Zyl, € 1.586

Anton Stolwijk *Atjeh* **Yayasan Pustaka Obor Indonesia** (Indonesië, Indonesisch), Susi Moeimam, € 2.100

Menno ter Braak *Het nationaal-socialisme als rancuneleer* **Sefsafa** (Egypte, Arabisch), Mohamed Ramadan Omer, € 1.250

Remko van Broekhoven *De wereld omgekeerd* **TIM press** (Kroatië, Kroatisch), Snježana Cimić, € 3.219

Selma van de Perre *Mijn naam is Selma* **BTB** (Duitsland, Duits), Simone Schroth, € 4.580

Selma van de Perre *Mijn naam is Selma* **Transworld** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Anna Asbury, € 4.200

Selma van de Perre *Mijn naam is Selma* **Éditions Leduc** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 5.396

Selma van de Perre *Mijn naam is Selma* **Athenaeum (Lira)** (Hongarije, Hongaars), Judit Gera, € 2.890

Selma van de Perre *Mijn naam is Selma* **Euromedia Group** (Tsjechië, Tsjechisch), Magda de Bruin-Hübllová, € 2.320

Karel van der Leeuw *Chinese filosofie* **Futura** (Servië, Servo-Kroatisch), Olivera Petrović van der

Leeuw, € 6.175
 Willemijn van Dijk *De opvolger* **Intermedio Editores** (Colombia, Spaans), Diego Puls, € 1.729
 Roel van Duijn *Een zoon voor de Führer* **Schmetterling Verlag** (Duitsland, Duits), Rolf Somann, € 0
 Guido van Hengel *De zieners* **Clio Publishing House** (Servië, Servisch), Jelica Novaković-Lopušina, € 3.250
 Roxane van Iperen *'t Hooge Nest* **Modernista Group AB** (Zweden, Zweeds), Ingrid Wikén Bonde, € 5.600
 Luuk van Middelaar *Het Europees Pandemonium* **Suhrkamp** (Duitsland, Duits), Andreas Ecke, € 3.240
 Luuk van Middelaar *Het Europees Pandemonium* **Agenda Publishing** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Liz Waters, € 3.550
 Luuk van Middelaar *De nieuwe politiek van Europa* **Spirit and Letter** (Oekraïne, Oekraïens), Oleksiy Panych, € 3.710
 Luuk van Middelaar *De nieuwe politiek van Europa* **É Realizações Editora Livraria e Dist.** (Brazilië, Portugees), Francis Petra Janssen, € 3.409
 Mariska van Sprundel *Alles wat je wilt weten over hardlopen* **The MIT Press** (Verenigde Staten, Engels), Danny Guinan, € 4.235
 Jens van Tricht *Waarom feminisme goed is voor mannen* **Al Arabi** (Egypte, Arabisch), Nancy Muhammed, € 983
 Ivo van Vulpen *De melodie van de natuur* **Yale University Press** (Verenigde Staten, Engels), David McKay, € 5.704
 Corien van Zweden *Borsten* **Werner Söderström Osakeyhtiö (WSOY)** (Finland, Fins), Katja Kärkkäinen, € 4.780
 Corien van Zweden *Borsten* **Kobiece** (Polen, Pools), Olga Niziolek, € 2.240
 Willem Jan Verlinden *De zussen Van Gogh* **Thames and Hudson** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Brendan Monaghan, € 6.893
 Nico Vink *Siedjah* **Yayasan Pustaka Obor Indonesia** (Indonesië, Indonesisch), Maya Sutedja-Liem, € 2.100
 Marja Vuijsje *De kleine De Beauvoir* **Aljumhuriya Collective** (Duitsland, Arabisch), Rehab Shaker, € 315
 Dick Walda *Trompettist in Auschwitz* **Albatros** (Tsjechië, Tsjechisch), Jana Lekkerkerker (Jana Mitacková), € 1.514
 Frank Westerman *Wij, de mens* **Aufbau** (Duitsland, Duits), Verena Kiefer, € 5.994
 Frank Westerman *Wij, de mens* **Schwartz Books Pty Ltd** (Australië, Engels), Sam Garrett, € 5.002
 August Willemsen *Braziliaanse brieven* **Arte e Letra Editora** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 4.510
 Elke Wiss *Socrates op sneakers* **Verlagsgruppe Random House GmbH** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 4.950
 Elke Wiss *Socrates op sneakers* **Penguin Random House UK** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David Doherty, € 4.977

Poëzie

Gerrit Achterberg *Een keuze uit het werk* **Revue Nunc** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 5.450
 Simone Atangana Bekono *Hoe de eerste vonken zichtbaar waren* **The Emma Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David Colmer, € 1.550
 Simone Atangana Bekono *Hoe de eerste vonken zichtbaar waren* **Paisanita** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylem, € 2.580
 Jan Baeke *Groter dan de feiten* **Arc Publications** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Antoinette Fawcett, € 3.606
 Gershwin Bonevacia *Ik heb een fiets gekocht* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 4.635
 Fleur Bourgonje *Van eenheid de breuk* **LuoghiInteriori** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 2.450
 Dean Bowen *Bokman* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 3.810
 Wilbert Cornelissen *Een keuze uit het werk* **Varlik Dergisi** (Turkije, Turks), Armağan Ekici, € 360
 Radna Fabias *Habitus* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 5.612
 Radna Fabias *Habitus* **Viento de Fondo** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylem, € 5.133
 Hadewijch *Mengeldichten* **Revue Nunc** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 4.525
 Hadewijch *Liederen* **Universo Literario** (Mexico, Spaans), Stefaan van den Bremt, € 6.036
 Ineke Holzhaus *Een keuze uit het werk* **Di Felice Edizioni** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 3.163
 Sasja Janssen *Ik trek mijn species aan* **Shearsman Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Michele Hutchison, € 1.883
 Jan Hendrik Leopold *Een keuze uit het werk* **Raffaelli Editore** (Italië, Italiaans), Jean Robaey, € 2.350
 Erik Lindner *Een keuze uit het werk* **Véhicule Press** (Canada, Engels), Francis R. Jones, € 2.380
 Thomas Möhlmann *Een keuze uit het werk* **Banipal** (Verenigd Koninkrijk, Spaans), Diego Puls, € 760
 n.n. *Van den vos Reynaerde (Reynaert I)* **LIT Berlin** (Duitsland, Duits), Rita Schlusemann, € 8.675
 Cees Nooteboom *Afscheid* **Iperborea** (Italië, Italiaans), Fulvio Ferrari, € 2.062
 Cees Nooteboom *Afscheid* **Visor Libros** (Spanje, Spaans), Isabel-Clara Lorda Vidal, € 3.400
 Ester Naomi Perquin *Een keuze uit het werk* **Elif Verlag** (Duitsland, Duits), Stefan Wieczorek, € 3.715
 Marieke Lucas Rijneveld *Een keuze uit het werk* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Fila, € 7.768
 Marieke Lucas Rijneveld *Kalfsvlies* **Llantén editorial** (Argentinië, Spaans), Micaela van Muylem, € 3.280
 F. Starik *Een keuze uit het werk* **Ravenswood Books Editorial** (Spanje, Spaans), Antonio Cruz Romero, € 400
 Mustafa Stitou *Een keuze uit het werk* **Deep Vellum** (Verenigde Staten, Engels), David Colmer, € 4.553
 Mustafa Stitou *Een keuze uit het werk* **Ravenswood Books Editorial** (Spanje, Spaans), Alejandra Szir, € 400
 H.C. ten Berge *Een keuze uit het werk* **Ekstasis** (Canada, Engels), Pleuke Boyce, € 7.393

Willem van Toorn *De dagen* **Di Felice Edizioni** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 3.098
 M. Vasalis *Verzamelde gedichten* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 6.710
 Anne Vegter *Eiland berg gletsjer* **Prototype Publishing** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Astrid Alben, € 3.250
 Albert Verwey *Een keuze uit het werk* **Joker** (Italië, Italiaans), Giorgio Faggini, € 2.730
 Menno Wigman *Een keuze uit het werk* **Arc Publications** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David Colmer, € 869
 Menno Wigman *Een keuze uit het werk* **Shearsman Books** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Judith Wilkinson, € 2.955
 Menno Wigman *Een keuze uit het werk* **Tracus Arte** (Roemenië, Roemeens), Jan H. Mysjkin, € 3.988
 Menno Wigman *Ik weet niet goed tot wie ik spreek* **Ravenswood Books Editorial** (Spanje, Spaans), Antonio Cruz Romero, € 500
 Kira Wuck *Een keuze uit het werk* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 3.535
 div. auteurs *Bloemlezing* **Shandong Pictorial Publishing House** (China, Chinees), € 11.617
 div. auteurs *Bloemlezing* **Vakxikon Publications** (Griekenland, Grieks), Irini Papakyriakou, € 5.055
 div. auteurs *Bloemlezing* **Sarzamin-i-Ahurai press** (Iran, Perzisch), Amir Afrassabi, € 6.698

Toneelstuk

Magne van den Berg *Ik speel geen Medea* **Livros Cobogó** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 3.680
 Esther Gerritsen *Alles (Planeet Alles)* **Livros Cobogó** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 3.680
 Frank Siera *Spraakwater* **Livros Cobogó** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 3.680
 Erik de Vroedt *The Nation* **Livros Cobogó** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 3.680
 Alex van Warmerdam *Bij het kanaal naar links* **Livros Cobogó** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 3.680

Aanvullende honoraria voor literair vertalers uit het Nederlands

Aan de volgende vertalers is voor in totaal twaalf vertalingen uit het Nederlands een financiële bijdrage verstrekt als aanvullend honorarium.

Mari Alföldy: € 3.526
 Ekaterina Assoian: € 1.860
 Magda de Bruin-Hüblóvá: € 2.425
 Dafna Sara Fiano: € 1.870
 Gonzalo Fernández Gomez: € 1.404
 Irina Leek-Trofimova: € 3.612
 Irina Leichenko: € 194

Vertalershuis Amsterdam

In 2020 werd aan 42 vertalers werd een beurs voor een verblijf in het Vertalershuis Amsterdam toegekend; aan vier van hen werden twee of meer beurzen verleend omdat ze in meerdere periodes in het Vertalershuis Amsterdam verbleven dan wel als bijdrage aan door de corona-epidemie noodzakelijke extra kosten voor de thuisreis. De vertalers komen uit 19 verschillende landen en vertalen uit het Nederlands in 20 verschillende talen. Acht vertalers* verbleven voor het eerst in het Vertalershuis. De gasten werkten aan de volgende vertalingen:

Stana Anželj (Slovenië, Sloveens), Jaap Robben: *Zomervacht*
Bettina Bach (Duitsland, Duits), Marente de Moor: *Foon*
Christine Barkhuizen-le Roux* (Zuid-Afrika, Afrikaans), Jeroen Brouwers: *Bezonken rood*
Agnieszka Bienias (Polen, Pools), Frenk Meeuwssen: *Zen zonder meester*
Margarita Bonatsou (Griekenland, Grieks), Harry Mulisch: *De zaak 40/61* en Eddy de Wind: *Eindstation Auschwitz*
Adam Bžoch (Slowakije, Slowaaks), Jan Arends: *Keefman*
Mireille Cohendy (Frankrijk, Frans), Tonke Dragt: *Geheimen van het Wilde Woud*
Antonio Cruz Romero (Spanje, Spaans), Willem Frederik Hermans: *Hollywood* en een bloemlezing van de Vlaamse dichter Max Temmermans
Daniel Cunin (België, Frans), Hadewijch: *Mengeldichten* en 150 gedichten van Lucebert
Aneta Dantcheva-Manolova (Bulgarije, Bulgaars), Johan Huizinga: *In de schaduwen van morgen*
Antonio De Sortis* (Italië, Italiaans), Oek de Jong: *Zwarte schuur*
Maria Encheva (Bulgarije, Bulgaars), Ilya Leonard Pfeijffer: *Grand Hotel Europa*
Birgit Erdmann (Duitsland, Duits), Anton de Kom: *Wij slaven van Suriname* en Jan Paul Schutten: *Binnenstebinnen* en theaterteksten van Jan Fabre
Rolf Erdorf (Duitsland, Duits), Tonke Dragt: *Als de sterren zingen*
Ulrich Faure (Duitsland, Duits), J.M.A. Biesheuvel: *Reis door mijn kamer* en Rinske Hillen: *Houtrot*
Cathy Ginard Ferón (Spanje, Spaans), Simone van der Vlugt: *Schilderslief*
Julio Grande Morales (Spanje, Spaans), Tom Lanoye: *Mefisto for ever*
Svetlana Grubić Samaržija (Kroatië, Kroatisch), Rutger Bregman: *De meeste mensen deugen*
Ran HaCohen (Israël, Hebreeuws), Willem Frederik Hermans: *De donkere kamer van Damocles*
Per Holmer (Zweden, Zweeds), Louis Couperus: *De stille kracht*
Olov Hyllienmark* (Zweden, Zweeds), Anna Woltz: *Alaska*
Bärbel Jänicke (Duitsland, Duits), Stefan Buijsman: *Al: Alsmaar Intelligenten* en Willem Bruls: *Venetiaanse zangen*

Rainer Kersten (Duitsland, Duits), Peter Terrin: *Blanco*

Jerzy Koch (Polen, Pools), Marieke Lucas Rijneveld: *De avond is ongemak*

Isabel-Clara Lorda Vidal (Spanje, Spaans), Cees Nooteboom: *Venetië*

Saša Malenović * (Servië, Servisch), Frederik van Eeden: *De kleine Johannes*

Marlene Müller-Haas (Duitsland, Duits), Toon Horsten: *De pater en de filosoof*

Stefano Musilli (Italië, Italiaans), Eva Meijer: *Dierentalen* en M.M. Driessen: *De pelikaan*

Gheorghe Nicolaescu (Roemenië, Roemeens), Simone van der Vlugt: *Schilderslief*

Stefanie Ochel* (Duitsland, Duits), Nina Polak: *Gebrek is een groot woord*

Gül Özlen (Turkije, Turks), Dick Matena: *Iconen*

Irini Papakyriakou* (Griekenland, Grieks), div. auteurs: *Bloemlezing*

Franco Paris (Italië, Italiaans), Bart Van Loo: *De Bourgondiërs* en en Pierre Kemp: *Standard-book of classic blacks*

Katjuša Ručigaj (Slovenië, Sloveens), Gideon Samson: *Eilanddagen*

Eva Schweikart (Duitsland, Duits), Judith Fanto: *Viktor*

Radka Smejkalová* (Tsjechië, Tsjechisch), Ilja Leonard Pfeijffer: *Grand Hotel Europa*

Joakim Sundström (Zweden, Zweeds), Rutger Bregman: *De meeste mensen deugen*

Elisabetta Svaluto Moreolo (Italië, Italiaans), Frank Westerman: *Wij, de mens*

Orsolya Varga (Hongarije, Hongaars), Annie M.G. Schmidt: *Ibbeltje*

Maja Weikert (Duitsland, Kroatisch en Bosnisch), Mineke Schipper: *Heuvels van het paradijs* (Kroatisch) en Geert Mak: *Grote verwachtingen* (Bosnisch)

Stefan Wiczorek (Duitsland, Duits), Ester Naomi Perquin: *Meervoudig afwezig* en andere gedichten

Annette Wunschel (Duitsland, Duits), Johan Huizinga: *Erasmus en Leven en werk van Jan Veth*

Divers & Algemeen reglement

In het kader van deskundigheidsbevordering van literair vertalers is een bijdrage verstrekt aan de **Vertalersvakschool Amsterdam**, € 24.700

Aan talentontwikkelingshuis **El Hizra** is een extra bijdrage van OCW verstrekt, € 120.000

Daarnaast ontvingen acht organisaties in het kader van diversiteit een bijdrage voor een specifiek project. Bij één aanvraag is de hoogte van de subsidie nog niet vastgesteld (gaat om de Sleutelfigurenreeks van het Prins Bernhard Cultuurfonds); aan de volgende zeven organisaties zijn bijdragen verstrekt:

Uitgeverij De Arbeiderspers voor *Wit huiswerk*, € 4.000

Verhalenhuys Belvédère, eenmalige ondersteuning van een vluchtschrijver, € 15.000

Gemeente Leiden, eenmalige ondersteuning van een vluchtschrijver, € 15.000

NIAS-KNAW, beurs voor onderzoek van Guest of Director Stephan Sanders naar de 'zwart-wit' tegenstelling en de vraag hoe het 'gemengde' uit het politieke kleurenpalet en maatschappelijke debat is verdwenen, € 10.000

Uitgeverij Pluim voor *De goede immigrant*, € 4.000

ROSE Stories voor De Tank, traject met onder meer masterclasses om de positie van mensen van kleur op de literaire/culturele arbeidsmarkt te verbeteren, € 20.000

Singel Uitgeverijen voor hun stageplan ter bevordering van inclusiviteit, € 20.000

In het kader van het stimuleren van nieuwe genres is aan **MOAM** en bijdrage verstrekt voor de expositie *Papier Hier* waarvoor kunstenaars en schrijvers samenwerken, € 5.000

Binnen het Algemeen reglement zijn twaalf subsidies toegekend; één aanvrager heeft geen gebruik gemaakt van deze toekenning. Resteren de volgende elf toekenningen:

CEEBP, € 16.000

Stichting CPNB/De Leescoalitie, bijdrage aan de ontwikkeling van de pilot 'Readification app', € 35.000

Stichting CPNB, bijdrage aan de Kinderjury 2020, € 6.050

Stichting CPNB, bijdrage aan de Boekenweek voor jongeren 2020 (o.a. schrijverstournee Literatour), € 25.000

Het Dolhuys, museum van de geest voor het project Gebruiksaanwijzing / Boekendubbelganger voor kinderen van 8 tot 12 jaar, € 14.000

Het Dolhuys, museum van de geest voor het project Gebruiksaanwijzing / Boekendubbelganger voor volwassenen, € 24.000

Koninklijke Vereniging voor het Boekenvak voor onderzoek door KVB Boekwerk naar 'makers', € 17.113

NIAS-KNAW, bijdrage aan auteurshonoraria voor literaire jubileumbundel, € 5.000

Passionate Bulkboek, bijdrage aan de landelijke uitrol in schooljaar 2021/2022 van het Friese leesbevorderende project LêsNo, rondom de vlogserie Jennifer de Vries, € 15.000

Poëzieclub, bijdrage aan het verder vergroten van de culturele diversiteit in het tijdschrift en podiumpresentaties, € 9.650

De Taalstudio voor het DRONGO talenfestival 2020 met als thema òLEZEN!, € 15.000

Tijdelijke steunregelingen i.v.m. corona

Van maker tot lezer (de uitbreiding)

Tijdelijke steunregelingen

Met de tijdelijke regelingen *Van maker tot lezer* en *Van maker tot lezer, de uitbreiding* wilde het Letterenfonds makers een helpende hand bieden bij het bereiken van hun publiek in deze coronatijden. De beurs kon naar eigen inzicht worden benut voor het geven van online of live lezingen of leesclubs,

voor podcasts of trailers, voor het maken van websites et cetera. De regeling werd opengesteld voor een brede groep van makers – dichters, (toneel) schrijvers, vertalers, illustratoren, graphic novelists en spoken word-artiesten – die recent direct of indirect (in binnen- of buitenland) door het Letterenfonds zijn ondersteund. Alle aanvragen zijn gehonoreerd, met uitzondering van enkele aanvragen die niet aan de voorwaarden voldeden en daarom niet in behandeling konden worden genomen. Aan deze 435 makers is een beurs van € 2.500 toegekend:

Ralph Aarnout
Kader Abdolah
Arnoud van Adrichem
Lisanne van Aert
Jan van Aken
Joukje Akveld
Rodaan Al Galidi
Dorothee Albers
Mari Alföldy
Mischa Andriessen
Frouke Arns
Willem Asman
Simone Atangana Bekono
Reggie Baay
Jan Baeke
Maria Barnas
Olave Basabose
Marja Baseler
Patrick Bassant
Paul Beers
Jos den Bekker
Persis Bekkering
Neske Beks
Abdelkader Benali
Martijn Benders
Jurriaan Benschop
Mohammed Benzakour
Lidewij van den Berg
Magne van den Berg
H.C. ten Berge
Lynn Berger
Karolien Berkvens
Hanna Bervoets
Lidwien Biekman
Marjolein Bierens
Ingrid Erica Biesheuvel
Erik Bindervoet
Hannah van Binsbergen
Marion Bloem
Yolanda Bloemen
Wil Boesten
Anneke Bok
Pauline de Bok
Arienne Bolt
Annemarie Bon
Jeroen Bons

Ivo Bonthuis
Mark Boog
Oscar van den Boogaard
Adri Boon
Daan Borrel
Rik van den Bos
Geerten ten Bosch
Machiel Bosman
Khadija Boujbira
Fleur Bourgonje
Mano Bouzamour
Conny Braam
Jan Robert Braat
Geert van Bremen
Chrétien Breukers
Annemarie van den Brink
Hans Maarten van den Brink
Milou Brockhus
Jan Brokken
Sacha Bronwasser
Nick Bruckman
Edgar de Bruin
Miriam Bunnik
Jurje Bussemaker
Deborah Cameron
Jannemieke Caspers
Joris van Casteren
Peter Claessens
Brigitte Coopmans
Kiki Coumans
Bernadette Custers
A.H.J. Dautzenberg
Mathijs Deen
Ariëtte Dekker
Hans Dekkers
Peter Delpeut
Lars Deltrap
Laurens ten Den
Nienke Denekamp
Stefan van Dierendonck
Willemijn van Dijk
Lida Dijkstra
Toon Dohmen
Marian Donner
Mirthe van Doornik
Jozua Douglas

Peter Drehmanns
Martin Michael Driessen
Pieter van der Drift
Philip Dröge
Dore van Duivenbode
Jessica Durlacher
Syl van Duyn
Don Duyns
Mariam El Maslouhi
Maarten Elzinga
Stephan Enter
Linde Faas
Radna Fabias
Fatima Faïd
Anne Feddema
Mojdeh Feili
Elbrich Fennema
Djenné Fila
Tiny Fisscher
Els Florijn
Gamal Fouad
Kester Freriks
Viktor Frölke
Clarice Gargard
Quinsy Gario
Erik-Ward Geerlings
Wilma Geldof
Hélène Gelès
Mireille Geus
Reintje Ghoos
Tim Gladdines
Liesbeth Goedbloed
Anne-Gine Goemans
Ruben van Gogh
Saskia Goldschmidt
Maria Goos
Maarten van der Graaff
Ru de Groen
Jacob Groot
Erhan Güler
Linda de Haan
Martin de Haan
Laura van der Haar
Gita Hacham
Hans Hagen
Monique Hagen

Zouhair Hammana
 Gijs van der Hammen
 Léon Hanssen
 Elma van Haren
 Goverdien Hauth-Grubben
 Marjolijn van Heemstra
 Daan Heerma van Voss
 Thomas Heerma van Voss
 A.F.Th. van der Heijden
 Hanneke van der Heijden
 Toine Heijmans
 Mariken Heitman
 Roman Helinski
 Richard Hemker
 Martin Hendriksma
 Hanneke Hendrix
 Guido van Hengel
 Robbert-Jan Henkes
 Henrieke Herber
 Rebekka Hermán Mostert
 Joke Hermsen
 J.Z. Herrenberg
 John Heymans
 Ingmar Heytze
 Rinske Hillen
 Rozalie Hirs
 Nicolette Hoekmeijer
 Tom Hofland
 Rokus Hofstede
 Ineke Holzhaus
 Philip Hopman
 Liesbeth Huijer
 Bennie Huisman
 Milan Hulsing
 Auke Hulst
 Enver Husicic
 Arjan Hut
 Massih Hutak
 Eva Jansen Manenschijn
 Mark Janssen
 Hanneke de Jong
 Saskia de Jong
 Simone de Jong
 Eline Edith Jongsma
 Nancy Jouwe
 Marco Kamphuis
 Caroline van Keeken
 Frank Keizer
 Mensje van Keulen
 Ira Kip
 Hans Kloos
 Adwin de Kluyver
 Martijn Knol
 Emily Kocken
 Enne Koens
 Sander Kok
 Geert van der Kolk
 Nina Köll
 Jan Konst
 Luuc Kooijmans
 Emy Koopman

Heidi Koren
 Simone Korkus
 Anke Kranendonk
 Katja Kreukels
 Zaïre Krieger
 Rindert Kromhout
 Elmar Kuiper
 Frans Kuipers
 Marco Kunst
 Wouter Kusters
 Sjoerd Kuyper
 Ernest van der Kwast
 Liesbeth Lagemaat
 Pim Lammers
 Astrid Lampe
 Marije Langelaar
 Arthur Langeveld
 Mark Leenhouts
 Harrie Lemmens
 Nan Lenders
 Peter Lenssen
 Lotte Lentjes
 Karol Lesman
 Martine Letterie
 Elle van Lieshout
 Ted van Lieshout
 Inger Limburg
 Gerry van der Linden
 Martijn van der Linden
 Erik Lindner
 Sanne te Loo
 Walter Lucius
 Gertrud Maes
 Marcel Ruijters
 Renée van Marissing
 Jan van der Mast
 Dick Matena
 Alma Mathijssen
 Kathy Mathys
 Nicolaas Matsier
 Truus Matti
 Nisrine Mbarki
 Wayne McLennan
 Frank Meester
 Mariët Meester
 Frenk Meeuwssen
 Sanne van der Meij
 Caroline Meijer
 Koos Meinderts
 Tosca Menten
 Kees Mercks
 Jan van Mersbergen
 Irene van de Mheen
 K. Michel
 Luuk van Middelaar
 Thomas Möhlmann
 Anita van der Molen
 Janny van der Molen
 Jelmer Mommers
 Nicole Montagne
 Marente de Moor

Marjet Moorman
 Marcel Möring
 Marloes Morshuis
 Hélène Christelle Munganyende
 Roelof ten Napel
 Bert Natter
 Marieke Nelissen
 Leroy Niemel
 Corine Nijenhuis
 Michiel Nijenhuis
 Callas Nijskens
 Arjaan van Nimwegen
 Thijs van Nimwegen
 Selma Noort
 Annel de Noré
 Anousha Nzume
 Heleen Oomen
 Steffie van den Oord
 Frans Oosterholt
 Erik van Os
 Christine Otten
 Jamal Ouariachi
 Pauline Oud
 Martijn den Ouden
 Wendy Panders
 Luc Panhuysen
 Lidewijde Paris
 Hagar Peeters
 David Pefko
 Ester Naomi Perquin
 Ruud van de Plassche
 Barber van de Pol
 Tjarko van der Pol
 Bodil Carina Ponte-Kok
 Stefan Popa
 Ard Posthuma
 Jente Posthuma
 Charlotte Pothuizen
 Kitty Pouwels
 Anna van Praag
 Milja Praagman
 Nadia Ramer
 Alexander Reeuwijk
 Jannie Regnerus
 Wanda Reisel
 Floor Rieder
 Roos van Rijswijk
 Maranke Rinck
 Loes Riphagen
 Jaap Robben
 Bennie Roeters
 Jurriën Rood
 Alexis de Roode
 Jeroen van Rooij
 Els de Roon Hertoge
 Sanne Rooseboom
 Sorab Sodaba Roustayar
 Ebissé Rouw
 Daniël Rovers
 Simone van Saarloos
 Gideon Samson

Mariëlle van Sauers
Annet Schaap
Karina Schaapman
Mara Schepers
Jowi Schmitz
Philibert Schogt
Marijke Scholts
Merlijn Schoonenboom
Elske Schotanus
Janneke Schotveld
Hilda Schraa
Coco Schrijber
Marc Schuilenburg
Anat Segal
Joost II Sickenga
Hanneke Siemensma
Frank Siera
Jan Sietsma
Tieske Slim
Marjan Slob
Pauline Slot
Noëlle Smit
Manon Smits
Jori Stam
Rosita Steenbeek
Carolien Steenbergen
Lotte Stegeman
Saskia Stehouwer
Jan Pieter van der Sterre
Herman Stevens
Maren Stoffels
Barbara Stok
Anton Stolwijk
Arie Storm
Harmen van Straaten
Dino Suhonic
Peter Swanborn
Naema Tahir
Babah Tarawally
Nina Targan Mouravi
Michael Tedja
Jan Tekstra
Willem Thies
Jeroen Thijssen
Geart Tigchelaar
Anneloes Timmerije
Hester Tollenaar
Marije Tolman
Florence Tonk
Elfie Tromp
Vrouwkje Tuinman
Manon Uphoff
Marcel Vaarmeijer
Sana Valiulina
Jan Vantoortelboom
Anne Vegter
Lot Vekemans
Jeske van der Velden
Tijbbe Veldkamp
Edward van de Vendel
Gemma Venhuizen

Ruben Verhasselt
Ilona Verhoeven
Joris Vermeulen
Rob Verschuren
Wytske Versteeg
Jeska Verstegen
Gregor Verwijmeren
Ivo Victoria
Daniel Vis
Judith Visser
Willem Visser
Ludwig Volbeda
Lette Vos
Nadia de Vries
Nyk de Vries
Robert Vuijsje
Henk van der Waal
Lucas de Waard
Wim de Wagt
Cornelis van der Wal
Roos van de Wardt
Vincent van Warmerdam
Pieter Waterdrinker
Fleur van der Weel
Monse Weijers
Niña Weijers
Christiaan Weijts
Gerwin van der Werf
Bernard Wesseling
Bette Westera
Frank Westerman
Aukelien Weverling
Hannah van Wieringen
Arnoud Wierstra
Mark Wildschut
Wim Willems
Olivier Willemsen
Eva Wissenburg
Tirsa With
Peer Wittenbols
Anna Woltz
Maartje Wortel
Martine Woudt
Pete Wu
Kira Wuck
Hasret Emine Yalcinkaya
Nele Ysebaert
Nelleke Zandwijk
Peter Zantingh
Michal van Zelm
Sophie Zijlstra
Miek Zwamborn
Corien van Zweden

Productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven

Tijdelijke steunmaatregel

De tijdelijke regeling Productiekostensubsidie vertaalde literaire uitgaven is erop gericht Nederlandse literaire uitgevers te stimuleren een hoogwaardig en divers vertaald Nederlandstalig aanbod in papieren boekvorm in stand te houden en te blijven investeren in nieuwe vertaalprojecten. De regeling vormt een aanvulling op de Regeling projectsubsidies voor literaire vertalingen (in het bijzonder op de tweede en derde ronde van 2020 en de eerste ronde van 2021). In 2020 zijn de volgende bedragen toegekend:

Aldo Manuzio voor *In 'n land sonder voëls* van Harry Kalmer in vertaling van Rob van der Veer: € 939
Ambo|Anthos voor *To be a man* van Nicole Krauss in vertaling van Rob van der Veer: € 1.238
Ambo|Anthos voor *Snarkìð í stjörnunum* van Jón Kalman Stefánsson in vertaling van Marcel Otten: € 1.127
Ambo|Anthos voor *Winterbienen* van Norbert Scheuer in vertaling van Anne Folkertsma: € 1.030
Ambo|Anthos voor *The Silence* van Don DeLillo in vertaling van Jan Fastenau: € 750
Ambo|Anthos voor *The Cat and The City* van Nick Bradley in vertaling van Linda Broeder: € 1.500
Ambo|Anthos voor *Città sommersa* van Marte Barone in vertaling van Manon Smits: € 1.500
Ambo|Anthos voor *Featherhood* van Charlie Gilmour in vertaling van Jan de Nijs: € 1.500
Atlas Contact voor *Exciting Times* van Naoise Dolan in vertaling van Lisette Graswinckel: € 1.311
Atlas Contact voor *What Are You Going Through* van Sigrid Nunez in vertaling van Lucie Schaap: € 1.004
Atlas Contact voor *Just Like You* van Nick Hornby in vertaling van Nico Groen: € 1.500
Atlas Contact voor *Pale Horse, Pale Rider* van Katherine Anne Porter in vertaling van Molly van Gelder: € 1.229
Atlas Contact voor *Osebol* van Marit Kapla in vertaling van Janny Middelbeek-Oortgiesen: € 1.000
Atlas Contact voor *Inside Story* van Martin Amis in vertaling van Arthur Wevers: € 1.500
Atlas Contact voor *[Neko wo suteru]* van Haruki Murakami in vertaling van Elbrich Fennema: € 750
Atlas Contact voor *[Ichinsho tansu]* van Haruki Murakami in vertaling van Elbrich Fennema: € 1.114
Boom voor *(Brieven uit de pantser trein)* van Lenin in vertaling van Willem Visser: € 1.400
Boom voor *Der ästhetische Imperativ* (delen 1 en 2 over licht en geluid) van Peter Sloterdijk in vertaling van Mark Wildschut: € 750
Condor voor *Echte Helden. Feuerfalle Kran* van Charlotte Habersack in vertaling van Michiel Nijenhuis: € 750
Cossee voor *The First Woman* van Jennifer Nansubuga Makumbi in vertaling van Josephine Ruitenbergh: € 1.500

Cossee voor *De Vriendt kehrt heim* van Arnold Zweig in vertaling van Jantsje Post: € 1.437
Cossee voor *Les Inseparables* van Simone de Beauvoir in vertaling van Martine Woudt: € 750
Das Mag voor *Chyba* van Marek Sindelka in vertaling van Edgar de Bruin: € 1.130
De Arbeiderspers voor *Le Ghetto intérieur* van Santiago H. Amigorena in vertaling van Floor Borsboom: € 761
De Arbeiderspers voor *La Panthère des neiges* van Sylvain Tesson in vertaling van Eef Gratama: € 750
De Arbeiderspers voor *Germany: A Nation In Its Time* van Helmut Walser Smith in vertaling van Auke Leistra: € 1.500
De Arbeiderspers voor *Le soldat oublié* van Guy Sajer in vertaling van Jan Pieter van der Sterre: € 1.500
De Arbeiderspers voor *Crônica da casa assassinada* van Lucio Cardoso in vertaling van Harrie Lemmens: € 1.500
De Arbeiderspers voor *(Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen)* van Anatoli Mariëngof in vertaling van Robbert-Jan Henkes: € 1.440
De Arbeiderspers voor *53 jours* van Georges Perec in vertaling van Edu Borger: € 940
De Bezige Bij voor *Nuestra parte de noche* van Mariana Enriquez in vertaling van Irene van de Mheen: € 1.500
De Bezige Bij voor *The Bass Rock* van Evie Wyld in vertaling van Astrid Huisman: € 1.500
De Bezige Bij voor *Vesper Flights* van Helen Macdonald in vertaling van Nico Groen: € 1.500
De Bezige Bij voor *Los peligros de fumar en la cama* van Mariana Enriquez in vertaling van Peter Valkeniet: € 805
De Bezige Bij voor *Philip Roth. The Biography* van Blake Bailey in vertaling van Lidwien Biekman: € 1.500
De Geus voor *Je ne suis pas seul à être seul* van Jean-Louis Fournier in vertaling van Floor Borsboom: € 750
De Geus voor *Girl, Woman, Other* van Bernardine Evaristo in vertaling van Lette Vos: € 1.500
De Geus voor *[Haächerot]* van Sarah Blau in vertaling van Hilde Pach: € 1.400
De Geus voor *Things I Don't Want to Know* van Deborah Levy in vertaling van Astrid Huisman: € 750
De Geus voor *The Cost of Living* van Deborah Levy in vertaling van Astrid Huisman: € 750
HetMoet voor *On being ill* van Virginia Woolf in vertaling van Monique ter Berg: € 750
Historische Uitgeverij voor *[Ta pīmata]* van K.P. Kavafis in vertaling van Hero Hokwerda: € 1.000
IJzer voor *The complete poems* van Philip Larkin in vertaling van Jan Pieter van der Sterre: € 1.000
Kievenaar voor *Los adioses* van Juan Carlos Onetti in vertaling van Arie van der Wal: € 750
Kleine Uil voor *Druhé Mesto* van Michal Ajvaz in vertaling van Tieske Slim: € 800
Koppennik voor *Sister* van Daisy Johnson in vertaling van Nicolette Hoekmeijer: € 924

Koppernik voor *Bear* van Marian Engel in vertaling van Barbara de Lange: € 750

Koppernik voor *Die Fähre* van Ingeborg Bachmann in vertaling van Paul Beers: € 750

Lannoo voor *Vänta pa vind* van Oskar Kroon in vertaling van Bernadette Custers: € 800

Luitingh-Sijthoff voor *La Passe-Miroir - Les disparus du Clairedelune* van Christelle Dabos in vertaling van Eef Gratama: € 1.500

Luitingh-Sijthoff voor *Hello now* van Jenny Valentine in vertaling van Jenny de Jonge: € 750

Marmer voor *The Cold Millions* van Jess Walter in vertaling van Nicolette Hoekmeijer: € 1.500

Meridiaan Uitgevers voor *Tuhkaan Piirretty Maa* van Petra Rautiainen in vertaling van Sophie Kuiper: € 1.000

Meulenhoff Boekerij voor *Utopia Avenue* van David Mitchell in vertaling van Harm Damsma: € 1.500

Meulenhoff Boekerij voor *Disappearing Earth* van Julia Phillips in vertaling van Els de Roon Hertoge: € 1.500

Meulenhoff Boekerij voor *The Mission House* van Carys Davies in vertaling van Nicolette Hoekmeijer: € 1.180

Meulenhoff Boekerij voor *[Kanojo to Kanojo no Neko]* van Naruki Nakagawa in vertaling van Geert van Bremen: € 750

Meulenhoff Boekerij voor *El desafortunado* van Ariel Magnus in vertaling van Eugenie Schoolderman: € 1.180

Nieuw Amsterdam voor *Wintering* van Katherine May in vertaling van Ariane Schluter: € 1.300

Nieuw Amsterdam voor *The Lamplighters* van Emma Stonex in vertaling van Niek Miedema: € 1.500

Nieuw Amsterdam voor *The offing* van Benjamin Myers in vertaling van Anneke Bok: € 1.224

Nieuw Amsterdam voor *Shuggie Bain* van Douglas Stuart in vertaling van Lucie van Rooijen: € 1.500

Nieuw Amsterdam voor *Die Bagage* van Monika Helfer in vertaling van Ralph Aarnout: € 830

Nieuw Amsterdam voor *Even the dogs* van Jon McGregor in vertaling van Manon Smits: € 1.368

Nieuw Amsterdam voor *Songs in Ursa Mayor* van Emma Brodie in vertaling van Thijs van Nimwegen: € 1.500

Nijgh & Van Ditmar voor *Björnkvinnan* van Karolina Ramqvist in vertaling van Janny Middelbeek-Oortgiesen: € 1.500

Nijgh & Van Ditmar voor *Little Scratch* van Rebecca Watson in vertaling van Jeske van der Velden: € 750

Nobelman voor *Pojken* van Tova Gerge in vertaling van Eline Edith Jongsma: € 1.440

Oevers voor *Septologien III-V, eg er ein annan* van Jon Fosse in vertaling van Marianne Molenaar: € 1.500

Oevers voor *Jeg lever et livsom ligner deres* van Jan Grue in vertaling van Wouter de Jong: € 834

Octavo publicaties voor *Tractatus logico-philosophicus* van Ludwig Wittgenstein in vertaling van Jan Sietsma: € 750

Pegasus voor *Бритый человек* van Anatoli Mariëngof in vertaling van Robbert-Jan Henkes: € 750

Pluim voor *I Am an Island* van Tamsin Calidas in vertaling van Hans Kloos: € 1.500

Pluim voor *Am Fluss* van Esther Kinsky in vertaling van Josephine Rijnaarts: € 1.500

PoëzieCentrum V.z.w. voor *Ik schrijf gedichten omdat ik een toeval ben*, een selectie uit het werk van Jidi Majia in vertaling van Silvia Marijnissen: € 1.000

Prometheus voor *Double Blind* van Edward St Aubyn in vertaling van Nicolette Hoekmeijer: € 1.500

Prometheus voor *茧 (Spijker)* van Zhang Yueran in vertaling van Annelous Stiggelbout: € 1.500

Querido voor *The Promise* van Damon Galgut in vertaling van Rob van der Veer: € 1.500

Querido voor *Les Petites Reines* van Clémentine Beauvais in vertaling van Eva Wissenburg: € 1.224

Querido voor *Quelqu'un m'attend derrière la neige* van Timothée de Fombelle in vertaling van Eef Gratama: € 750

Querido voor *[Czas odwrócony]* van Włodzimierz Odojewski in vertaling van Charlotte Pothuizen: € 750

Querido voor *[Ucho Igielne]* van Wiesław Mysłowski in vertaling van Karol Lesman: € 1.500

Signatuur voor *Der Grosse Garten* van Lola Randl in vertaling van Goverdien Hauth-Grubben: € 1.500

Signatuur voor *[Hon wo mamoro to suru neko no hanashi]* van Sosuke Natsukawa in vertaling van Geert van Bremen: € 1.040

Signatuur voor *La madre de Frankenstein* van Almudena Grandes in vertaling van Mia Buursma: € 1.500

Signatuur voor *Border Districts* van Gerald Murnane in vertaling van Thijs van Nimwegen: € 810

Signatuur voor *Junge Frau, am Fenster stehend, Abendlicht, blaues Kleid* van Alena Schröder in vertaling van Lucienne Puijs: € 1.500

Ten Have voor *The Tyranny of Merit* van Michael J. Sandel in vertaling van Rogier van Kappel: € 1.500

Ten Have voor *Adorno in Neapel* van Martin Mittelmeier in vertaling van Mark Wildschut: € 1.500

Van Oorschot voor *Verzamelde romans* van Ivan Toergenjev in vertaling van Froukje Slofstra: € 1.500

Vleugels voor *Aufzeichnungen aus dem Irrenhaus* van Christine Lavant in vertaling van Ria van Hengel: € 750

Vleugels voor *Sur l'eau* van Guy de Maupassant in vertaling van Hester Tollenaar: € 750

Vleugels voor *Les Bouches inutiles* van Simone de Beauvoir in vertaling van Eva Wissenburg: € 750

Vleugels voor *Calligrammes* van Guillaume Apollinaire in vertaling van Kiki Coumans: € 1.000

Volt voor *Kilo* van Toby Muse in vertaling van Theo Schoemaker: € 1.500

Wereldbibliotheek voor *I libro di tutti i libri* van Roberto Calasso in vertaling van Els van der Pluijm: € 1.500

Wereldbibliotheek voor *L'Albatro* van Simona Lo Iacono in vertaling van Mara Schepers: € 1.018

Wereldbibliotheek voor *Hier sind Löwen* van Katerina Poladjian in vertaling van Floor Borsboom: € 1.140

Van Maaskant Haun voor *The Reef* van Edith Wharton in vertaling van Lisette Graswinckel: € 1.500

Sectorbrede ondersteuning

Tijdelijke steun

Stichting CPNB

Voor de collectieve boekenvakcampagne

#ikleesthuis, € 35.000 en € 153.000

Voor de collectieve boekenvakcampagne tijdens de tweede (harde) lockdown eind 2020-2021, € 10.000 en € 10.000

Voor de cadeaucampagne Geef meer met een boek, € 50.000

De Schrijverscentrale

Voor Schrijver op je scherm (verlenging pilot naar heel 2020), € 38.000

Prins Bernhard Cultuurfonds

Als bijdrage aan de gezamenlijke Aanvullende Regeling Letteren die zich richt op het ondersteunen van debuterende auteurs en bijzondere uitgaven, die nu mogelijk door de uitbraak van Covid-19 onder druk komen te staan, € 100.000

Het Cultuurfonds trad op als penvoerder van deze regeling. Uitgevers werd gevraagd voordrachten te doen. In totaal zijn 37 aanvragen ontvangen door het Prins Bernhard Cultuurfonds, waarvan 26 projecten van 13 uitgeverijen zijn gehonoreerd met een bijdrage van € 10.000. Het gaat daarbij om literatuur in vele genres, van romans tot graphic novels, van vertalingen tot poëzie, essays en andere non-fictie. De ondersteunde titels zullen binnen twee jaar verschijnen. De helft van de bijdrage is bestemd voor de auteur, vertaler of bloemlezer(s); de andere helft kan door de uitgever onder meer worden ingezet voor de promotie van het betreffende boek, waarbij (minimaal) € 1.500 is geoormerkt voor publiciteitsevenementen in bibliotheken en boekhandels.

De gehonoreerde aanvragen zijn:

AfdH Uitgevers voor *Pé Daalemmmer en Rooie Rinus: De biou!* door Herman Sandman.

Athenaeum-Polak & Van Gennep voor *Vrije associaties* door Arthur Eaton.

Atlas Contact voor de publicatie van vier projecten: de essaybundels *Zelf doen* door Niña Weijers en *Homo ludens* door Arnoud van Adrichem e.a., *Blijf naar me kijken* door Koen Caris en de dichtbundel *Doe het toch maar* door Babs Gons.

De Arbeiderspers voor de publicatie van vijf projecten: de vertaling van twee dichtbundels van Louise Glück door Radna Fabias, *Man zonder motief* door Corinne Heyrman, *Bange mensen stellen geen vragen*. Renate Rubinstein door Ronit Palache, *Rode komeet*. *De biografie van Sylvia Plath* door Heather Clark, *Laterna magica, of een moderne hertelling van Hildebrands Camera obscura* door Suzanne Voets.

De Bezige Bij voor drie publicaties: *Het aanbidden van Louis Claus* door Helena Hoogenkamp, *De lichtjaren* van Jens Meijen en *Hans Faverey*. *Gedichten 1962-1990* door Marita Mathijssen.

De Harmonie voor de publicatie van twee graphic novels, te weten *Naar Texas en terug* door Jeroen en Boris de Leijer en *Rondo* door Renske Gerstel.

Nijgh en Van Ditmar voor *Buikschiiver* door Gabriël Kousbroek.

Pluim voor de publicatie van een dichtbundel van Nisrine Mbarki en van *De cockatrice* door Nadia de Vries.

Querido voor de publicatie van een essaybundel over de nieuw te verschijnen bijbelvertaling in 2021 door diverse auteurs en van *Huis van poëzie* door Hester van Hasselt en Bianca Sistermans.

Singel Uitgeverijen voor een luisterboekenproject rond poëziebundels van verschillende dichters.

Van Maaskant Haun voor een bloemlezing en vertaling van gedichten van Yehuda Amichai door Tamir Herzberg en Tsafira Levy.

Van Oorschot voor de publicatie *Jac. P. Thijssse. Nu ga ik er eens op uit. Wandeldagboeken 1884-1898* door Marga Coesèl en *Grensstreken. Waarom grenzen liggen waar ze liggen* door Milo van Bokkum.

Subsidies voor de beleidsperiode 2021-2024

Literaire tijdschriften

Dit jaar is aan literaire tijdschriften voor het eerst gelegenheid geboden om een meerjarige subsidie voor vier jaar, voor de beleidsperiode 2021-2024 aan te vragen. Daarbij was het mogelijk een extra investering te doen vanuit de tijdelijke steungelden. Aan de subsidie is de voorwaarde verbonden dat 75% van het toegekende bedrag bestemd is voor auteurshonoraria, en dus bij makers terecht komt. Twaalf tijdschriftredacties dienden een aanvraag in. Alle aanvragen zijn gehonoreerd met een subsidie van € 60.000, dus per jaar € 15.000:

Stichting 1877 voor De Gids

Stichting De Gids voor De Internet Gids

Stichting De Nederlandse Boekengids voor
De Nederlandse Boekengids | The Dutch Review
of Books

Stichting De Revisor voor De Revisor

Stichting Filter voor Filter, tijdschrift over vertalen

Stichting Hispel voor Ensafh | Frysk literêr tydskrift

Stichting Hollands Maandblad voor Hollands
Maandblad

Stichting iwosyg voor Terras

Stichting Plint voor DICHTER.

Stichting Poëzieclub voor Awater

Stichting Vrienden van De Parelduiker voor
De Parelduiker

Uitgeverij Van Oorschot voor Tirade

Vierjarige subsidies 2021-2024 Literaire festivals en literair-educatieve organisaties

In 2020 konden literaire organisaties uit Nederland een vierjarige instellingssubsidie aanvragen. De subsidie is bedoeld voor productiehuisen van toonaangevende literaire manifestaties en voor literair-educatieve organisaties die bijdragen aan het bevorderen van hoogwaardige kwaliteit en ontwikkeling van de literaire cultuur en crossovers met andere kunsten. Een vierjarige subsidie is minimaal € 100.000 en maximaal € 270.000 voor de literaire-educatieve organisaties; voor de productiehuisen minimaal € 120.000 en maximaal € 245.000.

Het Letterenfonds ontving tien aanvragen. Drie van de tien aanvragers dienden ook een aanvraag in binnen de landelijke Basisinfrastructuur (BIS); de Raad voor Cultuur adviseerde in juni om het Literatuurhuis Utrecht op te nemen in de BIS. Deze aanvraag is daarom conform de regelingen niet verder meegenomen in de adviesprocedure van het Letterenfonds.

De aanvragen van drie literair-educatieve instellingen en zes literaire festivals zijn gehonoreerd. Onder hen twee nieuwe aanvragers, beide uit het noorden van Nederland.

Explore the North heeft geen gebruik gemaakt van de toegekende subsidie, omdat het ook van het Fonds Podiumkunsten een vierjarige subsidie kreeg. Wel vroeg het Productiehuis van Explore the North later een tweejarige subsidie aan bij het Letterenfonds. Daarnaast is aan de volgende acht organisaties een subsidie voor de jaren 2021-2024 toegekend:

Crossing Border Festival: € 720.000

Noordwoord: € 480.000

Passionate Bulkboek: € 1.080.000

Poetry International: € 980.000

Poëziepaleis: € 400.000

School der Poëzie: € 480.000

Wintertuin Literair Productiehuis: € 980.000

Writers Unlimited: € 760.000

Tweejarige subsidies 2021-2024

Literaire festivals en literair-educatieve organisaties

Met de Tweejarige subsidies stelt het fonds exploitatiesubsidies beschikbaar aan organisaties die literaire manifestaties of activiteiten gericht op literaire jeugdeducatie ontwikkelen. In 2020 kon worden aangevraagd voor de periode 2021-2022. Met deze subsidie kan er gewerkt worden aan de verdere inhoudelijke ontwikkeling en professionalisering van de organisatie. De regeling beoogt het middenveld te versterken en is bedoeld voor instellingen die activiteiten organiseren van bewezen kwaliteit en met een (boven)regionale uitstraling.

Negen organisaties dienden een aanvraag in voor een tweejarige subsidie. Daarvan moest één aanvraag worden afgewezen op formele gronden. Acht aanvragen zijn gehonoreerd voor in totaal € 445.000 per jaar. Onder hen zijn drie nieuwe aanvragers: Poetry Circle Nowhere, Samenleving en Kunst en Watershed. Aan Watershed is een toeslag verleend voor de belangrijke regionale functie van deze organisatie voor de literaire infrastructuur in Noord-Brabant.

Boekids: € 100.000

Brainwash festival: € 120.000

Explore the North: € 120.000

Poetry Circle Nowhere: € 100.000

Read my World: € 100.000

Samenleving en Kunst: € 100.000

Tilt Festival: € 100.000

Watershed: € 150.000

Bijlage 4

Programma's en activiteiten

Dit overzicht van programma's en activiteiten dient *ter aanvulling* op de voorgaande hoofdstukken, in het bijzonder op het Internationaal cultuurbeleid (zie 4.3). Het biedt dus geen compleet overzicht van alle in 2020 door het Nederlands Letterenfonds geïnitieerde activiteiten. Ook door het fonds georganiseerde

activiteiten die vanwege de coronaomstandigheden niet konden plaatsvinden, waaronder ook internationale boekenbeursbezoeken, zijn reeds beschreven in hoofdstuk 3 en 4 en hieronder niet opgenomen. Video's en publicaties zijn vermeld in bijlage 3.

Buitenland

Bezoekersprogramma

Periode	naam	samenwerkingsverband
3-5 februari	Schwob fellowship 'Publishing Modern Classics within a Changing Book Market'. Deelnemers: Edwin Frank (NYRB Classics, New York) Hella Reese (dtv, München) Samuel Titan (Editura 34, Sao Paolo) Nicholas Skidmore (Vintage Classics, London) Henrik Nilsson (Nilsson Förlag, Stockholm) Valeria Bergalli (Editorial Minuscula, Barcelona) Sebastian Guggolz (Guggolz Verlag, Berlin) Dariusz Sośicki (Ossolineum, Wrocław)	Atlas Contact, Van Oorschot, Wereldbibliotheek, Nieuw Amsterdam, Bezige Bij, Passa Porta, Uitgeverij Jurgen Maas, Vleugels, De Geus, de Arbeiderspers, Koppennik, Orlando, Letterkundig Museum, Lebowski, Das Mag, Cossee, RUG.
12-14 februari	Fellowship met programmeurs van Duitse festivals en literatuurhuizen. Deelnemers: Ursula Steffens (Netzwerk Literaturhäuser) Eva Schuderer (LitCologne) Simone Schröder (literaturfestival berlin) Tomas Friedmann (Literaturhaus Salzburg) Katarzyna Zorn (Literaturbüro Brandenburg) Janika Gelinek (Literaturhaus Berlin) Marion Regenscheit (Literaturhaus Basel) Monika Rettig (Erfurter Herbstlese) Christine Breitschopf (Literarischer Sommer NRW) Katrin Konst (Niederländischer Botschaft Berlin) Tanja Graf (Literaturhaus München) Petra Bamberger (HarbourFront Hamburg)	Nederlandse Ambassade in Berlijn Nederlandse literatuurfestivals
5-6 maart	Persbezoek Britse journalisten aan Amsterdam. Deelnemers: Claire Armitstead, Associate Culture Editor voor <i>The Guardian</i> en presentator <i>Guardian books</i> -podcast. Boyd Tonkin, criticus voor o.a. <i>The Times</i> , <i>The Economist</i> en <i>The Spectator</i> , en auteur van <i>The 100 Best Novels in Translation</i> . Max Liu, freelance journalist voor o.a. <i>The Guardian</i> , <i>Financial Times</i> en <i>The I newspaper</i> . Claire Lowdon, freelance journalist voor o.a. <i>Areté</i> , <i>The TLS</i> , <i>The New Statesman</i> , <i>Literary Review</i> , <i>The White Review</i> .	Uitgeverij De Correspondent, het Rijksmuseum, CPNB (Boekenbal), schrijvers Jelmer Mommers, Sanne Blauw, Tommy Wieringa, Alfred Birney Karin Amatmoekrim en Gustaaf Peek.
8 december	Deelname aan online Publishers Tour proza, georganiseerd door Flanders Literature.	9 afspraken met rechtenmanagers

Boekenbeurzen & prospectiereizen

Periode	naam	Aantal afspraken
30 januari-2 februari	Angoulême Festival de la bande dessinée, Frankrijk. Stand i.s.m. Flanders Literature.	30 afspraken
22 februari	Londen: Free Verse: Poetry Book & Magazine Fair. Afspraken met onafhankelijke uitgevers en redacteurs van literaire tijdschriften en vertalers.	20 afspraken
13-15 november	The Book Showcase, Shanghai Children's Book Fair. De stand van het Letterenfonds werd vertegenwoordigd door Wenjun Li van de Nederlandse ambassade in Beijing en Elva Ma van het Nederlandse consulaat in Shanghai.	

Frankrijk: vervolg op Les Phares du Nord-campagne

Periode	Activiteit & samenwerkingspartner	Bezoekers
juni	Digitale bijdrage van Adriaan van Dis aan het literaire festival Oh les beaux jours! in Marseille.	ca. 120
4 juli	Promotiefilm voor de Franse vertaling van <i>Oude meesters</i> van Joost de Vries, interview door Margot Dijkgraaf. Partner: Les Escapes.	ca. 100
Zomer 2020	Promotiefilm met schrijver en illustrator Yvonne Jagtenberg voor de Franse vertaling van <i>Mijn wonderlijke oom</i> op Partir en Live. Partner: Centre National du Livre; Partir en Livre.	jaarlijks 850.000 bezoekers bij Partir en Livre.

Verenigd Koninkrijk en Ierland: New Dutch Writing-campagne

Periode	Activiteit & samenwerkingspartner	Bezoekers
18-19 februari	Verschillende live programma's op het Imagine Children's Festival, Londen: – Optredens door Annet Schaap en door Edward van de Vendel met Floor de Goede. – Live atelier De Parade in de centrale hal van het Southbank Centre. – Tekenworkshops o.l.v. Gert Jan Pos, door Joren Joshua, Damian van Soest en Karoline Cladrowa.	Totaal ca. 500. ca. 60 bezoekers per auteursoptreden. Parade: 15 deelnemers per workshop
5-6 maart	Live optredens van Jan Baeke en Charlotte van den Broeck op het StAnza Poetry Festival, Schotland. Partner: Flanders Literature.	ca. 60
6 maart	Live optreden Eva Meijer op het Words by the Water Festival in Keswick. Partner: National Centre for Writing Norwich.	ca. 60
17 mei	Instagram Live event met Annet Schaap en Laura Watkinson. Partner: Tandem collective.	40
19 mei	Rutger Bregman in gesprek met Guardian journalist Owen Jones tijdens een Guardian Live Event.	*
23 mei	Rutger Bregman geïnterviewd door Lily Cole over <i>Humankind</i> tijdens het online Hay Festival.	*
Mei-juni	<i>Meet the World</i> -series: drie online evenementen met auteurs en hun vertalers: Tommy Wieringa & Sam Garrett, Charlotte van den Broeck & David Colmer en Rodaan Al Galidi & Jonathan Reeder. Partners: Flanders Literature en National Centre for Writing Norwich.	Wieringa & Garrett: live 60, nu 380 Vd Broeck & Colmer: live 41, nu 290 Al Galidi & Reeder: live 46, nu 310
1 juni	Podcast met Rodaan Al Galidi voor het International Literature Festival Dublin over <i>Two blankets, three sheets</i> .	*
20-24 juni	Online editie van de BCLT Summer School: vertaalworkshop Nederlands-Engels door Michele Hutchison i.s.m. schrijver Sanneke van Hassel. Partner: British Centre for Literary Translation.	10 deelnemers
10 augustus	'Our Future on a Hot Earth': Jelmer Mommers in gesprek met Matthew Stadlen voor een speciale editie van The How To Academy.	*
16 augustus	'There is Hope for the Human Race': Rutger Bregman presenteert <i>Humankind</i> op het Edinburgh International Book Festival.	*
17 augustus	'Reap What You Sow': interview met Marieke Lucas Rijneveld en Michele Hutchison n.a.v. de International Booker Prize shortlist op het online Edinburgh International Book Festival.	*
31 augustus	DrawAlong met Annet Schaap op het Edinburgh International Book Festival.	ca. 700
10-13 september	Podcast: interview met Anita Terpstra door Flo Reynolds tijdens het online Norwich Crime Writing Festival. Host virtual residency Terpstra: National Centre for Writing Norwich.	*
17 september	Hybride (online en fysiek) event met Selma van de Perre en vertalers Alice Tetley-Paul en Anna Asbury, vanuit het Dutch Centre Londen. Partner: de Nederlandse ambassade in Londen.	ca. 500
22 september	Online presentatie Verzet chapbookreeks: interviews met Thomas Heerma van Voss, Karin Amatmoekrim en vertalers Alice Tetley-Paul en Jozef van der Voort o.l.v. Daniel Hahn. Partners: de Nederlandse ambassade in Londen, National Centre for Writing, Strangers Press, International Literature Festival Utrecht (ILFU), International Literature Festival Dublin en Nottingham Festival of Literature.	ca. 360
oktober	Virtuele residentie Thomas Heerma van Voss aan het National Centre for Writing Norwich. De residentie resulteerde o.a. in workshops, het delen van schrijf- en leestips, een podcast en het schrijven van een wandeling door Norwich.	

5 oktober	Emma Carroll interviewt Annet Schaap over <i>Lampie</i> en de Carnegie Medal-nominatie op het Cheltenham Festival.	ca. 500
10-31 oktober	Off the Shelf Festival, Sheffield. – 13 oktober: Presentatie Verzet chapbookreeks i.s.m. Strangers Press, interviews met Sanneke van Hassel, Jamal Ouariachi en vertalers Alice Tetley-Paul en Emma Rault o.l.v. Dr Henriette Louwerse. – 21 oktober: 'The Number Bias' Sanne Blauw in gesprek met Professor Wyn Morgan van de Universiteit van Sheffield. – 27 oktober: Gijs van der Hammen, Hanneke Siemensma en Laura Watkinson presenteren <i>Little Wise Wolf</i> . – 28 oktober: Draw Along-evenement rondom <i>Lampie</i> met Annet Schaap en Laura Watkinson.	– 13 oktober: ca. 360 – 21 oktober: ca. 100 – 27 oktober: ca. 150 – 28 oktober: ca. 200
5 mei, 2 juni, 7 juli, 4 aug, 8 sept, 7 okt en 3 nov.	Zeven online vertaalworkshops Nederlands-Engels, gegeven door Michele Hutchison, David Colmer, Laura Watkinson, Jonathan Reeder, Sam Garrett, Liz Waters en David McKay.	Totaal ca. 85

* In bovenstaand overzicht zijn ook een aantal activiteiten opgenomen die door het Letterenfonds / New Dutch Writing niet financieel zijn ondersteund, maar wel zijn gepromoot via de site en socials. Hiervan zijn geen bezoekersaantallen opgevraagd.

Overige promotieprogramma's

Periode	Activiteit	Bezoekers
12 februari	Uitreiking Vondel Translation Prize in de British Library Knowledge Centre in London. Partner: Society of Authors.	
Najaar 2020	Samokat organiseert een najaar vol Nederlandse en Vlaamse kinderboeken. – Drie zoomevents (2-4 september) voor professioneel publiek over de werkzaamheden van Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds. – Thomas de Veen en Vanessa Joosen presenteren een panorama van de Nederlandse en Vlaamse kinderliteratuur. – Jef Aerts en Sjoerd Kuiper nemen deel aan een online evenement over hoe in Nederlandse en Vlaamse kinderliteratuur moeilijke thema's bespreekbaar worden gemaakt. – Samokat maakt professionele video's met Nederlandse en Vlaamse auteurs en illustratoren, verspreid via online kanalen. Deelnemende auteurs: Gideon Samson, Joren Joshua, Floor Rieder, Sjoerd Kuiper, Mark Janssen, Guus Kuijer, Annet Schaap, Thomas de Veen, Vanessa Joosen. Partners: Literatuur Vlaanderen, Nederlandse ambassade Moskou.	
8-11 juni	Livestream optredens Dean Bowen, Frank Keizer en Simone Atangana Bekono op Poesiefestival Berlin.	

Vertalershuis Amsterdam

Datum	Workshop	Deelnemers
5-7 november	The Chronicles (online) op Crossing Border. Mentoren: Karina van Santen, Claudia Di Palermo, David Colmer, Lisa Thunnissen, Alicja Oczko. Resultaten: thechronicles.eu Eindpresentatie The Chronicles Live op 7 november, moderator Elko Arts; online publiek: 270 mensen.	Vertalers in en uit het Nederlands: Fleur Jeras, Francesco Panzeri, Madelon Janse, Olga Niziołek, Sophie Atkins. Schrijvers: Anne Moraal, Munir Hachemi, Naoise Dolan, Sebastiaan Chabot en Sholeh Rezazadeh.
9-13 november	Vertalersfabriek (online via Zoom). Mentoren: David Colmer, Michele Hutchison, Claudia Di Palermo en Alicja Oczko. Auteurs: Sebastiaan Chabot, Anne Moraal, Sholeh Rezazadeh.	Vertalers: Sophie Atkins, Olga Niziołek en Francesco Panzeri.

Bijlage 5

Publicaties, websites, sociale media en voorlichting

Publicaties

- *Jaarverslag 2019*, twee edities, een beknopte gedrukte versie (62 p., 250 ex.) en een uitgebreide digitale versie inclusief alle subsidiebesluiten en links naar video's en achtergrondinformatie (105 p.)
- *New Dutch Fiction* - Spring 2020 (30 p., 2.500 ex., Engels)
- *New Dutch Fiction* - Autumn 2020 (30 p., 2.545 ex., Engels)
- *Children's Books from Holland* - Spring 2020 (20 p., 1.700 ex., Engels)
- *Quality Non-Fiction from Holland* - Spring 2020 (16 p., 2.850 ex., Engels)
- *Dutch Non-Fiction* - Autumn 2020 (30 p., 2.500 ex., Engels)
- *New Dutch Poets* (48 p. 1.300 ex., Engels)
- *Stromingen, 7 schrijfonderzoeken van Slow Writing Lab V* (52 p., 250 ex.)
- Aan Poetry International Archives toegevoegde dichters: Simone Atangana Bekono, Asha Karami, Marieke Lucas Rijneveld, Maartje Smits, Hans Tentije en M. Vasalis.
- Aan Lyriklíne toegevoegde dichter: Vrouwkje Tuinman

Websites

www.letterenfonds.nl
www.vertalingendatabase.nl
www.schwob.nl
www.vertalershuis.nl
www.europeseliteratuurprijs.nl
www.vertalersgeluk.nl
www.writerinresidence.nl
www.slowwritinglab.nl
www.newdutchwriting.co.uk

YouTube-kanaal Nederlands Letterenfonds

Alle edities van de literaire talkshow **Letteren Live** mogen rechtstreeks worden gedeeld. De video's zijn verspreid via de kanalen van Het Parool, Spui25 en het Nederlands Letterenfonds:

- #9 met Esther Gerritsen over *De terugkeer* (De Geus), Christiaan Weijts over *Furore* (De Arbeiderspers) en een column door Joost Oomen over zijn debuutroman *Het perenlied* (Querido).
- #8 met Wim Willems over *De wereldwandelers* (Querido) en Martine Woudt over *De onafscheidelijken* van Simone de Beauvoir (Cossee) en een column door Maria Farag over haar debuut *Het huis van mijn moeder* (Thomas Rap).
- #7 met Bodil de la Parra over *Het verbrande huis* (Lebowski), Martijn Simons over *De Hollandse droom* (Lebowski) en voordracht door C. Buddingh-prijswinnaar Jens Meijen.

- #6 met Charlotte Dematons over haar prentenboek *Alfabet* (Hoogland & Van Klaveren) en Molly van Gelder over *Gespiegeld in een gouden oog* van Carson McCullers (Athenaeum) en een column door de Britse schrijfster Kate Mosse.
- #5 met Mohammed Benzakour over *De ogen van Fadil* (Ambo Anthos), Wytske Versteeg over *Verdwijnpunt* (Querido) en een column van Martin de Haan over Michel Houellebecq.
- #4 met Conny Braam over *Wij zijn de wrekers over dit alles* (Atlas Contact), Thomas Verbogt over *Als je de stilte ziet* (Nieuw Amsterdam) en een column door Sebastiaan Chabot, over zijn opleiding Creative Writing aan New York University en zijn debuut *De slaap die geen uren kent* (Atlas Contact).

Livestreams en video's in het kader van de campagne

New Dutch Writing:

- *Dutch Writers' House*, getekende video van kunstenaar Jan Rothuizen waarin de Nederlandse literatuur in vogelvlucht wordt gepresenteerd.
- Boekpresentatie *My Name is Selma* in samenwerking met Dutch Centre en de Nederlandse ambassade in Engeland, met een gesprek tussen Selma van de Perre en vertalers Anna Asbury en Alice Tetley-Paul onder leiding van Amanda Hopkinson.
- *Meet The World*, serie online interviews i.s.m. het National Centre for Writing Norwich:
- Interview met Tommy Wieringa en vertaler Sam Garrett over de roman *The Blessed Rita* onder leiding van Suzi Feay.
- Interview met dichter Charlotte van den Broeck en vertaler David Colmer over de bundel *Chameleon / Nachtroer* onder leiding van Sasha Dugdale.
- Interview met Rodaan Al Galidi en vertaler Jonathan Reeder over de roman *Two Blankets, Three Sheets* onder leiding van Rosie Goldsmith.

Video's in het kader van de jubileumeditie van de

Europese Literatuurprijs:

- livestream *Tien jaar Europese Literatuurprijs*. Programma rond de bekendmaking van de shortlist vanuit Spui25 Amsterdam met bijdragen van Margot Dijkgraaf, Bob Kappen, Koen Boelens, Alma Mathijssen en Abdelkader Benali. Presentatie: Joni Zwart.
- livestream *Uitreiking Europese Literatuurprijzen* op het Crossing Border Festival 2020, met voorzitters Alma Mathijssen en Abdelkader Benali, prijswinnaars Ali Smith, Karina Van Santen, Martine Vosmaer, David Diop en Martine Woudt, en presentator Joni Zwart.
- *Jas*, animatie over vertalen door Isaac Sandoval Capuchino en Zaou Vaughan voor de online Vertalersgeluktournee.

VertaalZoom, vier interactieve interviews voor studenten en alumni van vertaalopleidingen, georganiseerd i.s.m. de vertalersvakschool Amsterdam Antwerpen:

- Gina van den Berg in gesprek met Martine Woudt over *Meer dan een broer* van David Diop.
- Miriam Pijters in gesprek met Mari Alföldy over *Baron Wenckheim keert terug* van László Krasznahorkai.
- Jasper Henderson in gesprek met Martine Vosmaer over *Lente* van Ali Smith.
- Andrea Kluitmann in gesprek met Liesbeth van Nes over *Het veld* van Robert Seethaler.

Voorts:

- Literair podcasten - een workshop.
- Eindpresentatie #NieuweStukken (tweede lichting) in het Bijlmer Parktheater.
- Genomineerd voor de Toneelschrijfprijs 2020: 'De Poolse bruid' van Jibbe Willems.
- Genomineerd voor de Toneelschrijfprijs 2020: 'Immens' van Vincent Van Der Valk en Casper Van de Putte.
- Genomineerd voor de Toneelschrijfprijs 2020: 'Ode aan Buldegart' van Bastiaan Vandendriessche.
- Genomineerd voor de Toneelschrijfprijs 2020: 'Hertenleer' van Anna Carlier.
- Schrijversgesprek Jan van Eyck Academie: Gamal Fouad en Mischa Andriessen.
- Schrijversgesprek Jan van Eyck Academie: Gerda Blees en Manon Uphoff.
- Writer in residence Lies van Gasse over haar boek *Een held* en over *Stem op de okapi* van Edward van de Vendel en Martijn van der Linden; tevens gepubliceerd op de website Why I Love This Book.

Bereik

De persberichten en de binnen- en buitenlandse nieuwsbrieven zijn in Hoofdstuk 5 beschreven.

De tweetalige website van het Letterenfonds werd in 2020 door gemiddeld 25.759 unieke bezoekers per maand bezocht. In 2019 ging het om gemiddeld 22.741 unieke bezoekers per maand. Ook de belangstelling voor de vertalingendatabase nam toe: 24.558 paginaweergaves, ten opzichte van 18.599 in 2019.

Eind 2020 telde het Nederlandse Twitter-account @Letterenfonds 3.935 volgers (3.647 in 2019). Het aantal vind-ik-leuks van de Nederlandse Facebookpagina steeg naar 6.351 (6.109 in 2019) en het aantal volgers naar 6.376 (2019: 6.134). Het aantal views was gemiddeld 23.374 per maand (33.605 in 2019).

Het YouTube-kanaal van het Nederlands Letterenfonds had in 2020 72.157 weergaves, 60% meer dan in 2019. De totale kijktijd (1.013 uur) en het aantal abonnees (270) stegen met ruim 160%.

In het jubileumjaar van de Europese Literatuurprijs steeg het aantal volgers op de bijbehorende Facebookpagina naar 1.441; het aantal vind-ik-leuks kwam uit op 1.409 (1.147 in 2019).

Wat betreft de Engelstalige @DutchLiterature accounts waren er eind 2020 op Twitter 1.449 volgers (1.043 in 2019). De Facebookpagina had 4.978 vind-ik-leuks (4.772 in 2019) en 5.013 volgers (4.803 in 2019); het aantal views steeg naar totaal 127.182 (83.592 in 2019), wat neerkomt op 10.599 per maand. Het aantal volgers van het Engelstalige Instagramaccount, waarop nieuwe vertalingen van Nederlandse literatuur worden gedeeld, groeide dit jaar naar 1.575 (1.379 in 2019).

De Facebookpagina van het Vertalershuis Amsterdam kwam uit op 832 vind-ik-leuks (was 807).

De Schwob-website, www.schwob.nl, werd door 16.968 bezoekers bekeken (was 15.000). De Facebookpagina @Schwobbooks had bij de jaarwisseling 3.111 vind-ik-leuks (was eind 2019 2.925). Het Twitter account bleef stiltejes in 2020. Op Instagram ging het aantal volgers van @Schwobbooks door de 1.000-grens (872 in 2019).

Voorlichting

16 april: online presentatie en gesprek over het Letterenfonds en het vertaalbeleid in binnen- en buitenland voor vier studenten Dutch Studies aan de Universiteit Leiden, in het kader van het college Vertaalwetenschap door Hanneke Martin.

9 juni: online presentatie over het Letterenfonds, in het bijzonder het vertaalbeleid en de verschillende vormen van ondersteuning voor literair vertalers in het Nederlands voor zes studenten van de Master Literair Vertalen aan de Universiteit Utrecht door Hanneke Martin en Anne Swarttouw.

24 september: online college in het kader van de Master Literatuur vandaag aan de Universiteit Utrecht door Hanneke Martin en Suzanne Meeuwissen voor 66 internationale studenten.

18 november: college in het kader van de Master Literair Bedrijf aan de Radboud Universiteit in Nijmegen door Suzanne Meeuwissen voor 30 studenten.

1 december: online college door Greetje Heemskerk over de rol van het Nederlands Letterenfonds in het literair bedrijf voor vier bachelorstudenten Literatuur en samenleving aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

7 december: presentatie van het Letterenfonds en het project Schwob voor 30 (15 live en 15 online) studenten Master Redacteur/editor door Alexandra Koch. Plus een gesprek over door de studenten gepresenteerde klassiekers.

Bijlage 6

Balans & exploitatierekening

Balans

na resultaatbestemming

	12/31/2020	12/31/2019		12/31/2020	12/31/2019
	€	€		€	€
Vaste activa			Eigen vermogen		
Materiële vaste activa			Stichtingskapitaal	45	45
Gebouwen	3.039.801	3.209.450	Algemene reserve	572.625	572.625
Inventaris	143.153	170.601	Bestemmingsfonds OCW	3.040.632	1.723.667
Kunst	4.538	4.538	Overige bestemmingsfondsen	526.252	530.988
Totaal m.v.a.	3.187.492	3.384.589	Totaal eigen vermogen	4.139.554	2.827.325
Totaal vaste activa	3.187.492	3.384.589	Vorzieningen	116.722	238.096
			Langlopende schulden	3.697.634	3.750.958
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen			Kortlopende schulden		
Ministerie van OCW	0	13.838.933	Subsidieverplichtingen	3.142.259	3.278.113
Overige vorderingen	1.270.664	181.351	Nog te realiseren activiteitenlasten	0	8.570.040
Totaal vorderingen	1.270.664	14.020.284	Nog te realiseren apparaatslasten	0	2.972.283
			Overige kortlopende schulden	2.031.214	2.966.066
			Totaal kortlopende schulden	5.173.473	17.786.502
Liquide middelen	8.669.227	7.198.008			
Totaal vlottende activa	9.939.891	21.218.292	Totaal vlottende passiva	5.173.473	17.786.502
Totaal activa	13.127.383	24.602.881	Totaal passiva	13.127.383	24.602.881

Exploitatierekening

	realisatie 2020 €	begroting 2020 €	realisatie 2019 €
Baten			
Directe opbrengsten:			
Lager vastgestelde subsidies	37.517	-	36.269
Ingetrokken subsidies	65.816	65.706	47.312
Overige inkomsten	313.370	312.319	306.513
Indirecte opbrengsten	-	-	-
Totale opbrengsten	416.703	378.025	390.094
Subsidies/Bijdragen			
Subsidie OCW	16.593.798	17.969.032	12.142.591
Overige subsidies en bijdragen publiek	600	0	37.553
Bijdragen privaat	144.056	48.000	53.415
Totale subsidies en bijdragen	16.738.454	18.017.032	12.233.559
Totale baten	17.155.157	18.395.057	12.623.653
Lasten			
Apparaatskosten			
Personeelslasten	2.303.557	2.359.788	2.193.508
Materiële lasten	884.736	928.399	944.830
Totale apparaatskosten	3.188.293	3.288.187	3.138.338
Activiteitenlasten			
Programma's en projecten	1.347.068	1.349.636	586.782
Verleende subsidies	10.558.413	10.497.474	8.236.107
Overige activiteitenlasten	749.154	573.937	735.836
Totale activiteitenlasten	12.654.635	12.421.047	9.558.725
Totale lasten	15.842.928	15.709.234	12.697.063
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.312.229	2.685.823	-73.411
Exploitatieresultaat	1.312.229	2.685.823	-73.411
Bestemmingsfondsen onttrekkingen	-4.736		-51.931
Dotatie algemene reserve	0		133.844
Bestemmingsfonds OCW onttrekkingen	0		-155.324
Bestemmingsfonds OCW lager vastgestelde subsidies	37.517		0
Bestemmingsfonds OCW resultaat 2020	1.279.448		
	1.312.229		-73.411

Bijlage 7

Private stichtingen

De Stichting Nederlands Letterenfonds voert met publiek geld een publieke taak uit, in de voorafgaande pagina's werd hiervan verslag gedaan. Los daarvan draagt het Letterenfonds verantwoordelijkheid voor twee stichtingen die privaat geld beheren: de Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur (Steunfonds) en het Bert Schierbeekfonds (BSF). De directeur-bestuurder van het Letterenfonds en de leden van de Raad van toezicht zijn q.q. tevens directeur-bestuurder respectievelijk lid van de Raad van toezicht van deze twee stichtingen. Het Steunfonds en het BSF zijn door de fiscus erkend als culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Het Steunfonds

Het Steunfonds beheert een nalatenschap van de Engelse dichter, vertaler en criticus James Brockway (Birmingham, 21 oktober 1916 – Den Haag, 15 december 2000). Met zijn vertalingen gaf hij een Engels lezerspubliek toegang tot de poëzie van Rutger Kopland, Hans Lodeizen, M. Vasalis, Gerrit Achterberg en vele andere Nederlandstalige dichters. In 1966 werd hem voor zijn verdiensten als vertaler de Martinus Nijhoff Prijs toegekend en in 1997 ontving hij om dezelfde reden een ridderorde. Brockway liet de helft van zijn financiële nalatenschap na aan een rechtsvoorganger van het Nederlands Letterenfonds. De andere helft liet hij na aan het Literatuurmuseum in Den Haag.

Het Steunfonds kent periodiek de Brockway Prize toe, en organiseert meerdaagse vertaalworkshops voor internationale poëzievertalers. De Brockway Prize bedraagt € 5.000 en wordt toegekend voor een bijzondere en excellente poëzievertaling uit het Nederlands. Per editie wisselt het doeltaalgebied dat centraal staat; de prijs ging eerder naar Daniel Cunin (2018, Frans), Ard Posthuma (2015, Duits), Judith Wilkinson (2013, Engels), Francisco Carrasquer Launed (2011, Spaans; †2012), Jan H. Mysjkin en Pierre Gallissaires (2009, Frans), Gregor Seferens (2007, Duits) en Francis R. Jones (2005, Engels). In 2021 zal de prijs worden uitgereikt voor een vertaling in het Engels.

De Geert Van Oorschoot Stichting besloot in 2017 een jaarlijkse bijdrage ter beschikking te stellen waarmee het Steunfonds in de periode van 2017 tot en met 2023 aanvullende vertaalhonoraria kan verlenen aan excellente vertalers uit Midden- en Oost-Europa, de Baltische staten, Rusland en Armenië voor vertalingen van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk. In 2020 heeft het Steunfonds in totaal dertien aanvullende honoraria aan vertalers verleend voor de periode 2019 en 2020: zes honoraria aan vertalers in

het Hongaars, te weten Orsolya Varga voor *De paarden van Hitler* van Arhur Brand en *De schaduwen van Radovar* van Marloes Morshuis, Tibor Berczes en Miklos Fenyves voor *Grand Hotel Europa* van Ilya Leonard Pfeijffer en Miklos Fenyves voor *Alles over Anne* van Menno Metselaar en *Plussen en minnen* van Stefan Buijsman. Twee honoraria aan vertalers in het Tsjechisch, te weten Jana Červenková voor *Het meisje met de vlechten* van Wilma Geldof en Rádka Smejkalová voor *Grand Hotel Europa* van Ilya Leonard Pfeijffer. Een honorarium aan Nina Fedorova voor haar Russische vertaling van *Palmen op de Noordpool* van Marc ter Horst. Twee honoraria aan Olga Niziolek, vertaler Pools, voor *Borsten* van Corien van Zweden en Alicia Oczko voor *Het vogelhuis* van Eva Meijer. En tot slot, twee honoraria voor vertalers in het Kroatisch, te weten Svetlana Grubić Samaržija voor *Hoe ik talent voor het leven kreeg* van Rodaan Al Galidi en Maja Weikert voor *Een honger* van Jamal Ouariachi.

Het Steunfonds droeg in 2020 bij aan de instandhouding van schrijversresidentie het Roland Holsthuis in Bergen door de Stichting Bert Schierbeekfonds.

Het Bert Schierbeekfonds

Het BSF is in 1998 door een rechtsvoorganger van het Nederlands Letterenfonds opgericht in aanwezigheid van Thea en Michiel Schierbeek, de echtgenote en de zoon van de in 1996 overleden dichter. Het vermogen van de stichting (dat onder meer afkomstig is uit de erfenis van schrijver en docent Barend Rijdes, 1910-1975) werd aanvankelijk aangewend om een variatie aan bijzondere literaire projecten die door overheidssubsidies niet bediend kunnen worden, op vlieghoogte te brengen. In 2002 is (in samenwerking met de Stichting Adriaan Roland Holst Fonds) het A. Roland Holsthuis geopend waar schrijvers, dichters en vertalers sindsdien tegen een geringe huurprijs in "betrekkelijke ballingschap" aan hun oeuvre kunnen werken. Gelet op het budget, beperkt het BSF zich sinds 2009 tot de exploitatie van het Roland Holsthuis in Bergen. In beginsel wordt het huis telkens voor één maand verhuurd.

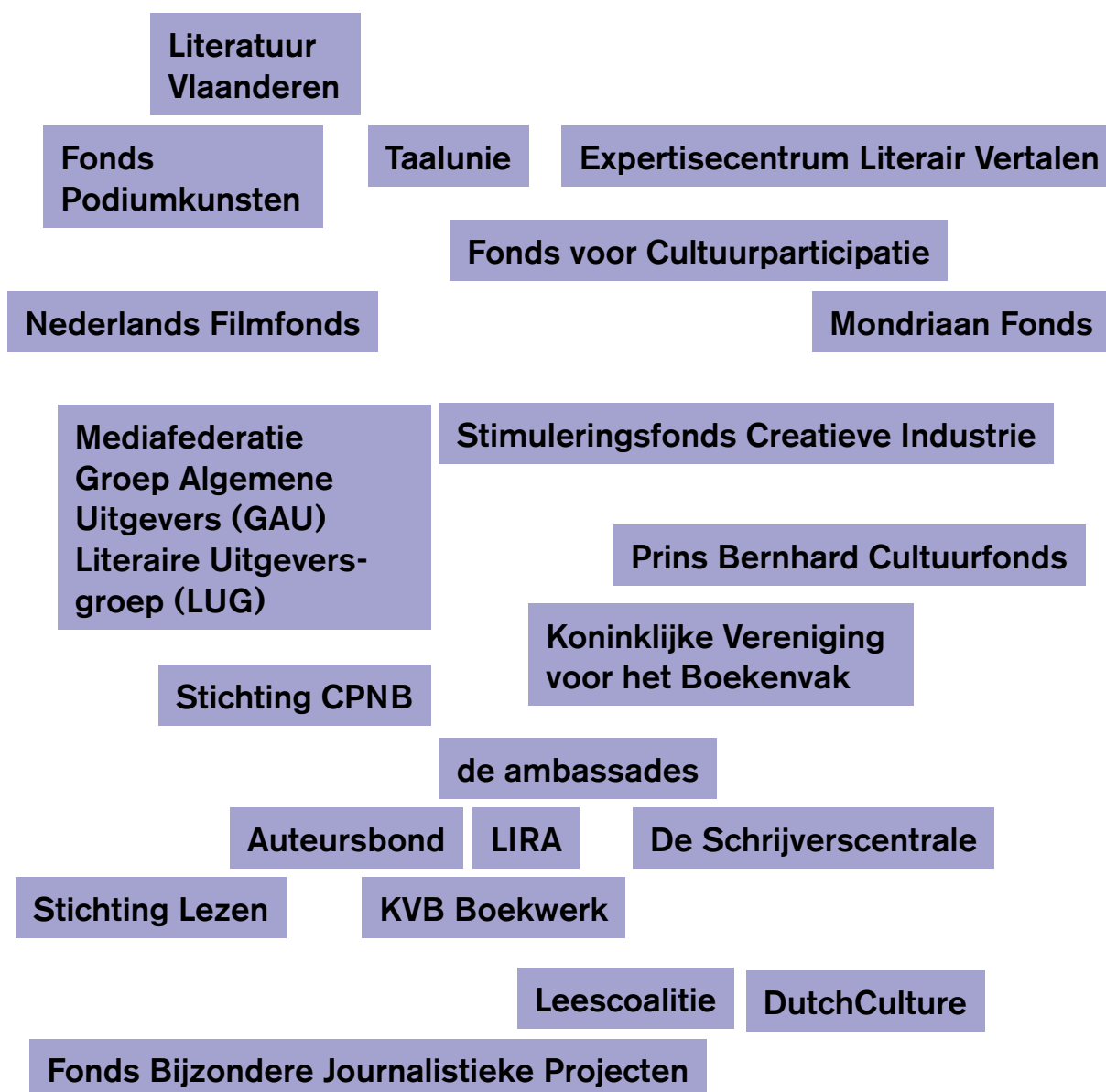
In 2020 waren er elf huurders. De maand januari is door de Stichting Adriaan Roland Holst Fonds, de eigenaar, benut om het huis op te knappen. De bewoners waren: Peter Bergsma, Jan Willem Bos, Rosemarie Buikema, Annelies van Hees, Martin Hendriksma, Hein van der Hoeven, Maaïke Meijer, Hans Münstermann, Nina Polak, Rob Schouten en Maria Vlaar.

Rob Schouten en Hans Münstermann konden tijdens hun verblijf nog een persoonlijke rondleiding (het zogenoemde 'schrijversloopje') verzorgen in Museum Kranenburgh in Bergen. De vanaf april geplande rondleidingen zijn vervallen in verband met de noodzakelijke, door het museum genomen coronamaatregelen.

Om diezelfde reden kon ook de jaarlijkse open dag van het Roland Holsthuis, die altijd tijdens de tijdens de Bergense Kunst10daagse wordt georganiseerd, op 1 november niet doorgaan.

Sinds 2017 werkt het BSF samen met het BNG Cultuurfonds: de winnaar van de jaarlijkse BNG Bank Literatuurprijs krijgt een verblijfsmaand naar keuze in het Roland Holsthuis aangeboden. Het BNG Cultuurfonds betaalt het Bert Schierbeekfonds daarvoor een vergoeding. In 2020 verbleef prijswinnares Nina Polak in het huis.

Institutionele partners

& bedankt ook

de uitgeverijen en boekhandels in Nederland, de Koninklijke Bibliotheek, Vereniging Openbare Bibliotheken, Probiblio, Huis van Alle Talen, ArtEZ, Rietveld Academie, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, het Bijlmer Parktheater, Stichting El Hizra, One World, Poetry Circle Nowhere, ROSE stories, Theater Zuidplein, de Jan van Eyck Academie, het NIAS-KNAW, de Anne Frank Stichting, Art Omi, Deltaworkers, Banff, het Lira Fonds, de De Lancey & De La Hanty Foundation, Passa Porta, Ons Erfdeel, DeBuren, De Brakke Grond, Stichting Lezen & Schrijven, VPRO, SPUI25, Het Parool, Boekblad, De Groene Amsterdammer, NRC Handelsblad, Bazarow, Hebban, Senia, de Poëzieclub, Athenaeum Boekhandels, de Vereniging van Nieuwe Vertalers, en vele andere partners in het veld.

Fotoverantwoording

Pagina 2

Foto Manon Uphoff met Tzum-prijs door Dolf Verlinden.

Foto Elten Kiene met Cultuurprijs door Daphne Krijgsman / DK Photography.

Pagina 9

Foto's van ILYAS bezorgmarathon Ernest van der Kwast van zijn

Facebookpagina, facebook.com/ernest.vanderkwast, 12 oktober 2020.

Pagina 35

Foto Airport Library door Thijs Wolzak.

Colofon

Jaarverslag 2020

Nederlands Letterenfonds

Ontwerp

Kummer & Herrman, Utrecht.

In deze pdf zijn links naar video's, blogs en andere achtergrondartikelen opgenomen.

Een kortere editie van dit jaarverslag is als drukwerk gepubliceerd. Als u een exemplaar wilt ontvangen, kunt u contact opnemen met het secretariaat van het fonds.

© Nederlands Letterenfonds, april 2021

Volledige of gedeeltelijke overname is alleen toegestaan met bronvermelding

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Ministerie van Buitenlandse Zaken

De International Booker Prize was voor Marieke Lucas Rijneveld en vertaler Michele Hutchison. A Dutch first ever.

Met *Lampie and the Children of the Sea* van Annet Schaap en vertaler Laura Watkinson selecteerde de Carnegie Medal voor het eerst in ruim 80 jaar een vertaling voor de shortlist.

Martinus Nijhoffprijs uitgereikt aan Irina Michajlova (rechts; geïnterviewd door Ellen Deckwitz) voor haar vertaaloeuvre van Nederlandse werken in het Russisch, waaronder dat van A.F.Th. van der Heijden.

Het oeuvre van Cees Nooteboom werd bekroond met de Prix Formentor, de 'Spaanse Nobelprijs' en met de Austrian Cross of Honor for Science and the Arts, 1st Class.

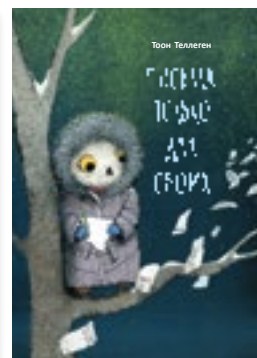
I Giusti (De rechtvaardigen) bekroond met de Italiaanse boekhandelsprijs Premio Tribù dei Librai.

Eva Schweikart ontving het Übersetzerstipendium des Landes Niedersachsen.

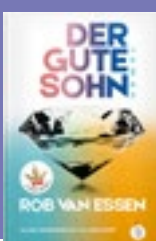
Irina Leek-Trofimova werd met twee vertalingen van Toon Tellegen genomineerd voor de Russische Macrep-prijs.

PEN Literary Awards: E.O. Wilson Literary Science Writing Award.

In de media

Het invloedrijke Duitse televisieprogramma Das Literarische Quartett, waarin vier critici een uur lang nieuwe boeken bespreken, preeft *Der gute Sohn* van Rob van Essen. "Ich fand's toll, ich fand's erfrischend, ich mag das, wenn man so unpräzise dahergeht und teilweise ungeheuerliche Sachen dabei erzählt." Ook in de geschreven pers werd de roman veelvuldig positief besproken.

De International Booker Prize leidde tot een golf van publiciteit. Luttele weken na de Britse bekroning verscheen de V.S.-editie van *The Discomfort of Evening*, die wederom lovend werd onthaald in de pers. "The spaciousness of Rijneveld's imagination comes as terror and solace", schreef de NY Times bijvoorbeeld.

Terwijl we in Nederland 75 jaar bevrijding vierden, bleek de belangstelling voor boeken over WWII ook wereldwijd onverminderd groot: Deutschlandfunk Kultur, MDR en Deutschlandfunk bespraken *Eddy de Wind. Ich blieb in Auschwitz* (vertaling Christina Burckhardt): "ein wichtiges Zeitdokument", Selma van de Perre werd geïnterviewd door BBC Breakfast op BBC One. En onder de kop 'For This Lesbian Romance, World War II Is Just One Complication' besprak de New York Times de klassieker van Dola de Jong, *The Tree and the Vine*. Kirkus Reviews concludeerde "Gehrman's beautiful new translation returns the book to the spotlight where it belongs . . . a jewel hidden in plain sight."

Genomineerd voor de Deutscher Jugendliteraturpreis: Enne Koens & vertaler Andrea Kluitmann & illustrator Maartje Kuiper.

Vertalers Ina Rilke en David McKay op shortlist Oxford-Weidenfeld Prize.

